Autoarea bestsellerului *Purificare*
POLIROM
Sofi Oksanen
Parcul pentru câini
BIBLIOTECA POLIROM
„Tulburător până la ultima pagină."
(*Les Inrockuptibles*)

Table of Contents

HELSINKI
I. INVIZIBILĂ
    UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV
    HELSINKI
    DNIPROPETROVSK
    HELSINKI
    DNIPROPETROVSK
    HELSINKI
II. DRUMUL CĂTRE MIROSUL DE BEBELUŞ
    DNIPROPETROVSK
III. MICUL SOARE
    HELSINKI
    DNIPROPETROVSK
    SNIJNE
    UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV
IV. FATA LUI TATA
    HELSINKI
    ODESSA
    DNIPROPETROVSK
    UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV
    DNIPROPETROVSK
    SNIJNE
    UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV
    DNIPROPETROVSK
    DNIPROPETROVSK
V. ZÂNA CEA BUNĂ
    HELSINKI

Sofi Oksanen

Parcul pentru câini

Traducere din limba finlandeză şi note
de Sigrid Crasnean

POLIROM
2021

Această carte a fost publicată cu sprijinul FILI/The Finnish Ministry of Education and Culture.

Sofi Oksanen, *Koirapuisto*
Copyright © Sofi Oksanen 2019
Published by agreement with Salomonsson Agency
© 2021 by Editura Polirom, pentru traducerea în limba română
www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53
ISBN ePub: 978-973-46-9012-1
ISBN PDF: 978-973-46-9013-8
ISBN print: 978-973-46-8685-8
Coperta: Carmen Parii
Foto copertă: Vladimir Fedotov/Unsplash

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!
Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

SOFI OKSANEN s-a născut în 1977 la Jyväskylä, în Finlanda. A studiat literatura şi dramaturgia la Helsinki şi a devenit cunoscută odată cu publicarea romanelor *Stalinin lehmät* (*Vacile lui Stalin*, 2003; Polirom, 2012) şi *Baby Jane* (2005). În 2007 a scris piesa de teatru *Puhdistus* (*Purificare*), ce s-a bucurat de un mare succes pe scena Teatrului Naţional Finlandez şi a stat la baza romanului omonim, publicat în 2008 (Polirom, 2012, 2013, 2021). După apariţie, *Purificare* a urcat rapid în topul bestsellerurilor finlandeze şi a fost distins cu numeroase premii prestigioase precum Finlandia Prize (2008), Nordic Council Literature Prize (2010), Prix Femina étranger (2010) sau Prix du Roman FNAC (2010). I-au urmat romanele *Kun kyyhkyset katosivat* (*Ziua când au dispărut porumbeii*, 2012; Polirom, 2013) şi *Norma* (2015). Sofi Oksanen a scris şi alte piese de teatru foarte apreciate de public, iar două dintre romanele ei, *Baby Jane* şi *Purificare*, au fost ecranizate. În 2013 scriitoarei i s-a decernat Nordic Prize, unul dintre cele mai importante premii acordate de Academia Suedeză, iar în 2018 a primit din partea statului francez titlul de Cavaler al Ordinului Artelor şi Literelor.

HELSINKI

2016

Poate că totul ar fi fost altfel dacă aș fi înțeles imediat situația și aș fi luat-o la fugă. Numai că nu am procedat așa, nici măcar n-am întors capul când pe bancă s-a așezat, cu o lentoare care sugera durere umană, o femeie necunoscută. Speram să înțeleagă că nu aveam chef de conversație, așa că am răsfoit zgomotos paginile cărții din poală. Nu mă aflam în parc ca să caut companie.

Cartea era de la o bibliotecă situată la doar o aruncătură de băț de parc și de locul de joacă pentru câini din interiorul acestuia. Datorită genții pline de romane, vizitele mele în parc păreau firești. Din când în când trebuia să explic că îmi plac foarte mult animalele și agitația lor veselă, dar nu puteam să-mi iau un animal de companie din cauza hipersensibilității mele. Mi-am dat seama că nici femeia de lângă mine nu avea câine, dar între timp mi-am îndreptat atenția asupra străzii care înconjura parcul. Mă uitam pe furiș la ceas, chiar dacă sosisem la timp. Mă temeam că venisem degeaba.

Femeia și-a dezmorțit picioarele și s-a întins, așa cum fac de obicei oamenii când se gândesc să înceapă o conversație: căscatul, aranjarea jachetei sau gesturile cu mâinile deschideau calea pentru comentarii despre vreme sau orice altceva. Însă nu s-a auzit nici o întrebare despre ceea ce citeam sau despre

temperatură.

M-am mutat la celălalt capăt al băncii, la o oarecare distanță de intrusă. În ultima vreme începusem să-i privesc pe cei din parc cu alți ochi. Pensionarii molcomi, la fel ca șomerii, aveau nevoie de o scuză pentru a ieși. Poate că într-o bună zi voi fi în aceeași situație, iar atunci nu voi mai avea nici un motiv autentic pentru a vizita parcul, nu voi mai avea nevoie nici de calendar. Atunci și eu voi dori ca vecinii să mă audă cum trântesc ușa, semn că am și eu destule treburi de făcut și destui prieteni la care să mă duc, și aș veni aici pentru a participa la viața lumii urmărind viața altora.

Schnauzerul pitic alb care se apropia de parc atrăgea privirile admirative ale trecătorilor. A atras și atenția vecinei mele de bancă. Aceasta s-a aplecat puțin în față și mă așteptam ca în sfârșit să îndrăznească să spună ceva, poate vreo câteva cuvinte despre schnauzerul coafat, despre comportamentul său exemplar, însă femeia a rămas tăcută.

I

INVIZIBILĂ

UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV

2006

Când am intrat în cameră pentru prima oară după anii copilăriei, am fost uimită de priveliștea din fața mea. Pozele mele stăteau înrămate pe masă, pe comodă, pe pereți. În general erau reclame îngălbenite, decupate din reviste, care încercau să vândă tot ce puteau vinde formele unei femei, de la soluții pentru îndepărtarea petelor până la piese auto. Îi trimisesem fotografiile mamei în chip de dovadă a muncii mele de fotomodel și îmi imaginasem că au ajuns într-un album, dar mama le folosise ca să transforme încăperea într-un adevărat altar. Culorile și procentele de reducere concurau între ele. În acele imagini nu era nimic de sărbătorit, darămite vreun motiv de mândrie. Mă făceau să mă simt prost.

Am desprins decupajele de pe pereți, am îndepărtat pozele extravagante de deasupra comodei și le-am vârât pe toate în dulap. Chiar deasupra lui se afla o reclamă la ață de tricotat în care strălucea focul unui șemineu. Am închis ușa.

Seara toate pozele erau la locul lor, chiar și reclama la piure de castane pe care o detestam. Mama fusese incredibil de rapidă. Se ocupase de asta în timp ce eram în grădină cu mătușa mea. Mătușa a intrat în cameră, mi-a pus o mână pe spate și mi-a șoptit că mama avea dreptul să fie mândră de copiii ei. Nu puteam să-i spun cât de rău ieșise totul. Mă privea gânditoare.

— Ne-am extins cu culturile și Ivan ne ajută, n-avem nici o grijă, a spus ea. Ce bine că te-ai întors acasă, Olenka.

Mătușă-mea îmbătrânise. La fel și mama. Aveau alt câine de pază în curte. În rest nu se schimbase nimic de când plecasem. Pe stâlpul de curent se afla în continuare un cuib de berze, deși păsările o porniseră deja spre sud. Lângă ușa de la intrare atârnau încă hainele răposaților. Una era a tatălui meu, cealaltă a unchiului. Potrivit surorii tatălui meu, era bine să dai impresia că în casă mai trăiau și bărbați. Ne mutaserăm cu ea după înmormântarea tatălui meu și acum eu mă întorceam într-o casă cu două văduve singuratice care își ofereau flori una alteia de Ziua Femeii. Gândul ăsta m-a făcut să o întreb pe mătușa dacă Boris mai face horincă. Mi-am pus în sfârșit galoșii cât s-a dus ea după sticlă. Erau noi și ușori, probabil din silicon. Cred că pentru mine i-au cumpărat.

În dimineața următoare m-am dus în stația de autobuz și m-am uitat prin crăpăturile gardului care înconjura grădina. Nimic nu atrăgea atenția și nimeni nu putea să se rătăcească și să ajungă aici întâmplător. Situația se putea schimba când își făceau apariția florile roșii. Mătușa avea însă dreptate: aveam nevoie de mai mulți maci. Întoarcerea mea acasă însemna încă o gură de hrănit. Comandasem deja treizeci de litri de apă de băut. În străinătate eram obișnuită să beau tot timpul apă și uitasem complet de apa din fântâna de aici. Nu știam cum urma să plătesc comanda. Trebuia să renunț la maniera în care noi, fotomodelele, ne menținem greutatea sub control. Însă acum kilogramele în plus erau cea mai mică grijă a mea.

Nu voiam ca mătușa să se agațe de sugestiile lui Ivan, nici să împrumute bani de la el și nici să cultive mai mulți maci, deși aveam încredere în el și în dorința lui de a ne ajuta. Un lan foșnitor de porumb ar putea ascunde un câmp mare cu flori, iar Boris, care lucra pentru noi, s-ar putea ocupa de extindere. Boris era fratele lui Ivan și era ca un fiu pentru mătușa mea. Totuși nu voiam să depindem și mai tare de gruparea pentru care lucra Ivan și pe care o aproviziona cu compot de maci[1]. Nu ăsta era

viitorul pe care îl plănuisem eu pentru noi. Dacă aș fi dat lovitura cu înfățișarea mea, acum nici măcar nu s-ar mai pomeni de maci. Am fi renunțat cu totul să facem compot de maci și eu i-aș fi construit mătușii mele o casă nouă în locul celei vechi sau i-aș fi cumpărat un apartament în oraș. N-ar fi trebuit să-și mai facă niciodată griji la fiecare semn de instabilitate care le-ar putea afecta pensiile, oricum prea mici.

Susțineam că dorul de casă m-a făcut să mă întorc. Nu știu dacă mă credea cineva. De ani de zile nu mai trimisesem bani acasă. Trebuia să îndrept situația. Trebuia să-mi găsesc ceva de lucru.

1. Opiu brut obținut din capsulele încă necoapte ale macilor.

Am început să umblu prin oraș, căutând anunțuri cu locuri de muncă. În același autobuz se afla adesea un grup de fete ce lăsa în urmă o dâră de parfum încărcată de speranță. Mergeau la Palace, unde se organizau târguri de mirese pentru burlacii străini. Pe măsură ce ne apropiam de destinație, fetele cu păr scurt își puneau și mai mult gel în păr, iar cele cu plete înșfăcau peria. Pieptănatul alterna ritmic cu ţăcănitul tuburilor cu ruj, al cutiuțelor cu pudră și al oglinzilor de buzunar. Petrecusem ani întregi în culise pline cu vise similare despre un viitor strălucit, cu diferența că în norul parfumat din autobuz se simțea un miros de ruj rânced, fata din spatele meu își pudra obrajii cu un burete pe care nu-l spălase de ani de zile și cele mai multe fete aveau rochii cu bine cunoscutul imprimeu cu piei de feline sălbatice. Ascultam ce vorbeau și mă întrebam dacă voi fi nevoită să-mi caut și eu norocul astfel, deși știam că nicăieri altundeva nu aveau șanse mai mari ca aici să-și găsească un Făt-Frumos. Fetele însă nu știau asta, iar vocile lor tensionate mi-au amintit de fuga mea la Paris. Și eu m-am temut să nu fac ceva greșit. Și eu am vrut mai mult decât îmi putea oferi regiunea natală. Știam bine drumul ăsta.

La destinație, cârdul de fete s-a grăbit să iasă, lăsând în urmă mirosul de cosmetice învechite și de păr tânăr, și s-a îndreptat buluc către hotel. Afacerile erau evident înfloritoare și așa mi-a venit o idee care putea fi de folos.

În drum spre internet café, m-am oprit să studiez anunțurile roase de vreme de pe stâlpii de curent, încercând să-mi dau seama care dintre ele aparțineau unor agenții matrimoniale. Dacă nu găseam datele de contact necesare pe stâlpi, în cabinele telefonice sau pe net, ar fi trebuit să dau bani pe ziare și să iau

iarăși la rând anunțurile de la mica publicitate.

Numai că am avut noroc.

Agențiile matrimoniale căutau nu doar mirese potențiale, ci și femei care să vorbească limbi străine și să joace rolul de interpret. Am luat de pe un afiș un bilețel cu numărul de telefon. Totuși după o clipă am smuls întreg afișul, precum și alte câteva de același soi, pentru a reduce concurența. M-am decis să sun în aceeași zi. Nu se putea să nu reușesc. Eram mai mult decât calificată. Speranța înflorea, iar petalele acestei flori îmi mângâiau obrazul, redându-mi încrederea pe care mi-o pierdusem.

Am avut un interviu chiar ziua următoare, dar n-am obținut postul. Nu m-am lăsat descurajată, ci mi-am fluturat părul și am aranjat o nouă întâlnire. Starea de spirit a fetelor din autobuz mă cuprinsese și pe mine, iar agenții matrimoniale erau destule. Pe strada Lenin erau chiar trei, la fel și pe Sovetskaia și pe Moskovskaia. Urma să ajung să cunosc domeniul, să pun deoparte atât cât puteam și poate, într-o bună zi, să-mi deschid propria afacere, de exemplu una care să ofere ponturi despre felul în care poți cuceri inima tinerelor ucrainence și ce cadouri să le cumperi. Le-am aminti domnilor să le cumpere flori, să le ofere brațul, să le deschidă ușa și să le ajute să se dea jos din mașină. Sau aș putea să caut chipuri potrivite pentru ziarele din Occident și să deschid o agenție de fotomodele undeva într-unul din milioanele de orașe ale Siberiei, unde naționalitățile se contopiseră nemaipomenit de bine din cauza lagărelor siberiene. Mereu pierdusem în fața fetelor de acolo. Aveau sânge din fiecare colțișor al Uniunii Sovietice: din Europa de Est, din zona baltică, din Asia și de la multe popoare indigene. Numai că un astfel de plan presupunea un capital de care eu încă nu dispuneam. Curând însă avea să fie altfel.

Tocmai mergeam spre stația de autobuz, când mi-a ieșit în cale o fată vag cunoscută. M-a salutat și mi-a spus că mă văzuse mai devreme la coadă la agențiile matrimoniale. Și ea își încercase norocul în felul ăsta. Astăzi se înregistrase ca mireasă potențială

la aceeași agenție unde își depusese dosarul pentru postul de secretară.

— Cel puțin nu mă costă nimic, a spus ea. Fă și tu așa.

— Nu știu.

Am scotocit în geantă după anunțuri, ca să-i cer niște ponturi, dar ea a scuturat din cap înainte să apuc să-i zic ceva.

— Nu te obosi.

— Cum adică?

Am enumerat limbile pe care le vorbeam cel puțin acceptabil. Engleza, franceza, rusa, ucraineana, estona, germana, chiar și puțină finlandeză. Mereu am reținut cu ușurință cuvintele în limbi străine. Probabil eram cea mai poliglotă femeie din întreaga regiune, care oricum ducea lipsă de vorbitori de engleză.

— Îți vei găsi un soț într-o clipită.

— Nu vreau să mă mărit. Vreau să fiu interpretă. Sau chiar agent de vize.

Fata a râs și și-a tras în sus pe coapse carâmbii cizmelor, care îi alunecaseră. Purta o fustă scurtă. Mi-am dat seama că astăzi mă îmbrăcasem greșit. Ar fi trebuit să îmi etalez și celelalte atuuri.

— O cunoștință de-a verișoarei mele e secretară la o companie aflată acum în căutare de interpreți și mi-a spus cine a căpătat slujba, a spus fata. O tipă care se vede cu fiul directorului.

M-am uitat la încâlceala de cabluri de la troleibuze și am simțit cheful să beau ceva. Nimic nu s-a schimbat în țara asta.

— Și totuși mergi la interviuri.

— Trebuie să încerci orice. Poate că fiul directorului se nimerește să fie la birou în ziua aia și se îndrăgostește de mine. Așa a căpătat slujba și cunoștința verișoarei mele.

Fata și-a înfoiat părul și mi-a făcut cu ochiul. Mi-am căutat în poșetă țigările *slim* și i-am oferit una și ei. Gândul că va trebui să mă întorc în camera aia împânzită cu reclamele cu mine mă bântuia. Bănuiam că va trebui să locuiesc acolo mai mult timp decât îmi imaginasem. Mătușă-mea și-a sunat cunoștințele și la fel au făcut și mama, și Ivan. Toți le-au promis că o să ne anunțe imediat ce auzeau de vreun post potrivit pentru mine. Nimeni nu

dăduse încă vreun semn.

— Se câștigă bine cu documentele de călătorie. Ai putea să-ți înființezi propria agenție de vize, a spus fata. Dar pentru asta ai nevoie de relații și de un portofel plin. Am o idee mai bună.

— Ia spune-mi.

— La proteste e nevoie de chipuri frumoase. Primești banii pe loc și oricine se poate înscrie.

Îmi aminteam vag că mama pomenise ceva despre asta. După Revoluția Portocalie, pe stâlpii de curent începuseră să apară afișe ce anunțau că se caută participanți la demonstrații. Natura evenimentelor nu era niciodată specificată clar. Numai că principala atracție o constituia plata, iar asta era menționată mereu.

— Fratele meu câștigă ceva cu răcnitorii.

Mi-am încrețit buzele.

— N-ai auzit de ei? Munca e similară cu mărșăluitul la proteste, doar că e mai gălăgioasă și trebuie să meargă și la repetiții. De fapt, e mai degrabă o treabă de bărbați. Presupun că ai un prieten, nu?

Am scuturat din cap.

— Atunci poți veni cu mine să purtăm pancarte. Uneori drumurile cu autobuzul sunt lungi și mi-ar prinde bine un pic de companie. Sună-mă dacă te interesează.

Fata a scos din buzunar o bucată de hârtie de la un anunț, și-a scris numărul de telefon pe ea și mi-a întins-o. Am simțit un nod în gât. Aș fi vrut să o invit la o cafea și un coniac, dar se grăbea să ajungă la creșă, după copil, iar *marșrutka*[1] ei urma să plece imediat ce se ocupau locurile. Fata a dispărut legănându-și geanta pe umăr, iar mie singurătatea îmi apăsa inima ca un bolovan.

Acasă m-a întâmpinat o atmosferă tensionată. Boris stătea într-un colț, acoperindu-și fața cu mâinile. Mama și mătușa erau încă în hainele de doliu pe care le purtaseră dimineața ca să meargă la înmormântarea unor rude îndepărtate. Am crezut că s-a petrecut ceva la înmormântare, dar apoi mi-am dat seama despre ce era vorba. Bucătăria pentru compot era goală,

televizorul dispăruse. Fuseserăm jefuite. Casa rămăsese nesupravegheată o scurtă bucată de timp, când am plecat cu toții, înainte ca Boris să vină de la lucru. Asta fusese o greșeală.

Nu-mi făceam griji din pricina hoților. Ivan urma să le dea de urmă și să-i facă să priceapă că se puseseră cu cine nu trebuia, că adormiseră câinele cui nu trebuia. Asta însă nu avea să ne aducă înapoi compotul. Mi-am amintit cu cât drag se uitase Boris la măciuliile întunecate ale macilor, cu câtă grijă îi crescuse și se ocupase de bucătărie. Hoții puseseră mâna pe cea mai bună marfă din oblastie. Nouă nu ne mai rămăsese nimic.

1. Maxi-taxi (rusă).

Afișul ros de vreme de pe stâlpul de curent nu era singurul care anunța că recrutează tinere frumoase, însă era primul care menționa clar că nu era vorba de un serviciu de dame de companie, un bar sau o agenție matrimonială. Tinerele mame sau femeile măritate erau și ele bine-venite. Asta mi-a atras atenția, deși mi-am dat seama că nu însemna nimic. Poate că era doar o modalitate de a ademeni prospături. Cu toate acestea, deja începeam să fiu disperată și mi se acrise de titluri precum „De ce o fată frumoasă ar trebui să fie săracă?“. Interviurile nu dăduseră nici un rezultat. Mătușa discutase deja cu Ivan despre compotul pierdut și despre un posibil împrumut. Nu voiam să se ajungă aici. Necazurile lor erau urmarea carierei mele ratate, erau din vina mea, iar eu trebuia să repar lucrurile.

Anunțul dădea de înțeles că retribuția era generoasă. Pe afiș apărea un singur număr de telefon.

Femeia care mi-a răspuns a fost încântată când i-am pomenit de cariera mea de fotomodel. Am auzit ţăcănitul unei tastaturi în fundal: îmi căuta numele pe internet. Am sperat să ajungă pe pagina vechii mele agenții. Pozele mele erau încă acolo. Mă uitasem la ele de câteva ori pe un calculator de la internet café. Nu știu de ce. Poate ca să-mi fac sânge rău sau ca să-mi fac curaj și să fiu mai sigură pe mine la interviuri.

— Când ai putea trece pe la noi?

— Numai o clipă, să-mi verific agenda.

Eram în fața agenției matrimoniale de pe strada Lenin. Se numea „Relație regală“. Pe Moskovskaia era „Arcul lui Amor“, lângă hotelul Metalurg, „Fecioara slavă“, iar în geanta mea zăcea numărul de telefon al fetei aceleia care lucra ca protestatară. O ditamai agenda. M-am întors în stația de autobuz și am aruncat

numărul fetei pe stradă. Biroul se afla în Dnipropetrovsk, așa că drumul avea să dureze ceva. Eram totuși gata să sar în primul tren.

— Ar fi grozav dacă ai putea aduce cu tine niște poze, poate și cu familia: părinți, bunici, mătuși, unchi, veri, a spus femeia. Cu cât mai multe, cu atât mai bine. Vrem să ne cunoaștem toți angajații, să știm cine ești cu adevărat și ce puncte forte ai.

— Ce fel de poze?

— Orice fel. O poză valorează cât o mie de cuvinte, a râs femeia. Directoarea vine lunea viitoare din Kiev cu un zbor de seară, iar miercuri deja trebuie să plece înapoi. Ai putea veni oare marți dimineața?

Mi-am lovit degetul mare de la picior de o piatră din pavaj. Compania o ducea atât de bine, încât directoarea făcea naveta cu avionul între Kiev și Dnipro? Așa ceva făceau doar miniștrii și afaceriștii de top, oamenii care înotau în bani. Urma să dau peste o astfel de persoană? Sau poate că femeia încerca să mă impresioneze, să-mi dea de înțeles clar despre ce soi de afacere de lux era vorba? Mi-am trecut instinctiv mâna prin păr. Mi se vedeau rădăcinile decolorate. Mătușa nu avea decât un duș de vară în afara casei. Era complicat să mă vopsesc acolo. Trebuia să merg la coafor.

— Săptămâna viitoare directoarea are o agendă foarte încărcată în Kiev. Aici programul e mai relaxat. Deci ne vedem la noi, în regulă? Dacă ne trimiți un număr de cont, îți transferăm banii de tren. E în regulă la SV[1]?

Am reușit să răspund afirmativ, sperând că nu mi s-a auzit respirația întretăiată. Mi se făcea rău de la mirosul de cărbune din trenuri, așa că un bilet într-o cușetă de două persoane era o surpriză deosebit de plăcută. Ceva însă nu se potrivea. Găsisem anunțul pe un stâlp de curent, nu într-o revistă, nu pe internet, nici măcar într-un microbuz – în nici unul din locurile unde își făceau reclamă firmele de succes. Îl găsisem la o sursă pentru care nu a trebuit să plătesc. Cum își putea permite directoarea unei astfel de companii să zboare între Dnipro și Kiev, cum își

putea permite o astfel de companie să plătească un bilet scump pentru un simplu interviu de angajare? Nu înțelegeam nici de ce atâta grabă, nici de ce îmi ceruseră fotografii și cu atât mai puțin despre ce fel de slujbă era vorba. Entuziasmul femeii m-a făcut să mă gândesc că era vorba de donare de organe, deși nu pricepeam care ar fi legătura cu pozele mele. Dar ce conta? Se plătea gras. Femeia a continuat să vorbească, a pomenit ceva despre darul vieții, apoi a revenit la aranjamentele de călătorie. M-am decis că mă puteam lipsi de un rinichi. Mă puteam descurca și cu unul singur. Și cu jumătate de ficat. Pentru așa ceva aveau să plătească și mai bine.

Nu am povestit nimănui despre îndoielile mele. Motivul pe care l-am născocit pentru călătoria la Dnipro a fost un interviu pentru o slujbă de interpret, iar astfel în ochii mamei a revenit speranța. A început să meargă încolo și-ncoace prin bucătărie, cu spinarea dreaptă și obrajii lucindu-i ca vopseaua de pe laterala unui autobuz nou-nouț, de parcă ar fi vrut să le spună tuturor vestea cea bună, deși singurul ei public era mătușa. Nu am vrut să le îngrijorez și nu le-am povestit nimic despre fișa noului meu post decât atunci când am ajuns coordonatoare.

1. *Spalnîi vagon* (rusă, ucr.), cabină de clasa I pentru două persoane la vagonul de dormit.

HELSINKI

2016

Inima mi-a bătut cu putere când l-am văzut pe tată în parc, urmat de mamă și de câine. Erau însoțiți și de cei doi copii. Îmi amintesc de băiatul vioi din spate, care își scutura punga cu stafide aproape goală. Am aprobat aproape fără să-mi dau seama opțiunea familiei pentru gustări sănătoase. Săptămâna trecută nu-i văzusem pe copii și am pus faptul pe seama epidemiei de gastroenterită. Acum fiecare din ei părea sănătos. N-ai fi zis că femeia aia a avut grijă de doi copii bolnavi și a mai găsit timp să meargă şi la cumpărături: purta și ea un trenci de primăvară nisipiu și avea la gât o eșarfă nouă. A sunat telefonul și bărbatul a răspuns, zâmbind și cerându-i scuze soției. Femeia i-a atins brațul și și-a lăsat ușor fruntea pe umărul lui. Chiar și schnauzerul lăsat să zburde arăta impecabil. Culoarea lui albă, rară, atrăgea atenția, iar la concursurile canine câinele familiei câștiga toate premiile. Am admirat pentru o clipă felul cum alerga și postura vigilentă pe care o adopta când observa ceva interesant în depărtare. Băiatul rămăsese în urmă, la poartă. A scuturat punga de stafide, care acum era goală, însă nu a aruncat-o pe jos, ci a dus-o la coș. Era bine-crescut, avea maniere frumoase, exact așa cum l-aș fi educat și eu.

Țăcănitul brichetei mi-a întrerupt șirul gândurilor. Femeia de pe bancă și-a aprins o țigară. I-am aruncat o privire și am

recunoscut motivele florale ale pachetului de țigări, apoi mi-am concentrat iarăși atenția asupra familiei. Tovarășa mea de bancă nu era finlandeză: țigările Glamour nu erau pe gustul celor de aici.

— În America ni se spunea îngeri. Acolo ai învățat asta?

Nu eram sigură că auzisem într-adevăr cuvintele acelea sau mintea îmi juca feste. Privirea îmi era încă ațintită la familie și țineam în continuare gâtul ridicat. Nu îndrăzneam să întorc capul ca să mă conving. Femeia a continuat și, pe măsură ce continua, îmi dădeam tot mai bine seama că nu era o halucinație. O cunoșteam și ea mă cunoștea pe mine și stăteam amândouă pe o bancă din Helsinki ca și cum între noi n-ar fi fost un gol de ani de zile. Rostind cuvânt după cuvânt, a continuat să dea la o parte fiecare piatră a fundației vieții pe care mi-o clădisem cu atâta grijă. Nu mi-am imaginat niciodată că o să se întâmple așa ceva. Că va începe cu o descriere frumoasă, care suna foarte bine, dar pe care o va arunca în aer ca pe niște cești delicate de porțelan imperial Lomonosov, în același timp urmărindu-mă să vadă dacă îmi aminteam despre ce vorbea. Dacă îmi aminteam că acum mulți ani folosisem eu însămi aceleași cuvinte pentru a ademeni tinere să lucreze pentru noi și că le folosisem și în cazul ei. Desigur că-mi aminteam și-mi aminteam de fiecare capcană ascunsă sub epitetele dulci și fiecare mă apăsa și mai tare pe umeri. Îmi venea să dispar de pe bancă, iar fiecare silabă mă făcea să mă simt și mai mică.

— Dar voi ați știut întotdeauna foarte bine cum să le găsiți pe fetele care n-au fost lăudate niciodată pentru nimic. Exact pe acelea le căutai tu.

— Tu n-ai fost așa.

— Multe au fost.

A plescăit din buze și a întins brațele ca o balerină.

— Ia să vedem cum era, a zis ea. *Lacul lebedelor*. Brațele mele îți aminteau de *Lacul lebedelor*, nu-i așa?

— Încă îmi amintesc.

A râs, geaca i-a foșnit și am văzut fluturarea cunoscută, ca de

aripi. Eram îndrăgostită de felul controlat în care se mișca. Făcea fiecare pas de parcă era urmărită de un public numeros.

Când i s-au făcut poze pentru portofoliu, pe vremea când era doar o fetișcană, femeia asta era îmbrăcată într-o rochie aleasă de mine și stătea în șpagat. Deși doar își făcea încălzirea înainte de ședința foto, era ceva intim în combinația aceasta: rochia înflorată, sala de repetiții, gleznele flexibile. Era ca și cum uitase de fotograf. Machieuza petrecuse o oră cu pensulele pe chipul fetei, dar n-ai fi ghicit niciodată. După ce i-am văzut dosarul complet, am știut că Daria avea să devină vedeta mea și că mă va face și pe mine vedetă.

Daria s-a ridicat și s-a îndreptat către poarta zonei pentru câini. Atunci mi-am revenit din șoc suficient de mult ca să-mi dau seama ce însemna asta. Metru cu metru, se apropia de familie, metru cu metru, au început să-mi apară în minte scene legate de ceea ce avea să se întâmple când tatăl familiei avea să o recunoască. Mai întâi ar fi stupefiat, apoi ar pune mâna pe telefon. Mama ar începe să țipe, câinele, să latre înnebunit, fetița ar izbucni în plâns, iar băiatul s-ar holba la noi, cele vinovate de întreg haosul, și, pe când mama și-ar duce copiii la adăpost în sunetul sirenelor de poliție, care s-ar apropia, băiatul s-ar uita în urmă, iar priveliștea rusoaicelor care i-au supărat părinții l-ar bântui toată viața.

În timpul conversației noastre familia s-a împrăștiat, iar Daria s-a oprit o clipă, de parcă se gândea pe cine să abordeze mai întâi. Tatăl era cu fetița de mână, se duceau după câine, care dispăruse din câmpul meu vizual, iar atenția mamei era captată de un pui de golden retriever, cu a cărui stăpână stătea acum de vorbă. Băiatul pierdea vremea pe stradă. Daria și-a înclinat capul într-o parte, a luat o decizie și a deschis poarta zonei pentru câini. Între ea și mamă nu mai erau decât vreo zece metri. Aș fi fost dată de gol pe loc. Aș fi pierdut tot ce reușisem să construiesc în ultimii șase ani, toată viața mea nouă din Helsinki. Timpul rămas s-ar fi putut număra în zile, poate chiar ore.

Am ridicat privirea spre cer. Mama credea în Dumnezeu și în

sfinți, eu nu. Cu toate acestea, mi-am tras șalul pe cap de parcă eram în biserică și am mormăit ceva ce putea să fie o rugăciune. Abia când am făcut această mișcare, mi-am venit în fire și mi-am adus aminte că aveam picioare. Daria trebuia oprită.

Schnauzerul s-a năpustit asupra unui terier și jocul înflăcărat al animalelor de companie a atras atenția familiei. Nu mi-au observat pașii greoi, n-au văzut cum mă împiedicam de șal, cum mă clătinam de parcă eram beată. Daria era la doi pași de femeie și deja dădea să deschidă gura.

— Vrei bani? Despre asta e vorba?

Până la urmă am ajuns la timp. Daria a schițat un zâmbet. Mama s-a îndepărtat. Proprietarii și-au recuperat câinii și le-au pus iarăși lesa.

— Cât mi-ai da?

Pentru o clipă am crezut că Daria va râde și va face vreun comentariu despre hainele mele, despre faptul că înfățișarea mea nu dădea impresia de bogăție, însă ea a rămas locului și n-a încercat să scape din strânsoarea mea. I-am urmărit privirea. Familia a ieșit din parc, mama i-a aranjat jacheta fetiței, ea s-a agățat de gâtul mamei, iar Daria a tresărit de parcă ar fi fost învinsă. Am simțit cum îi tremura brațul osos. Și dacă totuși nu venise în parc ca să ne șantajeze – pe mine sau pe membrii familiei? Numai că totul indica faptul că ducea lipsă de bani. Slăbise. Hainele atârnau pe ea. Erau niște zdrențe, cizmele din piele sintetică îi erau crăpate, iar poșeta avea găuri lipite cu bandă adezivă. Daria câștigase bine. Pe ce-și risipise banii? Îi luase cineva, se încurcase cu vreun bărbat nepotrivit sau își ajutase familia cu toată agoniseala? Cheltuise totul ca să-i scoată din Ucraina de Est la începutul războiului? Nu i-au ajuns banii ca să-și clădească o viață nouă? Sau îi prăpădise deja pe toți și acum avea nevoie de alții ca să-și ajute familia rămasă acasă? Mama zicea că Republica Populară Donețk confiscase casele unora și le oferise altora posibilitatea să se îmbogățească, pentru că rămăsese destulă avere lăsată în urmă de refugiați. Unii s-au alăturat separatiștilor de bunăvoie, alții au fost recrutați cu forța,

iar fugarii au fost împușcați. Unii li s-au alăturat pentru că altfel le-ar fi fost confiscate casa și avuțiile, iar rudele le-ar fi fost puse în pericol. Poate că apariția Dariei avea legătură cu asta? Dacă separatiștii îl siliseră pe vreunul din frații Dariei să li se alăture și acesta voia să plece de pe front? Dacă îi răpiseră pe cineva din familie? Daria a urmărit familia ce pleca din parc, apoi, după ce aceasta a dispărut, privirea i s-a stins ca o lumânare. Am tras aer în piept. Câștigasem un pic de timp.

— N-ai să vezi nici un bănuț dacă suntem recunoscute.

— Te-au recunoscut?

Un rânjet și-a făcut apariția pe buzele Dariei. A lins picătura mică de sânge care s-a ivit acolo. Pielea îi era atât de uscată, încât crăpase.

— Bun, zâmbi ea. Nu-și amintesc de tine, cum nu-și amintesc nici de mine. Ești la fel de unică pentru ei cum am fost eu pentru tine.

O numisem unică pe Daria. Cea mai unică. O lăudasem pentru structura ei osoasă și talentele ei lingvistice, pentru IQ-ul ei și trecutul de gimnastă. Surâsul ei fusese senin ca cerul de vară și bărbia, ca o linguriță de sidef pentru caviar.

— Eram sigură că nici tu nu-ți vei aminti de mine, chiar dacă mi-aș fi spus numele imediat ce m-am așezat lângă tine, zise Daria. Nu te-ai așteptat să te găsesc? Înaintea oricui altcuiva.

Mi-am amintit cum mă pierdusem de tata într-un pasaj subteran când eram mică. Tata m-a găsit într-o clipită, dar apucasem să mă gândesc că nu-l voi mai vedea niciodată și că voi fi atacată din bezna aceea formată din hainele de iarnă întunecate de ceva inimaginabil. Acum mă simțeam la fel, doar că nimeni nu mă mai putea salva. Nimeni în afară de mine. Trebuia să încerc să aflu despre ce era vorba.

— Am putea măcar să vorbim despre asta în altă parte? am spus și mi-am privit mâinile.

Sângele mi se scursese din degete.

DNIPROPETROVSK

2006

Directoarea firmei a înșirat pe masă teancul de fotografii cu familia mea. Nu eram pregătită pentru toată treaba asta. Nici măcar nu mă gândisem că fotografiile pe care le-am adus vor fi folosite în cadrul interviului cu potențiala mea șefă. Nu mai văzusem poze cu tata de ani de zile.

— Ești în regulă? m-a întrebat femeia.

Abia atunci mi-am dat seama că-mi acoperisem gura cu palma.

— Îmi e dor de el, atâta tot.

Am înșfăcat batista oferită. Emoțiile m-au luat prin surprindere. Eram jenată. De ce nu m-am pregătit mai bine? O însărcinasem pe mama să adune pozele, susținând că mi-am dorit un album cu fotografii cât am locuit în străinătate. Probabil mama a crezut că urma să mă mut. A încercat să-mi pună întrebări, dar după ce mi-a dat pozele, le-am pus în geantă și m-am strecurat afară din casă. M-am bazat pe faptul că mama n-ar fi ales nimic care să-i tulbure fiica, cum ar fi pozele de la înmormântări. Nu vedeam nici una de genul ăla dinaintea mea.

— Tatăl tău a murit într-un accident… nu-i așa?

Preț de o clipă, directoarea s-a uitat la poze ca la o mână proastă primită la un joc de cărți, apoi s-a ridicat, a luat din dulăpior o sticlă și două pahare și a împins spre mine o cutie de ciocolată. M-am concentrat asupra greutății paharului de cristal

din mână, asupra coniacului care-mi ardea gâtul, și mi-am impus să-mi revin. O dădusem în bară: nu mă gândisem deloc cum ar arăta tata în ochii unui străin. Murise când aveam paisprezece ani, iar acum mă simțeam de parcă aveam iarăși paisprezece ani și eram la mina la care mă dusese tata. În poză minerii care tocmai ieșiseră din șut fumau câte o țigară, care ardea între degetele lor negre. În fundal se vedea cada de baie veche care-i scotea din adâncuri. Unul din ei rânjea, lăsând să se vadă niște dinți strălucitori. Toți arătau la fel sub praful negru de cărbune, numai chipul tatălui meu lucea în mijlocul lor ca o lună plină și numai lui îi lipsea al treilea ochi al lămpașului de mină.

Mai era acolo o poză din aceeași perioadă. În ea tata stătea lângă un bărbat cu o geacă de piele, pe care nu-l cunoșteam. Zâmbeau amândoi ca niște negustori care tocmai încheiaseră un târg. În spatele lor se vedeau două autoutilitare UAZ, iar în tot acel gri, negru și maroniu strălucea un camion ZIL albastru-deschis.

În poza cea mai recentă tata era neras de câteva zile și purta doar un maiou. Marginile acestuia atârnau și erau îngălbenite. Tata ținea între degete un portțigaret și stătea cu coatele pe masa din bucătărie. Pervazul era plin cu răsaduri de roșii susținute de niște bețigașe amărâte. Între un borcan de murături desfăcut și o oală de email plină cu cartofi fierți se zărea o sticlă de tărie. Atmosfera era deprimantă, scrumiera grea de sticlă de-abia se vedea sub scrumul de țigară, cutia de chibrituri era goală. Pe masă erau trei pahare, dar musafirii nu se vedeau. Am recunoscut mușamaua și peretele casei, vopsit în culoarea mazării. Nu-mi dădeam seama cine făcuse poza și de ce. Unde era tatăl pe care mi-l aminteam, cu gesturile lui de proprietar și lipsa de griji a celui care aducea bani în casă? Omul din fotografie era obosit, urciorul de la ochi și viața îi îngreunaseră privirea. Nu se vedea nici cea mai mică urmă din splendoarea tinereții.

Directoarea mi-a înapoiat pozele.

— Mama ta e fotogenică. La fel și tatăl tău când era mai tânăr. Văd că e ceva ereditar. Ce s-a întâmplat apoi? Dar în Snijne?

— De fapt, nu am locuit acolo.

— Dar în CV-ul tău scrie că ai mers la școală acolo.

— Doar pentru scurt timp.

— Dar tatăl tău e din Snijne, ca și părinții lui. De ce Dumnezeu v-ați mutat acolo? Din Tallinn, în anii 1990?

Directoarea a scuturat din cap. Era limpede că treaba asta o făcea să pună la îndoială calitățile intelectuale ale familiei mele – cum, de altfel, făceam și eu. Atunci fusese o prostie și încă plăteam pentru ea. Nu mai părea probabil să plec de la mătușa mea. Nu reușisem să adopt o atitudine convingătoare ca să obțin postul, pentru că nu știam despre ce era vorba. Totuși, pe măsură ce interviul continua, am început să mă prind cum stă treaba și de ce Snijne era relevant.

— Radiografiile tale, a zis directoarea. Îți spun ceva?

Am scuturat din cap confuză, deși ghicisem deja la ce se referea. Tata mă privea de pe masă. Își developase singur poza din tinerețe, cea cu marginile îndoite. Unele din fotografii aveau încă bandă adezivă la colțuri: mama le scosese din propriul album.

— Am avut o dată un client americano-ucrainean, un cercetător de mediu, care a vrut o donatoare din Stahanov, regiunea Donbas, locul de baștină al familiei sale, la doi pași de Snijne, a continuat directoarea. Bărbatul s-a răzgândit în ultima clipă și a ales o fată din cea mai puțin poluată oblastie din Uniunea Sovietică, care nu se afla în Ucraina. Voia să evite riscurile. Unii din clienții noștri occidentali sunt destul de interesați de ecologie și mediu. Dacă se pun să caute ce-i cu Snijne, rezultatele nu sunt deloc bune. Vrei să vezi cu ochii tăi?

A întors monitorul calculatorului către mine.

— Uite.

Directoarea a tastat câteva cuvinte, iar ecranul s-a umplut cu niște poze care ar fi pus pe fugă pe oricine. La fel ca ultimele poze cu tatăl meu.

— Biroul nostru este specializat în deservirea străinilor și o astfel de priveliște nu face o primă impresie foarte bună. Ridică

suspiciuni în rândul clienților noștri cum că fetele noastre sunt motivate de bani, nu de vocație. Snijne pare un oraș sărac și lipsit de speranță.

Deja dădeam să mă ridic de pe scaun când directoarea a început să-mi povestească despre perspectivele de viitor ale agenției. Mi-am dat seama că interviul nu se încheiase. Îmi arătase doar aspectele care-mi reduceau valoarea de piață, iar acum era timpul pentru o prezentare a lucrurilor mai plăcute, pentru o poveste relaxată despre felul cum directoarea își începuse afacerea în marile orașe ale epocii sovietice, în Dnipropetrovsk și Harkov, unde găsise atât abilitățile necesare, cât și dorință de muncă, întrucât prăbușirea imperiului dusese și la o dispariție accelerată a slujbelor pentru specialiști. Planurile femeii au fost primite cu bucurie și i-au încântat până și pe oamenii de rând: grație ei, specialiștii din domeniul medical nu au dispărut cu toții în Vest. Ascultând-o, am devenit interesată de post nu doar din pricina salariului. Am devenit interesată de această femeie, de talentul ei demn de admirație și de capacitatea ei de a profita de oportunități. În acel moment mi s-a născut încrederea în ea. Voiam să fiu ca ea.

— Știai că primul copil conceput în eprubetă din Comunitatea Statelor Independente s-a născut în Harkov? Asistentele, medicii și cercetătorii noștri sunt printre cei mai buni din lume. Dar crezi că e suficient pentru clienții occidentali? a continuat ea. Desigur că nu. Așa că tehnicile de lucru trebuie schimbate. Clienții întreabă despre pânza freatică, despre poluare, despre problemele create de minerit și despre impactul lor ereditar. Pe de altă parte, pentru ei nu trebuie să construim buncăre cu rezervoare cu azot, ca pentru ruși. De exemplu, în biroul nostru din Kiev nu e nevoie de așa ceva, pentru că noua noastră clientelă constă doar în occidentali, iar ei sunt principalul nostru grup-țintă.

Mă gândeam cum aș putea să-mi îmbunătățesc imaginea.

— Dnipro oferă cu siguranță imagini bune, am sugerat eu precaută. La urma urmei, e un oraș minunat, a fost dintotdeauna

așa.

Încă îmi era teamă că anii petrecuți în Snijne vor ieși la iveală în analizele mele de sânge, în radiografii sau la alte analize despre care habar n-aveam, iar postul acesta va rămâne doar un vis neîmplinit. Frica mea nu avea nici o bază rațională, doar că nu apucasem să judec problema cum trebuie. Coordonatoarea cu care vorbisem la telefon fusese încântată de pozele mele. Mi-am imaginat că voi primi banii pe loc și că mă voi întoarce la țară ca să-i spun mamei că nu era nevoie să împrumute bani de la Ivan. Opțiunile mele erau limitate. Puteam căuta un bărbat generos, dar asta ar fi durat. În plus, mă săturasem deja de nemernicii din Vest în anii mei de modelling. Apoi mi-am adus aminte vag că, poate, știam ceva ce-mi putea spori valoarea. Ceva care să o convingă pe directoare că eram potrivită în domeniu.

— Am fost vaccinată așa cum trebuie. Încă din Tallinn.

— Ce vrei să spui?

— Formularul preliminar nu pomenește nimic despre asta și nici nu mi-a cerut nimeni certificatul de vaccinare. Ar fi trebuit. Arată că sunt potrivită ca mamă-surogat, dacă nu ca donatoare.

Femeia a clipit de câteva ori. Asta nici nu-i trecuse prin minte. Poate că încă aveam o șansă. Dacă nu, acum, că știam ce fel de candidate erau preferate, aveam să caut altă agenție. Voi ști să evit tot ce e legat de Snijne, voi șterge complet orașul din biografia mea. Sau poate că mă voi înscrie la o agenție mai puțin exclusivistă. Trebuia să existe și așa ceva.

— Dacă n-ați avut probleme din cauza asta, ați avut noroc, am continuat eu, arătând spre fotografia tatălui meu. Prietenul lui era implicat în afacerea cu vaccinările. Fetele din Donbas nu sunt un risc din cauza poluării, ci din cauză că localnicii nu au încredere în vaccinuri, așa că jumătate din copiii din zonă nu le fac. În schimb, alții sunt vaccinați de mai multe ori cu același vaccin, pentru că școlile s-au implicat și ele în afacere. Care sunt consecințele vaccinării împotriva rubeolei o dată pe an? Și ce se întâmplă dacă o donatoare nevaccinată se îmbolnăvește în timpul procesului? Știți oare cât de rău se împacă rubeola cu sarcina?

Directoarea și-a strâns buzele și m-a privit cu alți ochi.

— Dar știu că ești o fată isteață, a spus ea.

Am zărit un pic de ruj pe unul din caninii ei. Femeia mi-a zâmbit – mie și șansei mele – și m-am rugat în minte la Maica Domnului. Asta n-avea cum să nu meargă.

— Trebuie să născocim ceva în privința tatălui tău. Și Snijne trebuie dat complet uitării. Părinții tatălui tău au nevoie de un alt domiciliu. Ai plecat la Paris din Tallinn, nu-i așa? Cum a făcut Carmen Kass?

Nu știam ce urmărea femeia. Știam de Kass, sigur că da. Un agent milanez o descoperise în centrul comercial Kaubamaja din Tallinn. Avusese mai mult noroc ca mine în cariera de fotomodel. Sau mai multă istețime.

Am analizat toate aspectele care dădeau bine dacă erau menționate. Dacă, întâmplător, clienții întrebau despre Cernobîl, trebuia să le spun că la vremea accidentului locuiam cu familia în Tallinn. De acolo părinții mei s-au mutat în Mîkolaiiv, ca să fie mai aproape de sora tatălui meu, pentru că aceasta nu reușea să-și îngrijească singură părinții bătrâni. Din moment ce ultimele poze cu tatăl meu nu puteau fi arătate, moartea lui trebuia plasată într-un an în care era încă prezentabil. Un văr care murise în războiul din Afganistan a fost păstrat în arborele genealogic, dar nu și faptul că mătușa a înnebunit când și-a primit fiul acasă într-un sicriu de zinc prin crăpăturile căruia ieșeau viermi. Clienții erau interesați de trei generații consecutive, așadar, ideal era să nu existe vreun deces nefiresc sau vreo boală ereditară, fie ea fizică sau mintală.

— Dacă ai pe cineva în închisoare, ar fi bine să-mi spui acum.

— Dar închisoarea nu e ereditară.

— Agresivitatea e. Și să nu le zici clienților gluma asta.

Știam ce voia să spună. La noi avem oameni cinstiți în închisoare și oameni necinstiți în parlament.

Când am întrebat-o dacă nu cumva ar trebui ca toți arborii genealogici ai ucrainenilor să fie plăsmuiți astfel, femeia a izbucnit într-un râs însoțit de răpăitul ca o ploaie de vară al

unghiilor ei pe masă.

— Occidentalii nu gândesc așa. Cu toate astea, tatăl unei donatoare trebuie să aibă un loc de muncă legal. Nu o să te mai întreb ce accident a avut tatăl tău și unde s-a petrecut. O *kopanka*[1] precum cele de la noi nu se încadrează în imaginea despre lume a clienților noștri. Doar asta făcea tatăl tău, nu? Lucra într-o mină ilegală.

— N-am spus așa ceva.

— Dar la închisoare ce s-a întâmplat cu el?

— Tata a murit înainte să ajungă după gratii.

— Nu ești prima fiică de miner care vine la mine și nici prima a cărei familie își câștigă traiul din asta.

Am priceput repede că, dacă voiam să am clienți care plăteau bine, povestea tatei nu era potrivită pentru portofoliul meu. Beția și sinuciderile veritabile sau asistate nu-și aveau locul în peisaj, cu atât mai puțin minele clandestine de cărbuni și plantațiile ilegale de maci.

— Hai să uităm de toate astea și să ne concentrăm pe altă problemă: să-ți născocim o educație potrivită. Școala generală nu e suficientă, prin urmare cum ar suna, de exemplu, că ai renunțat la cariera de fotomodel și ai absolvit Facultatea de Limbi Străine din Kiev?

Trecusem testul. Fusesem acceptată. Șefa mi-a spus că sunt o fată de vitrină și că voia să mă mut la Kiev, unde îi puteam servi mai bine pe clienții occidentali. Mi s-a promis chiar și un avans. Puteam să-i dau bani mamei și să-mi găsesc un apartament propriu, să am iarăși o baie și apă la robinet și un telefon nou în locul celui vechi, care abia mai mergea. Mă așteptau mese la restaurant, cafele espresso și o viață de adult, nu una de fiică întoarsă acasă. Șefa mi-a făcut rost de documente ce arătau că eram profesoară de engleză și franceză, ceea ce era absolut credibil, date fiind cunoștințele mele lingvistice dobândite cât umblasem prin lume, și, conform statului meu de plată, predam limbi străine la cursuri serale. Aveam nevoie și de un extras de cont pentru vize. Suma de pe el m-a făcut să râd neîncrezătoare.

Începeam să par atât de perfectă… la fel ca tata. Acum pretindeam că lucrase în construcții și murise într-un accident pe șantier. Ultimul său loc de muncă fusese în cadrul unei firme de construcții din Mîkolaiiv. Conform spuselor șefei mele, firma respectivă era un partener de nădejde de-al lor pentru cazurile în care trecutul fetelor avea nevoie de unele retușuri. Astfel Snijne a fost șters complet din trecutul meu și al familiei mele, de parcă nici n-am fi trecut vreodată pe-acolo.

Fusesem dispusă la orice, dar acum mă bucuram că-mi păstram ficatul și rinichii și că nu mai trebuia să bat la ușile agențiilor matrimoniale. În comparație cu asta, donarea câtorva ovule era o nimica toată.

Nu am povestit nimănui nimic despre donări. Și ulterior nimeni nu m-a întrebat cum am intrat în branșă. Șefa mea zicea uneori că a pus mâna pe mine imediat ce și-a dat seama cât de isteață, cosmopolită și înzestrată lingvistic eram, așa că toată lumea își imagina că începusem să lucrez direct la birou, pe postul de coordonatoare. Donările făcute de mine erau complet irelevante și, pe măsură ce am avansat în carieră, am început să cred că, dacă le pomeneam, m-aș fi coborât pe aceeași treaptă cu fetele. N-aș fi făcut altceva decât să-mi pierd poziția de autoritate.

Nu te-am mințit intenționat. Am considerat că aceste înfloriturii erau niște mici retușuri nevinovate, pe care oricum le făcea toată lumea.

1. Puț, groapă (ucr.) – mină de cărbune clandestină din regiunea Donbas.

HELSINKI

2016

— Nu ai bărbat, a subliniat Daria de la tejgheaua barului. Se vede. Ai altceva? O *dacea*[1], o casă, măcar o mașină?

M-am prefăcut că nu-i aud întrebările și am comandat cafea și coniac pentru amândouă. Abia când m-am uitat în poșetă, mi-am dat seama că nu-i eliberasem brațul din strânsoare. Precauția mea fusese inutilă: Daria m-a însoțit fără să se opună, iar asta m-a surprins. Încă nu pricepeam cu totul că nu mai aveam nici o putere asupra ei. Daria nu mai trebuia să scape de mine.

— Presupun că măcar ai ceva de lucru.

Am dus băuturile într-un separeu. Era un bar ca oricare altul de pe străzile din zonă, iar noi, niște cliente ca orice alt client, doar că nu beam bere. Nu era multă lume, așa cum se întâmplă de obicei luni seara, prin urmare nu erau prea mulți ochi care să ne vadă împreună. Două ieșiri, tot fără paznici.

— Lucrez pentru o firmă de traduceri, am inventat eu.

— Mereu ai fost bună la limbi străine.

Am încercat să nu mă arăt ușurată. Daria nu știa cum îmi câștig traiul, poate că nu știa nici unde stau. Tot era ceva, chiar dacă asta nu-mi răspundea la cea mai importantă întrebare: cum mă găsise și de ce tocmai acum?

— Hai, spune-mi, te-a lăsat bărbatul?

Daria a luat câteva alune din bolul de pe masă și s-a așezat

mai confortabil, ca și cum urma să se uite la un film bun. Am tăcut. N-aveam de gând să-i infirm bănuielile. Îi voi da impresia că am avut pe cineva.

— Ați fost căsătoriți?

Faptul că mi-am ascuns degetele după pahar n-a păcălit-o. Mi-a apucat încheietura și mi-a citit toată viața în palmă. A scos un plescăit la vederea cuticulelor mele inflamate. De sub mânecă se zărea ceasul vechi al mamei, iar asta a făcut-o să chicotească. Știam și eu cum arătau mâinile mele fără inele.

— Nu e de mirare că a plecat. Copii?

— Nu.

— Oricum n-ai fi fost o mamă bună.

Daria nu avea de unde să știe cât de tare mă rănea asta și nici nu trebuia să afle. Mi-am mușcat limba și am lăsat-o să examineze cu privirea gulerul meu lărgit, unghiile de menajeră și genele mele decolorate și fără extensii. Lumina din bar era mai blândă decât primăvara minunată de afară, dar asta nu-mi era de nici un ajutor. Nimic din înfățișarea mea nu sugera succesul. Daria a aruncat o privire plină de înțeles spre rucsacul meu și, după expresia de pe chipul ei, părea să se întrebe cum de am ajuns așa. Era limpede că se bucura de declinul meu.

— Nu-ți permiți să mă plătești, a spus ea, fluturând paharul de coniac ca și când știa de ce nu-l apuc și eu la fel de însuflețită.

Barul acela avea prețuri mari și nu credeam că Daria se va oferi să facă cinste. Când ieșeam împreună, întotdeauna eu eram cea care plătea.

— Găsesc eu o modalitate. Tu spune-mi doar suma.

— Și după aceea? Ce crezi că vei primi de banii ăia?

— Știi prea bine.

— Pentru prietenie, a spus ea înălțând paharul și a râs.

Dinții Dariei erau încă albi, abia dacă se vedeau niște pete de tutun pe canini. Totuși nu avea dreptul să mă privească de sus. Nu-și dădea seama cum arăta ea? Odinioară avea unghiile sănătoase, naturale, fine și netede ca ale unui nou-născut. Îmi venea ușor să mi le imaginez pe strunele unei viori. Acum pe

unghiile ei se citea tristețea, mâinile îi erau crăpate, iar pielea ei de invidiat de pe vremuri era subțire ca pergamentul. Părul îi era într-o stare mai bună, însă pletele ei blonde, lungi până în talie, dispăruseră, fiind înlocuite cu un păr închis la culoare, tuns bob. Ceva i se întâmplase, dar ce? Nu putea fi vorba de război sau de situația familiei ei. Știam deja lucrurile astea. Dura ani buni până să ajungi într-o asemenea stare.

— Poate că ai sperat să-ți dea altcineva de urmă înaintea mea.

Daria s-a aplecat peste masă și m-a ciupit de obraz. Pentru o clipă m-am gândit că își va vârî degetul în gura mea ca să-mi verifice dinții. M-am dat în spate, chiar dacă ar fi trebuit să mă arăt neînfricată, să mă uit direct în ochii ei. Știam cum să le țin în frâu pe fetele dificile, dar niciodată n-a trebuit s-o fac singură.

— Cum poți dormi noaptea? Îndrăznești măcar să închizi ochii? Nu-i de mirare că arăți așa.

Daria și-a scos telefonul din buzunar și l-a rotit de câteva ori cu degetele, de parcă s-ar fi gândit pe cine să sune, apoi l-a ridicat în fața ei. Blițul a luminat brusc. Mi-am acoperit instinctiv fața cu mâna, dar era prea târziu.

— Cearcănele alea, a chicotit Daria și a mărit poza de pe ecranul ce îi lucea în palmă. Ce crezi, cât ar plăti pentru tine?

Pentru o clipă am crezut că se referea la valoarea mea de donatoare. Apoi mi-am dat seama ce voia să spună de fapt. Îmi flutura prin față dovada că mă întâlnise, că eram aici, în Helsinki. Putea să mă șantajeze – pe mine, agenția, foștii clienți, pe tine, pe oricine. Voia să mă toarne fostei mele șefe? Să fie asta răzbunarea ei finală? Sau, din cauza lipsei de bani, devenise vânătoare de recompense? Însă dacă venise după mine, de ce ar fi vrut să ne dea de gol în fața familiei din parcul pentru câini? Doar ca să mă tachineze? Așa ai ajuns, Daria mea?

— Lumea nu se învârte în jurul tău, a spus ea. N-am venit din cauza ta.

Am ridicat privirea spre bărbia Dariei. Era mai ascuțită.

— Nici pentru bani.

Am pufnit și m-am uitat afară.

— Bineînțeles că ți se pare o idee imposibilă, a continuat Daria.

— Atunci ce dracu' cauți aici?

— Am vrut doar să văd familia, atâta tot.

— Să vezi familia? Ai de gând să-i șantajezi?

— Am vrut să văd cum a crescut fata.

Daria și-a lăsat telefonul pe masă. Nu îmi puteam imagina vreun motiv pentru care să fi mințit. Mi-am amintit cu ce privire flămândă se uitase la copii în parc. Dacă venise din cauza lor, nu încerca să se răzbune pe mine. Tot era ceva.

— Nu e permis. Ai semnat hârtiile. Noi nu lucrăm așa.

— Noi, a repetat Daria și a înălțat dintr-o sprânceană.

Îmi scăpase vorba din gură. *Noi* nu mai existam. Nici șefa, nici afacerea, nici biroul meu. Nici cardurile de credit. Nici băieții cu comisioanele. Nimeni care să se ocupe de sarcinile neplăcute. N-am vorbit niciodată cu Daria așa, fără să am vreun atu. Nu știam cum să mă port, ce să spun. M-am întrebat o clipă dacă era cazul să-i povestesc despre propriile mele donări. Și-ar schimba atitudinea față de mine? N-aș mai fi doar fosta ei șefă, ci una din fete, o egală. Totuși nu, cel puțin nu încă.

— Mai comandăm unul?

Daria a împins mai încolo paharul gol de coniac. Aștepta să mă duc la bar. Nu se grăbea, nu se uita la ceas, nici la ușă, nici la geam, nu cobora vocea și, spre deosebire de mine, își lăsa mâinile să umble, să apuce telefonul, să ia niște alune din bol, iar asta nu din cauză că ar fi fost agitată. Pur și simplu nu-i păsa ce credeam despre comportamentul ei.

— La fel?

N-am așteptat să aud vreo altă opțiune, care probabil că ar fi fost mai scumpă. Porțiile de patruzeci de mililitri se duceau repede. M-am decis să trec pe Jaloviina, era mai ieftin. Îi voi prezenta amestecul de coniac și votcă ca fiind o specialitate finlandeză ce merita încercată. M-am uitat în spate de la tejgheaua barului.

Daria stătea dreaptă la locul ei, cu spinarea întoarsă spre

cealaltă ușă a barului. Dacă m-aș fi strecurat afară neobservată, și-ar fi dat seama imediat de dispariția mea. Nu trebuia decât să dea un telefon, să trimită fotografia cu mine și eram pierdută. Mi-ar arunca trupul de pe acoperișul unui bloc sau m-ar înveli în plastic sau într-un covor și m-ar azvârli pe un șantier sau în mare. Nimeni n-ar face asta unei prietene. Noi fuseserăm prietene, dar nu mai eram.

Daria a adulmecat băutura. Mă așteptam să strâmbe din nas și să-mi ceară să comand altceva. Totuși un gest aprobator mi-a dat de înțeles că șmecheria îmi ieșise.

— Să bem pentru familia din parcul pentru câini, a spus ea ridicând paharul. Povestește-mi tot.

— Nu-i cunosc.

— Nici nu încerca.

Daria a îngânat încet numele copiilor. Părea că exersase mult pronunția, deși avea probleme cu sunetele limbii finlandeze. Fetele nu trebuiau să știe nimic despre copiii clienților lor, cu atât mai puțin numele vreunuia din ei. Mi-am încleștat pumnul sub masă.

— Ai venit la Helsinki din cauza copiilor? a întrebat ea.

— Nu, bineînțeles. Nici măcar nu-mi aminteam că familia aceea locuiește aici.

— Și apoi ți-ai adus aminte brusc?

— Întocmai.

Am dus paharul la gură. Ceasul mi-a ieșit iarăși la iveală de sub mânecă. Daria îmi studia încheietura, unghiile, și am văzut-o cum schițează un zâmbet. Îi plăcea la nebunie situația, poziția ei de superioritate. Mă purtasem și eu vreodată la fel? Îmi făcuse plăcere să le examinez pe candidatele așezate pe canapea, să aflu lucrurile pe care nu voiau să mi le spună? Dar nu eu formulasem întrebările. Eu doar repetam cuvintele imprimate pe hârtie și notam răspunsurile. Iar Daria n-a fost jenată de ele. Nici măcar ofensată. Voia să lucreze și pricepea care erau cerințele.

Daria m-a înghiontit cu un suport de pahar.

— Am dat peste ei din întâmplare, într-o călătorie de afaceri,

am inventat eu.

— Și apoi ai început să-i urmărești. Ai de gând să-i șantajezi?

— Eu?

— Tu. Arăți de parcă ai avea nevoie de un venit în plus. Altfel de ce ai sta cu ochii pe ei? Te-am văzut în parc de cel puțin trei ori. Nu e un pic cam periculos pentru tine?

— Merg în parcul pentru câini când mi-e dor de tine.

— Ei, haide!

— E-adevărat. Zău că da. Fetița familiei are zâmbetul tău.

Bărbia Dariei a tremurat. Găsisem în fine ceva.

Ușa barului s-a deschis, iar valul de aer rece mi-a răcorit pielea pe sub cămașa lipită de spinare. Mi-am lins buza de sus. Opțiunile îmi erau limitate. Îi puteam trimite unuia din angajații agenției un mesaj anonim în care să spun că Daria fusese văzută spionându-i pe vechii ei clienți, însă am respins imediat ideea. Daria nu trebuia decât să le arate fotografia cu mine și jocul s-ar fi terminat. Cel mai bine era să dispar eu însămi. Chiar acum. Aș fi putut să-i înșfac telefonul de pe masă, să ies pe ușa aceea și să iau autobuzul spre aeroport sau port. Și apoi? Fuga era costisitoare, iar viața în clandestinitate, și mai și.

Am lăsat apa să curgă până când s-a făcut rece ca gheața și mi-am clătit fața, apoi am verificat dacă încercase să mă contacteze cineva. Nici un mesaj pe ecran, nici un apel ratat. Nu aveam motive să cred că acasă se petrecuse ceva, totuși din oglinda de la baie mă privea chipul unei femei panicate. Am sunat-o pe mama, iar tonul de apel mi-a răsunat în urechi ca o sirenă. Apucase totuși să se întâmple ceva? De ce n-am încercat să dau de mama încă din parc? N-am vrut să-i arăt Dariei că aveam pe cineva în Helsinki. N-am vrut să-i stârnesc interesul sunând pe cineva. Asta putea fi o greșeală.

— S-a întâmplat ceva? a întrebat mama.

A răspuns. Era acasă. Era în regulă. Pregătea cina, ca-n orice altă zi. În fundal se auzeau cratița și știrile de la postul de radio Promin FM din Ucraina. Am fost atât de ușurată, că a trebuit să mă sprijin de peretele faianțat al băii.

— De ce a durat atât până să răspunzi?

Vocea mea nu apucase să-și revină. Era ascuțită ca un semnal de alarmă, iar mama a intrat în alertă. A închis calculatorul: radioul nu se mai auzea.

— Vorbești ciudat.

— Mai am de lucru. A trebuit să stau peste program.

— Chiar așa?

Mama se prindea mereu când ceva nu era în regulă. O mai sunasem așa, chiar dacă din alte motive. Uneori voiam pur și simplu un moment de respiro. Alteori îmi doream doar liniște. Mama înțelegea. Înțelegea că preferam să plâng de una singură. Uneori însă părea să se întrebe dacă nu cumva o să-mi fac ceva, iar atunci îmi venea să o plesnesc peste mâna pe care și-o lăsa grijulie pe umerii mei. De data asta mama ghicise bine.

— Ar fi cazul să-mi fac griji? Trebuie să fugi?

— Nu dramatiza. Ne vedem mai târziu.

Ușa băii s-a trântit și înăuntru s-a împleticit o țoapă ușor amețită. Am lăsat iarăși apa să curgă până s-a făcut rece, apoi mi-am șters gâtul cu un prosop de hârtie umezit. Am băut apă direct de la robinet ca să-mi limpezesc mintea. Nu mă puteam îmbăta, nu acum. Nu știam cum o să se încheie seara. Dacă Daria stătea la un hotel, o puteam conduce până acolo? Dar dacă nu avea unde să doarmă și venea pe capul meu? Nu voiam să-i arăt Dariei unde locuiam. Pe de altă parte, de unde puteam ști că nu mă urmărise încă dinainte din parcul pentru câini până acasă? Însă dacă așa stăteau lucrurile, de ce mi se arătase abia acum?

Am căutat iarăși prin agenda telefonului. Nu erau multe. Doar datele de contact ale persoanelor cărora le curățam casele și numărul șefului meu de la firma de curățenie. Nu mai aveam prieteni, nu mai aveam cui să-i cer ajutorul – în afară de mama, care de data asta nu avea cum să mă ajute. Dorul m-a lovit iarăși la momentul nepotrivit. Îmi era dor de tine.

Am mai adus niște Jaloviina la masă și am sperat ca inelele de ceapă pe care le comandasem să sosească și ele curând. Credeam că Daria nu ține la alcool. M-am înșelat. A ridicat paharul.

— Să ciocnim pentru femei? Pentru toate mamele? Ce zici?

Am apucat paharul și am observat că telefonul Dariei nu mai era pe masă. Doar observația asta a fost de ajuns ca să mă facă să tresar când ușa de la intrare s-a trântit. N-am putut să nu mă uit în spate. Cât timp mă urmărise Daria și câte fotografii făcuse? Zile, săptămâni, luni, poate chiar mai mult? Dacă le trimisese deja pozele hienelor care mă vânau? Nu știam cine va veni mai întâi după mine: fosta mea șefă, tu sau lacheul tău. Sau poate urma să veniți toți deodată.

Inelele de ceapă se lăsau așteptate. M-am dus să-l zoresc pe chelnerul de la tejghea și, la cererea Dariei, am mai comandat băutură. Daria începea să se amețească. Am încercat să îndrept situația aducând și un pahar cu apă pe lângă cel cu tărie, cum era obiceiul pe-aici. Daria l-a înșfăcat, a mijit ochii, și-a băgat două degete în pahar și m-a stropit.

— Ce să fac cu asta?

— Să bei.

— De când ai început să bei coniac cu apă? Cu apă de la robinet?

Daria a clătinat din cap așa cum făceau chelnerii din Ucraina când clientul începea să ia la bord prea mult alcool. Gestul era mereu discret, iar privirea, directă. Daria mă privea acum exact la fel, cu ochii surprinzător de limpezi, deși în ei sticlea amețeala beției. Ca și când știa despre mine mai multe decât trebuia. Mi-am întors privirea spre fereastră și m-am concentrat asupra celor doi pensionari care se opriseră să pălăvrăgească pe stradă. Ambii aveau spatele foarte drept. Aproape că-i auzeam povestind despre vacanțele lor, despre numeroasele lor hobby-uri, despre noile soiuri de cartofi pe care voiau să le cumpere de la magazin.

Daria a dat din umeri și a mai propus un toast:

— Pentru Helsinki, orașul întâlnirilor neașteptate?

A trântit paharul gol pe masă. Era mic, Jaloviina dispărea mult prea repede și te lovea crunt. Gândul la notă m-a cutremurat.

— De ce Dumnezeu ai venit aici? a întrebat Daria, uitându-se în jur. Helsinki nu e Parisul, nici Londra, nici Viena.

— Helsinki e un oraș foarte bun.

— Răspunde-mi, a izbucnit Daria.

Am înghițit în sec. Nu o mai cunoșteam pe ființa aceasta. Ce urmărea, ce voia? Familia din parcul pentru câini ar fi scos din buzunar o sumă frumușică doar ca să nu ne amestecăm în viața lor perfectă, iar fosta mea șefă ar fi plătit și mai mult. Era cu siguranță tentant, indiferent ce susținea Daria. Nici nu îndrăzneam să mă gândesc cât ai oferi tu. Un sac de bani. Daria ar deveni milionară, milionară în dolari.

— S-a întâmplat să obțin un pașaport finlandez, am încercat eu.

A încuviințat. Răspunsul meu se potrivea. Pașaportul acestei țări era lozul cel mare pentru oricine. Am făcut însă greșeala să-mi trag instinctiv rucsacul mai aproape, iar Daria a observat.

— Arată-mi-l.

Mi-am mușcat buzele. Nu puteam susține că-mi lăsasem pașaportul acasă, o persoană în situația mea nu știa niciodată când o să fie nevoită să plece, iar Daria era conștientă de asta. I l-am întins șovăitoare, iar ea mi l-a smuls și i-a examinat coperțile roșii ca o profesionistă. A decis că e autentic.

— Cetățeană finlandeză, Ruslana Toivonen, a pronunțat ea numele. Cine e Ruslana Toivonen?

— Nu știu. O ucraineancă măritată cu un finlandez. S-a mutat în Suedia și și-a vândut pașaportul fiindcă avea nevoie de bani.

— Cu ăsta te poți angaja legal, a spus Daria. Și eu m-aș lăsa păcălită. Deși femeia aia e mai tânără decât tine.

Am întins mâna. Îmi voiam pașaportul înapoi.

— L-aș putea păstra, a zis Daria. La fel cum mi-ai păstrat tu actele.

M-am lăsat pe spate și eram gata să apuc iar rucsacul, dar nu mai voiam să atrag atenția asupra lui, așa că m-am abținut. Daria nu știa că aveam și permisul de conducere, și cardul de asigurare medicală ale Ruslanei Toivonen. Fuseseră incluse în pachetul de acte pe care reușisem să-l obțin, iar printre ele se afla chiar și un pașaport pentru o persoană care ar fi putut trece drept mama

Ruslanei Toivonen. Din nefericire, nu mai includea și alte documente de călătorie potrivite pentru o femeie de vârsta mea. Nu aș reuși să scap cu actele altcuiva. Totuși Daria nu știa de fapt nimic despre noua mea identitate. Atunci cum reușise să-mi dea de urmă? O urmărise pe mama pe când călătorea în Finlanda? Mi se părea greu de crezut. Mama era întotdeauna extrem de precaută, nimeni nu reușise vreodată să dea de mine prin intermediul ei. Nici măcar fosta mea șefă. Nici tu. Să fie oare explicația chiar atât de simplă: Daria căutase familia din parcul pentru câini și dăduse în același timp și peste mine? Să fie doar o coincidență?

— Datele biometrice sunt ale tale sau ale Ruslanei Toivonen? a întrebat Daria.

— N-ai nevoie de asta ca să treci prin aeroportul din Helsinki.

— Se pare că n-ai avut timp să aștepți după un pașaport perfect. Ai luat ce-ai putut și te-ai bazat pe noroc. Știi că uneori mi-am imaginat cum ai fugit?

Daria s-a prefăcut îngrozită și a dus pașaportul la piept, prefăcându-se că are un atac de cord, apoi a izbucnit în râs. Nu aveam de unde să mai fac rost de un pachet așa de bun, așa că trebuia să o las pe Daria să se joace cu prețiosul meu document, să o las să îi facă poze, să o las să se prefacă că-l rupe, să o fac să creadă că nu avea nici o însemnătate, ca să nu-și dea seama cât de important era de fapt pașaportul pentru mine.

— Îți amintești că o dată aproape că am ajuns în ghearele unui ofițer vamal de la aeroport? Mai întâi s-a uitat calm la pașapoarte, apoi a smuls niște pagini din ele și ne-a spus că nu putem merge nicăieri cu astfel de documente. Șefa a turbat de nervi. N-am mai văzut-o niciodată atât de furioasă.

Au sosit în sfârșit și inelele de ceapă.

— După isprava ta a fost și mai furioasă. Le-a interogat pe toate fetele tale, mai ales pe mine. Toată lumea era sigură că știam ceva.

— Cu toate astea, n-ai spus nimic.

— Ce să fi spus?

Daria mi-a aruncat pașaportul. M-a lovit în piept.

— Mai comandă de băut.

Treptat, între noi s-a înălțat un perete ca de sticlă, iar Daria a început să vorbească împleticit. Nu știam cum era la beție, dacă va deveni mai veselă ori mai certăreață sau dacă o va apuca sentimentalismul și o să înceapă să aibă încredere în mine. Eu speram să fie ultima variantă, dar în van. Un val brusc de greață a silit-o să meargă la baie. Între timp eu am dat pe gât aproape pe furiș un pahar de apă. Am scos din buzunar cutiuța cu alifie chinezească și am inspirat mirosul de camfor și mentol. Aveam încă pentru ce să lupt.

Ușa de la baie s-a deschis, iar Daria a ieșit și s-a îndreptat către ieșire. Mi-am adunat lucrurile, m-am grăbit s-o urmez și m-am oferit să o duc acolo unde avea de gând să ajungă. A durat mult până să aflu. În cele din urmă am reușit să smulg de la ea numele unui hotel. Era bine. Cel puțin nu avea să vină pe capul meu și nu s-a împotrivit când m-am oferit s-o duc, deși s-a luptat cu centura pe care am încercat să i-o pun odată ce am urcat în taxi. Am lăsat-o în pace și mi-am pus-o pe-a mea. Mi-am amintit de expresia de pe chipul lui Aleksei când i-am propus să scoată la vedere capetele centurilor de siguranță de pe bancheta din spate a mașinilor de serviciu, care erau îndesate adânc prin tapiţerie. „Serios?“ părea să spună Aleksei. Zău că occidentalii ăștia sunt nebuni. Am insistat, iar Aleksei a înlocuit și centurile de siguranță defecte. Cu astfel de idei mărunte am câștigat încrederea șefei mele. Știam ce voiau occidentalii.

După ce taxiul a pornit, Daria mi-a strâns mâna și a mormăit ceva. Mi-a trebuit o clipă ca să-mi dau seama ce spusese.

— Vom fi mereu prietene, nu-i așa?

Daria ținea ochii închiși și nici nu știam dacă de fapt se referise la mine. A continuat să bolborosească, numai că nu am mai înțeles mare lucru. Ceva despre părinții răi, despre anturajul prost în care creștea fata, despre o fată care avea un frate rău, despre o mamă rea și o viață rău trăită. Nu știam despre cine vorbea. Când am întrebat, n-am primit nici un răspuns. Am întors

capul spre geam.

Noi mai călătoriserăm așa în mașină, ținându-ne de mână, și, deși Aleksei condusese cu grijă, gropile de pe drum o făcuseră pe Daria să scâncească. Nu aveam mult de mers până la clinica din Dnipro. Totuși părea că nu mai ajungem. Am asigurat-o că n-o s-o las singură. În ciuda blănurilor, aveam amândouă mâinile reci, iar Daria era umflată la față și inelele i se înțepeniseră pe degete. Dar nu se plângea – ea nu se plângea niciodată. Dacă totul mergea bine, urma să devin directoarea afacerii. Șefa urma să treacă la nivelul următor și să lase toată țara pe mâna mea, în timp ce ea avea să se ocupe de celelalte operațiuni din Europa. Pe atunci totul era posibil. Acum speram doar să supraviețuiesc.

Șoferul taxiului arunca din când în când câte o privire în spate. Sunetele scoase de Daria l-au făcut să se încrunte. De-acum mă gândeam cât trebuia să-i dau în plus dacă Daria vomita. Deja era mult de plată. Tot insistam să-i întind Dariei punga de plastic pe care o găsisem în buzunar. Simpatizam cu șoferul. Odinioară n-aș fi făcut-o. Odinioară nu m-aș fi gândit cine ar urma să curețe voma din mașină. Acum gândeam ca o menajeră și uram chestia asta.

Lista mea cu Lucruri Bune îmi căzuse din buzunar când scosesem punga. Am observat-o abia acum: era sub pantof. Am ridicat-o și am șters urmele de pantofi de pe ea. Sus de tot se afla ultimul lucru adăugat. Îl trecusem cu doar câteva ore în urmă, când fusesem într-o stare de spirit deosebit de bună. Am și fredonat în drum spre ultimul apartament pe care-l aveam de curățat. Când mi-am dat seama de asta, am pufnit în râs. Eram vie. Copacii aveau să înflorească în curând. Poate că nu chiar castanii din Kiev, nici salcâmii ori plopii de-acolo, totuși copacii înfloreau. Momentul acela de euforie m-a făcut să iau o decizie: această a șasea vară a noii mele vieți trebuia să fie o vară bună. Trebuia să las agitația deoparte. Să scap de amintiri, să-mi vindec rănile. Poate că aș reuși chiar să fiu fericită.

Decizia asta m-a făcut să-mi caut lista pe care-mi notasem toate aspectele pozitive ale noii mele vieți. Prima literă era foarte

ezitantă, de parcă o desenase un copil, iar pixul, care îmi tremura în mână, găurise foaia de hârtie. Am reușit totuși să scriu „orașul meu“. Aveam un loc pe care să-l numesc acasă și străzi pe care să umblu fredonând. Cuvântul scris cu litere tremurate nu a dispărut de pe foaie, deși am închis ochii și apoi i-am deschis la loc. Poate că era adevărat.

Daria căzuse într-un somn adânc, cu capul rezemat de geamul taxiului. M-am uitat la listă, pe care o păstram doar pentru astfel de momente de disperare. Rostul ei era să-mi aducă aminte că aveam parte de multe lucruri bune, mai bune ca înainte. Toți oamenii pentru care lucram erau mai plăcuți decât cei din viața mea anterioară, de aceea cuvintele „clienții mei“ se aflau undeva în capul listei. Sus de tot scria „parcul pentru câini“.

Multe din lucrurile care îmi dăduseră impresia că ar fi niște realizări semnificative mi se păreau acum copilăroase, chiar dacă-mi aduceam bine aminte cum dormisem pentru prima oară o noapte întreagă fără să mă trezesc. Dimineața am crezut că starea aceea de ușurare însemna că sunt bolnavă, dar apoi mi-am dat seama de unde venea și am trecut-o repede pe listă. Curând am adăugat și cât de lipsită de griji așteptam autobuzul chiar pe marginea străzii. Nu mă mai temeam că mă va împinge cineva în fața lui, inima nu-mi mai bătea nebunește dacă pe lângă mine trecea vreo mașină cu geamuri fumurii. Metroul își merita propriul loc pe Lista Lucrurilor Bune. Exersasem mersul nonșalant pe peronul de un portocaliu aprins al metroului ca să par una de-a locului și ca să pot trece și lucrul ăsta pe listă. Ceea ce m-a încurajat să găsesc mereu alte lucruri de adăugat. Eram atât de îndrăgostită de metroul noului meu oraș! Era atât de aproape de suprafață, atât de deschis, atât de luminos, atât de potrivit cu modul în care trăia lumea aici. Acum însă mi-am dat seama că nu fusese niciodată al meu. Doar crezusem asta. Cum de mi-am putut imagina vreodată că acest oraș ar fi putut deveni pentru mine ceva permanent, că ar putea deveni acasă?

1. Casă de vacanță în Rusia și în alte foste țări sovietice.

DNIPROPETROVSK

2007-2008

Admiram priveliștea de la ferestrele biroului meu proaspăt renovat. O bătrânică gârbovită măturа strada din față. Măturа zgâria asfaltul crăpat, scârțâind ca o bucată de cretă pe tablă. Mi-am acoperit urechea cu o mână, în vreme ce în cealaltă țineam telefonul și vorbeam cu mătușă-mea.

— Mă auzi? Mama ta vrea doar să discutați, mi-a spus ea.

Știam despre ce era vorba. Dacă mama nu îndrăznea să deschidă singură discuția, exista o singură explicație. La intervale regulate în pragul ei apărea vreo cunoștință de-a unei cunoștințe de-a unei cunoștințe, care spera să o ajut pe fata ei să intre în lumea modellingului. Fetișcanele astea rareori ajungeau undeva, însă câteva au devenit donatoare datorită mie, pe două le-am îndreptat către coordonatoarele de mame-surogat, iar pe unele le-am îndrumat către niște agenții matrimoniale de încredere contra unui comision. Voiam să scap de toată povestea asta, așa că am sunat-o pe mama imediat ce am terminat cu mătușă-mea.

— Ascultă o clipă, mi-a spus mama. Daria e o fată bună. Complet diferită de toate celelalte.

— Ai mai spus asta și înainte.

Deja mi-o imaginam cu părul ars și decolorat, într-o cămașă cu imprimeu tigrat – încă o fată pe care n-aș putea s-o prezint niciodată șefei mele. Am apăsat cu vârful stiloului pe agendă.

Dacă nu m-ar fi așteptat următorul client, mi-aș fi potolit mânia cu o sută de mililitri de coniac. Nu-mi plăceau cerșetorii.

Bătrâna care mătura frunzele ajunsese la colțul clădirii. Avea pe cap un batic înflorat. Culorile îmi erau cunoscute. Mama avusese un capot croit dintr-un material cu același imprimeu. În cele din urmă din el s-au făcut cârpe de șters pe jos în Snijne.

— Poate că nu-ți aduci aminte de ea, Daria era atunci tare mică.

— Atunci când?

Știam deja despre cine era vorba, totuși am întrebat. Păr blond, codițe prinse cu panglici, genunchii juliți, de copil, ivindu-i-se de sub fusta scurtă. Fata se uita la mine pe furiș, cu o curiozitate timidă, de pe cealaltă parte a drumului, așa cum îi privesc copiii mai mici pe cei un pic mai mari, timp în care eu mestecam o gumă veche de trei zile în fața noii noastre case din Snijne, îmi blestemam viața și mă gândeam cum să fac ca să scap din locul uitat de lume în care mă aduseseră părinții. Tata bătea darabana pe volan și aștepta după un bărbat care trăncănea cu un băiat mai mare. L-am recunoscut ca fiind tatăl fetei. Când au încheiat discuția, bărbatul a observat-o brusc pe fiica lui, ce stătea ascunsă după un stâlp de curent, și a gonit-o repede acasă. Fata s-a speriat și a luat-o la fugă. Bărbatul a sărit în mașină, o Jiguli care lăsa în urmă un nor de fum negru și se îndrepta hurducăind spre ceva ce avea să-l împiedice pe tata să vină acasă în noaptea aceea. Mama a stat de veghe, umblând încolo și-ncoace, până când, în cele din urmă, a rămas încremenită într-un loc.

Nu voiam s-o întâlnesc pe Daria.

Am spus că eram foarte ocupată și am închis în timp ce mama încă vorbea. Am bătut o vreme cu stiloul în masă, apoi am deschis fereastra ca să mă răcoresc. Din cauza ploii care începuse să cadă, strada era plină de umbrelele colorate ale femeilor și cele negre ale bărbaților. Telefonul a sunat iarăși. Mama, evident. Mă agasa. Nu aveam nici un fel de datorie față de fiecare făptură sărmană pe care se nimerea s-o cunoască. Pe de altă parte, dacă îi îndeplineam cererea, puteam enumera motivele pentru care

prostuța din Donețk n-avea să ajungă nicăieri. În felul ăsta poate că aș fi reușit să pun capăt ardorii mamei de a-mi tot trimite fete flușturatice.

Am măsurat-o pe Daria cu privirea și m-am oprit la pulpele ei. Canapeaua nouă pe care ședea fata era în stil scandinav, iar ea se potrivea cu fundalul acela de un verzui aristocratic la fel de bine ca o mănușă cumpărată dintr-un magazin vienez. Am continuat totuși cu criticile. Schițam câte-un zâmbet scurt, pufneam, respingeam ideile eronate. Nu voiam să-și imagineze că beneficia de vreun tratament special pentru că mama îi cunoștea pe părinții ei, însă în sinea mea eram surprinsă. Nimic din fata asta nu amintea de Snijne. Mai degrabă mă regăseam în ea pe mine însămi atunci când vizitasem pentru prima oară agenția din Paris și-mi așteptam rândul, amuțită de eleganța oamenilor care se plimbau pe hol. Fusesem sigură că nu mă calificasem, că se făcuse vreo greșeală și în curând aveam să urc în primul avion ce mă va duce spre casă.

Mi-am împins scaunul în spate și m-am uitat la tălpile fetei, care de-abia se vedeau de după măsuța de cafea. Purta niște sandale joase, cu tocul de vreun centimetru, complet nepotrivite pentru vremea de toamnă de afară. Întocmai cum purtasem și eu. Întocmai ca noi toate, cele care nu ne permiteam să ne cumpărăm încălțări noi și nu îndrăzneam să le amintim mamelor noastre cât de repede ne creșteau picioarele, așa că purtam în continuare sandale, sandalele de anul trecut, sandale vechi de ani de zile, le purtam până când încetam să creștem sau până când vremea devenea mult prea rece pentru încălțări de vară. Asta îmi zicea ceva despre caracterul ei, care se potrivea cu cerințele din branșă. Daria mi-a înfruntat privirea și nu a fost surprinsă când și-a dat seama în ce domeniu lucram. Dimpotrivă, a părut mulțumită că biroul nostru nu era specializat în fete ce-și căutau finanțatori. Cred că așa ceva bănuise Daria – și totuși venise.

Eram obișnuită să văd că întrebările clinice legate de sex le făceau pe fete să se înroșească și le ghiceam toate gândurile nerostite pe care le stârnea subiectul. Fetele vedeau în toate întrebările legate de bolile cu transmitere sexuală niște suspiciuni legate de ele și ezitau când le ceream să-mi spună câți parteneri au avut. Daria era cu totul altfel. Nu s-a tulburat deloc, deși am întrebat-o dacă a fost testată pentru vreo afecţiune sau alta sau dacă a făcut sex cu cineva care și-a făcut analize pentru boli venerice. După ce am trecut la secțiunea referitoare la abuzul de stupefiante, am întrebat-o dacă în ultima jumătate de an a întreținut relații intime pentru droguri sau bani, însă Daria nu a tresărit, nu s-a jenat, nici măcar nu s-a înroșit. Fruntea ei era netedă ca o farfurie, iar mâinile i-au rămas liniștite în poală, împletite ca un șervețel în formă de lebădă. Formularul preliminar era conceput conform cerințelor foarte stricte ale clienților noștri americani. Pentru mine însă însemna altceva, era un veritabil test al personalității candidatei, iar Daria îl trecuse cu brio.

— Nu mă grăbesc. Totuși dacă mi-ați putea spune când…

Și-a lăsat privirea în jos și a început să adune firimiturile inexistente din poală. M-am înviorat. Acum o clipă Daria fusese elegantă ca un serviciu de masă dintr-un restaurant de cinci stele, dar întrebarea aceasta i-a distrus instantaneu armonia.

— De obicei plătim de îndată ce găsim un client și acesta se implică în proiect, i-am răspuns eu. Înainte de asta trebuie să facem toate analizele, să așteptăm rezultatele și să vedem dacă te putem pune pe listă.

Fusesem și eu în aceeași situație. De atunci slujba mă obișnuise cu tot soiul de reprezentații date de fete, cu lacrimi prefăcute și altele asemenea, dar tot eram uimită de schimbarea pe care am observat-o la Daria. Și eu crezusem că voi primi banii pe loc și fusesem pregătită să fac multe ca să pun mâna imediat pe niște bancnote. Daria era gata de orice, oricând. Era mai disperată decât fusesem eu. Nu putea fi vorba de problema obișnuită a studentelor, aceea că bursa nu acoperea costurile

traiului și doar părinții înstăriți își puteau ține copiii în școală. Am încercat să găsesc o strategie potrivită. Dacă o refuzam, ar fi fugit la vreunul din competitorii noștri și ar fi primit același răspuns ca la noi. Se vedea clar că era prea disperată ca să aștepte următorul autobuz plin cu burlaci străini, gata să-i ofere o șansă de scăpare, așa că în cel mai rău caz avea să facă rost de bani chiar astăzi, dar după aceea eu nu mai aveam ce face cu ea. Nu mai aveam ce face cu o fată cu hepatită sau HIV sau cu un singur rinichi. N-o puteam lăsa s-o ia pe drumul ăsta, să își amaneteze trupul. Nu puteam.

Am răsfoit pașaportul Dariei și l-am aruncat pe masă ca pe un gunoi.

— Nu ai nici măcar pașaport internațional, am zis. Nu ai călătorit în nici o țară în care avem afaceri. Știi cât durează procedura de obținere a vizei? Nu e o treabă ieftină. Și nici măcar nu ești căsătorită. Ai idee cât e de dificil pentru o ucraineancă nemăritată să ajungă în Statele Unite, de exemplu? Sau, cine știe, poate ai vreo rudă pe-acolo, ceva cu care să-ți justificăm călătoria peste Atlantic. Chiar crezi că fetele noastre sunt bine-venite oriunde așa, cât ai bate din palme?

Mi-am împins scaunul în spate, de parcă mă săturasem să-i explic proastei lucruri atât de evidente. Apoi m-am ridicat și m-am dus la fereastră, chipurile ca să mă liniștesc. Mi-am frecat tâmplele și m-am arătat gânditoare. Am auzit cum Daria înghite în sec. Am lăsat timpul să se scurgă și să intre aer proaspăt, care să risipească parfumul de lăcrămioare răspândit de Daria. De fapt vizele erau ceva banal dacă știai ce să faci, pe cine să contactezi și dacă aveai suficienți bani.

— Și dacă i-aș servi doar pe clienții din Rusia? Un pașaport intern[1] ar fi suficient și nu ar fi nevoie nici de vize…

— Ești cumva grea de cap? Strategia firmei noastre e centrată pe clienții din Occident.

M-am întors la masă.

— Poate că nu-ți dai seama care e cea mai mare problemă a ta. E Snijne.

Am urmărit atentă efectul cuvintelor mele asupra Dariei și am încercat să-mi aduc aminte ce spusese mama. Nu pomenise de nevoia acută de bani a Dariei, nici de motivul disperării ei. Nu ascultam niciodată când mama trăncănea despre cunoscuții ei din Snijne. Puteam oricum ghici ce nenorociri se petreceau acolo. Probabil că fratele Dariei se băgase în niște afaceri necurate, la fel ca tatăl său, sau încercase să fure de la cineva. Cu toate astea, nu i-am oferit Dariei cuvinte de consolare și nu am revenit la chestiunea plății, ci am dat-o la o parte ca pe o problemă secundară, una complet irelevantă, și m-am concentrat să-i explic cât de problematic era cazul ei. Riscant, greu de vândut. Pozele, de altfel excelente, nu însemnau încă nimic și putea dura mult până găseam primul client. Am răsfoit paginile formularului preliminar și i-am arătat coloanele dedicate substanțelor considerate nocive pentru o donatoare: azbest, noxe, pesticide, radiații, plumb și multe alte toxine.

— Nici măcar nu m-am obosit să te întreb despre astea.

I-am împins hârtia în față.

— De ce nu mi-ai spus pe loc că nu sunt potrivită?

Daria nu-și mai putea înfrâna plânsul. Lacrimile care i se rostogoleau de pe genele lungi îi dădeau aerul unei păpuși de porțelan, iar ochii ei aveau acum ceva din exotismul asiaticelor. Până și disperarea o prindea.

— Toate problemele pot fi rezolvate, am început eu. Asta dacă rămân între noi două. Doar între noi două. Înțelegi?

Daria m-a privit pe sub sprâncene și a împins un șervețel peste birou. Eu l-am luat în mână și l-am răsucit ca pe un steag alb aflat între noi. Momentul era crucial. Am lăsat timpul să treacă. N-am apucat pixul pe care încerca să mi-l întindă, nici nu am scris pe șervețel suma pretinsă drept mită, cum se aștepta Daria să fac. Da, am făcut calculele, dar numai în capul meu, numai pentru mine. Deși obținerea documentelor nu costa mult, șefa era grijulie cu cheltuielile. Probabil așa se asigura că nimeni nu îndrăznea să fure prea mult, iar metoda mergea și cu mine. Nu îndrăzneam să bag nimic în buzunar. Nu voiam să-mi forțez

norocul. Postul era prea bun. Eram însă gata să-mi asum riscurile pentru Daria. Cu cât suceam mai mult cifrele în minte, cu atât mai convinsă eram că puteam ține cheltuielile sub control. Nu tot trecutul Dariei trebuia schimbat. Părinții Dariei arătau prezentabil în pozele din tinerețe. Mama avea destul de puține riduri pentru vârsta ei, iar trecutul sportiv al tatălui era unul veritabil, la fel ca anii de gimnastică ai Dariei în Donețk, unde fusese antrenată de o cunoscută medaliată olimpică. Un astfel de nume dădea foarte bine în biografie. Sigur, era păcat că nici Donețkul nu se dovedea mult mai bun decât Snijne. Pe de altă parte, puteam să caut un antrenor la fel de bun în Dnipro și să bat palma cu el. Apoi puteam spune că familia se mutase în Dnipro înainte de nașterea copiilor. Tatăl murise, dar dacă îi cumpăram o diplomă de inginer și îi născoceam o slujbă la o firmă de construcții din Dnipro, atunci cauza decesului putea fi un accident la locul de muncă, legat de un cablu de susținere care cedase. În mintea mea povestea începea să prindă contur. Singura problemă era că Daria nu voia să dezvăluie familiei ei adevărata natură a slujbei și nici să-i aducă și să-i prezinte, prin urmare clienții erau nevoiți să se mulțumească doar cu fotografiile. Într-o bună zi s-ar putea răzgândi și atunci clienții le-ar putea cunoaște pe rudele donatoarei. I-aș caza pe mama și frații ei într-un apartament din centrul orașului Dnipro, închiriat tocmai pentru astfel de situații. Nu trebuia decât să înlocuiesc fotografiile din el. Daria avea doi frați chipeși: cel mai tânăr era la liceu, iar cel mare era oficial șomer. Puteau fi amândoi prezentați, deși situația profesională a celui mai mare trebuia modificată. Am dedus că lucra într-o mină ilegală. Probabil că și cel mic. Ambii primeau, poate, șaizeci de dolari pe lună. Dacă le făceam rost de slujbe oneste, și nu doar pe hârtie, aș fi pus mâna pe toată familia. M-am încruntat gânditoare. Frații Dariei. Da, credeam că mi-am dat seama care era motivul disperării Dariei. Și am avut dreptate. O întrebare despre fratele mai mare a făcut-o să izbucnească în lacrimi. Mi-a spus printre sughițuri că Pavel risca să nu mai poată merge. Familia avea nevoie de bani pentru

o nouă operație, căci fratele nu mai putea nici măcar să se ducă la muncă. Pavel avea o soțioară șomeră și un bebeluș. Știam ce însemna asta. În minele ilegale fiecare avea grijă de propria sănătate. Familia nu putea să o sprijine pe Daria la studii decât cu niște borcane de dulceață, iar ea se temea că va trebui să renunțe la școală.

Am rupt șervețelul în două. Nu am scris nimic pe el. În acel moment aș fi putut s-o fac pe Daria să lucreze gratis pentru mine toată viața ei. Totuși nu i-am cerut așa ceva. Asta deși Daria ar fi fost dispusă să se vândă pe o nimica toată. Voiam ceva mai important: loialitatea ei, recunoștința și încrederea ei.

— Nu, nu așa, am spus. Nu vreau să datorezi niciodată nimic nimănui. Nici măcar mie. Dar să nu folosești parfumul ăsta la întâlnirile cu clienții.

Am deschis ușa biroului și am scos o țigară din buzunar. Am rupt chibrit după chibrit până când am reușit să aprind unul. Conversația mersese strună până când am început să amețesc atât de tare, încât am crezut că o să leșin. Sângele mi-a fugit din degete și stiloul mi-a alunecat din mână. Am lăsat-o pe Daria pe canapea și m-am împleticit pe coridor, mormăind ceva despre un telefon urgent. Nu înțelegeam care era problema cu mine. Avea legătură cu Daria și cu amintirile care năvăliseră în încăpere odată cu ea? Sau poate, nu știu, reprezenta ea șansele mele ratate ori cele pe care le-aș fi putut obține? Sau poate nici una din ele? Câinele de pază din clădirea alăturată s-a oprit din lătrat și am observat că țineam țigara ferm în mână. Sângele începea iarăși să circule, în ciuda vremii răcoroase. Luasem deja o decizie atunci când rupsesem șervețelul în două și nu aveam de gând să renunț la ea.

Aleksei, care golea portbagajul, a venit și mi-a întins o batistă. Am luat-o și mi-am suflat nasul.

— Ce era cu fata aia? a întrebat Aleksei. Am văzut-o în sala de așteptare. Oricine și-ar dori o fată care să arate ca ea.

— Fata are mult potențial, dar unde a venit să caute ajutor? Aici.

— E un început bun pentru alte planuri.

— Mama îi știe pe părinții ei.

— Cu siguranță totul va merge bine, a spus Aleksei. Așa e de obicei.

— N-a fost așa în Cipru.

— N-are rost să ne mai gândim la asta.

Cu câteva luni în urmă, una din fetele de la clinica din Cipru fugise să ceară ajutor pentru complicațiile pe care medicii noștri le ignoraseră. Fata a murit după ce a ajuns la spital, iar Aleksei a fost trimis să șteargă urmele. Rolul meu a fost să găsesc o nouă donatoare în locul celei decedate. Situația era complicată. Fata fusese una specială, o tătăroaică ce absolvise Conservatorul din Kiev, iar clientul era un american de origine tătară. Am dat greș cu sarcina aceasta, nu am reușit să găsesc la timp o donatoare potrivită din punct de vedere etnic și mă temeam că trebuia să revin la vechiul meu post. Șefa mi-a oferit totuși încă o șansă, iar eu am jurat că de acum înainte o să duc întotdeauna fetele la medic dacă o să suspectez că există vreo hemoragie internă sau o hiperstimulare ovariană. Șefa credea că directorul clinicii de-acolo își cumpărase diploma de medic și m-a pus să verific din nou trecutul tuturor specialiștilor noștri. Unii din ei au ajuns să fie concediați.

Aleksei a oftat adânc.

— M-ai auzit? Tu te ocupi de toate treburile mai bine decât cretinul ăla din Cipru.

Aleksei avea dreptate. Daria nu va avea soarta tătăroaicei. Deși chiar și o singură donație era riscantă, fetele din întreaga lume donau încontinuu, de mai multe ori. Rareori apăreau complicații, iar decesele erau și ele foarte rare. Cu toate acestea, era deja foarte riscant să las să-mi scape printre degete o fată disperată și fără bani. Dacă se întâmpla așa ceva, nu mai aveam cum să pun mâna pe ea. Ar fi înșfăcat-o altcineva și gata.

Am dat un șut în coșul de gunoi și am tras atât de tare din țigară, încât am simțit cum îmi ard degetele. Coșul de gunoi din beton nici nu s-a clintit. Data din vremurile sovietice, iar designul

lui futurist reflecta succesul cuceririi spațiului. Aleksei a făcut un pas în spate. Am fluturat din mână, ca să-i dau de înțeles că e în regulă. Am dat din nou cu piciorul în coșul de gunoi și mi-am mai scos o țigară. Ar fi trebuit să scap de mult de monstruozitatea asta, care arăta ca un cofraj de ouă. Rămânea însă mereu pe loc, la fel ca multe alte lucruri din curte, unde era nevoie de asfalt nou sau de dale și de un strat de glet pe pereți. Cablurile electrice atârnau încovrigate deasupra ușii ca o pisică pe o lespede mereu călduță. Totul se năruia, se crăpa sau se fisura, numai coșul de gunoi nu. Îmi amintea de un gândac care se agita într-un puț betonat și nu vedea lumea care se deschidea dincolo de marginile acestuia. Însă eu o vedeam. Vedeam ce fel de viitor putea avea Daria.

Am inspirat adânc și m-am dus iar înăuntru. Am găsit-o pe Daria în încăpere, holbându-se la bucățelele de șervețel. De-abia respira. Fără să o privesc, mi-am aranjat puțin lucrurile, apoi am scos la iveală o scrisoare de intenție și un plic cu bani, deși încă nu discutasem cu șefa despre fata cea nouă. I-am dat Dariei un avans imediat ce a semnat o hârtie pentru suma primită – asta pe lângă contract. Acum putea plăti cheltuielile de spitalizare pentru fratele ei și multe altele. Mâine Pavel va căpăta toate medicamentele de care avea nevoie, iar medicul nu-l va mai sări când își va face vizita, ci se va duce să-l vadă pe el primul.

Am pus mâna pe Daria – acum și pentru totdeauna. Nu va trebui să iau niciodată împotriva ei măsuri extreme, măsuri necesare în cazurile când fetele își imaginau că puteau să-i șantajeze pe clienți, să fure din bani sau să acționeze independent. Daria era a mea pentru că îi făceam un serviciu de care avea nevoie chiar în momentul de față.

Am discutat cu Aleksei despre ce urma să se întâmple. Dacă, după ce își revenea, Pavel obținea o slujbă legală și un salariu mai bun, fratele lui mai mic putea renunța la mină ca să-și vadă de liceu. Daria urma să călătorească mult la noua ei slujbă și nu avea să dea prea des pe-acasă, așa că voiam ca Pavel să fie aproape de părinți. Totuși n-ar fi stricat o ușoară distanțare de vechile lor

cercuri. Am propus mina Karl Marx din Ienakieve, dar Aleksei a scuturat din cap.

— S-ar putea ca mai târziu să regreți.

— Cum așa?

— Măsurile de securitate de-acolo sunt cum sunt. E una din zecile de mine care au fost închise din cauza problemelor de protecția muncii.

— Dar nu se lucrează acolo?

— Ba da.

— Și atunci unde sunt condiții de lucru bune?

— Nicăieri, a râs Aleksei. Se vede că nu te uiți la știri.

Aleksei avea dreptate. Schimbam canalul TV de fiecare dată când cineva pomenea de cărbune. Erau prea multe accidente, prea multe greve ale minerilor și mirosea prea tare a cărbune în tren, lângă calea ferată și lângă gară. Însă desigur că familia Dariei urmărea știrile de genul acesta.

— Ei bine, atunci propune tu altceva.

— Ce zici de mina din Krivoi Rog? Numai că e departe.

— Condițiile de muncă sunt mai bune? Cât de mult o să ne coste?

— O mie de dolari ar trebui să fie de-ajuns.

La scurt timp după discuția noastră, în regiunea Donețk, la mina Zasiadko, explozia unei acumulări de gaz metan a ucis peste o sută de mineri. Au fost îngropați lângă mină. Incidentul a fost unul semnificativ și n-am putut să-l ignor. Paginile ziarelor erau pline de rude îndoliate, de garoafe roșii ca niște picături de sânge și de batiste colorate frământate în mâini de femeile care boceau. M-am trezit că strâng și eu pumnii la vederea unor asemenea fotografii. Am încetat cu totul să mai urmăresc știrile. Totuși n-am putut să nu aflu de accidentul minier de la Karl Marx. Atunci am propus o creștere substanțială de salariu pentru Aleksei, iar șefa nu a avut nimic împotrivă, deoarece, conform raționamentului ei, starea de spirit a fetelor trebuia protejată. Un membru de familie blocat în subteran săptămâni întregi, mort sau viu, era un motiv de îngrijorare atât de mare, încât întreaga procedură putea fi

complet ratată.

1. Pașaportul intern era, practic, actul de identitate al cetățenilor din Uniunea Sovietică și permitea libera circulație în republicile sovietice. Pașaportul internațional, similar cu pașapoartele obișnuite din alte țări, era documentul obligatoriu pentru ieșirea în afara granițelor URSS și era foarte greu de obținut.

După ce am aranjat treburile cu Daria, am sunat-o pe mama ei ca să-i spun de noua slujbă a lui Pavel. În fundal se auzeau zăngănit de sticle și scârțâitul unui abac. Valentina Sokolova lucra încă la magazin, în același loc din care ar fi trebuit să plece după ce fusesem eu acolo. Sau poate că era alt magazin, dar munca era aceeași, abacul era același. Mi-am amintit de rama de lemn a abacului, roasă de vreme, și m-am uitat la biroul meu stilat, la prizele curățele, pe care cerusem să le schimbe înainte de orice altceva, și la pereții de pe care fusese dată jos vopseaua scorojită din vremurile sovietice. Ajunsesem atât de departe, mai departe decât oricare din Sokolovi, și voi ajunge chiar și mai departe.

Vocea Valentinei Sokolova îmi era cunoscută, era la fel ca anul trecut, doar că mai obosită. Spre ușurarea mea, nu m-a tratat ca pe fiica vechii ei prietene, fetița căreia îi vindea caramele lipicioase, ci cu respect, ca pe angajatoarea fiicei sale. A râs ușurată la auzul veștilor bune, chiar dacă își făcea griji pentru pensie.

— Poate că vouă, tinerilor, vi se pare ceva foarte îndepărtat, a spus ea. Eu însă am apucat să văd de atâtea ori cum oamenii rămân blocați în *kopanka* fără să-și dea seama. Chiar dacă îți primești salariul săptămânal, spre deosebire de minele de stat, mai târziu toată treaba se întoarce împotriva ta și nici n-are rost să visezi la pensie.

M-am temut să nu înceapă cu povești din trecut, așa că m-am ridicat instinctiv de la birou, de parcă asta ar fi ajutat la ceva, însă ea era o femeie isteață. Pricepuse despre ce nu trebuia să vorbească și i-a dat înainte cu grijile legate de pensie. Poate că avea motive să fie neliniștită. M-am așezat la loc și am continuat să mâzgălesc o spirală în agendă. Ajunsesem deja să umplu cu

cercuri și a doua pagină. Mi-am promis să închei convorbirea înainte de pagina următoare și am început să-i vorbesc despre primii pași din noua carieră a Dariei. Voiam să aflu ce știa mama despre munca fiicei ei. Decisesem împreună cu Daria că nu era necesar să le spunem celorlalți ce făcea ea cu adevărat și că familia ei putea foarte bine să creadă că Daria era fotomodel, așa cum își dorea Valentina Sokolova. Judecând după spusele femeii, aceasta părea să fie impresia ei. Apoi a revenit la fii.

— Ne-am înțeles să sune acasă după fiecare schimb.

Nu pricepeam ce urmărea, asta dacă urmărea într-adevăr ceva. Am așteptat să văd când ajunge la subiect. Abacul nu se mai auzea. Nici clienții. Acum era singură și putea vorbi fără opreliști. Nu întrebasem cum o duce băiatul din spital. Bănuiam că urma să ajungem și la asta. Îl pusesem pe Aleksei să afle detalii despre accidentul lui Pavel. Conform unui milițian, puțul de cărbune din curtea din spate a bunicilor lui Pavel s-a prăbușit în timp ce frații lucrau în adâncul lui. Știrea m-a făcut să ridic din sprâncene: Sokolovilor nu le ajungea munca în schimburi într-o *kopanka* mai mare. Milițianul a rânjit și a spus că astfel de accidente aveau loc mereu, așa se întâmpla când, din lăcomie, săpau prea mult. Credea că familia ar trebui să fie mulțumită: ambii băieți erau în viață și casa nu li se prăbușise. Am luat din sertar un Analgin, l-am înghițit, apoi am continuat să mâzgălesc spirale în agendă. Aș fi putut să închid și să trimit mai târziu un mesaj în care să-i spun că-mi pare rău, dar îmi murise bateria. Valentina Sokolova a oftat și a tras aer în piept.

— O dată băiatul meu a lucrat o tură dublă și nu ne-a anunțat. Noră-mea a dat fuga la mine, plângând că la sfârșitul zilei de lucru n-a auzit nimic despre Pavel. Am fost sigură că mi-am pierdut copilul, iar apoi i-am dat de înțeles să nu mai facă greșeala asta și el și-a învățat lecția. Nici o mamă n-ar trebui să treacă prin așa ceva. Nici o soție.

Secretara s-a ivit încet în prag. Agentul nostru de vize aștepta deja de ceva vreme.

— Vreau doar să spun că n-aș vrea ca Daria să-și găsească

drept soț un miner, a spus Valentina Sokolova. Și nici n-aș vrea să se întoarcă aici. Daria are șansa să obțină ceva mai bun. La urma urmei, e la universitate.

Am lăsat stiloul din mână. Acum înțelegeam. Mama nu voia ca fiica să ducă o viață ca a ei.

Nu am îndrăznit să-i spun șefei despre Daria până când a venit în vizită la biroul nostru din Dnipro. Ar fi fost o pierdere să investim într-o fată care, la o adică, putea avea o reacție alergică la injecții sau nu obținea suficiente ovule mature, iar șefa detesta pierderile. Speram să-i pot explica față în față de ce îmi asumasem riscul.

— Noi nu acordăm avansuri, a spus șefa, încruntându-se puternic. Avem un motiv întemeiat. Și cât a costat obținerea postului ăstuia pentru fratele ei?

I-am arătat cifrele dintr-un dosar pe care îl pregătisem pentru întâlnire. Șefa stătea pe scaunul meu, la biroul meu, și-și freca dinții cu degetul. Degetele i s-au înroșit de la ruj, iar apoi pe biroul deschis la culoare au apărut amprente roșii. Se temea oare că nu fusese o decizie bună să lase biroul din Dnipro pe mâna mea? Întrecusem măsura? În cazul Dariei acționasem mai degrabă arbitrar, iar șefa nu uitase de scandalul din Cipru. Îmi punea abilitățile la îndoială, iar inițiativele mele păreau să dea greș sistematic. Nu-mi mai puteam permite să fac greșeli.

— Uneori s-a întâmplat să pariez și eu pe calul greșit, a observat ea, apoi a început să examineze hârtiile, mormăind ceva despre învățatul din greșeli.

Nu falsificasem rezultatele de la analizele Dariei. Nu fusese nevoie. Nu am găsit nici urmă de boli ereditare. I-am făcut analiza cromozomială, testele de sânge erau în regulă, la fel și ecografiile. Coeficientul ei de inteligență era grozav, iar studiile de inginer minier la Politehnica din Dnipro erau reale, Daria nu mințise nici în privința asta. I-am testat și abilitățile lingvistice. Germana ei era la fel de bună precum pretinsese și mi-a spus sincer că s-a înscris la cursuri de limbă pentru a-și îmbunătăți

engleza. Clienții care nu vorbeau mai mult de o limbă o vor considera un geniu.

— Test muscular? s-a mirat șefa.

— Condiția fizică e un factor important pentru mulți clienți. Celulele musculare ale Dariei sunt perfecte, iar gena ei ACE sugerează că ar fi o alergătoare talentată.

— Tu ai născocit treaba asta?

— Am dat peste un articol despre genotipurile genei ACE.

Desigur, nu aș fi anexat rezultatele la dosar dacă nu ar fi fost excelente, dar, din cauză că investisem o sumă considerabilă în Daria înainte de a ști dacă era potrivită ca donatoare, am mizat pe faptul că în situația dată șefa va fi indulgentă cu mine. Am avut dreptate. Nici măcar nu s-a uitat la cheltuieli. Nu mai contau.

— Ești o adevărată magiciană, a spus ea.

A închis dosarul, iar diamantele de pe cadranul ceasului ei de mână au scânteiat precum cerul înstelat noaptea.

— Ce spui, s-ar potrivi fata asta pentru cuplul din Helsinki? Cred că-ți amintești de ei, nu-i așa?

Am încuviințat din cap. Cunoșteam de mult cuplul și tocmai mă contactaseră pentru a-și mări familia cu încă un copil. În tinereţe, femeia fusese o gimnastă talentată, iar cariera de alergător a bărbatului se încheiase prematur din cauza unei accidentări la genunchi. În cazul lor talentul sportiv era o prioritate și erau gata să plătească pentru el.

Unghiile pe care clientul și le înfipsese în gingiile mele mi-au rămas întipărite pe veci în minte, ca și gustul industrial al cremei lui de mâini. Totuși nu voiam ca Daria să aibă parte de un început mai blând. Întâlnirea era un test.

— Ai niște demachiant? m-a întrebat femeia după ce a terminat să-i verifice dinții Dariei.

— Desigur.

Deja așezasem sticluța pe măsuța din sala de conferințe. Femeia avea o strânsoare puternică. I-a frecat Dariei tenul ca pe o tigaie și, în general, s-a purtat într-un mod care-mi era foarte cunoscut: i-a aruncat coordonatoarei întrebări legate de donatoare fără să-i adreseze vreun cuvânt fetei. Nici măcar nu a salutat-o, cu toate că vrusese să o întâlnească personal, să o examineze cu propriile mâini. După ce i-a frecat fața și i-a ciupit pielea, femeia a trecut la examinarea scalpului și a părului, deși eu făcusem deja asta: nici o extensie, pletele erau chiar ale Dariei. În cele din urmă i-a eliberat părul, pe care îl răsucise așa cum făcuse acum câteva clipe cu cordonul jachetei ei maronii din păr de cămilă, și a oftat satisfăcută.

— Spune-i să se dezbrace.

Bănuiam eu că acesta era motivul pentru care soțul fusese trimis la plimbare cu ghidul prin oraș. Când fusesem eu donatoare, bărbatul se familiarizase cu istoria țaristă a orașului, iar acum venise rândul modernismului sovietic, ale cărui clădiri reprezentative, din epoca rachetelor cosmice, se găseau din belșug în Dnipro. Făgăduisem că mai târziu o voi duce pe femeie la cafeneaua Poplavok, construită sub forma unei nave spațiale, unde se încheia turul bărbatului, și că îi voi face cuplului o fotografie pe care să o trimită prietenilor, ca dovadă a naturii

călătoriei lor: turism arhitectural.

Daria s-a supus, și-a împăturit hainele pe canapea și, după o scurtă încălzire, s-a întins în șpagat. Eu n-am reușit niciodată să fac asta. Gleznele mele nu erau la fel de flexibile ca ale unei balerine de la Balșoi, nici postura mea nu era la fel de maiestuoasă ca a ei. Femeia a măsurat-o pe Daria cu privirea și s-a încordat. Sentimentele Dariei nu se puteau ghici decât din faptul că înghițea mai repede în sec. Ochii parcă îi erau smălțuiți. Eram mândră de ea. Deși era lipsită de experiență, se comporta precum un cal bine dresat.

— O adoram pe Nadia Comăneci. Gimnasta, a spus femeia. Aș fi vrut să fiu ca ea. Aveți atâția atleți talentați.

Mi-am mușcat buza ca să nu comentez. Nu i-am atras atenția că Nadia Comăneci nu era din Ucraina, ci din România lui Ceaușescu, unde femeia aceea nu și-ar fi dorit sub nici o formă să trăiască. N-ar fi vrut să fie ca invincibila Nadia, fata notei perfecte de zece, căreia i s-a interzis să călătorească, nu cumva să fugă din țară. Puteam râde cu Daria de asta mai târziu. După ce i-am făcut cuplului suficiente poze pe malul Niprului, am dus-o pe Daria la o prăjitură și i-am amintit de suma pe care avea s-o obțină. Femeia aceasta era totuși o excepție. De obicei donatoarele erau venerate. Felul în care se purta clientul în timpul procedurilor nu dezvăluia niciodată ce fel de părinte avea să fie.

— Daria ar fi ajuns o atletă de Olimpiadă dacă nu s-ar fi accidentat atât de rău la gleznă, i-am amintit eu.

— Fata e mai înaltă decât majoritatea gimnastelor. Sau decât majoritatea ucrainencelor.

— Sportul le atrage pe cele mai scunde din cauză că, la o înălțime mică, opțiunile sportive sunt limitate. Daria, pe de altă parte, era pasionată de gimnastică și este, de asemenea, o alegere excelentă pentru înălțimea soțului dumneavoastră.

Nu mai era nevoie să-i explic. Femeia luase deja o hotărâre. Mi-am dat seama, după căldura trupului ei și privirea ei visătoare, că îi plăceau trupul și structura umerilor Dariei, numărul ei de la pantofi și forma brațelor. Pielea era bună. Părul

era bun. Și dinții. Și sprâncenele. Nu purta ochelari, nu făcuse transfuzii de sânge, transplanturi de organe, radiografii cu aparate de proastă calitate. Nu călătorise în țări de risc, care trebuiau menționate în formular. Nu suferea de afecțiuni fizice sau mintale. Nu lua medicamente. Nici ea, nici mama ori tatăl ei, nici vreunul din bunici, nici frații, nici mătușile, nici unchii, nici verii. Daria nici măcar nu avea carii, iar smalțul dinților ei era atât de strălucitor, încât părea albit. Era perfectă, iar femeia voia o fiică perfectă.

Am înțeles admirația femeii. Simțisem și eu ceva asemănător când am văzut-o pentru prima dată pe Daria pe canapeaua din biroul meu. Am auzit vocea fostei mele agente răsunându-mi în urechi, promițându-i fetei o carieră strălucitoare, și mi-au trecut prin minte lucruri care nu știam că-mi lipsesc. Am simțit pe limbă gustul succesului, mi-am amintit cum mă iubiseră aparatele de fotografiat și am știut că le voi face să se închine în fața Dariei, care era un diamant neșlefuit, însă nu avea să rămână mult timp așa.

Planul mi s-a conturat în minte în câteva secunde. Mai întâi aveam nevoie de un copil sănătos, care să facă dovada calităților de donatoare ale Dariei. După nașterea copilului, Daria urma să aibă clienți mai importanți, recompense mai bune și suficiente economii la saltea pentru a se putea retrage la vreme. Ar dona de câteva ori, nu mai mult – în nici un caz mai mult. Între timp eu voi aduna capital și, treptat, vom începe să ne gândim să-i facem intrarea în lumea modei. Vom ținti la *catwalk* și în nici un caz nu ne vom mulțumi cu mai puțin.

Urmăream în același timp numeroasele omagii aduse Nataliei Vodianova de la o copertă de *Vogue* la alta. Îmi aminteam bine cât de repede se demodaseră trăsăturile sovieticelor, chiar dacă nu demult toate rolurile importante din filme le reveniseră celor înzestrate cu astfel de chipuri. Schimbarea s-a petrecut mai repede decât ai putea crede. Cu toate acestea, fotomodelele din Est nu-și pierduseră încă atractivitatea, iar Daria avea ceva din Vodianova, care dobândise porecla de Supernova. Daria avea

șanse să devină următorul nume mare. Numai că avea nevoie de mine pentru a reuși – și nu era vorba doar de un pic de încurajare, ca să capete încredere în sine, cum fusese cazul meu. Fără mine, Daria ar face cu siguranță aceleași greșeli pe care le făcusem eu și s-ar pomeni repede că nu știe cu ce să-și cumpere mâncare și cu ce să-și achite chiria atunci când ședințele foto nu mai apar la timp.

Am decis să îi iau Dariei propriul apartament la Paris sau să stăm împreună, ca să nu ajungă să trăiască viața pe care o trăisem eu în dormitoarele agențiilor, cu paturile lor supraetajate. Desigur, acolo rusoaicele fuseseră mai multe decât fetele de alte naționalități, iar una din ele s-a mirat când m-a auzit vorbind ucraineană cu altă fată din Ucraina. Ce limbă inutilă, a zis ea. Lucrurile mergeau într-un fel ce amintea uneori de armata sovietică. Una din fete și-a îmbolnăvit rivalele cu ulei de ricin, ca să ajungă la o selecție, în timp ce noi, celelalte, am rămas să bolim în pat. Toate ne dușmăneam între noi. Veteranele nu voiau să le împărtășească nimic din ce știau fetelor fără experiență. Unele fete nu făceau față concurenței sau înfometării, așa că se întorceau acasă înainte să fi început măcar. Altele lucrau concomitent ca escorte de lux, iar unele dintre ele se transferau sau erau transferate definitiv în branșa asta. Daria nu va păți așa ceva. Eu o voi apăra de toate.

Daria era deosebit de fotogenică încă din fotografiile aduse de acasă, astfel că atât evaluarea făcută de mine formularului preliminar, cât și întâlnirea cu primul client arătau că era potrivită pentru modelling. Mulțumită anilor de gimnastică, era obișnuită să-și folosească corpul ca pe o unealtă, o unealtă care trebuia să reziste privirii celorlalți, vorbelor și criticilor lor nesfârșite. Avea o relație profesională cu propriul trup. Și nu va ajunge în Vest pentru prima dată, așa cum ajunsesem eu. Rafturile unui magazin obișnuit nu i se vor părea luxos de îmbelșugate. Nu se va opri să se minuneze că fiecare cartier are o măcelărie, o pescărie și o patiserie, toate cu rafturile ticsite. Nu se va plimba salivând pe străzile Parisului, nici nu va fi șocată să

vadă friptură în sânge, ci va putea răspunde ca la carte când chelnerii o vor întreba cum dorea să fie friptura. Eu am făcut prostii din astea. Ea nu va fi ca mine. Va avea parte de un început mult mai bun. Iar eu nu o voi înșela. Nu-i voi reține din venituri mai mult decât ar fi decent și o voi lansa cu o poreclă atractivă. Poate Racheta. Suna chiar mai bine decât Supernova.

Când voi fi agenta Dariei și vom merge de la o prezentare la alta, mă voi preface că nu-i cunosc pe oamenii care ne întâmpină. Ne vor saluta, se vor grăbi să stea de vorbă cu noi, vor da de înțeles că suntem prieteni vechi, iar eu voi înălța puțin din sprâncene, ca și când aș încerca să îmi aduc aminte dacă ne-am întâlnit cu adevărat vreodată. Voi zâmbi și voi spune că-mi pare rău, dar nu cred că-mi amintesc de ei. Nu de fotograful acela care îmi poruncea întotdeauna să-mi dau jos cămașa, indiferent de natura ședinței foto. Nu de bărbatul care și-a bătut joc de noi și ne-a făcut scroafe când ne-a surprins că, de flămânde ce eram, devoram niște croasanți. Nu de nenumăratele mâini care nu aveau niciodată grijă când umblau cu acele sau foarfecele ca să aranjeze hainele pe noi. Nu de stilistul care mi-a tăiat coada fără să-mi ceară voie și astfel mi-a distrus șansa de a participa în următoarele luni la ședințe foto în care se cerea păr lung. Nu de femeia care a făcut semne cu markerul pe șoldurile mele ca să evidenţieze excesul de grăsime, de parcă eram o halcă de carne pentru tranșat. Nu îmi voi aduce aminte de nici unul dintre ei și le voi cere tarif dublu tuturor celor care îmi dăduseră de înțeles că ar fi mai bine să-mi desfac picioarele dacă vreau să am de lucru.

Cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât eram mai dispusă să forțez regulile. Daria nu știa că șefa mea încetase să înfrumusețeze trecutul fetelor, dar modificarea locului de naștere nu era chiar mare lucru. Procedura în sine implica întotdeauna anumite riscuri și unele din fete au ajuns mai târziu clientele noastre. Se putea întâmpla orice. Dacă aș fi avut o fiică și ea s-ar fi gândit să doneze, aș fi îndemnat-o să o facă numai după ce avea deja propriii copii sau să nu o facă deloc. Eu una am încetat s-o

fac după ce am devenit coordonatoare. Nu-mi imaginam că Daria ar mai continua dacă ar exista și alte oportunități pentru ea, iar ele existau cu adevărat.

Daria avea un talent natural, care a început să strălucească precum un brad de Crăciun. Voiam totuși să văd cu ochii mei cum supraviețuiește perioadei în care sexul, alcoolul și multe alte lucruri îi erau interzise, așa că o scoteam zilnic la plimbare, la masă și la cumpărături. Nimic nu părea să-i provoace dificultăți. Bănuiam că i se vor umfla picioarele, așa că am mers la un magazin de pantofi și i-am spus să-și aleagă o pereche de cizme și una de pantofi cu un număr mai mare, pe cheltuiala agenției. Când am ieșit din magazin cu cutiile de pantofi, Daria râdea cu lacrimi în ochi.

— Acum le înțeleg mult mai bine pe femeile care încep să plângă în filme. N-am fost niciodată așa, a suspinat ea, strecurându-și mâna într-a mea. E ca și când aș fi altcineva. Ca și când aș avea sufletul altcuiva, viața emoțională a altcuiva. Ar trebui să încerci și tu. E minunat.

Mi-am amintit de felul în care m-am simțit după colectarea ovulelor, de vomitatul constant, de crampe, de sticlele cu apă caldă. Deși Daria privea schimbările de dispoziție induse de hormoni ca pe o aventură interesantă, care o va face să devină mult mai înțeleaptă, eu voiam să îndrept discuția spre un alt subiect. Lângă magazinul de pantofi era unul de blănuri. I l-am arătat Dariei și i-am promis un bonus dacă rezultatul punctiei avea să fie unul bun. O vestă din blană de vulpe sau de lup. Promisiunea a făcut-o să ridice din sprâncene și să ofteze iar. După câteva clipe prăjitura cu miere din cafenea a binedispus-o grozav. Pocnea din degete, parcă acompaniind zgomotul abacului de la casă.

— Cu toată povestea asta de-acum, cum îți mai merg studiile? am întrebat-o. În caz că puncția se va suprapune cu examenele,

să-mi spui imediat. Vom plăti medicul să-ți dea o scutire pe caz de boală.

Daria nu părea îngrijorată.

— Mă descurc mai bine ca niciodată! a exclamat ea. Și nici nu-ți poți imagina cât de tare se bucură mama că m-am rotunjit puțin. Se temea să nu ajung un fotomodel scheletic.

La prima puncție i s-au colectat patruzeci de ovule sănătoase și zdravene. Daria a refuzat să se odihnească mai mult de o zi și a vrut să-i sărbătorim reușita în oraș. Și-a primit vesta de blană promisă și a făcut-o cu nespus de multă degajare. După cumpărături ne-am dus să mâncăm și, deși Daria era nevoită să-și țină haina descheiată din cauza abdomenului sensibil, când am oprit la un semafor, arăta ca o căprioară pe o culme de deal, nu ca o fată din Donbas care încerca să-și țină echilibrul într-un autobuz articulat.

După ce ne-am așezat la masă, am întrebat-o cu jumătate de gură cum stătea cu viața amoroasă. Daria a coborât privirea. Eu mi-am ascuns grimasa de iritare după paharul de șampanie. Trebuia să terminăm cu chestia asta.

— E bine să te bucuri de viață, dar bărbaților nu le plac femeile care au propria carieră, am zis eu. Acum tu ai una.

Era limpede că Daria nu se gândise la asta. Încă se considera o studentă pentru care până și prânzul la cantina universității era un lux. Când am îndemnat-o să încerce somonul din meniul restaurantului, ochii i-au fugit la preț. M-am concentrat pe studierea listei cu mâncăruri ca și cum ar fi fost mai importantă decât conversația noastră. Trebuia să creadă că era hotărârea ei.

— Îmi place să am libertate, a spus ea repede după o vreme.

— Draga mea, bineînțeles că te poți vedea cu cine vrei. Te-ai decis ce vrei să comanzi?

Mi-am rotit privirea spre mesele din jur, prefăcându-mă că mă uit după un ospătar.

— Sigur, e mai ușor să călătorești fără bărbați.

— Dac-ai ști! am râs eu. După ce focul începutului se stinge, fiecare petitor înamorat se transformă într-o piatră de moară la

gât, care cere să i se calce cămășile și care n-o lasă pe femeie să mai avanseze pe drumul ei. Sau visezi deja să ai propriii copii?

Daria s-a arătat îngrozită.

— Dacă ai nevoie de un însoțitor când călătorești, o poți lua cu tine pe mama ta. Sau pe fratele tău cu familia lui.

— Dar parcă nu aveam voie să le dezvăluim scopul călătoriei, nu-i așa?

— Putem spune că e vorba de o ședință foto, am zis eu. Hai să-i luăm și pe ei când trebuie să te întâlnești cu alți clienți. Desigur, le vom face rost de pașapoarte, vize și tot ce trebuie. N-ai vrea să-i oferi mamei tale o vacanță în Spania sau în America?

Daria a zâmbit.

— Ascultă, mai mult ca sigur vei avea parte de o grămadă de curtezani mai târziu.

Eram sigură că astfel rezolvasem problema cu turma de bărbați care-i făcea curte. Daria era o fată isteață și intenționam să o scot în lume fără povara pe care o constituia de obicei un iubit. Puțini bărbați înțelegeau că starea unei donatoare nu era deloc potrivită pentru împerechere în perioada când se apropia puncția. Uneori înțelegerea vreunuia trebuia cumpărată cu un telefon nou sau cu vreun alt cadou. Dacă iubitul era conștient de natura muncii prietenei sale, atunci putea să se autoinvite în vreo călătorie, presupunând că îi vom plăti și lui o lungă vacanță la soare. Pe de altă parte, dacă fata îi ascundea cu ce se ocupă, atunci când iubitul ajungea să afle, de obicei îi poruncea să se lase. Eu nu voiam să-mi asum astfel de riscuri cu Daria.

Când se va ivi o călătorie de afaceri potrivită, ce ne va duce într-un oraș în care cunosc vreun fotograf priceput, vom începe să lucrăm la un portofoliu de fotomodel, iar Daria le va putea povesti părinților despre ședințele foto autentice, despre plățile autentice, despre coperțile de revistă autentice. N-avea ce să meargă rău.

HELSINKI

2016

După ce am plătit taxiul, am tras-o pe Daria în holul hotelului, am dat din cap către recepționeră, apoi am intrat amândouă în lift. Când am ajuns în cameră, ea s-a trântit pe așternuturi, care erau aranjate atât de strâns peste saltea, încât, amețită de băutură cum era, i-ar fi fost imposibil să se strecoare sub plapumă fără ajutorul meu. Mi-am dat seama că urma să adoarmă instantaneu. Am acționat repede. I-am vârât sub nas laptopul pe care l-am observat pe masă și i-am spus să pună ceva muzică plăcută, fie și Svetlana Loboda. Între timp i-am turnat niște coniac din minibar. În chip uluitor, Daria a reușit să tasteze parola înainte să adoarmă buștean, așa că acum aveam acces la computer. După ce respirația i s-a liniștit, am oprit muzica. M-am așezat pe marginea patului și m-am uitat în jur. La apogeul carierei mele, hotelul Radisson Royal nu m-ar fi impresionat, dar nu mai stătusem de mult într-o cameră de hotel de curățenia căreia să răspundă alții, nu eu, și mi-am amintit de hotelul Radisson din Kiev. Când începusem să lucrez la agenție, șefa mea a arătat spre el ca și cum era farul către care ne îndreptam. Înainte ca Radisson să-și facă apariția în Kiev, situația cazărilor din capitala Ucrainei o adusese de-a dreptul la disperare. Căldura stătută a verilor noastre lăsa în tapetul camerelor un iz pe care străinii nu-l tratau cu aceeași indulgență ca mine. Lor le mirosea a închis, mie, a copilărie. Se

minunau la vederea formularelor de cazare de la hotel și zdrăngăneau cheile în mână de parcă uitaseră de vremurile de dinaintea cardurilor de acces. Cântăreau cheile în palmă de parcă erau niște obiecte de epocă stranii și erau șocați să vadă cum aeriseam camerele chiar și în clădirile cu zece etaje deschizând pur și simplu ferestrele, pe care se uitau înghițind în sec de spaimă. Aceste aspecte ridicau semne de întrebare asupra calității și siguranței serviciilor oferite de noi. „Siguranță“ era cuvântul pe care îl repetau necontenit. Șefa mea se săturase de el.

Hotelul Radisson din Kiev a eliminat o bună parte din problemele noastre legate de cazare, așa că șefa mea a avut motive de bucurie. Curând au apărut și alte lanțuri hoteliere, care în scurt timp au împânzit țara. După Revoluția Portocalie încrederea în Ucraina a sporit, iar asta a dat un nou avânt activităților noastre din Dnipro, Harkov și Odessa. Eliminarea vizelor de acces pentru cetățenii Uniunii Europene avea să sporească și mai mult atractivitatea țării. În decursul anilor încrederea în viteza progreselor din țară s-a diminuat, cum se întâmplă de obicei, dar înainte să mă mut la biroul din Dnipro, mă întâlneam cu clienții la Radisson. Aici nimeni nu se putea plânge de angajați apatici sau de perne incomode și mereu jilave, care aminteau de beciuri. Imediat ce intrau în holul hotelului, clienților li se părea că, practic, sunt în Europa. Și mie mi se părea așa, poate chiar mai mult. Totul era ca o aniversare continuă. Tocmai îmi recăpătasem viața, lăsând în urmă casa mamei mele. M-am îndrăgostit de primăvara din Kiev și fredonam melodii de Vopli Vidopliassova în timp ce-mi conduceam mașina, prima de acest fel.

Daria nu s-a trezit nici când i-am atins cu degetul mic obrazul, căruia îi pierise elasticitatea fertilă. Nările îi erau ca două tăieturi în hârtie, bărbia îi era aspră precum coaja de pâine, iar pielea ei avea o tentă maronie, tomnatică, de parcă era deja în descompunere. Această asociere m-a făcut să mă trag un pas în spate și să-mi șterg degetele de cuvertură. Nu voiam să o ating, numai că eram nevoită să o fac dacă voiam să pun mâna pe

telefonul ei. Uitasem de asta. M-am întrebat o clipă dacă ar trebui să o întorc pe o parte. N-am făcut-o, ci mi-am băgat mâna sub ea. Daria nu s-a trezit. Nici măcar n-a fluturat din pleoape când i-am apăsat degetul mare pe ecran, ca să deblochez telefonul. Am făcut-o fără probleme. Totuși eram agitată.

Mai întâi am șters pozele cu pașaportul, apoi cu chipul meu. Am verificat lista de apeluri și m-am mirat: nu exista nici unul. Laptopul Dariei era la fel de gol: istoricul browserului nu conținea nimic. În schimb, am găsit o mulțime de poze cu familia din parcul pentru câini și cu mine. Am conectat cu degete amorțite telefonul Dariei la laptop, apoi am căutat în buzunar un stick USB de la firma mea de curățenie, ca să copiez pozele. Printre ele am găsit și câteva în care mi-am văzut spinarea, piciorul întins, cizmele cu fermoarul descheiat, ca să mă relaxez după o zi lungă de muncă. Vârful uzat al încălțării arăta ca nasul unui câine bătrân. Am aruncat o privire către Daria. Încă dormea, sforăind ușor și tihnit, fără nici o urmă de remușcare pentru că mă pândise și mă fotografiase în momentele mele intime – pe mine, postura mea jalnică, piciorul în cizma descheiată, fetița familiei, mâțișorii din mâna ei, fratele ei. Eu una nu îndrăznisem niciodată să-i fotografiez. Felul în care Daria îi privise pe copii în parc era pentru mine la fel de înspăimântător ca și faptul că mă găsise. Tupeul cu care îi fotografiase îmi dădea fiori. Își amintea ea oare cum arăta tatăl meu? Recunoscuse trăsăturile mele sau ale tatălui meu în băiatul din parcul pentru câini?

Am mărit poza de pe telefon. Băiatul mijea ochii în soare. Va deveni un cuceritor, deja vedeam asta limpede, la fel de limpede precum declinul meu, iar sentimentul de rușine care m-a cuprins era copleșitor. Părul mi-era încâlcit. Rădăcinile nevopsite se vedeau clar. Hainele mi-erau niște zdrențe. Așa m-au văzut copiii. Așa m-a văzut băiatul.

Momentul cu mâțișorii de salcie din poză avusese loc în seara de dinaintea Săptămânii Mari, când am auzit-o pe mama familiei vorbind despre Florii cu o altă persoană care-și plimba câinele. Inspirată de acea conversație, m-am hotărât să cumpăr ouă de

ciocolată și să aștept momentul potrivit. Aveam de gând să i le dau fetei pentru crenguța ei, pe care și-o împodobise deja, dar și băiatului, care era prea mare pentru obiceiul acesta de Paște, însă nu putea rezista când vedea dulciuri. Urma să vorbim. Să conversăm.

Numai că asta nu s-a întâmplat. Ciocolata mi s-a topit în buzunarul hainei, poate din cauză că-mi tot băgam mâna umedă acolo. Mi-am dat seama cât de nebunesc era planul meu. Orice părinte ar privi cu suspiciune un adult necunoscut care le oferă dulciuri copiilor lui. Totuși n-am putut să nu mă simt dezamăgită, iar asta mi-a slăbit concentrarea. Nimic altceva nu putea explica faptul că nu o văzusem atunci pe Daria în parc. Dar cum de nu am descoperit-o mai devreme? Familia aceea mă acaparase într-atât de mult, încât devenisem oarbă la ce se întâmpla în jur? Daria mă urmărise, își îndreptase obiectivul fotografic spre mine ca un vânător, probabil se așezase pe aceeași bancă, iar eu rămăsesem totuși în viață. Ar fi avut suficient timp să o informeze pe fosta mea șefă sau pe tine unde mă aflam. Sau să aranjeze să sufăr un accident. Nu a făcut-o. Nu era pe urmele mele. Nu voia să se răzbune pe mine. Întâlnirea noastră nu era nimic altceva decât o coincidență, care se datora slăbiciunii mele. Era vina mea. În ultimele luni Daria le făcuse copiilor familiei din parcul pentru câini mai multe fotografii decât îmi făcuse mie. Printre ele nu se afla nici una cu ușa mea, cu traseul meu spre lucru sau cu mama mea. În schimb, erau o mulțime de cadre cu familia, cu ușa lor de la intrare, cu ferestrele lor. Daria auzise numele copiilor când îi strigaseră părinții. Era acolo din cauza familiei, nu din cauza mea. Îmi spusese adevărul. Era familia aceea atât de importantă pentru ea, la fel de importantă cum era pentru mine?

Îmi amintesc ce greu mi-a fost să mă adaptez la traiul în Helsinki. Ușurarea simțită în urma fugii reușite a trecut într-o clipă, iar iarna a devenit o noapte întunecată și fără somn. În cele din urmă am ajuns să nu mai știu de ce mă chinuisem să fug și de ce mă târam la lucru doar ca să mă întorc apoi în apartamentul meu dezolant, în care seara ceștile de cafea erau în aceeași ordine în care le lăsasem dimineața și în care nu se simțea niciodată mirosul altcuiva în afară de al meu, nu era niciodată altă dezordine în afară de cea lăsată de mine. N-am știut că mi se putea face dor de așa ceva.

Vechea mea pasiune pentru limbile străine dispăruse, iar cititul îmi cerea prea multă concentrare. Totuși mai rămăsese ceva din fostul meu sine. Urechile îmi funcționau la fel ca înainte și prindeau automat cuvinte noi de la trecători. Și tot astfel mi-am reamintit de familia din parcul pentru câini. Eram în tramvai și două persoane din spatele meu vorbeau despre apartamentele de lux din oraș. Un cuvânt mi s-a strecurat în ureche precum o linguriță în ceai: Siltasaari[1]. Am recunoscut zona. Vechiul meu cuplu de clienți era din Siltasaari. Mi-am apăsat degetul pe marginea scaunului. Când familia apăruse la biroul nostru pentru al doilea copil, eu eram deja coordonatoare. Din moment ce m-am ocupat de acte, am ajuns să le aflu numele și adresa. Celelalte lucruri le-am aflat de pe internet. Soțul era un inginer bine plătit, iar soția, director de marketing la o companie mare. Viața lor părea perfectă încă de pe atunci. Am căutat Siltasaari pe hartă și am admirat priveliștile cu golful Töölö, fără să-mi imaginez că voi ajunge cândva să am aceeași priveliște din micul meu apartament și să locuiesc la o aruncătură de băț de ei. După ce cuplul și-a obținut copiii de la noi, m-am decis să uit complet de ei

și m-am ținut de cuvânt.

Dar acum puteam să dau oricând peste ei. Gândul acesta m-a înfiorat.

Am coborât la stația următoare. Când m-am dat jos, tremuram incontrolabil. Aveam un pașaport finlandez și o viață nouă într-un oraș care mirosea a mare, dar castelul de gheață pe care îl construisem risca să se topească și deja îl auzeam cum scârțâie. Am sunat la un serviciu de informații, în ciuda costurilor, cu speranța că familia se mutase. Speranța mi-a fost deșartă, iar fragila mea pace interioară s-a evaporat. Nu mai îndrăzneam să ies din casă de teamă să nu dau peste familie, să mă nimeresc la aceeași coadă cu ei la magazin sau la poștă, în stația de tramvai sau la vreun chioșc. Măcar m-ar mai recunoaște? Și dacă părinții m-ar recunoaște, ce s-ar întâmpla? Femeia aceea era oare genul de mamă care ne dăduse de înțeles că este sau era altfel? Mai era blondă? Mai purta jachete din păr de cămilă, la fel ca odinioară? Stătea acasă cu copiii sau mergea la lucru? Iar copiii făceau atletism sau gimnastică, așa cum își visase?

Trebuia să văd cum arătau. Odată ce gândul mi-a încolțit în minte, a început să mă ardă ca un plasture cu ardei iute ținut prea mult timp pe piele. Știam că arsura nu va dispărea până ce nu voi vedea familia cu ochii mei. Le-am studiat conturile de pe rețelele sociale, asigurându-mă că o fac exclusiv pentru siguranța mea. Trebuia să identific copiii pentru a putea evita capcanele. Îmi derulam neîncetat în minte scenarii posibile, iar imaginația mea nu cunoștea limite. Mi-am dat seama că lucrul cel mai înțelept ar fi să mă mut undeva mai departe. Doar că o persoană ca mine nu avea un statut prea bun pe piața imobiliară. Chiria mea era ieftină din cauza stării proaste a apartamentului, iar zona în care locuiam corespundea nevoilor mele: era anonimă și populată de imigranți. N-aș fi găsit prea ușor un apartament similar.

Am spionat familia online fără să descopăr decât ceea ce voiau ei să le arate celorlalți despre viața lor: noutăți despre meciurile de hochei ale băiatului și despre lecțiile de călărie și gimnastică

ale fetiței, fotografii cu cățelul în parc, fotografii cu cățelul la dresaj, fotografii cu cățelul la concursurile canine și rozetele câștigate la acele concursuri, fotografii cu decorațiunile de Paște și cu interiorul luminos al casei lor scandinave. Mult lemn de mesteacăn, covoare împrăștiate pe jos ca norii pe cer, ferestre fără perdele: familia iubea lumina naturală. M-am dus să mă plimb prin Siltasaari, m-am uitat la etajele superioare ale casei, însă lipsa perdelelor nu mi-a fost de ajutor: familia locuia la ultimul etaj, iar eu vedeam doar lumina ce se revărsa pe ferestrele lor. Asta mi-a stârnit și mai tare nesațul.

Totuși nu îndrăzneam să fac mai mult. Mă mulțumeam să îi urmăresc online și mi-am creat până și un cont fals pe rețelele sociale, doar ca să încerc să mă apropii încă un pic. Păreau să aibă o viață socială activă. M-am gândit că nu ar acorda atenție unei cereri de prietenie din partea unei femei aparent necunoscute și că ar accepta-o fără să se gândească. Am avut dreptate. M-am amestecat neobservată prin mulțime și astfel am căpătat acces la pozele copiilor, care nu erau publice. Le-am aflat și numele: Väinö și Aino. Mi-am spus că atâta ajunge. Obținusem ceea ce voiam. Îi identificasem pe membrii familiei și acum îi puteam evita dacă dădeam întâmplător peste ei. Știam acum că băiatul era în regulă și știam cum arăta. Spre surprinderea mea, îmi amintea mai mult de tata decât de mine: avea forma sprâncenelor lui, precum și linia nasului și părul lui negru.

1. Cartier central din Helsinki.

E greu de înțeles de ce ulterior tocmai un avion prăbușit m-a pus în mișcare, m-a făcut să mă apropii de familie. În iulie 2014 rușii au doborât un avion de pasageri de la Malaysia Airlines, iar în urma acestui incident am început să vizitez parcul pentru câini ca o nebună. Nu exista nici o legătură între cele două evenimente. Eu eram în Helsinki, iar avionul se prăbușise pe teritoriul cucerit de Rusia în estul Ucrainei. Nu cunoșteam pe nimeni de la bord, numai că resturile avionului s-au împrăștiat într-o zonă pe care mi-o aminteam inutil de bine.

Când am auzit știrea, tocmai spălam chiuveta unui pensionar. Am observat cum vocea de la televizor a devenit mai stridentă exact când telefonul a început să-mi vibreze în buzunar. Am aruncat o privire la ecran. Mama. Nu am răspuns. Am distins câteva cuvinte din propozițiile seci ale prezentatorului și ele m-au târât înspre sufragerie. Bătrânul s-a ridicat de pe canapea și s-a uitat când la mine, când la televizor, apoi a întrebat dacă eram din Ucraina.

M-am întors în bucătărie, am băut un pahar cu apă şi am urmărit cum curge lichidul în chiuvetă. Am răsucit robinetul la dreapta și la stânga, de la rece la cald, și m-am concentrat asupra gândului că aici se bea apă de la robinet fără nici un sistem complicat de purificare. Băile de aici nu aveau un boiler care să încălzească apa. Copiii care creșteau aici habar n-aveau de așa ceva. Dacă ar vizita Ucraina, n-ar ști ce sunt chioșcurile de apă. Ar crede că din filtrele de apă care se zăreau în perete curge suc, ar bea apă de la robinet, ca de obicei, și i-ar mira privirile buimăcite are localnicilor care i-ar vedea făcând așa ceva. M-am concentrat asupra picăturii de apă rămase pe pahar ca și când nimic altceva nu ar fi contat, deși vocea monotonă a prezentatorului de la știri

încerca să-mi pătrundă în minte cu încăpățânarea unei bormașini, iar telefonul îmi vibra în continuare în buzunar. Nu voiam să știu nimic despre oamenii care locuiau atunci în estul Ucrainei. Despre nici un om în curtea căruia căzuseră, poate, corpuri, bucăți de corpuri, capete și mâini, despre nici un om prin acoperișul căruia se prăbușise vreun olandez ars. Nu voiam să aud despre oameni care se mutau în beciuri și ai căror copii treceau pe lângă bucăți din scaunele avionului în drumul lor spre școală, nu voiam să știu cum avea să afecteze asta cursul războiului. Rușii dădeau vina pe ucraineni, iar ucrainenii dădeau vina pe ruși. Nimeni nu părea să știe ce se întâmplase de fapt.

Lumea nu auzise de sătucul uitat de lume Hrabove înainte ca un avion malaysian să explodeze deasupra lui. Brusc, toate țările ale căror cetățeni – 283 de pasageri și 15 membri ai echipajului – se aflau la bordul avionului s-au implicat în afacere și, pentru o clipă, m-am gândit că asta o să pună capăt războiului. M-am gândit că străinii îl vor opri imediat. Dar momentul a trecut repede. Mi-am înghițit fantezia puerilă cu încă un pahar cu apă și mi-am dat seama că nu conta. Războiul va continua, vor exista și alte cadavre decapitate sau arse sau ciopârțite, poate și alte avioane prăbușite din cer, și nimeni nu va fi tras la răspundere.

Bătrânul s-a strecurat în bucătărie, uitându-se încă la ecranul televizorului. Mi-am mutat greutatea de pe un picior pe altul. Am tras adânc aer în piept. Am strâns bine paharul în mână. M-am holbat la picătura de apă ținută în suspensie de tensiunea superficială. În scurt timp bătrânul avea să întrebe despre ce era vorba și dacă Putin o luase razna, iar curiozitatea nu-i va fi satisfăcută decât după ce primea un răspuns pe care nu l-ar fi aflat de la știri, ceva mai autentic, ceva ce le putea spune și altora, ceva ce le putea povesti copiilor lui.

Titlurile despre revoluționarii adunați în Maidan schimbaseră deja atmosfera de la muncă – sau mai degrabă escaladarea situației a făcut-o. Când președintele Ianukovici și-a trimis trupele să-i atace pe cei adunați în piață, lumea s-a deșteptat, ziarele au observat, jurnaliștii s-au dumirit. Fiecare finlandez pe care îl

întâlneam acum se uita la mine cu alți ochi, ca și când tocmai își dădea seama că menajera sa venea din țara în care se întâmplau toate astea. Țara în care avea loc o revoluție. Țara despre al cărei președinte se dezvăluiau acum tot soiul de lucruri. Țara al cărei președinte era o marionetă a Moscovei, un dobitoc autentic. Înainte de asta, presupun că toată lumea crezuse că sunt rusoaică, de aceea acum toți voiau mai întâi să afle clar din ce țară veneam. Le-am spus că eram din Kiev, nu din estul Ucrainei. Auzind asta, finlandezii oftau ușurați, dar în același timp și cu regret. Dacă mai devreme fusesem invizibilă pentru ei, revoluția m-a făcut prea vizibilă, iar războiul iminent m-a transformat într-un semn de exclamație.

Inițial m-am speriat, asta până când mi-am dat seama că era vorba de compasiune. Îmi aduc aminte cum odinioară mă ciondăneam cu o menajeră rusoaică de la care obișnuiam să cumpăr Analgin și Corvalol de peste graniță, pentru că femeia mergea mai des în Rusia decât venea mama mea în Finlanda. De-a lungul anilor am ajuns să ne înțelegem. Am ajuns chiar să merg la ziua ei de naștere. Numai că războiul a schimbat situația. Pe când spălam amândouă ferestrele unui bătrân, acesta a venit să se uite cum muncim și în cele din urmă a întrebat despre cele ce se petreceau în Ucraina. Colega mea s-a enervat și i-a acuzat pe ucraineni că sunt niște fasciști însetați de sânge. Am aruncat în ea cu o sticlă de soluție de curățat geamurile. Incidentul a ajuns la urechile șefului nostru și m-am temut că o să fiu concediată. Numai că finlandezii protestau în felul lor și mulți au anunțat firma că rușii nu erau nicidecum bine-veniți în casele lor. Am primit turele rusoaicei împreună cu un avertisment, cum că nu era cazul să vorbesc despre Putin în timpul orelor de muncă. Nimeni nu își dorea o confruntare politică la el acasă sau pe plantațiile de căpșune sau oriunde lucrau imigranți ucraineni, ruși ori alții care aveau de-a face – mai mult sau mai puțin – cu acele incidente. Așa s-a convenit și în alte părți. Presa a numit asta „pacea căpșunelor“.

Finlandezii îmi cereau să-i sfătuiesc care ar fi calea cea mai

sigură să le trimită ajutoare revoluționarilor. Unii începeau să depene amintiri despre Războiul de Iarnă[1] și, la un an după declanșarea luptelor, cei mai vârstnici se întrebau dacă războiul va ajunge să se întindă până aici. Ca urmare a sancțiunilor economice asupra Rusiei, brânzeturile destinate piețelor din Est s-au vândut în Finlanda pe prețuri de nimic. Oamenii le-au poreclit brânzeturi Putin. S-a glumit mult pe seama lor, s-au vândut cu carul, au fost un hit. Am primit și eu așa ceva drept cadou de la cei la care mergeam să fac curat și am râs împreună cu ei pe seama lor.

După prăbușirea avionului, nu am mai vrut să ascult radioul, să mă uit la televizor sau să citesc știri online. Mama, care venise în vizită tocmai atunci, voia neapărat să se întoarcă acasă. Nu am lăsat-o. Războiul se putea extinde, granițele se puteau închide, orice se putea întâmpla. La sfârșitul zilei de lucru ajungeam acasă, în apartamentul meu, care se transformase în Turnul Babel. Mama urmărea evenimentele în ucraineană, rusă, engleză și finlandeză, deși înțelegea doar două din aceste limbi. Eu închideam televizorul – o dată chiar în mijlocul imnului ucrainean –, mama îl deschidea iarăși pe furiș. Am continuat așa timp de o săptămână. N-am spus nimic când mama a zis că durerea era mai mare pentru cei aflați departe. Spre deosebire de ea, eu nu mă mai gândeam la avion, la bucățile de trupuri care căzuseră din cer, la refugiații din Donețk care au năpădit Dnipropetrovskul, la oamenii de afaceri care și-au transferat fondurile din Donețk în Dnipro, la cât de multe trebuie să fi avut tu de făcut. Mă gândeam la familia din Siltasaari și cât de aproape de ei reușisem să mă furișez. Vorbele mamei și ale reporterilor erau ca picăturile de ploaie pe geam: le vedeam, dar nu mă atingeau. Era ca și când nici nu mai înțelegeam ce era apa aia care se prelingea pe sticlă, de unde venea și de ce.

Poate că schimbarea s-a datorat faptului că avionul a explodat chiar deasupra Snijne-ului, la doar câțiva kilometri de casa unde locuiseră părinții tatălui meu. Însă nu m-au încercat aceleași sentimente când trupele rușilor au ocupat Snijne, nici când

steagurile Republicii Populare Donețk au început să fluture prin zonă, nici la vederea valului de refugiați din Donbas și nici la auzul altor știri legate de război. Nici din cauza vreunui cadavru. Nici din cauza celor dați dispăruți, a prizonierilor, a răniților. Nici din cauza fotografiilor cu camioanele încărcate cu arme pe care rușii le trimiteau în Donbas sub pretextul ajutoarelor umanitare. Nici din cauza fotografiilor cu bombardamentele din Snijne și urmările lor, cu oameni care se mutau în beci, cu cadavre înfășurate în covoare, cu boccele pe marginea drumurilor, cu ambulanțele *tabletka*[2] și farurile lor rotunde. Nici din cauza filmărilor cu o localnică mânioasă, care acuza armata ucraineană că e fascistă și își ucide propriii cetățeni și care îi cerea ajutorul lui Putin, nici din cauză că aceeași femeie din înregistrare a fost văzută jucând rolul de localnică și în alte părți – uneori era o mamă cu copil mic din Odessa, alteori mama unui soldat din Kiev ori o localnică anti-Maidan din Harkov. Televiziunea rusă îi lua acestei localnice interviuri consistente. O dată femeia a vorbit ca un politruc în fața unei case năruite din Snijne, ținând în mână fragmente de șrapnel. În spatele ei mărunțaiele casei se revărsau în curte.

Conform armatei ucrainene, avioanele ei nu se aflaseră în aer în momentul bombardamentului, iar Rusia a fost acuzată că încerca să scoată Ucraina drept țap ispășitor printr-un atac direct. Existau suficienți martori care văzuseră tancurile rușilor. Nimic din toate știrile astea nu m-a surprins, nici măcar mai târziu, când a ieșit la iveală că echipajul rus ce transportase racheta care a doborât avionul malaysian trecuse cu tancurile prin Snijne în miezul zilei, făcând chiar un popas la supermarketul Furșet. Poate li s-o fi făcut foame. Poate și-au cumpărat o pungă cu semințe de floarea-soarelui sau ceva mai consistent, niște lipie cu pui. M-am gândit la strada Lenin, pe care se afla magazinul din metal ruginit, vopsit într-un galben ca păpădia, la bărbații ce țineau șaorma în mână și dădeau pe gât bere din sticle de doi litri, la sudoarea de pe frunțile lor. Sau poate că au vrut înghețată și apă. În iulie era tare cald în Snijne. Poate că bărbații s-au răcorit

cu niște înghețată la cornet, exact așa cum obișnuiam să fac și eu, țineam în mână cornetul înmuiat și mă gândeam cum să scap din satul ăla amărât. Pe atunci nu exista magazinul galben, dar poate că soldații s-au gândit la același lucru, blestemându-și misiunea în locul acela izolat, gândindu-se la vacanțe și la iubitele lor. Apoi poate că s-au șters la gură, au aruncat ambalajele pe jos, le-au făcut trecătorilor semnul victoriei și s-au dus să arunce avionul în aer.

Casa părinților tatălui meu fusese cu adevărat frumoasă și bine întreținută. Poate că acum locuia acolo familia unui separatist, poate acea familie scotocea acum prin cărbunele nostru. Reprezentanții noii puteri preluaseră acele *kopanki* și scoteau bani din ele. Mama îi mulțumea Maicii Domnului că bunicii mei nu mai erau în viață ca să vadă distrugerile, lăcomia și jafurile. Pe mama treaba asta o irita, pe mine nu. Mă gândeam că acel colț de lume a primit ce merita. Din partea mea, puteau să explodeze toate galeriile și puțurile, să se stingă toate furnalele și să se prăbușească toate clădirile, numai că acum îmi era rușine de toate aceste gânduri. La doar o aruncătură de băț de fosta noastră casă puteau să fie acum sute de mii de soldați ruși. Șaptezeci și cinci la sută din cetățenii ruși erau în favoarea războiului cu Ucraina. Mărimea procentajului, precum și a numărului de soldați, m-a izbit atât de puternic, încât îmi vâjâiau urechile. Faptul nu putea fi ignorat, nu puteam striga la ei că sunt niște vatnici[3], niște sclavi care-l urmau orbește pe Putin. Voiau într-adevăr să ne omoare.

Urâsem dintotdeauna Snijne și întreaga regiune, dar deodată mi s-a părut că era greșit. La fel de greșit mi se părea că părăsisem un oraș care mi-ar fi putut deveni casă. M-am pomenit că mă gândesc cum ar fi fost dacă am fi rămas în casa obținută de tata și eu nu aș fi fugit la Paris. Aș fi fost la fel de fericită cum fusesem în Kiev după ce preluasem în sfârșit controlul asupra propriei vieți? Sau aș fi construit cu entuziasm o afacere de familie? M-aș fi alăturat afacerii tatălui meu, aș fi lălăit Vopli Vidopliassova în mașină și în Snijne sau aș fi cântat altceva? M-aș

fi îndrăgostit de un localnic, m-aș fi căsătorit, mi-aș fi dus copiii la mormintele familiei, cu niște pască în coș? Și apoi totul s-ar fi prăbușit odată cu războiul, iar pe masa mea din bucătărie ar fi căzut bucăți de cadavre arse? Fiul meu ar fi adunat tuburi de cartușe și bucăți de șrapnel ca să se joace cu ele? Soțul sau tatăl meu ar fi purtat negocieri cu separatiștii pentru minele ilegale, pentru săpături și transporturi de cărbune, mama s-ar fi împotrivit, iar tatăl meu cel descurcăreț ar fi acceptat? Poate că i-ar fi mers bine sub noua stăpânire. Poate că s-ar fi îmbogățit.

Sau poate ar fi încasat un glonț în cap și noi am fi fugit oricum, fie la mătușa din Mîkolaiiv, fie în Dnipro sau Zaporijjea, laolaltă cu alți refugiați, ne-am fi făcut casa într-un container, iar eu m-aș fi rugat în fiecare seară ca noii locuitori ai casei bunicii să moară împușcați, să calce pe o mină sau să fie atacați de o haită de câini. Mă desfătam gândindu-mă cât de flămânzi trebuie să fi fost câinii lăsați în urmă de refugiați, acum probabil complet sălbăticiți, chiar mai sălbăticiți decât câinii din Cernobîl.

Însă lăsaserăm Snijne în urmă acum mult timp, iar eu nu luasem parte la revoluție în nici un fel, în nici o tabără, nici în cea a separatiștilor, nici în cea a armatei ucrainene, în care acum erau și femei. N-am făcut nimic din ce-aș fi făcut dacă aș fi rămas în Ucraina, doar urmăream mersul războiului dintr-un oraș în care astfel de lucruri erau numai niște titluri din ziare. Din nu știu ce motiv, mi-am amintit niște versuri ale lui Evgheni Evtușenko. Mi se învârteau prin minte de parcă abia acum le pătrundeam sensul.

Sunt fiecare bătrân împușcat aici.
Sunt fiecare copil împușcat aici.
Și nu voi uita asta nicicând.

Cuvintele îmi răsunau necontenit în creier, ca un invitat nepoftit care nu înceta să bată la ușă. Mă trezeau cu noaptea-n cap. M-am pomenit că le scriam pe hârtie în timp ce-mi făceam lista de cumpărături. M-am trezit că le rosteam cu voce tare în timp ce curățam podeaua. Totuși mă lăsau în pace când mă

duceam în parcul pentru câini.

Banca din parc s-a metamorfozat într-un scaun capitonat de cinema, unde ședeam și mă gândeam la altele. Mă uitam la viața familiei de acolo ca la o poveste care ar fi putut să fie a mea dacă lucrurile ar fi mers altfel.

Prima dată am îndrăznit să pășesc în parc sub protecția blândă a amurgului. M-am apropiat tiptil de banca pe care ședea adesea cineva din familie. M-am așezat cu grijă pe ea, de parcă era făcută din sticlă. M-am uitat în jur la priveliștea pe care o aveau ei și mi-am imaginat cum le era viața într-o țară în care câinii aveau propriile parcuri, mult mai bine întreținute decât zonele destinate recreerii oamenilor în Ucraina. M-am plimbat în jurul parcului de la un copac la altul, până la gardul locului amenajat pentru câini, și am calculat câte secunde mi-ar trebui ca să ajung pe stradă dacă eram prinsă. Am exersat. Am tras adânc aer în piept. Nu se vedea nici un om, doar capul cuiva aflat mult mai departe, probabil cineva fără adăpost. Nu a apărut nimeni care să se întrebe de ce mă agitam. Pe lumină situația ar fi fost alta. Am decis totuși să încerc. Data viitoare voi veni în timpul zilei, iar apoi când familia își va scoate câinele la plimbare. Dacă ceva îmi va sugera că aș putea fi identificată – chiar și niște priviri insistente –, voi dispărea. Nu mă voi mai întoarce. Îmi voi vopsi părul, voi căuta un apartament în altă parte, poate chiar în alt oraș, voi găsi o altă slujbă. Familia va crede că s-a înșelat. O vreme se vor mai uita în jur, dar apoi vor da totul uitării și vor conchide că imaginația le jucase o festă. În caz contrar, cei de la agenție vor ști să îi liniștească. Erau obișnuiți cu clienți paranoici, care sunau după ce-și imaginaseră că recunoscuseră trăsăturile copiilor lor la niște străini. Nimeni de la birou nu i-ar fi luat în serios.

După ce mi-am făcut curaj preț de o săptămână, m-am dus în parc într-o zi senină. Pe drum mă tot uitam în oglinda de buzunar ca să văd cum arăt. Purtam o geacă cu o glugă căreia îi tot strângeam și slăbeam șnurul. Ochelarii de soare îmi alunecau de pe nas din cauza transpirației și spatele mă durea din cauza

greutății cărților luate de la bibliotecă. Le-am înșfăcat când mi-am dat seama că nu era indicat să dau impresia că stau degeaba. În parc se găsise mâncare otrăvită pentru câini, iar oamenii erau vigilenți. Eram bine pregătită, totuși copleșită de sentimentul că nu aparțineam cercului familiei și nici măcar parcului lor favorit. Degradarea nivelului de trai mă făcuse întruchiparea noii mele profesii. Nimic din mine nu mai amintea de persoana de dinainte. Pielea mi se înăsprise, porii mi se măriseră. Balsamul de buze luase locul rujului, ciorapii de o sută de euro fuseseră înlocuiți cu haine la mâna a doua. Aveam un rucsac în spinare, la fel ca localnicii, ceea ce nu mi se mai părea de mult ridicol. Nu mai rămăsese nimic din fosta mea persoană și exact așa trebuia să fie. Nu m-ar putea recunoaște. Și totuși îmi era rușine că arătam așa. Mă temeam că o să văd în ochii băiatului dispreț față de o femeie care arăta ca o gunoieră, asta dacă se întâmpla să se uite la mine. Dar m-a oprit teama? Desigur că nu. Acum nu mă mai puteam opri.

Când am văzut în cele din urmă familia în fața mea, m-am agățat de bancă, fiind convinsă că schnauzerul lor îmi va ghici intențiile. Era atât de vigilent, atât de atent la cele ce se petreceau în jur, încât nu se putea să nu-și dea seama de pericolul pe care îl reprezentam. Când câinele m-ar ataca, mama ar alerga spre mine. Ar striga și i-ar lua apărarea, ar susține că animalul ei nu se purta niciodată așa, iar apoi m-ar recunoaște.

Câinele nu s-a oprit să mă adulmece și nici măcar n-a dat din coadă.

Femeia o urmărea cu privirea pe fetiță, care zburda.

Bărbatul se concentra asupra unei convorbiri telefonice.

Băiatul stătea lângă poartă și nu părea să observe ce se petrece în jur.

Era concentrat la telefonul lui.

M-am ridicat încet și m-am îndreptat spre băiat, convinsă că în curând femeia își va da seama și va sări la mine, mă va zgâria cu unghiile ei întărite de manichiură, îmi va smulge părul și mă va smuci, iar bărbatul nu va încerca să o oprească. Cineva va chema

poliția. Bărbatul va fugi cu copiii și o va suna pe fosta mea șefă.

M-am oprit o clipă la câțiva metri de băiat. Nu și-a desprins privirea de pe ecranul telefonului, iar degetele îi tastau în continuare. Nu mă vedea. Câinele care zburda după gard nu s-a oprit deloc ca să mârâie la mine. Nasul băiatului semăna cu nasul tatălui meu, dar luciul pielii era al meu.

Am înţeles că teama de a fi recunoscută era propriul meu orgoliu, dispariția celei care fusesem, a ființei atât de sigure că e de neînlocuit. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Familia nu m-ar fi recunoscut nici dacă aș fi mers în continuare regulat la coafor sau dacă aș fi avut genți de piele, la fel ca înainte. Oamenii ca mine erau invizibili. Amintirea fețelor noastre li se topea în minte precum zăpada, căci nici unul din clienții agenției nu voia să-și amintească de existența noastră.

Într-o zi geroasă s-a petrecut ceva neașteptat: femeia m-a abordat ea însăși. Nu eram credibilă dacă stăteam să citesc pe bancă în toiul iernii, așa că obișnuiam să mă plimb prin zonă. Am văzut-o pe femeie deschizând poarta zonei pentru câini. Am grăbit pasul și aveam de gând să traversez strada înainte să mă pomenesc cu ea alături de mine. Doar că ea a rămas lângă gard, iar atunci când a văzut cum mă strecor printre mașini, a pornit-o spre mine, părând că vrea într-adevăr să mă ajungă din urmă. Eram sigură că fusesem prinsă. Că și-a adus aminte. M-am oprit. Și dacă lăsam totul să se desfășoare până la capăt? Am închis ochii. Am așteptat loviturile. Însă ele n-au venit. Femeia m-a salutat, și-a cerut scuze pentru deranj și m-a asigurat că nu mă reține mult. Inițial nu mi-am dat seama ce zice despre dispariția luminii soarelui și zăpada neatinsă. Apoi m-am prins. Femeia spera că o să le fac o poză pe care să o transforme în felicitare de Crăciun pentru rudele lor. Nu mai era nimeni altcineva în parc. Ziua era atât de încântător de frumoasă și ea nu voia să rateze lumina aceea și zăpada proaspăt căzută.

Am prins în fotografie peisajul de iarnă și fericirea familiei din mijlocul lui într-un fel în care doar cineva care nu are parte de astfel de lucruri poate s-o facă.

După această întâmplare femeia a început să mă salute înclinând ușor capul. Restul familiei i-a urmat obiceiul. Un surâs ușor, o înclinare a capului, salut. Câinele dădea din coadă. Fata se uita mai mult la mine. Băiatul, mai puțin sau deloc. Nici măcar nu mă privea, darămite să zâmbească, spre deosebire de fetiță, care își imita mama. Eram totuși plină de speranță, așa că am început să iau cu mine gustări pentru animale. I le strecuram câinelui ca să devenim prieteni. Mă bazam pe memoria animalului și eram convinsă că situația se va repeta. Femeia va avea iarăși nevoie de ajutorul vreunui trecător când vremea era perfectă sau când vedea vreun nor deosebit, demn să fie fotografiat. Încetul cu încetul, salutul ar duce la un schimb de vorbe, apoi la o conversație, câinele nu s-ar putea înfrâna să se joace cu mine, cu gândul la gustări, iar atunci băiatul s-ar opri să mă salute.

Asta nu s-a întâmplat niciodată.

Saluturile discrete au încetat.

Câinele a dat din coadă la alți oameni, nu la mine.

M-a surprins cât de serios judecasem lucrurile, cât de puternic mă marcase un mic salut și cât de mult mă așteptasem ca situația să evolueze într-o direcție diferită. Seara am golit o sticlă de horincă de-a lui Boris, adusă de mama, și m-am convins că obținusem ceea ce voiam: certitudinea că familia nu mă recunoscuse și dovada că erau părinți buni. Femeia era mama care susținuse că este. Bărbatul era tatăl pe care mi-l imaginasem. Familia mea se zărea doar subtil în trăsăturile băiatului. Reușisem să fur o fărâmă din viața lor într-un moment în care duceau încă o viață fericită împreună, iar asta trebuia să fie de ajuns. Peste câțiva ani probabil că băiatul nu va mai veni cu ei în parc, iar femeia va duce dorul zilelor în care acesta sugea gheața ce i se forma pe mănuși. Cât ai clipi din ochi, băiatul va ajunge la liceu, apoi, poate, la facultate și, dacă va reuși asta, atunci va avea o bursă decentă, nu va trăi din sacii de cartofi trimiși de părinți. Dacă va face armata, e puțin probabil că va merge vreodată la război. După școală nu va fi nevoit să se târască într-o *kopanka* pentru a căuta cărbune amestecat cu cenușă și sulf, nu va trebui

să-și facă arme din bâte cu cuie bătute la capăt. Nu va învăța să facă cocteiluri Molotov din becuri electrice. Nici un război nu îi va împrăștia familia – și nici vreo revoluție. Mașina nu îi va fi incendiată. Telefonul nu îi va fi ascultat. Nu-și va lua o cameră video de bord, în caz că îl oprea poliția și încerca să-l șantajeze sau în caz că îl acuza cineva de vreun accident născocit. Nu-l va înveli nimeni în plastic, ca să-l arunce la groapa de gunoi, și le va putea deschide ușa străinilor fără să se teamă. După absolvire băiatul își va cumpăra un apartament care nu va avea nevoie de alarme antifurt și el nu va fi nevoit să strângă îndeajuns de multe radiatoare electrice, în caz că Rusia întrerupea aprovizionarea cu gaz. Nu va ști nimic despre orfanii asemenea lui Boris, care n-au fost trimiși niciodată la școală și care ar fi rămas uitați pe veci în vreo instituție de stat dacă nu s-ar fi găsit o rudă ca Ivan care să-i salveze. Dacă băiatul va vizita într-o bună zi Ucraina, o va face în vacanțe și se va purta ca orice alt turist occidental. Va fotografia aparatele de aer condiționat atârnate în exteriorul clădirilor și va râde de ele, dar se va îndrăgosti de bătrânele care vând flori pe marginea drumului, laolaltă cu morcovi delicioși la vremea recoltei și fructe de pădure la sfârșitul verii. Băiatul va crede că bătrânele cu spinarea încovoiată au ceva autentic, ceva original. Există un cuvânt pentru asta, sărăcie, numai că el nu-l cunoaște. Nu va plânge la aceleași melodii ca mine și ca mama, nu va râde la aceleași glume, nu va vorbi aceeași limbă, nu va învăța aceleași obiceiuri. Nu-i va oferi mâna prietenei sale ca s-o ajute să coboare din mașină, nici n-o va prinde ușor de cot pe scări. Nu îi va fi dor de harbuji, de caise, de florile de castan sau de picturile murale de pe clădiri. Nu va simți un dor de casă indescriptibil, pentru că va avea o casă la care să se întoarcă. Mi-am imaginat toate lucrurile rele pe care avea să le evite pentru că locuia aici și mi le-am repetat în minte, ca să nu mă gândesc la lucrurile bune care îi vor lipsi, cele care îmi lipseau și mie.

Am băut toată noaptea, pentru că toate deciziile pe care le-am luat au fost corecte, în ciuda faptului că tu cu mine și cu băiatul nostru am fi putut să fim precum familia din parcul pentru câini,

care își petrecea împreună tot timpul liber. Aș fi avut un trenci nou în fiecare primăvară și eu mi-aș fi aranjat părul la coafor, în diminețile libere tu te-ai fi trezit cu tava cu micul dejun așezată lângă tine de mâinile lipicioase ale băiatului nostru, iar buzunarele tale ar fi fost pline cu piese de Lego, pietricele și frunze de arțar adunate de el.

Toate astea ar fi fost posibile dacă ți-aș fi povestit despre Snijne și despre Daria imediat ce ne-am întâlnit. Atunci poate că nu s-ar fi dus totul de râpă. M-ai fi iertat pentru mica mea înfloritură, altcineva ar fi fost avansat în locul meu și ar fi avut o carieră de succes, însă eu nu ar fi trebuit să te părăsesc, nu ar fi trebuit să fug.

De asemenea, ar fi trebuit să împărtășesc cu tine vestea despre fiul nostru, Olejko, și ar fi trebuit s-o fac imediat ce mi-am dat seama că sunt însărcinată cu copilul nostru. Am avut de gând. M-am gândit că ai crede-o mai degrabă pe mama copilului tău decât pe alții, chiar dacă totul a mers prost. Și chiar dacă nu m-ai fi crezut, tot m-ai fi ajutat – de dragul fiului tău.

1. Război declanșat în noiembrie 1939 în urma invadării Finlandei de către trupele Uniunii Sovietice. În decursul lui finlandezii s-au apărat cu îndârjire, iar sovieticii au suferit pierderi grele. În martie 1940 cele două părți au semnat un tratat de pace care a marcat încheierea războiului – și o victorie simbolică imensă pentru finlandezi.
2. Poreclă dată în spațiul sovietic autoutilitarei UAZ-452.
3. *Vatnik* (rusă) – termen jignitor și/sau batjocoritor pentru un adept șovin al guvernului Rusiei, care îi promovează discursurile propagandistice și crede în veridicitatea lor.

Daria se răsucea, se frământa și mormăia în somn, dar nu înțelegeam ce spune. Am pus deoparte perna pe care o strângeam în mâini și mi-am întins degetele amorțite. Trebuia să continui. Pe telefonul Dariei erau mii de poze, cele mai vechi fiind făcute în urmă cu trei ani. Nu am mai găsit nici una cu mine, însă asta nu m-a făcut să mă simt mai bine. Fotografiase alte femei. Urmărise mame și copii. Le făcuse poze pe furiș unor oameni pe care voiam cu disperare să nu-i recunosc din dosarele Dariei, iar situația era mai gravă decât mi-aș fi putut imagina, fiindcă printre foștii clienți se găsea și cel mai important dintre ei.

Fotografiile cu Lada Kravets și copiii ei erau recente, fuseseră făcute de uimitor de aproape și erau foarte multe la număr. Asta însemna pericol, un pericol asupra căruia trebuia să mă concentrez. Cu toate acestea, inima îmi dicta altceva. M-a împins să te caut în fiecare cadru de îndată ce am recunoscut familia Kravets. Erai pe-acolo pe undeva. Trebuia să-ți văd fața. Mâinile tale. Gâtul tău. Mașina ta. Umbra ta. Cunoscuta terasă Mimino, unde îți plăcea să mergi, sau cafeneaua din Viena. Masa fotografiată de departe, la care Lada Kravets își aranjează şalul din dantelă și tu stai lângă o femeie care pare să fie evident legată de tine. Mi-ajungea până și o privire scurtă asupra locurilor care erau locurile tale, locurile familiei Kravets, ca să știu că fotografia îți prinsese măcar respirația, dacă nu altceva. Dacă nu zăream nici măcar o urmă din tine, însemna că ai pățit ceva, cum m-am temut mereu. Nu ai veni tu după mine. Ar veni altcineva. Poate că ar fi mai ușor așa.

Te-am recunoscut imediat, chiar dacă ți se vedea numai jumătate din spinare: umărul drept era ceva mai ridicat decât cel stâng, iar poziția capului era cea cunoscută. Am mărit o fotografie

făcută recent. Lada se uita direct în aparat și arăta energică și fericită, cum nu o mai văzusem până atunci, dar și complet inconștientă de femeia care îi spiona copiii și le făcea fotografii pe ascuns. Fiul Ladei își ținea mama de mână și o femeie necunoscută împingea căruciorul în care stătea fetița. Femeia, cu siguranță bona, avea părul necoafat, iar fusta tricotată îi învelea șoldurile inegale. Un caniș îmbrăcat cu o jachetă Burberry alerga pe lângă ei. Judecând după casele din spatele copacilor, în momentul când au fost făcute pozele grupul se afla la Londra, în Belgravia. Cum de nu ai observat pericolul care vă pândea? A fost Daria atât de inteligentă, încât a scăpat chiar și de privirea ta? Credeam că, după cele făcute de mine, ai devenit mai vigilent ca niciodată.

Nu știam ce să cred. M-am gândit, desigur, la posibilitatea ca până la urmă totul să fie pus în cârca ta. Însă pur și simplu nu o credeam cu adevărat. Erai unul din supraviețuitori sau ți-ai recuperat iarăși poziția, asta era limpede. Altfel nu ai fi apărut în acea fotografie, nu atât de aproape de nora șefului tău și de nepoții lui. Poza dezvăluia un lucru esențial: făceai în continuare parte din familia Kravets. Iată-te încă acolo – tu, dintre toți oamenii. Ai îmbătrânit, dar erai același, erai în viață. Însă pentru cât timp, în caz că familia Kravets afla că Daria îi spiona chiar sub ochii tăi?

Ar fi trebuit să fug imediat din camera de hotel, să fiu deja pe drum. În loc de asta, am stat să caut mai multe mărturii cu tine, derulând cu lăcomie șirul de imagini, până când mi-au sărit în ochi câteva poze din niște reviste vechi. Într-una din ele Lada Kravets ținea în brațe un bebeluș. Pe fundal se vedea albastrul Partidului Regiunilor. Îmi aminteam bine evenimentul de acum șase ani și ceea ce vedeam pe telefon m-a trimis înapoi în timp, pe holul de unde urmăream, unul după altul, discursurile principalilor vorbitori. Stăteam lângă perete și evitam obiectivul aparatului de fotografiat. Am închis ochii și ți-am simțit respirația pe gâtul meu, căldura corpului tău lângă al meu, ți-am simțit mirosul amestecat cu transpirația mea. Mă treceau valuri de

căldură și cizmele noi îmi strângeau picioarele, deși le înmuiasem timp de o săptămână cu votcă. Ziua a fost plină de toasturi, discursuri și vorbitori internaționali. Scopul nostru era acela de a repara catastrofa din anul precedent, când fuseserăm siliți să înapoiem vaccinurile împotriva gripei porcine venite din Statele Unite. Conform opiniilor ce circulau în rândul populației, scopul lor real era acela de a steriliza populația săracă, adică eugenie pură. Zvonurile despre conspirațiile americane s-au răspândit din nou foarte repede, la fel ca epidemia de rujeolă, iar aceiași politicieni și oameni de afaceri care lansaseră zvonurile foloseau acum cuvinte ambigue referitoare la reluarea producției proprii de vaccin. La astfel de evenimente Lada Kravets și bebelușii ei făceau o impresie bună și, cum eu reprezentam numeroase fundații care promovau bunăstarea copiilor, misiunea mea era aceeași: să refac reputația şifonată a țării. Pentru a începe producția, trebuia să obținem mai mult sprijin din partea delegației germane. Tu mi-ai șoptit la ureche că invitații erau supărați din cauza echipamentelor pe care le donaseră cu ceva timp în urmă. Cu ajutorul lor ar fi trebuit să se pună la punct exact producția care acum avea nevoie de finanțare. Trecuseră zece ani, echipamentele nu fuseseră folosite și nu existau nici un fel de informații despre locul unde se aflau. Nemții se simțeau înșelați și erau mânioși, nu mai doreau să ne ajute, nu aveau încredere în noul program de vaccinare al guvernului. Ai putea face ceva, mi-ai șoptit tu. Ca, de exemplu, ce? am întrebat. Ca, de exemplu, să zâmbești, ai sugerat tu, măcar să zâmbești. Trebuia să liniștesc delegația, să-i asigur pe germani că noua configurație politică va schimba totul și că președintele Ianukovici era omul potrivit pentru asta.

La cină m-au pus lângă un neamț. I-am explicat că, de dragul siguranței, noi am vaccinat toate fetele înainte de a le admite pe listele agenției și că am folosit doar vaccinuri de care propriii noștri medici erau siguri. Nu puteam să mănânc nimic, doar învârteam mâncarea în farfurie, ca să dau impresia că mănânc. Am băut din vinul cu care era serviți și nemții. I-am spus

colegului meu de masă că ar fi mai bine să renunțăm. Să o lăsăm baltă. Că miniștrii noștri au preferat să cheltuiască subvențiile pe cabane de lux și că nemții ar trebui să viziteze personal sanatoriul pentru tratarea tuberculozei, unde au fost risipite fondurile compatrioților lor. Pun pariu că nu vor vedea nici urmă de pacient în spațiile acelea pustii.

Mi-am oprit litania neîntreruptă doar atunci când ți-am observat privirea de la o altă masă. Nemții se uitau încremeniți la mine. Intrasem în bucluc, știam deja asta, deci ce mai conta? Urma să te pierd oricum. Nu mai conta ce scoteam pe gură.

A doua zi dimineață mi-ai spus că, pe neașteptate, delegația o pornise spre peninsula Crimeea. Voiau să viziteze instituțiile finanțate de ei, iar tu m-ai întrebat dacă aveam vreo legătură cu asta. Mi-am ascuns bărbia în vesta din blană de vulpe și te-am asigurat că am făcut tot ce-mi stătea în puteri. În Crimeea călătorii aveau să fie întâmpinați de o grămadă de stânci și de o statuie a lui Lenin peste care crescuse iarba în curtea unde își petreceau timpul minerii îngrijiți în sanatoriul odinioară glorios.

Însă comportamentul meu față de nemți a fost o excepție. Momentul vizitei a coincis cu una din zilele în care nu reușeam să-mi controlez nervii. Izbutisem totuşi cumva să-mi păstrez calmul și să mă comport normal, cu excepția scenelor la care ai fost martor atunci. Tu încă mai credeai că ceea ce era între noi putea să dureze, iar eu am făcut tot posibilul să fie așa. M-ai ținut de mână pentru că eram îndrăgostiți și eu am făcut-o pentru că mă înecam.

Anul trecut maică-mea a auzit un zvon, cum că Lada Kravets s-ar fi mutat la Viena împreună cu familia. Mama mi-a spus-o în treacăt, iar eu m-am prefăcut că era ceva complet irelevant, chiar dacă după aceea m-am trezit uitându-mă pe calculator la fotografii cu Viena. Mă întrebam ce făceai în acel moment și dacă locuiai încă în casa aceea pe care mi-o aminteam bine. Alesesem candelabrele pentru ea dintr-un magazin cu obiecte de epocă ce îi plăcea Mariei Kirillovna, soția șefului tău, pe vremea când el mai credea că ne facem o casă împreună. Dacă familia era la Viena,

erai și tu acolo. Poate că în acel moment te aflai în restaurantul de pe malul Dunării și mâncai *Tafelspitz*[1] – simțeam atât de puternic pe limbă gustul piureului de mere și hrean, încât mă ustura nasul. Sau nu, era ianuarie, sezonul balurilor. Te pregăteai să ieși seara împreună cu o femeie, iar femeia respectivă se întorcea cu spatele la tine, își ridica buclele de pe umeri și îți cerea să-i tragi fermoarul bine ascuns în țesătura rochiei de seară. Auzeam foșnetul rochiei și îți vedeam degetele pe ea. Femeia aceea puteam fi eu. Dacă nu ar fi trebuit să fug, aș fi putut dansa un vals cu tine în noaptea aceea de ianuarie, deoarece lumea voastră nu avea să se schimbe prea mult, în ciuda războiului și a noului guvern. Balurile voastre erau aceleași, vilele voastre din Nisa erau aceleași, copiii voștri mergeau la aceleași școli private și mașinile voastre erau la fel de scumpe ca și înainte. Poate aveați vreun partener de afaceri nou, poate pierduserăți vreunul vechi, poate apăruseră niște relații comerciale noi în locul unora vechi, dar nici vorbă să fie mai rău. Poate chiar dimpotrivă. Poate că pentru voi totul mergea mai bine. Poate că pentru voi războiul devenise o afacere profitabilă și aveați mai mulți bani și mai multă putere decât înainte. Poate că starea de urgență impusă de război crease oportunități complet noi, de ce nu ar fi făcut-o? Ziarele anunțaseră că șeful tău finanțează batalionul Dnipro, care lupta împotriva separatiștilor, iar armata sa privată era o parte integrantă a trupelor de voluntari. Nu credeam că ar fi vorba doar de patriotism și de protejarea propriilor investiții, deși cu siguranță era și asta. Anchetele penale declanșate în urma revoltei din piața Maidan au scos la iveală rețelele de corupție și au provocat un val de sinucideri ale unor persoane de vază, dar nu mi-am imaginat nici o clipă că așa ceva te-ar putea afecta.

Urmărisem evoluția revoluției de departe și uneori eram sigură că tancurile rusești vor invada Dnipro. După ocuparea Crimeii, urmăream în fiecare dimineață pe calculator ultimele știri din Rusia, ca să văd pe hartă ce se întâmplă, și nu eram singura care făcea așa ceva. Era posibil ca peste noapte nu doar Crimeea, ci întreaga Ucrainăă să fie anexată hărții Rusiei.

Când am văzut imagini cu tridentul ucrainean pictat peste noapte la hotelul părăsit Parus, mi-am dorit să vopsesc strada în galben-albastrul țării. Aș fi purtat o coroană de flori pe cap, iar fiul nostru ar fi fost încântat. Am fi scos drapelul ucrainean pe fereastra biroului, iar la concerte am fi cântat imnul național ucrainean. Am fi urmărit împreună cum Dnipro începe să recunoască aceste culori, cum se prăbușește statuia lui Grigori Petrovski, cel care dăduse numele orașului la începutul erei sovietice, cum până și imnul brejnevian al Dnipropetrovskului amuțea în trenuri și la ședințele consiliului local, încetând să-i mai întâmpine pe tovarăși și pe muncitori, cum nimeni nu se mai ridica atunci când îi auzea acordurile. Mi-aș fi dorit să am încredere măcar o clipă în schimbare, într-o lume nouă, într-un viitor nou. Aș fi fost dezamăgită, la fel ca mulți alții. Tinerii se întorc în mod constant acasă de pe front, de-acum știind cum să lupte. Ce crezi, ce părere au veteranii despre faptul că schimbarea se petrece atât de lent și că, deși și-au văzut prietenii murind, în viața voastră nu s-a schimbat nimic?

În timpul revoluției m-am gândit adesea și la șefa mea și mi-am imaginat cum oscilează între steagul ucrainean și portretul lui Putin, cum trage cu urechea din biroul ei, cum le atârnă alternativ pe perete și cum, în cele din urmă, le bagă pe amândouă în dulap. Pagina web a biroului susține că de-acum nu mai acceptă donatoare rusoaice, dar sunt convinsă că portretul frumos înrămat al lui Putin este pus la păstrare pentru orice eventualitate.

Am lăsat telefonul Dariei în poală și mi-am masat fața. Mă aflam într-o cameră de hotel în care nu aveam ce căuta și mă uitam la femeia care dormea pe pat, femeia cu care n-ar fi trebuit să fiu acum. Mi-am amintit lucruri pe care ar fi fost mai bine să le uit, iar asta m-a încetinit, cum fac de obicei emoțiile. Mi-am întins picioarele amorțite și m-am ridicat pentru a asculta respirația Dariei, întrebându-mă dacă somnul ei era la fel de adânc ca înainte și dacă ar putea născoci cumva vreun mod de a mă termina dacă nu mă mai vedea când se trezea. Dacă ar bănui că

fugisem, oare ar lăsa-o nervii? M-am decis să o fac să doarmă și mai mult. M-am dus în baie, unde mi s-a părut că disting un miros familiar de valeriană. Am găsit într-adevăr o sticluță de Corvalol. Am pus o cantitate zdravănă într-un pahar, am amestecat-o bine cu apă, am ridicat capul Dariei și i-am turnat lichidul pe gât. Ea a mormăit, a plescăit și a înghițit. I-am lăsat pe noptieră un bilet în care îi promiteam că mă întorc la micul dejun, am scos stickul din laptop și am pus telefonul înapoi sub ea. M-am strecurat pe lângă recepția din hol, acoperindu-mi capul cu şalul. Fiecare pas îmi era zguduit de bătăile puternice ale inimii și de teama ce le provoca și, în același timp, cu fiecare pas îmi era tot mai dor de brațul tău, tânjeam să te iau de mână. Fiecare pas îmi spunea să mă îndrept spre port sau aeroport. Însă nu am făcut-o. Prea multe întrebări despre Daria rămăseseră încă fără răspuns și prea multe vieți erau în pericol. În plus, nu puteam să dispar fără să-i spun nimic mamei, fiindcă şi-ar închipui că am fost ucisă.

Ajunsă acasă, m-am dus în pod după valiza pe care o luasem din Dnipropetrovsk. Am ignorat privirile întrebătoare ale mamei, pretinzând că fac loc pentru hainele mele de iarnă. Ea nu a spus nimic, nici măcar n-a făcut vreun comentariu despre ora stranie din noapte aleasă pentru curățenie. Am așteptat să se ducă la culcare și abia apoi am deschis valiza.

Mirosul parfumului Tobacco Vanilla, care se simțea încă în hainele mele, s-a răspândit în hol precum o lădiţă cu mere de iarnă aduse din beci. Mi-am ținut o clipă respirația. Nu știam dacă Marx mai avea în Dnipro un bulevard numit după el sau dacă plăcile comemorative cu chipul lui Leonid Brejnev dispăruseră deja de pe peretele casei sale natale. După revoluție, sute de orașe și zeci de mii de străzi din Ucraina aveau să fie redenumite, iar mulți Lenini și alte statui similare aveau să fie dărâmate de pe soclu. Toate bulevardele Lenin și Gagarin au avut sau vor avea aceeași soartă, însă conținutul valizei mele nu se schimbase de când evadasem.

Am scos o rochie boțită, care ar fi trebuit înfășurată în hârtie de împachetat, și m-am întrebat unde îmi stătuse capul când îmi

făcusem bagajul pentru călătorie. Piesa mea vestimentară care se potrivea perfect cu tocurile înalte ale pantofilor din piele de șarpe era inutilă în Helsinki. Îmi închipuisem că viața mea va fi la fel cum fusese până atunci? De-aia adusesem cu mine rochia? Sau din cauza ta? Primisem rochia de la șefa mea pentru o gală filantropică, una din multele și nesfârșitele gale la care participasem pentru a ne face relații. Evenimentele caritabile au intrat în modă atunci când finanțatorii ucraineni și-au dat seama că ajutau la achiziționarea doctoratelor onorifice de la Cambridge și atrăgeau cele mai strălucitoare vedete de la Hollywood. Așa se spălau banii și se crea legitimitatea. Brusc, toată lumea era onorabilă. În rochia aceea am participat la o petrecere din Zaporijjea, de unde tu și cu mine am șters-o la pauză. Mă temeam de reacția șefei mele în caz că mi-ar fi observat dispariția, totuși te-am urmat în umbra stâlpilor de la clădirea teatrului. La o oră după sosirea în oraș, am început să respir mai greu și, auzind asta, tu mi-ai povestit despre profesorii care le preveneau pe fetele din toată țara în privința băieților din Zaporijjea. Dacă te căsătoreai cu unul, urma să ai casa în Zaporijjea. Mi-ai făcut cu ochiul și mi-ai spus că te-ai mutat de acolo cu mult timp în urmă. Am simțit palpitații în piept și tu mi-ai sugerat să facem o plimbare scurtă: frumoasa fațadă a teatrului s-ar fi văzut mai bine din parcul de pe cealaltă parte a bulevardului Lenin din fața noastră. Aș vedea întregul fronton, deasupra căruia se afla o statuie care ținea nu doar o harpă, ci și o seceră cu un ciocan. Ceva din poziția personajului feminin mi-a adus aminte de șefa mea. La picioarele ei, doi comsomoliști țineau un drapel și, pentru o clipă, m-am întrebat dacă nu cumva îți băteai joc de mine, oare credeai că eram ca o tânără fanatică ce-și adoră șefa? Am auzit sunetul care marca sfârșitul pauzei și m-am îndreptat spre ușă, dar tu m-ai luat de braț, iar privirea ta era cuceritoare și am simțit brusc un impuls irezistibil de a mă îmbăta și de a uita totul.

Mai târziu am primit de la tine pantofii, împreună cu botinele, și i-am aşezat în cutii de pantofi, punându-le șanuri înăuntru, de parcă aș fi avut un spațiu infinit în valiză.

Pantofii cu toc aveau flori de salcâm lipite de talpă, de la ultima noastră primăvară împreună. I-am scos și i-am ținut în palmă. În mai parcul fusese alb ca iarna, iar noi ne-am vârât între salcâmi și plopi, a nins pe noi cu fulgi ca de zăpadă și cu puf de plop și tu mi-ai spus că mâncaseși bătaie atunci când ai aprins puful acela acasă la babușca ta. Arsese bine.

Am aruncat pantofii înapoi în valiză. Aici nu folosisem nici una dintre perechi. Tocurile lor nu se potriveau cu noroiul din nord, cu golurile înșelătoare ale covorașelor de cauciuc, cu zloata, cu viața fără mașini a oamenilor de aici. Poate că îmi dorisem să-i păstrez pentru că acum nu mai aveam un bărbat de la care să primesc cadouri costisitoare. Mi-am înfipt unghiile în palme și am încercat să-mi abat gândurile în altă direcție. Nu am reușit. Momentul în care m-ai surprins în timpul cumpărăturilor la Passage era prea viu în mintea mea. Pe durata procedurii mă mutasem deja cu Daria în *dacea* din Pădurea cu frunze de argint și venisem în Dnipro ca să-mi cumpăr cizme din centru. M-am oprit când am auzit pe cineva strigându-mă pe nume și am fost surprinsă să te văd așteptând lângă caruselul din complexul comercial. Aveai trandafiri și erau pentru mine. Ai sugerat să facem o plimbare și, deși voiam să plec cu tine, am ezitat. Sarcina mea era să monitorizez personal injecțiile Dariei și nu voiam să trădez încrederea șefei. Pentru ea nu era suficient că asistenta care se ocupa de injecții locuia și ea în *dacea*. De aceea am decis să mă întorc imediat ce termin cumpărăturile. M-ai urmat în interiorul mallului Passage și după aceea ne-am oprit lângă carusel, iar eu m-am uitat în zare, spre Palatul Culturii și statuia lui Lenin. Maxi-taxiurile treceau în goană, șuierând, galbene ca lumina semafoarelor. Ai continuat să mă ispitești. Măcar o plimbare mică, măcar un păhărel, dacă nu o cină, măcar un moment, dacă nu chiar întreaga seară. M-am uitat pe furiș la telefon ca să văd cât e ceasul. Cu toate astea, picioarele mele au pornit singure și te-am lăsat să mă duci departe de carusel, până dincolo de circul de pe malul Niprului. Nu am văzut acrobați care să se joace cu focul și nici jongleri, iar vremea nu era potrivită

pentru pescari. Mi-am îndreptat fața către vânticelul care aducea un miros dulce de halva de la fabricile de ulei de floarea-soarelui și care a luat pe sus buchetul de trandafiri abandonat pe balustrada de fier a promenadei și l-a făcut să danseze în aer, apoi l-a împrăștiat pe drum. Nu mă mai gândeam la responsabilitățile mele, ci la fata căreia îi erau destinate florile și care nu venise la întâlnire. Buchetele de flori uitate pe unde se nimerea mi se păreau teribil de triste.

Am vârât botinele cumpărate de la Passage înapoi în cutia de pantofi, sub care se găseau vopsea de păr, gene false și niște ochelari de soare destul de scumpi. O vestă din blană de vulpe, potrivită pentru vremea din nord, m-a gâdilat de lângă cutia de pantofi. Numai că în Finlanda blănurile erau purtate în general de ruși. Totuși nu îndrăznisem să renunț la vestă, cum făcusem cu blana de lup. Am atins blana moale. Aș obține prea puțin pe ea, n-ar fi suficient pentru o nouă fugă. A început să mă doară capul și m-am întrebat dacă nu cumva era din cauza parfumului, pe care nu-l mai folosisem de mult. După ce m-am mutat la Helsinki, am cumpărat câteva parfumuri-replică. Am renunțat și la ele în urma câtorva plângeri și am învățat cum merg lucrurile în Finlanda. În timp ce mă mustra, șeful Resurselor Umane de la firma de curățenie m-a măsurat din cap până în picioare. Cum îl priveam, mi s-a părut că mă uit la fosta mea persoană. Și eu avusesem mare grijă cu parfumurile folosite de fete dacă ne venea un client din nord. Nasurile scandinavilor erau sensibile, iar ei se plângeau mereu de produsele de curățenie folosite la hotel și de mirosul de clor din apă.

O dată am zărit o sticluță de Tobacco Vanilla pe raftul unei case în care făceam curățenie. Capacul era prăfuit și de aceea prospețimea parfumului a fost surprinzătoare. Eram singură și, după ce am terminat curățenia, mi-am pus un pic de parfum pe încheieturile mâinilor. Noaptea m-am trezit cu respirația ta pe gât, dar când am întins mâna, patul era gol.

Am pus rochia de seară înapoi în valiză. Nu voiam să știu cât de ridicol aș arăta în ea sau dacă îi mai puteam închide

fermoarul. Am scos o bluză de mătase. Printre lucrurile de acolo se numărau și o fustă tip creion și două jachete care m-au făcut mai optimistă. Dacă mi s-ar mai potrivi, mi-aș putea petrece ultimele zile în niște haine în care mă simțeam în pielea mea și care mi-ar fi oferit cel puțin un strop de demnitate. Aș putea încerca să fiu femeia cu care ți-ai imaginat viața. Pe fundul valizei am mai dat peste o pereche de dresuri noi, niște cremă de pantofi și o perie de haine.

M-am uitat în jur, dar n-am reușit să mai găsesc altceva ca să iau cu mine. Am șovăit la vederea tubului gol de cardamom pe care îl cumpărasem pentru fiul nostru. Văzusem cum finlandezii puneau dinții de lapte ai copiilor în așa ceva și m-am gândit că ar fi fost primul pas al lui Olejko spre o identitate finlandeză. Acum voi lăsa deoparte tot ce-mi amintește de el. Am încercat și am eșuat, am eșuat în toate.

M-am trezit cu inima bătându-mi să-mi sară din piept și am ridicat capul. Nu înțelegeam cum putusem să ațipesc la masa din bucătărie într-o asemenea situație. Mi-am dus pumnul la inimă ca să-mi potolesc palpitațiile. Ecranul laptopului meu era negru. Mă uitasem la fotografiile Dariei, pe care le transferasem de pe stick. Palpitațiile au început să mi se răspândească spre tâmple și m-am dus să caut un Analgin. În timp ce îmi turnam niște apă în pahar, am observat câteva ciori adunate într-un copac din fața ferestrei. Părea că suferința mea le-ar fi chemat la fața locului pentru a aștepta momentul în care prada își va pierde viața. Am tras la loc draperiile. Bătăile inimii îmi erau atât de puternice, încât ai fi putut să le auzi și tu. Nu se puteau abține să nu te cheme, nu mai tăceau, m-ar fi dat de gol, te-ar fi adus pe urmele mele. M-am hotărât să plec. Am fugit pe hol și am apucat mânerul valizei care mă aștepta. Era pregătită de drum, la fel de pregătită cum fusese atunci când fugisem cu ea după mine din Dnipropetrovsk. M-am oprit să-mi iau haina și mi-am pus mănușile tricotate de mama. Privirea mi s-a fixat asupra mâinilor mele. M-am uitat lung la unghiile care în urmă cu șase ani îmi fuseseră tari și sigure. Atunci fuga mea a reușit. Aveam blana, părul coafat, gene lungi,

dădeam senzația că zburam în mod constant cu avionul și că mi-o permiteam, totuși pe aeroportul din Kiev m-am simțit agitată. Cum Dumnezeu îmi imaginam că aș putea scăpa acum?

M-am așezat pe podea, lângă pantofii mamei. Încă mă miram cât de pricepută mă dovedisem atunci când fugisem, cum reușisem să joc rolul unei femei de afaceri hotărâte ce trece granița. Agenții de pază au fost prea ocupați să verifice borcanele de sticlă care zdrăngăneau pe banda aparatului cu raze X și le-am mulțumit în gând bunicelor care aveau mereu probleme de genul ăsta. Bătrânele acelea nu înțelegeau de ce nu era voie ca borcanele cu castraveți, care se puteau sparge, să fie transportate în bagajele de mână. În cele din urmă de obicei erau lăsate să treacă. Nimeni nu a apucat să observe cum tremuram, cât de transpirată eram, cum îmi alunecau șosetele în cizme. Au măturat doar, cu o privire rapidă, pașaportul meu finlandez. Cu toate astea, m-am așteptat ca în orice clipă să simt cum mă iei de mână, să aud cum îmi șoptești în ureche, cum mă întrebi unde îmi închipuiam că mă duc. Uneori m-am gândit că poate m-ai lăsat să plec, mi-ai lăsat destul timp ca să scap. Ai mai face-o și acum? Cum te-aș putea face să crezi că deja am suferit destul? Personalul aeroportului nu mai permitea transportarea borcanelor cu castraveți în bagajul de mână. Mama nu mai putea aduce în Finlanda nici măcar un borcan din beciul ei plin, iar lucrul ăsta o întrista nespus. Acum nu m-ai mai lăsa să plec. Dacă într-adevăr m-ai lăsat atunci. Poate doar am vrut să mă conving eu de asta.

De multe ori m-am întrebat ce și-au imaginat cunoștințele mele din trecut că mi s-a întâmplat. Cu siguranță unii credeau că sunt moartă, că trupul meu a fost învelit într-un covor și aruncat la o groapă de gunoi. Alții credeau, probabil, că trăiesc pe o insulă paradisiacă, unde stau și sorb șampanie. Aproape nimeni nu bănuia că acum sunt o persoană pe care orice doamnă din clasa de mijloc din Helsinki își poate permite să o angajeze. Faptul că viața mea era așa, o viață de exil, în care sortam rufele murdare ale străinilor și curățam mizeria plozilor lor, nu era o pedeapsă

suficient de aspră pentru mine? Mi-ai permite să-mi păstrez neînsemnata mea viață dacă ți-aș explica de ce am făcut ce am făcut?

Soarele a răsărit și măturătorii au trecut la treabă pe străzi cu mașinile lor, dar eu încă nu găsisem o soluție peste noapte, așa cum sperasem. Mă jucam cu cardul camerei de hotel a Dariei ca și când ar fi fost o bilă de cristal, cu toate că nu-mi arăta ce se petrecea în mintea ei. În același timp, mă uitam absentă prin pozele de pe laptop. Orele de puricat nu-mi oferiseră nici un răspuns și eram uimită de numărul mare de fotografii cu familii și de toți copiii aceia cu gropițe în obraji întocmai ca ale Dariei. Cei mai mulți îmi erau necunoscuți. Eu o cruțasem pe Daria, dar coordonatoarele care m-au înlocuit nu au făcut-o. Nu înțelegeam de ce Daria a acceptat și de ce biroul nu a avut grijă de investiția sa. I-a luat prin surprindere valul de clienți din țară? Să fi fost din cauza Thailandei, care s-a săturat în cele din urmă de reputația ei de fabrică de copii și a interzis procedura mamelor-surogat pentru străini? Fără îndoială, asta a făcut ca țara să-și piardă încrederea clienților. Dacă India îi urma exemplul, Ucraina urma să devină noul rege în branșă. Evoluțiile din domeniu pe plan internațional direcționau în mod constant cuplurile spre Ucraina. Am calculat sumele câștigate de Daria. Dacă prinsese gustul traiului bun, atunci poate că s-a lăcomit. Poate că mașina și haina de blană nu îi mai erau suficiente. S-a decis să-și dorească totul și să tot doneze cât timp era plătită cum trebuie.

În ultima vreme însă Daria nu câștigase nici un ban. Eram sigură de asta. Fetei care dormea acum în patul din camera de hotel n-aș fi îndrăznit să-i cer cu împrumut mai mult de zece dolari. Poate nici atât. N-aș fi îndrăznit să o prezint nimănui.

Ca să-mi limpezesc mințile, am scos din frigider untura adusă de mama și mi-am turnat un pahar de horincă de-a lui Boris, făcută din sevă de mesteacăn. Trebuia să mă concentrez, să trec în revistă cazuri din trecut, fete care începuseră să creeze probleme. Daria era una din ele, atâta tot. De obicei dificultățile erau legate de faptul că, odată ce procesul se încheia, pentru noi

donatoarea devenea inutilă. Asta era adesea o lovitură grea, ca și pierderea beneficiilor, cum ar fi apartamentul. Scăderea nivelului de trai le determina pe unele să caute un nou mijloc de a face bani și câteodată acesta era șantajul. Însă Daria a primit de la voi mai mulți bani decât de la foștii clienți – și asta pe loc. Cu toate astea, nu mă trădase. Nu încă. Reveneam în mod repetat la aceeași concluzie: nu putea fi vorba de bani. Altceva era la mijloc. Poate că Daria nu a suportat faptul că nimeni din vechiul ei cerc nu-i înțelegea importantul ei rol de dătătoare de viață. Veniturile, cadourile, călătoriile nu erau singurele puncte de atracție ale muncii. Sentimentul acela de importanță crea și el dependență și aproape nimeni nu reușea să scape imediat de el. În privința asta Daria nu făcea excepție. Era oare și ea una din fetele acelea care nu puteau trăi fără să fie venerate, fără să fie considerate niște sfinte? Sau una din fetele pe care tulburările hormonale le făceau să cadă în niște ape atât de adânci, încât întreaga lor viață ajungea să li se pară zadarnică? Sau una din fetele care nu mai scăpau de dureri nici cu ajutorul lui Dumnezeu? Uneori fetele pur și simplu se prăbușeau. Oricare din explicațiile astea putea fi valabilă în cazul Dariei. Sau poate că era una din fetele acelea care înțelegeau semnificația acțiunilor lor prin intermediul propriilor urmași: altcineva năștea copii adevărați din ovulele lor. Și, într-adevăr, Daria nu părea să aibă stofă de mamă. Stilul ei de viață și ritmul de lucru dezvăluit de poze nu i-ar fi permis așa ceva. Totuși fetele din categoria respectivă puteau ajunge să simtă nevoia obsesivă de a-i contacta pe foștii clienți. De cele mai multe ori susțineau că dețin informații vitale pentru sănătatea copilului și că ne vor da mai multe detalii dacă familia în cauză le suna.

Nu transmiteam niciodată mai departe astfel de mesaje. Nu creau decât probleme, probleme de genul Dariei, acum adormită în camera de hotel.

M-am trezit că număr fetele și băieții din poze de parcă erau un buchet de flori. Dacă mă uitam la un număr impar de copii, mă gândeam la un buchet pentru o înmormântare, poate chiar a mea. Dacă era un număr par, puteam spera că voi trece și de asta.

Dar dacă era un număr impar de fete și unul par de băieți? Mi-am frecat fruntea. Horinca nu mă ajutase să-mi limpezesc gândurile. Nici unul din cazurile problematice de odinioară nu se compara cu ăsta. Nu-i dădeam de capăt. Nu voiam nici să repet greșeala pe care o făcusem înainte: să o consider pe Daria o simplă donatoare, una obișnuită, la fel ca oricare alta.

— De ce stai pe întuneric?

Mama a apărut din dormitor, apoi a tras perdelele și s-a apucat să schimbe cearșafurile. Lumina mi-a rănit ochii și m-am întors cu spatele la fereastră. Mama era la mine doar de o săptămână și deja apucase să calce toate cearșafurile, deși aici lumea doar le spăla și le usca. Nici la slujbă nu se așteptau la altceva de la mine. Cu toate astea, obiceiurile finlandezilor nu-i schimbau convingerile mamei. Mi-am rotit ochii prin cameră, luându-mi la revedere și oprindu-mă cu privirea la fiecare obiect pe care mama se obosise să-l care până aici. Totul trebuia lăsat în urmă, inclusiv fețele de masă brodate cu maci și cămășile *vîșivanka*. Aș scăpa în cele din urmă de fața de pernă pe care mama o flutura acum. Era făcută din același material pe care-l adunaserăm cu îndârjire în Tallinn în ultimele zile ale rublei și pe care îl luaserăm cu noi când ne-am mutat în Snijne. Mama a târât cearșafurile croite din el până în Finlanda după ce a observat că nu aveam destule așternuturi. Situația mea financiară nu mi-a permis să mă opun. Mama a pus lenjeria murdară în coșul de rufe și a venit lângă mine. Mirosea a cremă de gălbenele.

— Ai de gând să-mi spui ce se întâmplă? Te supără ceva.

M-am uitat în jos, la picioarele noastre. La papucii de casă ai mamei. Aceiași papuci dintotdeauna. La venele ei varicoase. La degetele mele goale, cu unghiile despicate. M-am gândit la papucii pentru oaspeți pe care mama îi cărase din Ucraina și pe care nimeni nu i-a purtat vreodată. Tot îi strecura lângă patul meu, chiar dacă papucii de casă nu erau o caracteristică finlandeză, cum nu erau nici crizele energetice sau radiatoarele electrice. Îi spusesem că aveam de gând să trăiesc la fel ca oamenii de aici. Nu trebuia să-mi fac griji că războiul din Ucraina ar putea afecta

prețul gazului necesar pentru încălzire. Toate aceste aspecte erau trecute pe Lista mea de Lucruri Bune, pe lista mea complet inutilă. Primăvara asta nu avea să fie primăvara vieții mele. Primăvara asta nu avea să fie nimic. Puteam foarte bine să mă înfofolesc în plapumă și să zac în pat până când veneați să-mi trageți un glonț în cap.

— Spune-mi care-i baiul, a zis mama.

I-am dat braţul la o parte, m-am dus să mă sprijin de tăblia patului și mi-am înfipt mâna în ea, ca să nu trag la loc perdelele. Era o dimineață obișnuită de marți, iar lumina se revărsa înăuntru și mă făcea să mă simt ca o țintă, chiar dacă nimeni nu putea trage cu ochiul la fereastra de la etajul al șaselea. Nu pricepeam de ce eram încă acasă. Una din familiile la care mergeam să fac curățenie plecase într-o călătorie. Aș putea face rost de chei de la firma de curățenie fără nici cea mai mică problemă. De ce n-am trimis-o pe mama acolo sau înapoi la mătușa? Cum aș putea s-o scot de aici? Ce să inventez ca să nu se teamă pentru mine? M-am răstit, i-am spus că mătușa îi ducea cu siguranță dorul.

— La țară? s-a mirat mama.

Am văzut-o cum cerceta cu privirea dulapul meu sărăcăcios. A respins imediat gândul care i se forma în minte, gândul despre un iubit care voia o mireasă ucraineană, dar fără familia acesteia. Cu siguranță își amintea cum arătam atunci când aveam pe cineva, când tu m-ai făcut să schimb constant cearșafurile. Acum nu mai aveam musafiri noaptea, dormeam în aceleași așternuturi săptămâni întregi și arătam ca o femeie care nu va mai avea niciodată un bărbat, una pentru a cărei companie n-ar plăti nici un bărbat și al cărei pat era jalnic de gol. Nu voi avea niciodată un cămin adevărat. Voi fi nevoită să fug mereu.

— Mătușa începe să îmbătrânească, am născocit eu. Cum se poate descurca singură la țară?

— O ajută Boris.

— Boris? Un bărbat adult care nici măcar nu știe să citească?

— Boris citește deja binișor, a spus mama. Și devine din ce în

ce mai bun. Ce te supără de fapt?

Mama părea rănită. Măcar de s-ar supăra. Atunci aș putea pleca trântind ușile. Am aruncat o privire la ceas. Curând Daria se va trezi și se va întreba ce să facă oare cu informațiile despre locul unde mă aflam. Sau poate că știa deja și acum gândul o încânta la fel ca un mic dejun la pat. Mama și Olejko trebuiau să ajungă undeva la loc sigur. Îi voi expedia chiar și cu forța dacă va fi nevoie.

— Cum crezi că se poate îngriji mătușa de toate? Semănatul de primăvară, răzoarele cu ochiul-boului, răsadurile de roșii... Mai picură prin acoperișul ăla de la hambar? Și sera cum e?

— O s-o ajute Boris și, dacă e nevoie, și Ivan.

— Ivan îl pune pe frate-său să se ocupe de afacerea lui. Ce Dumnezeu ai avut în cap de ai venit aici în perioada asta? Mătușa nu mai e tânără!

M-am pomenit că strig ultimele cuvinte. Mama și-a făcut o cruce pe dinaintea ochilor. Aștepta să continui. N-am făcut-o.

— Olenka, am luat biletele cele mai ieftine, a spus împăciuitoare mama și mi-am amintit cât de mult ar fi costat să le schimbe.

— Mă ocup eu de tot.

— Păi, mai e o săptămână până iei salariul, nu? a întrebat ea. Ai probleme cu banii? Dacă ai nevoie de bani, pot să-i cer un avans lui Ivan. Ne plătește bine pentru maci.

— N-am discutat deja despre asta? Nu-ți făceai griji că Ivan nu se mai mulțumește doar cu compotul? Nu te-ai plâns că Boris învață cum să stoarcă măciuliile de maci? Că bucătarul care făcea compot a devenit un chimist care face heroină? De ce crezi că Ivan a vrut așa de tare ca Boris să aibă propriul cont bancar? Măcar înțelegi ceva de-aici?

Mama își privea mâinile împreunate în poală. Ghicisem deja că Ivan trecuse la un alt nivel. Mama voise pur și simplu să nu mă îngrijoreze, dar pomenise vag că Ivan lua în calcul unele oportunități de dezvoltare a afacerii. Compotul era cel mai ieftin preparat opiaceu de pe piață, era bun doar pentru cei mai săraci,

cei mai disperați oameni. Compotul era tescovină, heroina adevărată era coniac, iar afacerea asta aducea după sine pericole noi.

— De ce naiba mai ești aici? am strigat. N-ai spus chiar tu că după revoluție s-au înmulțit raziile antidrog? N-ai zis c-o știai pe babușca aia de optzeci de ani care tocmai a fost arestată? Ce-o să se facă Boris fără voi? El are nevoie de mai multă susținere decât mine. Fac eu rost de banii ăia de bilet!

M-am speriat de propria voce. Tocmai promisesem ceva ce nu știam cum să îndeplinesc. Prin minte mi-au trecut multe moduri de a face bani, dar nici unul nu mai era posibil în momentul de față. De ce nu profitasem de ele atunci? De ce nu am pus bani deoparte mai sistematic? De ce m-am certat cu menajera aceea de la care primeam medicamente aproape gratis din Rusia? Înainte de ceartă femeia mi-a sugerat că aș putea începe să primesc și eu din străinătate colete pentru ruși și să le duc în Sankt Petersburg. Fiindcă nu era demn de încredere, sistemul poștal rusesc îmi oferise încă o posibilitate de a face bani, numai că eu o refuzasem, căci îmi era imposibil să mă gândesc cum ar fi să cer o viză de la Ambasada Rusiei. Femeia aia ar fi avut cu siguranță și alte idei. Eu eram slabă, proastă, fricoasă și, prin urmare, falită.

— Pentru Dumnezeu, spune-mi odată despre ce e vorba, a zis mama.

Era limpede că nu era suficient să-l invoc pe Boris. Nici lucrările agricole de primăvară rămase în seama mătușii. Trebuia să ridic miza. Inima îmi bătea cu putere. Nu mă mai puteam gândi la altceva. Sau da, puteam. Totuși nu voiam s-o spun cu voce tare. Numai că trebuia. Mi-am înfipt unghiile în palme.

— Ai putea să-l duci și pe Olejko acasă.

Oftatul mamei a răsunat ca un balon dezumflat. Numele de alint mi-a scăpat din greșeală. Mamei nu-i plăcea să-i spun Olejko lui Oleg. Asta a făcut-o să se îndoiască de faptul că gândeam într-adevăr limpede, cum mi-am dat imediat seama, deși mai demult ea însăși sugerase același lucru. Și eu nu fusesem de acord.

— Deci te porţi aşa de ciudat din cauza lui Oleg, atâta tot?

— Nu ai tot așteptat momentul când o să fiu pregătită să-l poți lua pe Oleg cu tine?

— Nu te pot lăsa singură în starea asta.

— Plecați înainte să mă răzgândesc.

Mama s-a ridicat de pe pat și a venit spre mine. Eu m-am tras în spate. Compasiunea ei îmi tulbura concentrarea. M-am dus la dulap și am scos valiza mamei de pe raftul de sus. Mama și Oleg trebuiau să urce în avion.

Eram pe punctul de a-i spune mamei că-mi pare rău, dar nu voiam să mă mângâie pe obraji, așa că am tăcut. Trebuia să mă mențin în stare de funcționare. S-o aduc pe mama la mine acasă a fost o greșeală, Olejko a fost o greșeală. Greșelile sunt răni. Rănile sângerează, lasă urme și urmele pot fi depistate. Cei depistați sunt întotdeauna prinși.

— Oleg e mort, a spus mama. Nimic nu-l mai poate aduce înapoi.

Urna se afla pe noptieră. Mama a luat-o și mi-a adus-o. Mi-a poruncit să o privesc. Nu eram în stare, nu azi, nu acum.

— Nu plec decât atunci când o să fiu sigură că n-o să te prăbușești iar. Doar atunci. Apoi îl duc pe Oleg acasă și îi fac o înmormântare așa cum se cuvine. Încă îl mai auzi cum plânge?

1. Rasol de vită cu legume și diverse sosuri asortate, printre care și cel descris aici, așa-numitul *Apfelkren*.

În prima mea iarnă la Helsinki, când mi-am dat seama că hăinuțele pe care le cumpărasem pentru Oleg vor rămâne neatinse, m-am gândit serios să fac rost de somnifere de pe piața neagră. Totuși nu am îndrăznit. Știam că le-aș fi înghițit pe toate deodată, cum făceam cu napolitanele când eram mică. Am stat noaptea trează lângă telefon și am sperat să sune. Ori tu, ori mama ar fi trebuit să ghiciți că aveam o problemă. Ori tu, ori mama ar fi trebuit să știți și să mă sunați atunci când aveam mai multă nevoie de asta și am fost dezamăgită că nu ați făcut-o. Telefonul a rămas tăcut ca un bolovan scufundat pe fundul mării. Îl uram. Nu puteam vorbi cu nimeni despre cele întâmplate, nu puteam spune nimănui nimic din pricina unei stranii stări crepusculare, în care ceea ce se petrecea într-o zi uneori părea real, alteori nu.

Nu știu cum aș fi supraviețuit dacă n-ar fi sunat vecina la ușă în toiul nopții. Am tresărit din cauza soneriei și m-am dus tremurând în hol, dar n-am îndrăznit să deschid ușa. În acel moment anume nu mă temeam că prădătorii care mă urmăreau mi-au descoperit în cele din urmă ascunzătoarea. Mă temeam de ceva complet diferit: de umbrele care pândeau sub patul meu, de ceea ce vedeam cu coada ochiului, de ispita casei scărilor. Eram sigură că dincolo de ușă nu mă aștepta nimic în afară de balustrada care-mi șoptea numele.

S-a deschis fanta pentru scrisori. Am recunoscut vocea vecinei.

— E totul în regulă?

Nimic nu era în regulă, însă de ce întreba vecina?

Apoi mi-am dat seama că femeia se trezise cu certitudine din cauza plânsetelor copilului, așa că am deschis ușa. Vecina a tresărit. Eram în cămașă de noapte și ea mă măsura din cap până-

n picioare. M-am gândit imediat la protecția copilului, la poliție, la asistenți sociali, la toți cei care puteau să-l ia pe Olejko de lângă mine.

— Doar plânge, atâta tot, am spus eu. Îmi pare foarte rău.

— Dacă aveți nevoie de ajutor…

Femeia a tras aer în piept la finalul propoziției, așa cum obișnuiesc să facă finlandezii, mai ales femeile. Așadar, pericolul imediat trecuse. Finlandezii nu vorbesc așa dacă au de gând să treacă la acțiune. Am zâmbit cât am putut de larg și i-am urat noapte bună. După ce am scăpat de vecină, am umblat încolo și-ncoace pe hol, gândindu-mă ce să fac. Dacă auzea iar plânsete sau strigăte, femeia se putea întoarce. Sau soțul ei. Vor discuta despre mine – poate o și făcuseră deja – și vor suna autoritățile. Mi s-ar descoperi identitatea reală. Și mai înspăimântătoare era ideea că l-aș putea pierde pe Olejko.

Nu mai puteam amâna.

Cu mâini tremurânde, i-am scris un mesaj mamei. Îi lăsasem un telefon secret, pe care Ivan l-a ascuns în comoda ei, sub pozele de la înmormântarea tatei. De când fugisem, nu schimbasem nici un singur cuvânt cu mama. Ne despărțiserăm supărate una pe alta, așa că mă temeam că nu va răspunde. Când a sunat telefonul, m-am speriat. Mă așteptam să mă dojenească, dar vocea mamei era dulce ca mierea. M-a încurajat să-i povestesc despre Olejko și, imediat ce-am făcut-o, disputele noastre au fost date uitării. Mama mi-a promis că dimineața o să facă toate aranjamentele pentru călătorie. Asta a adus-o imediat ceva mai aproape, în curând va fi aici și totul va fi în ordine, măcar parțial, oricât de puțin. Nu voiam să închei conversația și îmi era frică să rămân fără efectul ei liniștitor. Am continuat s-o întreb ce se mai auzea și m-am mirat ce calmă m-am simțit când mama mi-a spus că ai venit s-o vizitezi după fuga mea. De atunci nu mai vorbisem cu nimeni despre tine și am crezut că plânsul mă va copleși. Doar că mama făcea ca totul să sune banal. Ca și când aveam musafiri și era nevoie de mai mult mărar în salata de castraveți. Ca și când eu și mama vorbeam zilnic despre Olejko și despre tine. Ca și

când ar fi ceva normal să trăiesc aici, în Helsinki, sub un nume fals. Ca și când vizita ta la mama fusese o vizită obișnuită a unui ginere la soacra lui. Doar că nu era așa. Mama și cu mine doar ne prefăceam că era. Mama a spus că, în ciuda situației, ai fost politicos și ai pus doar întrebări superficiale. Asta mi-a lăsat impresia că și tu te prefăceai cumva în jocul acesta straniu. Pare-se că ai venit singur la sat, ți-ai cerut scuze pentru deranj și ai întrebat-o pe mama dacă știa ce făcusem. Mama a clătinat din cap, la fel și mătușa. După o scurtă pauză, le-ai povestit ce făcusem, te-ai plimbat prin casă și le-ai verificat telefonul. În cele din urmă le-ai lăsat numărul tău de telefon și le-ai spus să te contacteze dacă dădeam vreun semn de viață. Nu știu dacă mama mi-a prezentat versiunea îndulcită sau pe cea adevărată. Voiam să cred că pe cea din urmă.

— Crezi că știe totul?

— Absolut totul? Nu-mi dau seama.

Aș fi vrut să întreb mai multe, să aflu dacă te simțeai furios sau mai degrabă dezamăgit, dacă păreai jignit sau răzbunător sau dacă lăsasem în inima ta doar o rană superficială, ca o tăietură de hârtie, pe care nimeni n-ar fi observat-o și care se va vindeca fără probleme, în ciuda durerii. Mi s-a pus un nod în gât, așa că am decis să schimb subiectul și am revenit la aranjamentele de călătorie.

— Mătușa știe de situație?

— Suficient. Mă poate ajuta să născocesc o scuză pentru drumul ăsta. Altfel sătenii își vor pune întrebări.

— Și dacă le-ar spune că te duci la Tallinn ca să ai grijă de copiii fratelui tău?

— E o explicație bună, a spus mama. Nimeni nu s-ar mira că sunt plecată. Nu că ne-ar mai urmări cineva.

— Cine v-a urmărit? am întrebat speriată.

— A durat câteva luni. Un SUV negru și scump ne-a supravegheat casa zi și noapte.

Mama a încheiat conversația întrebându-mă dacă mi-am luat vitaminele și dacă m-am odihnit suficient. M-am pomenit că-i

răspund afirmativ la ambele întrebări.

Abia după ce mama a ajuns aici, mi-am dat seama că uitasem să-i spun ceva esențial, pentru că adusese cadouri și hăinuțe pentru copil. Nu mi-am amintit imediat ce uitasem să-i spun. Cu toate astea, mama și-a dat seama imediat despre ce era vorba, iar seara, când am adormit în brațele ei, m-am bucurat totuși că era cu mine, deși îi cerusem să vină doar din cauză că nu aveam încredere în propria-mi persoană. Cu două luni în urmă rămăsesem fără motivul pentru care voisem să-mi construiesc o viață în Finlanda și se întâmplase într-o singură seară. Cu o zi înainte, în timp ce făceam curățenie, le studiasem pe mamele de aici, mă uitasem ce mâncare au în cămară și cum își culcă copiii afară, în frigul din locul ăsta, și totul fusese în regulă. Însă în dimineața următoare totul s-a schimbat. M-am trezit cu sânge pe cearșaf. Durerea a venit abia mai târziu.

Însă acum nu era momentul potrivit să-mi amintesc de Oleg. Mai aveam motive să îndrept lucrurile și să-mi păstrez viața asta în Helsinki. Nu m-am îndreptat spre aeroport sau spre port din cauză că voiam să văd cum crește băiatul din parcul pentru câini. Nu-mi mai rămăsese nimic altceva. Nu-i voi permite Dariei să-mi ia asta.

Când m-am strecurat înapoi în camera ei de hotel, Daria încă dormea. Respirația nu-i mai duhnea a alcool și acum nu mai dormea adânc. Mi-am șters amprentele de pe cardul de la cameră, de pe telefonul ei, de pe mânerul ușii și de pe robinet. Am înșfăcat o pernă. Era plină cu puf moale. M-am uitat la Daria. Clavicula îi ieșea în afară, oasele pieptului i se vedeau și ele. Nu avea cum să se împotrivească. Știam că, dacă voiam să rezolv problema, nu trebuia să mai amân, totuși așteptam să simt ceva, dorul după o prietenie pierdută sau milă pentru ceea ce vedeam: stingerea celei mai strălucitoare stele a agenției noastre.

Nu am simțit nimic.

Am lăsat perna din mână. Fusesem înregistrată de camerele de supraveghere din hotel. Nu puteam termina treaba acum.

Am deschis ușa minibarului, apoi am închis-o imediat. Trebuia să rămân vigilentă. Tu te apropiai. O simțeam în aer așa cum simți schimbarea anotimpurilor.

Nu știu dacă vei crede sau nu versiunea mea despre felul cum totul s-a dus de râpă și de ce. Nu știu dacă vei crede fie și un singur cuvințel, chiar dacă ți-aș spune adevărul. Niciodată nu aș fi făcut în mod intenționat vreun lucru prin care să risc să te pierd, să-l pierd pe Olejko și viitorul nostru împreună.

Însă trebuie să mă crezi când îți spun că nu l-am ucis pe Viktor.

II

DRUMUL CĂTRE MIROSUL DE BEBELUŞ

DNIPROPETROVSK

2008

Mă uitam de după perdelele subțiri la bărbatul necunoscut de pe stradă. Trăgea scurt și des dintr-o țigară pe care o adăpostea în căușul palmei și întorcea capul după fiecare mașină care trecea, de parcă aștepta pe cineva. Nu știu pe cine credea că păcălește sau care din clienții noștri credea că păcălește pe cineva în felul ăsta. Uneori cuplurile treceau de multe ori pe lângă biroul nostru până când, în cele din urmă, intrau. Unii nu îndrăzneau s-o facă niciodată, la alții dura ani întregi. Străinii stabileau de obicei o întâlnire în avans, dar existau întotdeauna și unii care se prefăceau că sunt într-o vacanță obișnuită și că s-au pomenit în fața biroului nostru în timp ce vizitau priveliștile mai interesante, deși tocmai turiștii occidentali din oraș erau exact așa ceva.

Numai că bărbatul care fuma era ușor de identificat drept localnic din cauza culorii țesăturii de la costumul său, un aspect la care am fost foarte atentă în anii petrecuți în străinătate. Oamenii de afaceri ucraineni preferau exact nuanța aceea de albastru. I-am șoptit secretarei că, dacă intră la ea un bărbat în costum care pare bogat, să-l trimită imediat la mine, aveam o fereastră de două ore.

— Nu prea știu cum merge treaba asta, a mărturisit bărbatul din prag. Nu am mai fost înainte…

S-a întrerupt. Nu se prezentase. Nu era nimic ciudat aici. M-am

gândit că era din cauza profesiei sau funcției sale. Avea puțin peste patruzeci de ani, pantofii de piele erau bine lustruiți și ceasul i se evidenția de sub mânșeta cămășii. Cred că valora cel puțin cât salariul meu pe un an. Șoferul aștepta, probabil, pe o stradă din apropiere.

— Aranjăm noi totul, i-am zâmbit eu, făcându-i semn să ia loc.

Am observat broboanele de sudoare de pe buza de sus a bărbatului. M-am așteptat să înceapă cu niște explicații despre absența soției sau să spună că ea îl rugase să vină să ne vadă biroul. În cazul cuplurilor locale, femeia stabilea mereu primul contact. Totuși el nu a pomenit nimic de soție, iar eu nu am pus întrebări. Era evident că-și permitea serviciile noastre, așa că am trecut la prezentarea condițiilor pentru clienți.

I-a luat ceva timp să se așeze pe canapea. Se oprea la fiecare pas, de parcă ar fi căutat o scuză ca să vorbească despre orice altceva în afară de motivul vizitei lui. S-a oprit să se uite la teancul de reviste de pe măsuță și să studieze vitrina. Când și-a dat seama că expuseserăm acolo poze cu clienții și cu copiii lor, a tresărit și s-a întors, căutând alt obiect de care să-și ancoreze cuvintele. Brusc, a pus ochii pe cutia de ceai Mariage Frères. M-a întrebat dacă am vizitat recent Parisul. I-am spus că am locuit acolo multă vreme. Nu i-am zis că în anii aceia nu aveam bani de ceai și că făceam foamea sistematic. Mai târziu, când am ajuns acolo într-o călătorie de afaceri, mi-am cumpărat *macarons* de la Ladurée și ceai de la Mariage Frères doar fiindcă în cele din urmă mi-o puteam permite. Bărbatul a vrut să știe cum am ajuns în Paris. Am făcut instinctiv un pas în spate.

— Nu vreți să vorbiți despre asta, a spus bărbatul. Îmi pare rău. Nu am vrut să fiu indiscret.

Nu putea sta locului și acum părea să fi uitat complet de canapea.

— Nu face nimic. Am lucrat acolo ca fotomodel.

Acum bărbatul mă privea altfel. Mi-am dat seama că se întreba dacă fotomodel era un eufemism pentru escortă de lux, așa că i-am povestit despre anunțul cu concursul de frumusețe

văzut într-o revistă. Eram înaltă pentru vârsta mea și m-am înscris. Am câștigat. După prăbușirea Uniunii Sovietice, s-a deschis și în Est piața de modelling, iar fetele de aici reprezentau noul exotism. Aveam pe atunci cincisprezece ani.

— Ah, vremurile acelea! a spus bărbatul. Atunci și-a început tata afacerea. La fel ca mulți alții.

M-am uitat la ceasul de la încheietura lui. Tatăl noului meu client avea, evident, succes în afaceri, spre deosebire de tatăl meu. Asta mi-a stârnit curiozitatea. Șefa mea iubea poveștile cu oameni care porniseră de jos și se îmbogățiseră, precum și ghidurile americane despre reușită, sublinia ponturile din ele și ne îndemna să căutăm elementele cheie din biografiile milionarilor. Acum însă m-am gândit că-i puteam oferi șefei un nou gen de ponturi, cum nu mai întâlnise până acum, deși cu siguranță știa deja toate poveștile de succes locale. M-am gândit și că eu însămi puteam dezvolta astfel o nouă rețea de relații publice. Una controlată de mine. Aveam nevoie de asta din cauza scandalului din Cipru. Și din cauza chestiei cu Krivoi Rog.

Cu un an în urmă fusesem promovată pe postul de coordonatoare și căutam ceva prin care să arăt că eram demnă de această funcție. Orașul Krivoi Rog mi-a atras atenția într-o noapte, pe când însemnam pe hartă locurile din care veneau cele mai multe fete. Nu aveam pe nimeni din Krivoi Rog – dar de ce nu? Ceilalți plecaseră deja de la birou, așa că, în timp ce-mi elaboram planul în minte, am desfăcut o sticlă cu tărie primită de la o donatoare și am deschis o fereastră, ca să las să intre aerul serii de primăvară. Pe când roteam în mână țigara subțire, mă hotărâsem deja cum să atrag atenția asupra mea. Am toastat în cinstea propriei persoane. La fel ca în Dnipropetrovsk, și în Krivoi Rog rămăseseră oameni foarte educați, produsele perioadei de glorie a industriei sovietice. Acolo puteam găsi un șir nesfârșit de ingineri, de diplome autentice, de dizertații scrise prin propriile eforturi. Vedeam în descendentele marilor gânditori și maeștri ai șahului o oportunitate de a crea ceva unic în oferta agenției: calitate garantată la prețuri accesibile. Deși veniturile țărilor balcanice erau departe de cele din Europa de Vest, clasa de mijloc sporea și valorile tradiționale erau respectate. Pentru o femeie infertilitatea însemna de obicei o mare nenorocire, așa că în zonă erau suficiente cliente potențiale, iar proximitatea geografică ar fi fost un avantaj atât pentru noi, cât și pentru ele.

Am făcut calcule și cercetări și, cu cât aflam mai multe, cu atât mai convinsă deveneam de rentabilitatea strategiei mele. În Krivoi Rog aș găsi donatoare pentru o sută de dolari și aș putea să-i aduc liniștită toată familia ca să stea la povești cu clienții – despre fizica nucleară, să zicem. Majoritatea fetelor care ne aduceau diplome cumpărate pe sub mână nu pricepeau că nu-mi puteam asuma un astfel de risc: un client matematician și-ar da

seama imediat dacă donatoarea sau rudele ei nu pricepeau mai mult decât tabla înmulțirii. Cu fetele din Krivoi Rog nu aș fi avut astfel de probleme.

M-am decis ca mai întâi să-i prezint ideile mele lui Aleksei și am așteptat momentul potrivit. Ocazia s-a ivit când ne-am dus la gară ca să întâmpinăm o fată nouă. Donatoarea n-a apărut. După ce am așteptat o vreme pe peron, am aruncat o privire în vagonul gol. Ușa era deschisă din cauza căldurii. Conductoarea s-a uitat la noi cu părere de rău și s-a plâns de o problemă tehnică: din difuzoare răsuna imnul muncitorilor, care se transmitea în trenurile de cursă lungă pe măsură ce se apropiau de gară, dar acum melodia se auzea iar și iar, se transmitea în buclă. Începeam să mă tem că va dura mai mult decât ne așteptam. Am întrebat de fată și i-am arătat o fotografie. Femeia a scuturat din cap. Eu și Aleksei ne-am uitat unul la altul. Fie fata nu venise, fie secretara ne transmisese iar data greșită. Sau trenul greșit. Ne-am întors la mașină.

— Ce-i de făcut? a întrebat Aleksei, bătând darabana pe volan. Dar dacă fata s-a decis că n-are nevoie de slujba asta și s-a dus să se bronzeze la soare?

— O sun pe secretară.

Mi-a răspuns robotul. Nici fata nu a răspuns la telefon. Aleksei a pornit aerul condiționat și a aruncat o privire temătoare spre trandafirii de pe bancheta din spate. Încă mai cumpăra săptămânal flori pentru soție și aștepta sfârșitul zilei de lucru ca să ajungă acasă, la familia lui. M-am întrebat dacă puteam să aduc totuși vorba de planul meu. Lucram împreună de puțin timp și încă aveam ezitări în privința lui. Eram tensionată.

— Asta e a treia oară. De ce n-au concediat-o pe secretară? m-am mirat eu. E rudă cu șefa sau îi datorează șefa ceva?

— Una sau alta. Ar trebui să scăpăm de obrăznicătura aia.

Am continuat să sun la secretară, alcătuind în minte o frază care să-i stârnească interesul lui Aleksei. În cele din urmă am dat de ea. În fundal se auzeau niște chicoteli și cineva își critica bărbatul. Secretara părea să bea șampanie cu prietenele. Cu toate

astea, am reușit să aflu când venea de fapt trenul: peste o oră și jumătate. Ne-am decis să rămânem în mașină, iar asta m-a făcut să capăt curaj. Am scos hârtiile din geantă și i le-am înmânat lui Aleksei.

— Krivoi Rog? a spus el. Serios? Ai fost vreodată acolo?

— Știu, știu, poluarea e o problemă, dar…

— Orașul ăla n-a văzut niciodată un râu albastru, darămite zăpadă albă.

— Nu exagera, azi situația e mult mai bună.

— Mereu mi s-a părut că acolo miroase a prenadez, a spus Aleksei.

— Ia ascultă-mă o clipă.

Am vorbit timp de o oră. I-am prezentat segmentul de clienți. Cuplurile ar călători direct la Kiev sau Dnipro și nici măcar n-ar zări smogul din Krivoi Rog. Sau le-am putea trimite în Cipru. Aveam o clinică pe insulă, puteau merge fără probleme acolo, iar costurile ar rămâne scăzute. Nu trebuia să ne facem griji în privința problemelor de sănătate ale fetelor și rudelor lor, deoarece pentru afecțiunile rinichilor și plămânilor puteam da vina pe locul de origine, nu pe factorii ereditari. În plus, clienții din grupul-țintă ar fi mai interesați de prețuri, de frumusețe și de o pregătire intelectuală ușor de atestat. Nu ar fi ca americanii.

— Fetele alea merită o șansă.

Aleksei a răsfoit fotografiile candidatelor. Îmi instruisem deja fetele din echipă să lipească afișe pe stâlpii de curent, pe avizierele universităților și pe cele ale școlilor de dans din Krivoi Rog. Numărul de răspunsuri a fost surprinzător, la fel și calitatea candidatelor. Nimeni nu se plângea de plata de o sută de dolari și toată lumea se bucura de oportunitatea unei călătorii gratuite pe o insulă încântătoare din Mediterana. Am văzut că, treptat, Aleksei începea să agreeze ideea. În cele din urmă, a încuviințat, da, poate că avea sens, poate că șefa va fi încântată.

Așa s-a și întâmplat.

Însă tânăra tătară care a murit în Cipru a dat totul peste cap și a împins-o pe șefa mea să ia o hotărâre: clinica de pe insulă, cea

care ne pătase reputația, a fost vândută. Nu am găsit suficient de repede o înlocuitoare pentru donatoarea tătară, iar clientul s-a decis să apeleze la o altă agenție. Am fost pedepsită: am pierdut conducerea biroului creat pentru zona balcanică, care a fost preluat de una din fostele mele subordonate, iar ea a agitat și mai mult lucrurile. Femeia le cerea fetelor o sumă de bani pentru accesul la catalogul de donatoare și nu își bătea capul să le verifice. Unele fete erau minore, ceea ce a ieșit la iveală când ne-a sunat bunica uneia din ele. Voia să știe de unde primise bani nepoata ei de cincisprezece ani și cine îi oferea o vacanță gratuită. Reporterii au prins și ei firul poveștii. Programul pentru Balcani a fost închis. Fetele mele au strâns toate afișele de reclamă din Krivoi Rog.

Am fost sunată de fete de pe listă care mă cunoșteau. De mamele lor. De tații lor. Am încetat să răspund. Am aruncat la gunoi florile pe care mi le trimiteau. Am împărțit sticlele de coniac și cutiile cu bomboane de ciocolată femeilor care măturau strada sau bătrânelor care vindeau flori pe marginea drumului.

Șefa mi-a remarcat dispoziția mohorâtă și mi-a spus să uit de fetele din Krivoi Rog. Vor găsi ele în oraș vreun miner înstărit, se vor îndrăgosti și vor face copii care o vor lua pe urmele taților. Vor fi mulțumite de viața lor, căci nu vor cunoaște alta. Așadar, nu vor tânji după aceleași lucruri precum cele după care să zicem că tânjesc eu, așa a spus șefa și s-a uitat la mine într-un fel care m-a deranjat. De parcă se întreba dacă nu făcuse o greșeală când avusese încredere în mine.

Noul proprietar al clinicii din Cipru a păstrat toată echipa de-acolo și a angajat-o drept coordonatoare pe femeia care se ocupase de strategia pentru Balcani în locul meu. Au început să circule zvonuri referitoare la modul lor de lucru. Unele cliente mergeau acolo pentru un transfer de embrioni și plăteau în numerar. Făceau asta de câteva ori, apoi ajungeau să bănuiască faptul că nu li se făcuse nici un transfer. Unul din cazuri a ajuns în instanță. Conform analizelor, copilul născut prin fertilizare *in*

vitro nu era al clientei, deși ea nu voise să folosească donatoare. Șefa mi-a trimis un articol despre înșelătoria respectivă, parcă pentru a-mi aminti de lipsa mea de judecată, și a calculat când avusese loc afacerea cu copilul din acel proces: clinica tocmai schimbase conducerea. Din punctul ei de vedere, avuseserăm noroc că tătara aceea murise, căci așa ne-am trezit la realitate și am văzut cum era administrată clinica. Altfel am fi avut mari probleme cu toată nebunia aia din ziare.

Piedicile apărute în calea mea nu s-au terminat aici. Din nefericire, carierista care a ajuns mâna dreaptă a șefei din Kiev a venit să inspecteze biroul din Dnipro și a vrut să ne verifice conturile. Și-a adus propriii oameni, s-a instalat la mine în birou ca și cum ar fi fost al ei și i-a pus pe ceilalți la treabă. Nu mă puteam plânge, pentru că programul pentru Balcani fusese conceput de mine și era condus de oamenii recrutați de mine. Eu fusesem prima păcălită. Totuși responsabilitatea pentru lansarea activităților în zonă era incontestabil a mea și m-a făcut să decad de la statutul de favorită la cel de paria. Bănuiam că de-acum cineva visa deja să-mi redecoreze apartamentul după placul lui sau al ei. Locuința mea era situată într-unul din uimitoarele turnuri gemene din Dnipro. Oricine ar fi ucis pentru priveliștea de acolo. Când priveam apusul de la fereastră, simțeam că întreg orașul îmi aparține. Nu voiam sub nici o formă să pierd priveliștea aceea, sentimentul acela.

L-am întâlnit pe Viktor Kravets exact la momentul potrivit, deoarece era un client suficient de important pentru șefa mea. Cu ajutorul lui am putut să-mi recuceresc poziția în fața șefei. N-aș fi ridicat niciodată mâna asupra lui Viktor.

Am recunoscut de departe mersul nesigur al lui Viktor și mi-am mutat geanta de pe bancă, ca să-i fac loc. Alesesem ca loc de întâlnire parcul Globa. Trenulețul Pionierilor, cu mica sa gară, grădina zoologică, castelul gonflabil, hidrobicicletele și tonetele de înghețată constituiau cadrul perfect pentru o întâlnire într-o zi însorită, în care eram asaltați de zarva copiilor. Am privit cu satisfacție cum unul din copilașii care hrăneau păsările a intrat direct în Viktor, făcându-l pe acesta să înlemnească. Mama copilului l-a înșfăcat repede și și-a cerut iertare. Viktor a pornit într-un ritm alert, de parcă fugea de ceva. L-am strigat și el m-a căutat cu privirea. I-am făcut cu mâna. Era a treia întâlnire de genul acesta. Nu ajunseserăm prea departe. De fapt, nu făcuserăm nici un progres.

— Am întârziat, a spus Viktor și s-a așezat lângă mine. Îmi cer scuze.

— Nu face nimic, am zâmbit eu și am arătat către caruselul cu ceșcuțe.

Am mințit spunând că era preferatul finei mele și că fusese și preferatul meu. După cum m-am așteptat, cuvintele mele i-au provocat o reacție, chiar dacă surprinzătoare: ochii lui Viktor s-au umezit.

— Îmi pare rău, a spus el. Nu am mai fost aici până acum. Sunt atât de mulți…

Vocea i s-a frânt. Mă uitam la cupola în formă de scoică a scenei în aer liber de parcă era ceva foarte interesant și mă pregăteam să aud măcar câteva cuvinte despre soție. Globa nu mă dezamăgea niciodată. Aduceam aici clienții al căror buget scârțâia din cauza numeroaselor încercări nenorocoase, iar locul ăsta făcea ca emoțiile să le iasă la suprafață. După vizita în parc,

erau gata să-și pună la bătaie chiar și casa, numai să continue colaborarea cu noi. Nu vedeam nici un motiv pentru care metoda n-ar fi funcționat și cu Viktor.

— Tocmai mi s-a cerut să fiu naș, a spus el.

— Dar asta e minunat!

— Pentru mine nu. Mi-am dat seama imediat că prietenii mă compătimesc. Toți au deja copii. Mi-au cerut să le fiu naș din milă.

Încă nu. Nici un cuvânt despre soție.

— Nu cred că pot s-o fac.

Viktor a căutat ceva în buzunar. Ochelarii de soare. Nu-i mai puteam vedea privirea, doar nasul roșu. Vasele de sânge dilatate i se mișcau pe sub piele ca râmele în pământul proaspăt arat. Era demn de milă, avea pielea crăpată, iar eu îl voi ajuta. În acel moment nu aveam nevoie de altceva ca să fiu fericită.

— Vom rezolva noi lucrurile, l-am liniștit eu. Avem cei mai buni specialiști.

M-am ridicat, am făcut câțiva pași în față și m-am uitat peste umăr, ca să văd dacă Viktor mă urmează. Venea după mine șontâcăind ca un bătrân. A tresărit când i-a ieșit în cale un pușți care molfăia o bucată de halviță. Am rămas discret în față și l-am lăsat în pace un moment. Poate își imagina că era la botez și ținea în brațe copilul prietenului său. Poate că în urechi îi răsuna forfota petrecerii, poate că simțea privirile ațintite asupra lui, priviri pline de compasiune sau bucurie, în funcție de relația lui cu privitorul, și se temea de întrebările străinilor – fie bine intenționate, fie răutăcioase – despre propriii copii. Eram sigură că ar fi stârnit o ceartă care să pună capăt prieteniei doar ca să evite momentul. Nu va fi naș pentru nimeni – nu înainte să-mi îndeplinesc eu sarcina.

Într-un final Viktor m-a prins din urmă. Speram că venise momentul. Am ajuns la trenulețul pentru copii. Mulțumită mie, într-o bună zi își va duce copilul cu trenulețul acesta, iar iubirea lui paternă va fi demnă de o medalie, una câștigată în luptă, ceva de care merita să fie mândru.

— Mâine merg să vorbesc la inaugurarea orfelinatului, a spus

el.

Încă nu. Nu vom discuta problema nici astăzi.

— Tata are o fundație care sprijină orfelinatele și vrea să-mi asum mai multă responsabilitate în direcția asta. Iar mie, în momentul actual al vieții mele, mi se pare imposibil să scriu un discurs despre copii.

A scos la iveală o foaie de hârtie deja uzată. În cealaltă mână răsucea un şerveţel de hârtie, de parcă nu știa unde să îl pună. L-am luat cu blândețe și l-am aruncat la coșul de gunoi.

— Secretara mea a notat câteva lucruri, dar nu pot să le citesc.

Am luat discursul și am aruncat o privire asupra textului. Era plictisitor și previzibil. Genul de text scris de o secretară care se teme că va fi dată afară.

— Nu ți se pare bun, a zis el.

— Putem să-l parcurgem împreună.

— Dacă nu te deranjează.

— Sigur că nu. Orfelinatele sunt aproape de inima noastră.

Viktor și-a dres glasul.

— Ce-ar fi dacă ai ține tu discursul?

Imediat ce Viktor mi-a făcut propunerea asta, s-a arătat foarte ușurat. Nu i-am respins sugestia. Misiunea noastră era să ținem pasul cu clientul, iar acest client părea să ne aducă mult mai multe beneficii decât alții. Bunele relații ale biroului cu numeroși asistenți sociali se datorau colegei mele, care mai înainte lucrase la aranjarea adopțiilor internaționale. Păstrase relații strânse cu ministerul și cu cei din sistemul judiciar și fusese angajată datorită lor. Femeia a fost încântată să vină la noi – progresele medicinei declanșaseră o criză în domeniul adopțiilor. Însă de ce să nu-mi creez eu propria rețea, inclusiv în orfelinate? Bărbații trimiși de șefa mea ca să ne inspecteze încă bântuiau prin birou. Nu era nimic în neregulă cu contabilitatea noastră, dar bănuiam că îmi râvnea cineva poziția, iar atunci ar fi fost o joacă de copil să-mi creeze probleme cu actele. Aveam nevoie de ceva care să mă facă la fel de valoroasă precum colega mea cu pile la minister.

Viktor era răspunsul la problemele mele și eu de-abia

așteptam să țin discursul. Știam deja cu ce rochie să mă îmbrac. Cea de culoarea grâului. Avea să se potrivească bine cu albastrul Partidului Regiunilor, pe care mă așteptam să-l văd la eveniment. Totuși încă nu înțelegeam cât de însemnat era acest client. Indiferent ce ți-au spus ție, eu nu știam prea bine cine era Viktor, ci doar că era suficient de important în ochii șefei mele. Pentru mine era de ajuns.

Vorbitorii se tot schimbau pe podium, aplauzele izbucneau și se stingeau, blițurile fulgerau. Unul din fotografii care se înghesuiau în față a reușit să agațe perdeaua ferestrelor mari ce dădeau înspre pupitru și să o tragă la o parte. I-am mulțumit în gând pentru lumina aceea care mă va învălui frumos, în ciuda faptului că era amiază. Ca de obicei, în fotografia principală din ziarul de mâine unul din parlamentari va tăia panglica, însă ochii cititorilor vor fi atrași de poza mea.

Stăteam lângă perete. Locurile s-au ocupat repede și m-am enervat că așteptasem afară. Aerul era închis, mulțimea avea să ridice și mai mult temperatura și eu nu voiam să transpir și să-mi stric alura elegantă. Totuși n-am regretat prea mult că mă mișcasem lent. Aveam o priveliște bună și mai era câtva timp până să vorbesc. Am profitat de asta și am măsurat cu privirea recolta în floare a orfelinatului. Fetele din cor, toate cu funde pe cap, îmi aminteau de un răzor de bujori. Fetele ajunse aici din cauză că părinții lor erau la închisoare sau în urma altor circumstanțe dubioase vor fi potrivite pentru clienții grijulii cu bugetul lor. Pentru aceștia frumusețea și starea de sănătate bună erau adesea suficiente. Fetele cu un trecut prea problematic vor fi mame-surogat și vor avea un acoperiș deasupra capului și mâncare pe masă. Cele mai bune fete le voi găsi printre cele ajunse la orfelinat din cauză că părinții lor plecaseră să-și caute de lucru în străinătate. Toate aveau nevoie de bani de buzunar, așa că motivația n-ar lipsi. Trebuia numai să reușim să fim primii, să le rezervăm pe fetele pe care le voiam înainte să vină altcineva să le înșface imediat ce împlineau optsprezece ani și părăseau orfelinatul. După Revoluția Portocalie, concurența se intensificase în toate domeniile și eu nu aveam de gând să rămân în urma

altora.

Directorul corului le-a șoptit fetelor să urce pe scenă, care fusese decorată în culorile partidului, după cum era de așteptat. L-am văzut pe Viktor în primul rând. A întors capul în spate. Eu m-am ridicat pe vârfuri, iar atunci m-a observat imediat, a zâmbit și i-a șoptit ceva femeii de lângă el. Ea și-a părăsit locul și și-a croit drum către mine. Venea să mă ia. Eram surprinsă că Viktor Kravets voia să facă atât de public faptul că ne cunoșteam. Apoi am înțeles de ce: interesele comune ale fundației înființate de familie și ale biroului nostru ofereau o scuză bună pentru întâlnirile noastre.

Deși corul cânta deja, privirile celor din public erau ațintite asupra mea, iar lumea se foia în scaune. Fetele pe lângă care treceam mă priveau prosteşte, sperând să le observ, să le culeg, să le cumpăr, să le iau de-aici. Vedeam la unele o privire mult prea matură, gesturi seducătoare, învățate prin saune, și disponibilitatea de a face absolut orice pentru a se droga, însă printre ele se deslușeau și câțiva bobocei neprihăniți. O voi plăti pe directoare ca să-mi păstreze floricelele acelea neatinse, să nu le lase să fugă și nici să nu-i permită vreunui golan ras în cap să le strice înainte să ajungă la maturitate. În drum spre scenă, m-am gândit la orfanii minori din țară. Erau șaizeci și cinci de mii de copii instituționalizați.

Aplauzele adresate corului puteau foarte bine să fie pentru mine, căci tocmai atunci am ajuns și eu la podium. Conversațiile plăcute pe care le purtasem de dimineață cu directoarea orfelinatului mi-au dat încredere, iar privirile slugarnice ale lacheilor din sală mă făceau să mă simt și mai importantă. Toate orfelinatele sprijinite de fundație vor fi în curând ale mele. Am așteptat să se facă liniște. Am deslușit undeva mai încolo foșnetul cozilor unei fete. Am zâmbit către aparatele de fotografiat așa cum știam prea bine s-o fac, repetând în minte aceleași cuvinte pe care le cerea mereu obiectivul îndreptat spre fața mea: iubește-mă. Funcționa fără greș – inclusiv atunci, asupra ta. Nu știam că erai acolo. Mai târziu mi-ai spus că arătam ca o zeiță a victoriei și

că, începând din acel moment, m-ai dorit.

Discursul de la orfelinat a fost primul din succesele mele. M-am plimbat de la un eveniment din branșă la altul, am acceptat fiecare invitație la acţiunile caritabile legate de copii, am participat la conferințele și galele unde se adunau filantropii de seamă. Invitații internaționali mă plăceau, UNICEF mă plăcea, toată lumea mă plăcea, deoarece mă specializasem să vorbesc într-un mod empatic și emoționant, care îi făcea pe oameni să-și desfacă baierile pungii.

După discursul pe care l-am ținut la orfelinat, șefa mea a năvălit în birou fără să mă anunţe și a dat buzna în bucătărie chiar când studiam setul de posibile donatoare pe care îl selectasem pentru Viktor. În spatele șefei se zărea fața speriată a secretarei. Mi-am dat imediat seama că era vorba despre noul meu client. Verificasem ce zicea internetul despre Viktor. Am găsit la fel de multe imagini cu el ca și cu fetele lui Putin: absolut nici una sau cel mult unele atât de neclare, încât chipul persoanei din poză era imposibil de identificat. Cu toate acestea, eram sigură că Viktor era mai important, mai puternic și mai bogat decât toți clienții mei la un loc.

— Presupun că știi cine e Viktor Vitalievici Kravets? Al cui fiu e? Singurul lui băiat. Și al cui fin? Și cine e prietenul cel mai bun al nașului său?

M-am ridicat în picioare. Șefa gâfâia. N-o mai văzusem niciodată atât de entuziasmată. Am închis calculatorul și am făcut loc pe masa plină de căni murdare. După ce intrușii aceia mă alungaseră din birou, fusesem nevoită să lucrez în bucătărie. Puteam folosi sala de ședințe doar când aveam întâlniri cu clienții.

— Cel mai bun prieten al nașului lui Viktor Vitalievici este Ghenadi Vekselberg. Îți spune ceva numele ăsta? Vekselberg face parte din troica Grupului Privat și Vitalievici însuși e în consiliul de administrație al mai multor companii din Grupul Privat.

Din greșeală, am înghițit carameaua pe care o mestecam. Nu mă așteptasem la așa ceva. Grupul Privat era peste tot în oraș. Însemnele sale împodobeau balustradele de fier ale promenadei de pe malul fluviului, dar și imensa parte laterală a hotelului Parus. Văzând culorile, clienții se gândeau adesea – în mod eronat

– că trimiteau la drapelul Ucrainei. Nu erau totuși foarte departe de adevăr: Grupul Privat era un stat în stat. Dacă îl făceam pe Viktor fericit, lumea va fi a noastră, iar poziția mea nu va mai fi amenințată niciodată de nimic. Mi-am mușcat buzele ca să nu izbucnesc în râs. Viermii cuibăriți în biroul meu aveau să dispară chiar de mâine.

— Adu încoace dosarele candidatelor de clasa A.

Apucasem deja să selectez cele mai bune fete. Șefa a înșfăcat teancul de dosare de parcă eram la o cursă contracronometru. Adevărul e că avea dreptate. Trebuia să fim cu un pas în față, indiferent cât de șovăitor era Viktor. Așteptarea nesfârșită putea face să ne scape clientul printre degete.

— Doar atât a reușit Aleksei? a icnit șefa.

— A făcut tot ce i-a stat în puteri.

Aleksei izbutise să facă niște fotografii cu Viktor și soția lui, care se zicea că e nespus de frumoasă. După fotografiile acelea de slabă calitate, era greu de zis. Cu toate discuțiile noastre, Viktor încă nu-mi trimisese datele lui și niște fotografii decente. Șefa a scuturat din cap, a comparat cuplul cu unele candidate, apoi a început să arunce portofoliile pe jos. Din când în când bombănea ceva despre ochi prea depărtați, cap prea mic, șolduri prea late, privire prea ușuratică, prea multe riduri, părinți obezi, nas ca al lui Buratino. Fruntea șefei strălucea, dinții îi erau tot mai pătați de ruj, unghiile ei băteau repezit darabana pe masă. A trecut și ora prânzului. Stomacul îmi chiorăia. Speram să fi judecat corect. Între mormăieli, șefa își scutura mâna pe care purta ceasul ca pe un sceptru. Mi-a împins în față niște fotografii și m-a întrebat cum Dumnezeu ajunseserăm să avem pe liste asemenea hoaște.

— Nu toate clientele sunt regine ale frumuseții, am remarcat eu.

— Nimeni nu vrea un copil urât. Nici măcar o femeie urâtă.

Secretara s-a zgâit iarăși pe ușa deschisă a bucătăriei. Nimeni nu îndrăznea să intre. Șefa nu părea să bage de seamă că răsfoiam dosare printre vase murdare, deși ar fi putut să-i scoată pe bărbații aceia iscoditori din biroul meu ca să putem discuta

acolo, așezate pe niște scaune decente. Am împins pe furiș mai încolo ambalajul enervant al caramelei, care foșnea sub foile unor dosare, și mi-am încrucișat degetele pe furiș. În cele din urmă șefa a tăiat cu un marker negru candidatele descalificate.

— Astea. Una din astea, a arătat ea cu degetul spre un teanc subțire din dreapta ei. A, și încă ceva: ai idee cine ne-a recomandat?

Am scuturat din cap. Totuși nu mă miram că alesese agenția noastră. Deși membrii elitei preferau să-și rezolve problemele de sănătate în afara granițelor, legislația noastră în domeniul reproducerii asistate era unică: doar viitorii părinți se bucurau de protecția legii, în vreme ce donatoarele și mamele-surogat nu aveau nici un drept. Viktor Kravets nu putea găsi servicii mai bune în afara Ucrainei și în țara asta nu existau alții mai buni ca noi, deoarece compania era condusă de o femeie cu un fler inegalabil, de la care învățam constant lucruri noi. Acum câțiva ani șefa venise cu ideea de a cumpăra o clinică de fertilizare, numai că, din cauza fuziunilor și achizițiilor implicate în tranzacție, nimeni nu știa că proprietarul ei deținea și agenția care oferea donatoare și mame-surogat. A fost o mișcare ingenioasă. Medicii de la clinică nu puteau fi învinovățiți de eugenie, pentru că doar angajații agenției discutau cu clienții despre caracteristicile dorite ale copilului. Fațada noastră era impecabilă și eram mereu cu un pas înaintea altora. Am fost primii care au adăugat evaluarea psihologică la testele pe care le făceam în mod obișnuit, iar pentru asta am înființat un birou aparent independent, unde am angajat un cunoscut psiholog care își câștigase o bună reputație în Londra. Eu una am venit cu ideea lansării unui serviciu specializat în autentificarea actelor și documentelor. Fiecare nou progres ne consolida și mai mult reputația. Ca să ne pregătim pentru creșterea numărului de clienți, am început să căutăm și mai intens fete, deoarece viitorul era limpede: în alte părți donațiile anonime nu aveau să mai fie posibile multă vreme, pe când la noi urmau să fie în continuare așa. Schimbarea legislației în Marea Britanie a dus la creșterea

exponențială a numărului de clienți veniți de acolo. La noi puteai alege genul copilului, numele mamei-surogat nu apărea pe certificatul de naștere, nu sâcâiam clienții cu verificarea dosarelor lor personale și aveam un șir nesfârșit de frumuseți de rasă albă pe post de donatoare. De aceea eram pregătită să îndur umilințe și suspiciuni, să mă lupt pentru poziția mea. Merita, pentru că urma să devin persoana de încredere a cuiva apropiat de Grupul Privat, iar pentru prietenii Grupului Privat nu existau limite.

Șefa mi-a spus să mă asigur că fetele erau disponibile, pentru orice eventualitate. Clienții de genul ăsta nu stăteau să aștepte. Una din fetele acceptate de șefă era Daria, care ajutase deja două femei să rămână însărcinate. Capacitatea ei de a produce ovule viabile era fenomenală, iar fața ei avea ceva în comun cu chipul soției lui Viktor: amândouă aveau gropițe în obraji. Dacă materialul genetic patern venea de la Viktor, asta ar fi fost suficient.

— A cui e vina, a soției sau a soțului?

— Încă nu a rostit nici un cuvânt despre soție.

Șefa și-a șters dinții cu degetul. Urmele de ruj au dispărut.

— Problemele femeilor sunt întotdeauna mai ușor de rezolvat decât ale bărbaților, am continuat eu. Se știe ceva despre el?

— În ultimii ani Lada Kravets s-a concentrat asupra lui Hristos, a spus șefa și deodată și-a dat seama: De ce stăm în bucătărie?

Când șefa s-a întors la Kiev, după ce am luat cina împreună, m-am îndreptat încrezătoare spre biroul meu, savurând gândul că acum puteam da afară scursurile care își făceau de lucru pe-acolo. Numai că încăperea era deja goală. Nu mai rămăsese nimic din inșii aceia, în afară de un miros înțepător de aftershave. Am deschis fereastra care dădea spre curte și am tras adânc aer în piept. Era începutul lui iunie. Aleksei tocmai pleca. A arătat către o tufă bătrână de dracilă. Am încuviințat din cap. În sfârșit începuse să înflorească.

Terminalul aeroportului internațional Dnipropetrovsk amintea de un depozit abandonat. Pe acoperiș se putea citi numai *aeponopm*, scris cu litere de modă veche și abia vizibile. Unele erau încă luminate. Felinarele stradale se dăduseră bătute și, în ciuda amurgului, numai unul din ele era aprins. Una din fetele noastre în care avuseserăm mare încredere tocmai se întorcea după o însărcinare în State și călătorea singură. Eu și Aleksei așteptam sosirea zborului – unul de noapte – în mașină, un loc mult mai plăcut decât interiorul terminalului. Am reglat aerul condiționat la putere mare, de parcă ar fi putut să ia pe sus și să ducă departe atât fata, cât și terminalul și soția lui Viktor, care mă tulbura teribil, deși încă nu o cunoscusem. Aleksei știa câte ceva despre ea și, cu cât îmi spunea mai multe, cu atât voiam mai tare să o las în seama altcuiva. Aș fi preferat să nu mă gândesc deloc la ea. Cu toate astea, ne omoram timpul încercând să găsim lucruri pe care Lada Kravets le avusese în copilărie și noi nu.

— Cu siguranță ai ei aveau mașină.

— Fără îndoială, a confirmat Aleksei.

— Cafea adevărată, cârnați afumați și marțipan.

— Un calculator de buzunar. Japonez.

— Și blugi.

— Pantofi sport.

— Un rând întreg de cizme de iarnă, toate de mărimea potrivită.

— Și toate astea n-au ajutat-o să rămână gravidă.

— Nu. N-au ajutat-o.

Nu-mi făcea nici mie plăcere. Eram din aceeași generație cu Lada Kravets, dar ne plasam la poli diametral opuși. Ea se născuse în Dnipro și crescuse având parte de numeroasele plăceri

ale unui oraș închis și de avantajele numelui ei. Părinții Ladei erau în conducerea unei fabrici de rachete cunoscute drept fabrică de storcătoare de fructe, iar Uniunea Sovietică îi oferise familiei tot ce avea mai bun. Pentru mine asta n-ar fi trebuit să fie o problemă. Puteam să le furnizez liniștită servicii de primă clasă unor clienți cu care n-aveam să-mi petrec niciodată timpul liber. Numai că în cazul Ladei Kravets ceva era diferit.

— Băieții din familia aia cu siguranță nu se temeau de frecușurile din armată. De fapt, nu se temeau de nimic, a subliniat Aleksei. Puteau să-i înece pe ofițeri în coniac dacă aveau ei chef.

Nu mă mai gândisem de mult la vărul meu, al cărui portret era înrămat acasă la mătușă-mea, printre reclamele mele. Acum am făcut-o. Estonienele își fereau băieții de frecușul din armată cu ajutorul lichiorului Vana Tallinn. De aceea era și foarte greu de găsit. Bineînțeles, tata a reușit să rezolve problema, iar când mătușa a venit în vizită la Tallinn, urma să le ducă sticlele ofițerilor. Am însoțit-o pe mătușă la gară și am ajutat-o să-și urce bagajele și sticlele de lichior în tren.

Numai că n-a ajuns la timp.

Mi-am aprins o țigară, am deschis fereastra și am aruncat chibritul pe geam. Avuția familiei lui Viktor nu mă deranja în același fel ca aceea a familiei Ladei. Conform spuselor lui Aleksei, Viktor studiase la Institutul de Metalurgie din Dnipro, care părea să scoată milionari pe bandă rulantă, dar familia sa muncise din răsputeri. Viktor mi-a spus că bunicul lui a fost miner, la fel ca al meu. Bărbații aceia au scos aproape tot cărbunele sovietic cu mâinile lor. Între timp micuța Lada, părinții și bunicii ei ședeau frumușel în *dacea,* mâncau cârnați afumați, nu stăteau niciodată la coadă, iar când Uniunea Sovietică s-a dezintegrat, aveau o poziție destul de bună ca să aranjeze treburile după bunul lor plac, așa că depozitele de rachete, hangarele cu avioane, minele și carierele au ajuns toate în mâinile lor la prețuri de nimic. Grupul acela își păstra de un deceniu poziția privilegiată, trecând de la o revoluție la alta, de la un regim la altul, iar eu urma să le ofer un

urmaș care să fie trimis la Oxford, în timp ce companiile părinților vor continua să stoarcă metale și cărbune până când nu va mai rămâne nimic. Era nedrept și mă deranja ca o piatră în pantof. Mi-am dat seama că le preferam până și pe americancele cu nasul pe sus, ale căror pretenții le satisfăceam fără probleme, pentru că era extrem de ușor să râzi de ele. Dacă vedeau că aici se fumează în toate cafenelele, începeau să ceară ca donatoarea să nu intre niciodată în vreuna, iar noi acceptam și trâmbițam cât de sănătoasă era alimentația donatoarei, le vorbeam de castraveții bio ai bătrânelor din piață și le aminteam că ucrainenii mâncau ce creșteau în grădină, alimente garantat organice, și în același timp rânjeam în sinea noastră. Lada Kravets nu mă făcea să râd, dar familia Kravets reprezenta niște oportunități pe care nici un american nu mi le putea oferi. După câțiva ani nu va mai trebui să mă gândesc deloc la așa ceva. Alții vor umbla după fete prin țară, alții vor face turul orfelinatelor, alții vor căuta donatoare prin apartamente în care apa era adusă de la fântână. Totuși nu-mi făcea plăcere să mă gândesc la asta. Și nu-mi dădeam seama ce mă deranja.

În cele din urmă avionul a aterizat pe pistă. Am ieșit din mașină ca s-o întâmpinăm pe fată.

— Nu trebuie să vii și tu la morgă, a spus Aleksei.

— Nu-mi vine să cred că a fost așa de proastă.

— Putem s-o ducem și la adăpostul de câini.

— La morgă e în regulă, am spus eu. Și mulțumesc, dar o să vin și eu. Trebuie să învăț să-mi stăpânesc emoțiile.

— Te obișnuiești și cu mirosul. După câțiva ani nici nu te mai gândești la el, mi-a zis Aleksei. Fumatul ajută. Babușca mea fumează și acum trei pachete pe zi. Când era tânără, pansa răniți, iar ăia aveau rănile pline de viermi. Nu puteai să nu leșini. Li s-a dat ordin să fumeze.

Aleksei a scos din buzunar cutiuța rotundă cu alifie mentolată. Și ea ajuta dacă ți-o vârai în nas. Ăsta era trucul lui. Am pus alifia în geantă și m-am decis să-i urmez sfatul. Mi-am adus aminte că la întâlnirea de data trecută legistul tocmai terminase

examinarea unui cadavru cu fața complet mutilată. A trebuit să fug afară.

Mi-am strâns jacheta mai bine în talie și l-am urmat pe Aleksei în terminal. În parcare mai erau trei mașini pe lângă a noastră. În două din ele șoferii moțăiau, iar într-una era o damă de companie care s-a uitat urât la mine, apoi s-a grăbit spre sala de sosiri, de parcă aveam de gând să-i fur clienții.

Am așteptat în spatele damei, lângă banda pentru bagaje de vreo doi metri lungime. Bagajele se revărsau și cădeau claie peste grămadă de pe bandă pe podea. Banda aceasta era ridicolă într-un oraș cu un milion de locuitori. Priveliștea era deprimantă, la fel ca întreg terminalul, care data din epoca sovietică. Răsuna aici același ecou ca în toate gările, terminalele și sălile construite de imperiu. Am închis o clipă ochii. Eram melancolică din cauza acusticii, a podelei, a materialelor de construcție, a balustradelor din lemn – sau de ce? În Kiev avusesem mai puține de înfruntat, dar și un cont bancar mai subțire. Totuși starea mea de spirit fusese întotdeauna mai bună. La biroul din Dnipro mi-au sporit și responsabilitățile, și contul bancar, dar și grijile. Nu puteam face față la așa ceva?

Am clipit și i-am spus lui Aleksei că mă duc până la baie. Rimelul mi se întinsese puțin și făcuse un fel de săgeată negru-antracit la coada unui ochi. L-am șters și i-am aruncat câteva monede femeii care făcea curățenie. Nu mi-a mulțumit. Nici măcar nu m-a privit. Totuși m-am întors și i-am lăsat și o bancnotă. Tânjeam după o sută de grame de coniac. Am dat vina pentru starea mea pe doamna Kravets și pe fătuca pe care o așteptam la aeroport. Fata asta, considerată o adevărată bucățică, încercase să stoarcă bani de la clienți și devenise costisitoare. Fuseserăm nevoiți să-i oferim cuplului respectiv o reducere și cheltuiserăm o grămadă de efort ca să îl potolim. Fetele de genul ăsta mă făceau să par o proastă care putea fi dusă oricând de nas.

Grupul de zece oameni care a coborât din avion a ajuns în cele din urmă la terminal. Câțiva oameni de afaceri, câțiva burlaci americani veniți în vizită, câteva escorte de lux întoarse acasă și o

blondă care îl ținea strâns de braț pe finanțatorul ei. Fata noastră era chiar la coada grupului. Căuta cu privirea pe cineva în timp ce restul călătorilor se grăbeau să-și ia bagajele. Presupun că se uita după prietenul ei. Bănuiam că bărbatul acela era responsabil pentru isprava fetei, dar noi o așteptam doar pe ea. Vina i se putea citi pe chip în timp ce încerca să-și acopere fața cu părul, să dispară cumva. Știa că nu avea cale de scăpare.

— Cu siguranță șefa știe că fetișcana asta nu e una din ale tale, a punctat Aleksei.

— Are vreo importanță?

— Gândește-te la Daria. Ea e descoperirea ta și cu siguranță nu va face vreo tâmpenie, ca prostănaca asta.

În curând fata avea să priceapă ce opțiuni avea: fie ni se preda și rămânea donatoare fără plată până când agenția își recupera pierderile suferite, cu tot cu dobândă, fie avea să ajungă la morgă. Peste vreo doi ani nu va mai trebui să duc pe nimeni acolo. Altcineva se va ocupa de treaba asta, nu eu. De aceea o voi suporta pe primadona de Kravets.

Aversiunea pe care o simțeam față de Lada Kravets era, desigur, compensată de ceea ce avea de oferit Viktor. Nu pot să neg asta și nici să susțin că nu am fost vrăjită de bucata de marmură pe care Viktor mi-a înmânat-o ca s-o examinez. Când acceptasem o întâlnire în biroul lui, îmi imaginasem că spațiul acela oficial mă va ajuta să fac progrese. Dar am uitat imediat de sarcinile mele.

— Frumoasă, nu-i așa?

Am atins suprafața pietrei. Eram pe punctul de-a o săruta, atât de minunată era. Lumina ochilor omului de afaceri Ghenadi Vekselberg, Centrul Menora, era de multă vreme subiectul preferat de conversație al lui Viktor, iar bucata asta de marmură arăta cât de strălucitor promitea să fie. Infrastructură pentru conferințe internaționale, un hotel de cinci stele, un muzeu dedicat Holocaustului. Un parcurs cronologic care să prezinte trecutul măreț și trist al orașului, dar și viitorul lui triumfal. În câțiva ani Menora avea să fie cel mai mare centru evreiesc cultural și de afaceri din lume. Dacă Dnipro era de mult un nod comercial important, acum avea să acceadă la un cu totul alt nivel. Eram onorată să fiu printre cei dintâi care vedeau planurile.

— Astea le-am primit azi de la nașul meu și de-abia așteptam să ți le arăt, mi-a spus Viktor, mângâind desenele de pe birou. Nici măcar tata n-a apucat să le vadă.

Aveam și eu ceva să-i arăt lui Viktor, ceva care mă făcea să mă simt agitată. Am aranjat întâlnirea după ce am primit într-un final rezultatele spermogramei făcute la clinica noastră, care arătau că endometrioza de care suferea soția lui, conform medicului acesteia, nu era singura noastră problemă:

spermatozoizii lui Viktor aveau mobilitate de tip C. Nu puteam aborda o problemă atât de delicată până nu vedeam măcar un semn cum că Viktor ar fi pregătit să se confrunte cu această problemă. Conversația despre Menora era doar un alt mod de a evita adevăratul subiect.

— Îl cunosc bine pe Vekselberg, a spus Viktor parcă în treacăt. Goșa, partenerul de afaceri al nașului meu, e un om mare.

Viktor a folosit porecla lui Ghenadi Vekselberg cu căldura celor care petreceau mult timp împreună și erau legați printr-o prietenie la fel de solidă ca averile cu tradiție. Am înghițit în sec, sperând aiurea ca rezultatele analizelor să se evapore din geanta mea sau, printr-o minune, să devină mai bune.

— Ați putea avea și voi un birou aici, a spus Viktor și a bătut cu degetul peste desenele Centrului Menora. Sunt sigur că Goșa ar fi interesat.

Bucata de marmură mi se încălzise în mână. Pătrundeam prin uși care în trecut îmi fuseseră închise. Acum nu mai erau așa și senzația era una incitant de plăcută. Era viitorul pe care îl meritam. Apăsarea care mă urmărise încă din aeroport dispăruse, iar pentru mine asta era suficient. Nu mă interesa cum își făcuse Viktor Kravets averea. Eram captivată, eram subjugată complet de marmura aceea.

— Nu știam că Vekselberg e interesat de domeniul nostru.

— Puțin evrei ortodocși îndrăznesc fie și să discute asemenea chestiuni, deși mulți dintre ei au probleme similare.

N-aș fi ghicit că Viktor era conștient de faptul că exigențele purității religioase complicau obținerea unei sarcini în caz că ovulația femeii nu respecta formula impusă de rabini.

Unii preferau să apeleze la serviciile clinicii noastre în loc să întrețină relații sexuale în zilele interzise de religie, chiar dacă acele zile se nimereau să fie fertile. Șefa avea să se bucure grozav. În oraș existau multe familii evreiești bogate, iar datorită noului centru, vor apărea tot mai multe.

— Ia pozele cu tine. Îi poți arăta planurile șefei tale.

Am băgat fotografiile în geantă, având grijă să nu le îndoi. Nu

era momentul pe care îl așteptam. Dar dacă acel moment nu se va ivi niciodată? Am decis ca Aleksei sau un curier anonim să-i livreze mai târziu rezultatele lui Viktor, ca să aibă timp să le digere în liniște. Apoi voi încerca din nou.

Pe biroul lui Viktor nu se vedea nici o fotografie cu soția lui. Nimic din acea încăpere nu sugera că Viktor ar fi însurat. Nici măcar nu purta verighetă.

Ne-am împrietenit repede. S-a întâmplat pe nesimțite, în urma conversațiilor noastre, prin care eu am ajuns să-l cunosc pe el, iar el, pe mine. Ne plimbam de-a lungul promenadei de pe malul fluviului și ajungeam adesea pe Insula Mănăstirii. O dată, pe când plecam de pe insulă, Viktor a arătat spre buchetul de trandafiri de pe una din stânci și mi-a spus că era amintirea unei întâlniri romantice care mersese prost. M-am înroșit de parcă fusesem prinsă furând. Viktor a observat că privirea mi s-a oprit asupra florilor uitate. Femeie divorțată, asta mi-a venit repede în minte, arătam ca o femeie divorțată. De unde și-a dat seama? Din privirea mea, care zăbovea asupra buchetelor abandonate sau a lacătelor puse de îndrăgostiți? De cât timp îmi urmărea reacțiile în astfel de situații?

— Îmi pare rău, a spus. Despărțirile sunt întotdeauna dificile.

— Nu e vorba de asta, Vitea. Sau cel puțin nu mai e de mult timp, am răspuns eu prea repede, atât de repede, încât i-am confirmat supozițiile fără să vreau, iar obrajii mi s-au înroșit și mai tare.

Între noi compasiunea mergea în direcția greșită. Eu trebuia să i-o ofer lui, nu el mie, și totuși am început să-i povestesc despre prietenul meu american, la care locuisem și care îmi ceruse să plătesc jumătate din chirie. Numai așa am putut să-i demonstrez că nu locuiam cu el pentru bani. În cele din urmă m-am întors în eternul apartament populat cu zeci de fotomodele, apartamentul din care mă mutasem ca să stau cu el. Apoi am început să mă văd cu alt american. Bărbatul acela avea o slăbiciune pentru fetele slave și ținea un jurnal secret cu statisticile sexuale referitoare la femeile din diferite țări. Ultimul meu iubit occidental a fost un tip care avea o fantezie stranie legată de puritatea fetelor exotice din

Est și din cauza asta nu voia să folosească prezervative. Nu i-am pomenit de el lui Viktor, deși aș fi putut, atât de apropiați deveniserăm pe nesimțite. Îi povesteam lucruri pe care nu îndrăzneam să le discut cu nimeni altcineva, pentru că și el făcea același lucru.

— Acum ești acasă, a spus Viktor. Nu mai trebuie să-ți bați capul cu nemernicii din Occident.

Am încercat să râd. În ciuda vântului rece, insula și promenada de pe mal erau pline de cupluri care se țineau de mână. La fel cum femeile cuprinse de febra copiilor vedeau cărucioare peste tot, eu păream să dau mereu peste cupluri proaspăt căsătorite care-și făceau poze. A fost la fel și acum. Mi-am întors privirea dinspre mireasa îmbrăcată în alb. Eram singură de prea mult timp și de prea mult timp absorbeam grijile și tristețile altora.

Viktor a umplut subtil tăcerea povestindu-mi despre niște prieteni de-ai lui din Odessa, care s-au distrat o dată pe seama unui turist sexual. L-au silit să se dezbrace și i-au aruncat hainele în mare. Apoi l-au fotografiat pe tip despuiat în timp ce fugea de la fața locului. N-am putut să nu zâmbesc la imagine. Viktor știa să mă binedispună și recunoștea dorul din mine, la fel cum îl recunoșteam și eu pe al lui, chiar dacă amândurora ne lipsea ceva ca să fim întregi. Asta l-a făcut pe Viktor să fie special pentru mine. Acum îi vedeam pe ceilalți clienți ca pe niște căței care îmi atârnau de piept și care nu deschiseseră încă ochii, așa că nici măcar nu puteau să mă vadă. Cățeii nu puteau decât să miroasă laptele. Pentru ei eram doar cea care le arăta drumul către mirosul de bebeluș.

— Și altă dată… a început Viktor, apoi a mărturisit că fusese și el de față când prietenii lui au dat pe plajă peste un grup de femei înconjurat de niște turci.

Când i-au observat, fetișcanele s-au împrăștiat și i-au lăsat pe acei Casanova turci să se descurce cum or ști. Viktor și prietenii lui i-au aruncat în mare doar ca să se distreze.

— Nu cred că se vor mai întoarce în Odessa.

Am presupus că urma să mă întrebe pe cine voiam să ia la bătaie.

— O să găsești tu pe cineva, a spus deodată Viktor. Nu se poate să nu găsești.

— Ba sigur că se poate, Vitea.

M-am așteptat să trântească ceva cum că o frumusețe ca mine nu putea să rămână așa, însă apoi mi-am dat seama că el n-ar fi rostit în nici un caz asemenea cuvinte. O viață clădită perfect nu îți garanta că vei obține ce-ți dorești. Cine altcineva putea s-o știe mai bine ca Viktor? Voiam grozav de mult să-l urăsc, pe el și tot ce reprezenta el, dar nu reușeam – și nu doar din cauza marmurei Menorei, pe care o pusesem pe biroul meu și o țineam în mână în fiecare zi. Lui Viktor îi păsa. Poate că fusesem singură atât de mult timp, încât compasiunea sinceră a oricui era bine-venită. Nu am plănuit să-l rănesc și cu atât mai puțin să-l asasinez. Nu aveam gânduri de răzbunare și nici nu m-am împrietenit cu el ca să mă pot apropia de ținta disprețului meu, deoarece Viktor nu era dușmanul meu. Era prietenul meu și eu eram prietena lui.

Ar fi trebuit totuși să îmi ascult instinctele și să las aversiunea pe care o simțeam față de Lada Kravets să câștige. Numai că nu am făcut-o. Încrederea lui Viktor și legătura noastră puternică au contat mai mult și, pe de altă parte, oare altfel ne-am mai fi întâlnit noi doi? Cum aș putea să regret ce am fost eu și cu tine? Sau cum aș fi putut rezista atracției Pădurii cu frunze de argint, cu tot ce îi oferea ea Dariei?

Paznicul a căutat pe listă numele meu și al lui Aleksei, precum și numărul de înmatriculare al mașinii, apoi ne-a făcut semn să trecem. Bariera s-a ridicat și mașina a pătruns în zona vilelor din Pădurea cu frunze de argint. Auzisem de ea, dar nu mai fusesem niciodată aici. Mi-am lipit fața de parbriz. Drumul era pustiu, iar asfaltul era negru și neted ca un patinoar. Farurile luminau pădurea întunecată și rășina strălucea pe trunchiurile pinilor. Printre copaci se deslușeau leagăne și cadre pentru cățărat. Culorile erau atât de vii, încât păreau mai potrivite în filmele de desene animate decât la marginea pădurii. Eram uluită de lipsa gardurilor. Unii se mulțumeau cu un gard viu și nimeni nu avea zid de cărămidă. Puteai vedea în curtea fiecărei vile: erau mai goale decât m-am așteptat. Numai lătratul ocazional al vreunui câine de pază îmi amintea că totuși nu eram în străinătate. Mi-am dat seama de la depărtare care era *dacea* familiei Kravets. Spre deosebire de celelalte, arăta locuită, însă poate că iluminatul puternic mă inducea în eroare. După plecarea lui Viktor, va deveni și ea la fel de goală precum restul caselor, în care strălucea o lumină slabă, ca în șifonierele acelea iluminate.

Când ne-am dat jos din mașină, m-am simțit de parcă aș fi aterizat pe altă planetă. Era atât de liniște… iar aerul… Daria se va îndrăgosti de locul ăsta. Aleksei a fluierat încet. Nici măcar el nu știuse că în Dnipro existau atât de mulți oameni bogați. Numărul clădirilor semănând cu niște castele ne-a luat prin surprindere.

De unde să fi știut? Pădurea cu frunze de argint era ferită de ochii muritorilor de rând.

Turul casei a durat multă vreme. Viktor voia să ne prezinte fiecare întrerupător cu intensitate reglabilă frumos ornat şi

fiecare colivie de păsări. Pare-se că clădirea aceea era copia unei vile de pe coasta Dinard, care apărea adesea în filmele de la Hollywood. Nu reușeam să urmăresc povestea, pentru că eram concentrată la gesturile și tonalitățile vocii lui. Am ajuns la concluzia că aici mai fuseseră cazate donatoare. Altfel Viktor nu ar fi pomenit de baia din marmură, dotată cu produse considerate sigure pentru donatoare. Frigiderul avea să fie umplut având în minte aceleași restricții, iar bucătarul-șef se va ocupa de pregătirea meselor. Viktor mai făcuse turul acesta de multe ori. De câte ori, cu cine, de ce se încheiase colaborarea? Cel puțin strategia mea lentă dădea roade, ajungeam în cele din urmă la subiect. Viktor avusese nevoie de timp, care fusese necesar și pentru a-i dobândi încrederea. Șefa se va bucura la auzul veștilor, iar Pădurea cu frunze de argint îi va oferi Dariei un decor confortabil pe durata procedurii. Îi voi face pe soții Kravets să o aleagă pe Daria, nu mă îndoiam de asta. Voiam să capete ea slujba asta, pentru că era o fată din Snijne. Familia ei trăia încă acolo. După aceea se putea opri.

M-am simțit foarte mândră când am aranjat fotografiile candidatelor pe masa de sticlă din sufragerie. Dar Viktor s-a lăsat pe spate pe canapea. Privirea lui ezitantă, îndreptată spre întunericul de dincolo de ferestre, nu era tocmai cea pe care speram s-o văd. M-am uitat iarăși la setul de fete selectate. Pusesem deasupra fotografiile de pe plajă. Aveau întotdeauna succes, indiferent de sexul clientului. Mai puțin acum.

— Pot lăsa materialele aici, în caz că vrei să le studiezi în liniște, am propus eu.

În poze Daria purta bikiniul ei roșu și se uita direct înspre aparat. Alesesem pentru ea un costum de înot, care acoperea mai mult decât unul de baie. Bikiniul era prea mare pentru Daria, așa că fusese prins la spate cu ace de siguranță și bandă adezivă. Efectul era unul de atracție decentă. Poate că Viktor era deranjat de fetele îmbrăcate sumar din cauză că nu se cuvenea să se uite la donatoare cu astfel de ochi. Nu mă mai lovisem niciodată de o asemenea problemă. Nu-și ațintea nicidecum privirea la oferta de

pe masă, nici măcar la Daria. Privea în continuare înspre curte.

— Nu știu cum aș putea îndrăzni să-i propun să încercăm din nou.

Mi-am dat seama imediat despre cine era vorba. Soția nici măcar nu știa că soțul ei umbla să aranjeze o nouă rundă de tratamente. Nu era de mirare că nu o întâlnisem pe femeie. Dar dacă ea nu voia să colaboreze?

— Pot vorbi eu cu soția ta.

— Ai putea?

Viktor s-a însuflețit pe loc. A venit, s-a așezat lângă mine, mi-a apucat mâinile și mi le-a strâns în ale lui. Prin minte mi-a fulgerat suspiciunea că mă confruntam cu ceva ce nu voi putea rezolva.

— Ești sigur că e pregătită să facă asta?

— Sigur că sunt. Doar că ultima încercare s-a terminat foarte prost.

— Recuperarea cere timp, am încuviințat eu.

— Nu a fost vina ei, a spus Viktor. Am încercat s-o conving că nu a fost vina ei. În ultimii ani i-am repetat-o de atâtea ori, încât nici nu mai sunt sigur că vorbesc serios.

Viktor a părut surprins la auzul propriilor cuvinte. Degetele îi tremurau, dar nu și-a slăbit strânsoarea.

— De atâtea ori încât nu mai sună credibil?

M-a privit drept în ochi.

— Înțelegi ce vreau să spun. Trebuie s-o audă de la altcineva.

M-am silit să rămân neclintită, în ciuda căldurii pe care o emana Viktor și care mă făcea să transpir. Era un test. Voia să afle dacă voi reacționa la fel ca soția lui, dacă mă voi feri de apropierea lui. Nu-i văzusem niciodată împreună, însă eram convinsă de asta. Poate că soția lui nu era singura care nu se putea uita la el. Poate că nici părinții lui Viktor nu știau ce să spună, așa că ocoleau subiectul. Poate că Viktor râdea și glumea mereu cu prietenii, în ciuda faptului că fiecare remarcă spirituală ambiguă se referea de fapt la propria persoană și, chiar dacă alții nu gândeau așa, el o făcea.

— Încerc să-mi amintesc cât de îndrăgostiți eram când ne-am

cunoscut. Ne-am început studiile în același timp, dar ea și le-a întrerupt. Era sătulă de privirile oamenilor. Toți erau siguri că ne-am căsătorit atât de repede pentru că mireasa era însărcinată. În țara asta nu se mai fac nunți din nici un alt motiv?

Viktor a luat paharul de pe masă și l-a golit dintr-o înghițitură.

— N-am mai dormit de ani de zile în același pat și am ajuns ca doi străini. Evită să mă privească și își petrece timpul străduindu-se să obțină ajutor de la câmpurile energetice și de la astre. Și dă vina pentru toată situația pe regimul nostru alimentar și pe instalaţia de încălzire a scaunelor de la mașină. Ne rup ușa tot felul de vindecători și preoți. Îmi pare rău că nu am discutat despre asta mai devreme.

I-am lăsat lui Viktor un moment de răgaz. Mă uitam la grăunțele de sare de pe masă. Aproape că nu m-am atins de votcă. Îi înțelegeam singurătatea și nu m-am mirat când mi-a spus că își căuta bărbăția pierdută în afara căsniciei. Tonul lui confesiv s-a accentuat. Acum era la degetul meu mic. Urmărisem să ajung în acest punct, doar că eram prea agitată ca să-mi savurez victoria și mă îngrijora că nu se atinsese de mâncare. Viktor apucase deja să bea ceva de la el din bar înainte de sosirea noastră. Nu voiam ca întâlnirea să o ia pe o cale greșită din cauza euforiei alcoolice, așa că l-am convins să înghită o felie de pâine cu caviar. A acceptat.

— Mi-am încercat norocul cu câteva femei. Au fost ani risipiți, acum îmi dau seama.

— Dar ai cerut sfaturi de la vreun specialist?

— Cât de des se duc bărbații primii la medic? a râs Viktor.

Se gândise mult și bine la toată povestea, asta era limpede din tonul lui relaxat. Nu l-ar mai supăra ideea de a folosi sperma unui donator. Cine știe, poate că l-ar mulțumi dacă nevasta i-ar rămâne însărcinată și ar naște un copil, căci nimeni nu ar ști amănuntele ascunse. Eram ușurată. Lucrurile progresau într-un ritm alert.

— Am cunoscut o fată într-o călătorie de afaceri, a oftat el. Acasă atmosfera era deja tensionată și compania ei veselă îmi prindea bine. După câteva luni fata m-a anunțat că e gravidă. Le-am spus prietenilor mei vestea bună și am sărbătorit cu toții.

Când s-a născut copilul, am fost cel mai fericit om din lume. Le-am spus chiar și celor de acasă, iar nevastă-mea s-a arătat dispusă să adopte copilul.

Obrazul lui Viktor a început să tremure. Nici măcar nu și-a dat seama că o menționase pe soția lui, cea despre care se ferise să discute atâta timp.

— Copilul nu era al meu. Era bastardul altcuiva. În cele din urmă a trebuit să accept adevărul și să recunosc că ceva era în neregulă și cu mine.

— Un test de paternitate?

— Tata l-a cerut. A avut dreptate când a bănuit că femeia era o profitoare. De aceea avocații lui s-au ocupat de partea juridică împreună cu agenția voastră și de aceea am adăugat o clauză referitoare la verificarea ADN-ului copilului. Tata e de-a dreptul paranoic în privința asta.

M-am întrebat dacă familia Kravets auzise de cuplurile care au apelat la tratamente de fertilitate și au fost înșelate. Șefa a fost evident agitată când a citit știrea despre părinții italieni trași pe sfoară de o clinică din Rusia. Din moment ce șefa nu se temea niciodată degeaba, am început să suspectez că și în agenția noastră existau cazuri similare. Poate că la începutul carierei șefa voise să economisească niște bani și poate că și eu am dat uneori de înțeles că ar fi mai bine dacă medicii ar înlocui celulele nepotrivite ale unor clienți cu unele care ar duce într-adevăr la o sarcină veritabilă. Primisem laude pentru rezultatele mele. Acum însă nu mai făceam așa ceva. Era mult prea riscant pe termen lung. În cazul acestui cuplu ar fi fost nebunie curată. Viktor mi-a interpretat greșit tăcerea.

— Îmi cer scuze. Asta nu înseamnă că nu avem încredere în voi. Tata mă crede naiv și nu se înșală întru totul. Într-o astfel de situație poți cădea ușor în tot soiul de capcane și te poți agăța de zâmbetele promițătoare.

Viktor se holba la ceasul de mână. Și-l rotea pe încheietură. Timid ca un școlar.

— După ce am fost înșelat de târfa aia, viața mea a devenit

destul de tristă. M-am gândit zi și noapte cum trebuie să fi glumit pe seama mea cu prietenii ei. Mi se părea că fiecare femeie care-mi iese în cale râde de mine. Probabil că sună stupid.

Vocea îi era iarăși șovăielnică. M-am mulțumit să scutur din cap, deși ar fi trebuit să spun că nu, sub nici o formă. Făceam asta atât de des în conversație, arătam atâta compasiune, încât trebuia să fug la baie ca să-mi masez pomeții, așa cum făceau fotomodelele în timpul ședințelor foto ca să pară că sunt iarăși implicate. Acum am apelat la altă șmecherie: mi-am ciupit palma pe furiș. Durerea a declanșat un puseu de adrenalină și privirea mi s-a limpezit. Concomitent, am încercat să pun înapoi în dosar fotografiile cu fetele zâmbitoare.

Nu am apucat. Viktor a întins mâna după dosar. De-abia mai respiram. Toate pozele erau făcute după gustul americanilor: cu zâmbete largi și dinții la vedere. Nu erau potrivite pentru acest client. La fel stăteau lucrurile și cu videoclipurile de prezentare. Dacă l-aș fi făcut pe Viktor să se deschidă ceva mai devreme, aș fi comandat materiale noi. O dădusem iar în bară.

Viktor a lăsat dosarul să cadă înapoi pe masă. Privirea i-a fost atrasă din nou de noaptea de toamnă de dincolo de fereastră. Chiar deasupra întregii cavalcade se afla cea mai bună poză a Dariei, făcută la sfârșitul unei ședințe întinse pe durata unei zile lungi. Fotograful a remarcat brusc un călin încă în floare și i-a spus Dariei să stea în fața lui. Am văzut fața lungă făcută de ea și m-am grăbit să-i spun că mie și altor fotomodele ni s-a zis o dată să râdem cât de tare putem. Am făcut-o să chicotească descriindu-i toate trucurile pe care le-am încercat ca să reușim să facem asta oră de oră. Nu i-am spus însă pentru ce fel de articol fuseseră făcute fotografiile acelea. Articolul avea ca subiect fricile pe care le trăiau femeile și bărbații, iar titlul era un citat din interviul pe tema respectivă cu o autoare faimoasă. Mi-l amintesc foarte bine: Bărbații se tem că femeile vor râde de ei, iar femeile se tem că bărbații le vor ucide.

— Cum se hotărăsc oamenii de obicei? Cum își dau seama cine se potrivește?

Viktor privea încă spre grădină. Am întins mâna pe furiș și am închis mapa.

— Clienții au adesea cerințe specifice, la care nu vor să renunțe.

— Cum ar fi?

— Toți vor un păr bun pentru copilul lor. E un aspect important mai ales pentru femei.

Viktor și-a îndreptat spinarea și a dat paharul pe gât. Ceva din gesturile lui îmi spunea că în curând avea să se uite într-adevăr peste dosar. L-am luat și l-am dus la piept.

— Putem reveni la candidate mai târziu. Nu e nevoie să trecem prin toate deodată.

— N-are nici un rost să mai amânăm.

Viktor a întins mâna. Am ales poze la nimereală din portofolii. Fiecare i-a stârnit un fel de reacție, o tresărire, o încrețire a buzelor. Nu i-am arătat-o încă pe Daria. O poză cu ea râzând pe plajă o făcuse pe clienta anterioară să răsufle ușurată, fiindcă găsise în sfârșit ceea ce voia. Pentru femeia aceea Daria arăta de parcă alerga spre ea, exact spre ea. Țineam poza strâns între coperțile mapei și mapa la piept.

— Unii susțin că atunci când găsești donatoarea potrivită, te simți de parcă ai știut dintotdeauna cum va arăta propriul copil.

— Și dacă sentimentul ăsta nu există? a întrebat Viktor.

— Atunci începem cu cerințele. Ce lucruri sunt importante pentru tine?

— Discreția. Anonimatul.

— Și copilul? Vreți o fată sau un băiat?

— Băiat. Mai târziu poate o fată. Întâi un băiat.

Mi-am lăsat ușor mâna pe mâneca lui Viktor. Primisem în fine un răspuns clar.

— Adesea persoana potrivită pare să-ți vorbească din poze, i-am zis. Ca și când te-ar chema. Unii numesc asta experiența recunoașterii.

Viktor a aruncat pe podea pozele pe care i le dădusem și s-a dus să-și mai toarne de băut. Seara promițătoare se îndrepta

acum într-o direcție greșită. Costumul lui Viktor era croit drept, însă nu-l putea ține și pe el drept în timp ce se sprijinea de bar și se străduia să nu plângă – sau cel puțin așa am dedus din mișcările ușoare ale capului său. Nu mai puteam nici măcar să fiu invidioasă pentru tot ce avea, fiindcă nu avea ceea ce-și dorea cel mai mult.

Am pus mapele în geantă. Voi face poze noi și le voi trimite lui Viktor și soției sale, despre dorințele căreia știam prea puține. Asta îngreuna realizarea ședințelor foto. La începutul procedurii clienții păreau să accepte pe oricine atâta timp cât copilul era sănătos. Studierea catalogului gros părea ceva mai incomod chiar și decât parcurgerea unui *site* de întâlniri sau a selecției făcute de o agenție matrimonială. După o analiză amănunțită a catalogului, clientul traversa inevitabil o transformare mentală – asta fără excepție. Situația îi conferea putere, puterea de a decide, de a se plânge și de a alege. La început imaginea nasului micuț al copilului era doar un gând trecător, dar în scurt timp imaginația îi galopa spre reclame la șampon, poze decupate din reviste pentru femei și premii la concursurile școlare. Bugetul inițial era dat uitării, iar cele mai urâte și mai puțin înzestrate candidate erau eliminate ca prin farmec. Posibilitatea alegerii îi îmbăta ca o îmbogățire bruscă. Unii începeau să o protejeze pe donatoare ca pe o investiție, iar dotările din *dacea* familiei Kravets dezvăluiau că și ei făceau parte din această categorie. Mă așteptam să primesc în curând o listă de substanțe ce-i erau interzise donatoarei și puteam pune pariu că sistemul de securitate al vilei includea numeroase camere de supraveghere. Asta pentru că pretențioasa doamnă Kravets voia să se asigure că donatoarea nu folosea din greșeală vreun ruj, vreo vopsea de păr sau vreo altă substanță care își imagina ea că i-ar afecta echilibrul hormonal. Am calculat cât ar fi primele oferite. Daria avea să câștige bine. Pentru că ei voiau ca pe durata procedurii donatoarea să locuiască într-un spațiu controlat, tariful de bază era deja dublu. Proiectul avansa, evident, mai lent decât de obicei, așa că puteam să-i taxăm suplimentar și pentru asta. Familia Dariei avea să

câștige mult timp bani de aici, iar eu puteam începe să o pregătesc pentru o schimbare de domeniu. Nu aveam de gând să mă arunc cu capul înainte până nu strângeam destul capital ca să finanțez primii pași ai Dariei în modelling. Trebuia să mă asigur că supraviețuiam amândouă în perioadele în care se găsea mai puțin de lucru. De aceea aveam de gând să lucrez în continuare pentru agenție până când Daria stârnea interesul creatorilor de modă internaționali. Și totuși familia Kravets avea să fie ultimul client al Dariei, de asta eram sigură.

— Am făcut-o deja de atâtea ori, a spus în cele din urmă Viktor, revenind la masă cu un pahar în mână. Nu mai pot.

Avea nasul roșu și ochii umflați.

— Prima dată am pus poza donatoarei pe peretele cu icoane. Nu aici, ci... Părintele Arsenii a binecuvântat poza și s-a rugat neîncetat. Am făcut donații pentru biserică. Totul era perfect. Sau ar fi trebuit să fie.

Acum înțelegeam ce voise să spună Viktor când a măturat cu mâna bufetul din bucătărie și mi-a spus că e din spectrolit, despre care se zicea că oferă protecție, reduce anxietatea și sporește încrederea în sine. Când a rostit toate astea, vocea i s-a frânt într-un mod deja cunoscut. Mai mult ca sigur a făcut rost de spectrolit la cererea soției sale. Și de cornalină roșie: ici și colo se vedeau boluri cu pietre șlefuite. Pe când cugetam la asta, Viktor a înșfăcat vasul de pe măsuța de cafea și l-a aruncat pe jos. M-a speriat mai tare zgomotul ca de perete prăbușit decât gestul propriu-zis.

— A crezut că exact donatoarea aceea i-a vorbit. Cea a cărei poză a pus-o pe peretele cu icoane.

Am presupus că Viktor se referea la soția lui.

— De-aia s-a dus totul de râpă! a strigat Viktor. Am fost atât de proști, încât am încercat să programăm ca ziua de naștere a copilului să fie într-o zi în care astrograma să-i fie favorabilă, iar horoscopul lui...

Viktor s-a întrerupt din nou în mijlocul frazei. Și-a golit paharul și și-a mai turnat niște votcă Khortytsa. M-am decis să o sun pe șefă imediat ce ajung acasă. Ar putea să-l contacteze pe

tatăl lui Viktor și să se asigure de consimțământul soției lui.

— Nu mai sunt în stare să aleg nimic. Alegerea mea e cu siguranță greșită, blestemată, condamnată să dea greș. Alege tu.

În momentul când șefa și cu mine eram în drum spre biroul tatălui lui Viktor ca să semnăm hârtiile, nu știam că viața mea era pe cale să se schimbe – iar asta nu din cauza contractelor în sfârșit încheiate, ci din cauza ta. Urma să te văd. Nu eram în cea mai bună dispoziție: din cauza emoțiilor, îmi ieşise un coș pe obraz, iar șefa era și ea la fel de agitată. M-a plesnit peste mâini în lift și mi-a spus să le întind, să nu țin brațele încrucișate la întâlnire, fiindcă era un semn de ostilitate. Nici una dintre noi nu-l mai întâlnise până atunci pe Vitali „Veles“ Kravets. Avea o ditamai reputația. Aleksei ne-a povestit că porecla Veles i se trăgea de la o bătaie cu pumnii care nu se mai termina și pe care părea să o piardă, fiindcă ajunsese să zacă lat pe jos. Asta îl făcuse neatent pe adversar, care deja își savura victoria, așa că Vitali l-a pocnit cu o sticlă spartă. Din cauza frunții sale zdrobite de adversar, a ajuns să fie numit Veles, zeul încornorat al slavilor, stăpânul lumii de dincolo, care se întorsese din morți.

Numai că temerile noastre s-au dovedit nefondate. Succesul agenției îl impresionase în mod clar pe Veles, care a început să discute afaceri cu șefa în timp ce avocații puneau la punct ultimele detalii. Nici Viktor, nici soția lui nu s-au arătat. Dacă nu aș fi văzut dovezi ale existenței soției – semnătura ei și pozele făcute de Aleksei –, aș fi crezut că femeia aia nici nu exista cu adevărat. În ciuda cererilor mele de a mă contacta, nu m-a sunat. Însă, după spusele șefei, era la curent cu progresele făcute, iar asta era de ajuns. Cel puțin pentru șefă.

Eliberarea de tensiune m-a făcut somnolentă. Am încercat să rămân trează numărând animalele moarte care acopereau pereții imensului birou. Leu. Lup. Urs. Dinții dezgoliți ai prădătorilor. Coarne de elan. Un crocodil întreg pe peretele din spate.

Observasem deja abțibildul cu cruce de lângă el: încăperea fusese sfinţită. Trofeul de crap se îneca în ciucurii aurii ai draperiilor, aparatul de aer condiționat huruia, iar ceasul auriu cu pendul ticăia ca un metronom somnolent. Din când în când ritmul era întrerupt de ciripitul unei păsări dintr-o colivie, care era și el întrerupt de un pocnet. Poc, ca o castană sub talpa pantofului. Sau ca o cochilie de melc. Sau ca o nucă. Zgomotul neuniform continua. Venea din colțul încăperii. Eram sigură că nu-l auzisem mai devreme. Am zărit cu coada ochiului un bărbat care ne privea dintr-un fotoliu. Deasupra capului tău atârnau un alt cap de urs și o pasăre împăiată cu un cioc lung. Ședeai la o masă de marmură. Pe ea se afla un vas de cristal plin cu nuci. Luai câte una, o spărgeai, apoi lăsai cojile să cadă pe podea. Dintr-odată m-am deșteptat de-a binelea.

— Viktor Vitalievici nu-și va părăsi nevasta.

Stăteam pe bancheta din spate a mașinii. Inițial nu am acordat atenție cuvintelor celui din față. Mă concentram să-mi aranjez machiajul și mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că nu s-ar fi cuvenit ca un șofer să-mi vorbească pe un asemenea ton. Ar fi putut să fie mai reținut și cu aftershave-ul. Așadar, altcineva era la volan. Te-am recunoscut imediat ca fiind bărbatul pe care-l văzusem în biroul lui Veles Kravets. Mi-am amintit de aroganța ta, de cojile de nucă lăsate să cadă pe jos, și, încet-încet, am înțeles ce ai spus. Mi-am trecut mâna prin păr ca să-mi ascund chipul și m-am prefăcut că-mi aranjez coafura. Femeie divorțată. Și în ochii tăi arătam tot ca o femeie divorțată, deși de multă vreme nu mă mai despărțisem de cineva. Ce altceva ai fi vrut să spui? Sau suprainterpretam eu?

M-am decis să-ți ignor comentariul. Cât ne continuam drumul, eu m-am concentrat asupra hârtiilor mele și a încercării care mă aștepta. Lada Kravets urma să mă întâlnească până la urmă în *dacea* ei. Viktor mi-a transmis mesajul și a considerat că era mai bine să nu se amestece.

— Dacă ai fi așteptat înăuntru, nu te-ai fi udat la picioare, ai spus tu.

Am conchis că la volan era un om care făcea mereu comentarii nepotrivite la momentul nepotrivit. Ploaia torențială transformase zona din fața biroului nostru într-un lac, însă acum trecuserăm de bucata aceea de stradă și ne aflam în dreptul blocurilor sinucigașilor. În orașul ăsta toți cei care voiau într-adevăr să-și pună capăt zilelor se aruncau de pe acoperișurile acelor blocuri. Chiar dacă încercam mereu să întorc privirea în altă parte, mă atrăgeau ca un magnet.

Nu am spus nimic. Nu fuseserăm prezentați unul altuia, nu știam cine ești. De aceea nu era cazul să schimb vreo vorbă cu tine, iar cuvintele tale erau un mod foarte straniu de a deschide conversația.

Cerul se înseninase. Când ai oprit la benzinărie, asfaltul strălucea din cauza ploii. Am continuat să mă uit peste dosare, de parcă nu băgasem de seamă că ne-am oprit și că ai venit să-mi deschizi portiera.

— E mai mult loc în față, ai spus.

Nu m-am urnit. Pe parcursul călătoriei ai oprit și ai luat de la un veterinar o colivie cu un papagal, pe care ai împins-o lângă mine. Eram însă suficient de zveltă încât să mă prefac că nu mă deranja. Nu voiam să vin în față, lângă tine. Aveam senzația că, din vreun motiv oarecare, nu mă plăceai. Sau poate a fost din cauză că mă urmăreai cu privirea. Mă simțeam evaluată. Am auzit ţăcănitul brichetei și mi s-a făcut poftă de o țigară. Totuși am continuat să mă holbez la hârtii. Îți auzeam pașii îndepărtându-se spre benzinărie. După ce nu ți-am mai văzut spatele, am scos țigările. Era evident că în interiorul mașinii nu se fuma, așadar am dedus că era una folosită de soție. Și pasărea trebuie să fi fost tot a ei. Nu păreai un bărbat căruia să-i placă papagalii. Câinele vagabond de lângă mine și-a băgat botul în mașină în căutarea unor resturi de mâncare. L-am alungat, mi-am stins țigara și am ridicat pânza care acoperea colivia. Culorile penelor erau ca acelea de pe steagul Ucrainei, foarte vii şi în același timp închise, ca ale unei picturi vechi. Am văzut cum ghearele păsării se agață repede de marginea coliviei.

— Îl cheamă Ostankino.

Am acoperit iarăși colivia. Stăteam aplecată în interiorul mașinii, cu picioarele scoase afară. A fost o greșeală. A trebuit să-mi îndrept spatele și să mă întorc spre tine. M-am uitat peste umărul tău după un punct fix, dar nu l-am găsit. Simțeam cum mă înroșesc.

— Îmi pare bine, ai spus tu, de parcă acum ne întâlneam pentru prima oară. Eu sunt Roman.

Nu ți-am răspuns. Pentru un străin, te apropiaseși prea mult de mine. Fahrenheit. Așa miroseai. Brusc, am văzut o mașină ce se alimenta cu gaz și mi-am concentrat atenția asupra ei. Mașina asta mergea cu benzină, nu avea rezervor pentru gaz, pentru că mașina asta ducea oameni care-și permiteau să circule cu ea indiferent de prețul combustibilului, așadar mașina asta se îndrepta către un viitor bun, iar eu trebuia să fac față tuturor lucrurilor care apăreau pe traseu.

— Ţi-ar fi mult mai confortabil să stai în față.

Mi-ai deschis portiera și nu am vrut să par nepoliticoasă, așa că m-am așezat pe locul din față. Mă holbam la mâinile mele și mă întrebam dacă să mă întind după lucrurile rămase în spate sau dacă nu cumva ar fi părut un gest grosolan, un semn că nu voiam să stau de vorbă. M-am decis să le las acolo. Mașina a pornit.

— Ce știi despre Lada Pavlovna? ai întrebat. Ți-a spus Viktor ceva despre ea?

N-am putut răspunde. Nu știam cu cine erai prieten ori dacă îți imaginai că eram amanta lui Viktor sau visam la așa ceva. Altfel de ce-ai fi spus că Viktor nu-și va părăsi nevasta? Sau poate credeai că mie, din poziţia mea de coordonatoare, mi se părea că rezolvarea cea mai ușoară a problemei ar fi să schimbăm nevasta. Deducțiile respective m-au făcut să-mi trag fusta mai jos. Infertilitatea ducea la despărțire. Cu toate astea, angajatele noastre nu se aventurau pe un teritoriu interzis.

— Presupun că totuși știi ceva.

— Numai ce am citit în dosarul ei medical.

A fost prima propoziție pe care ți-am adresat-o. Ultimul cuvânt a rămas în suspensie, pentru că mi-am dat seama că în acel moment îmi încrucișasem degetele. Părea un semn rău. Ca și când m-aș fi uitat cum ceilalți călători se roagă înainte ca avionul să decoleze. Tu n-ai observat, cum n-ai observat nici cum mi-a fugit o clipă privirea, ca o insectă rătăcită care zburătăcea de la un colț la altul al parbrizului. Gura mi se uscase. Nu aveai de unde să-mi cunoști adevăratele gânduri despre soția lui Viktor.

Mi-am relaxat mâinile.

— Lada Pavlovna ar putea întreba de ce lucrezi în domeniul ăsta.

— Sunt întrebată adesea.

— Sarcina mea e să mă asigur că proiectul se desfășoară conform planului și că ești o persoană demnă de încredere.

— De ce nu aș fi demnă de încredere?

— Dacă o să fie așa, ulterior trebuie să mă asigur că lucrurile continuă așa cum este de dorit. Agenția voastră nu e prima cu care au trecut prin toată procedura. Lada Pavlovna a stat mult înainte să îndrăznească să creadă într-un rezultat pozitiv după atâtea eșecuri.

Am coborât geamul. Afară ploua iar. Un birou în Centrul Menora. Podele de marmură. Strategia balcanică și Krivoi Rog erau de-acum terminate. Proiectul acesta nu. Acesta va reuși. Eram în stare de asta, chiar dacă acum soția lui Viktor nu mi se mai părea doar produsul unei copilării răsfățate. Dacă-i răspundeam prințesei greșit la întrebări? Însă cum aș putea? Ne ocupam de cel mai intim aspect al vieții oamenilor și de aceea eram obișnuiți cu toate. Clienții nu ne întrebau niciodată nimic personal, în afară de unele lucruri legate de viața noastră de familie. De treaba asta erau interesați mereu. Deoarece clienții nu trebuiau să creadă că lucram în domeniu pentru bani, varianta oficială era că șefa îi făcuse pe cei doi copii ai ei în eprubetă din cauza unei endometrioze acute, iar asta a inspirat-o să intre în branșă. Nimeni nu se îndoia de povestea ei. Nici măcar de a mea. Ți-am povestit că în copilărie o prietenă de-a mea a suferit un accident, iar viața i-a fost salvată de un donator de sânge. Asta mi-a schimbat perspectiva asupra vieții, iar la maturitate am vrut să fac și eu ceva la fel de semnificativ. Nu mi se părea corect că trupul unei femei aflate la vârsta fertilă producea neîncetat ovule care ar putea schimba complet viața altcuiva. Împrumutasem povestea de la o donatoare. Era credibilă, emoționantă și adevărată. Eram capabilă să o redau perfect. Și nu dădeam nicidecum impresia că fetele noastre ar fi motivate de vină, cum

se întâmpla adesea atunci când nu era vorba pur și simplu de sărăcie. Dacă femeile întâmpinaseră greutăți în timpul sarcinii sau avuseseră mult de suferit în viață, căutau uneori motive să avorteze și apoi credeau că problema lor va dispărea dacă își răscumpărau greșeala venind să lucreze pentru noi. Preț de o clipă, m-am temut că aflaseși despre povestea cu întreruperea mea de sarcină. Trecuse mult de-atunci. Nu aveai de unde să știi. Nu o dezvăluisem nimănui, nici măcar șefei mele.

— Cum o chema pe prietena ta? Cea care a fost salvată cu transfuzia de sânge?

Ai oprit mașina la marginea drumului și te-ai întors spre mine. Privirea ta era un detector de minciuni. Snijne – de acolo pornea tot interogatoriul ăsta? Pe lângă studii și destinul tatălui meu, acesta era singurul lucru pe care eu și șefa îl modificaserăm în biografia mea. Tu îmi cercetaseși deja trecutul. Găsiseși martori, oameni care mă cunoșteau – pe mine sau familia mea –, pe cineva care știa că tata n-a lucrat niciodată la compania de construcții din Mîkolaiiv. Descoperiseși o greșeală. O minciună.

— Dacă Lada Pavlovna întreabă despre asta, ar putea să-ți sune prietena.

— S-o sune.

— Ei, haide!

Mi-ai întins un bilețel pe care era scris numele de Liudmila Kornilova și un număr de telefon cu prefix estonian.

— Salvează numărul în telefon.

Nu mai înțelegeam încotro se îndreptau lucrurile. Poate că n-ar fi trebuit să fiu surprinsă că mi-ai cercetat trecutul, dar știa și Viktor despre asta? Dar soția lui? De ce m-ai ajuta să-mi fac credibile micile mele minciuni nevinovate? Snijne, știai și de Snijne? Să aduc eu însămi vorba de Snijne? Așa voi părea mai cinstită? Eliminarea orașului din trecutul Dariei și al meu nu era decât un retuș, o corectură minoră, făcută pentru ochii clienților occidentali. Pe tine nu te-ar deranja Snijne. Nici pe Viktor. V-ar deranja înșelătoria: oare ce alte minciuni mai spusesem?

— E vreo problemă? ai întrebat. Presupun că prietena asta a ta

trebuie să locuiască în Tallinn, unde s-a petrecut accidentul, nu?

— Cine e această Liudmila?

— Cineva care răspunde când e sunată și povestește același lucru ca și tine.

— Cât?

— Cât ce?

— Cât vrei pentru serviciul ăsta?

— De la tine? Nimic.

Ai coborât geamul, ți-ai aprins o țigară și ai ținut-o în afara mașinii. Am căpătat curaj și te-am imitat. Numărul Liudmilei lucea pe ecranul telefonului meu.

— Cine știe despre asta? Pentru cine lucrezi?

— Numai pentru Veles. Vrea ca proiectul să avanseze fără probleme și nu e interesat de detalii. Povestea asta e de prea mult timp o povară pentru familie. În curând vor înnebuni cu toții. Afacerile suferă, iar Viktor ar fi trebuit să intre deja în politică. Excesele trebuie să înceteze. Chiar crezi că mi-aș pierde vremea făcând astfel de lucruri?

Reușisem să trec de verificarea ta și am mulțumit cerului că ai dat peste o poveste pe care tocmai o făcuseși mai credibilă. M-am decis să nu-ți spun nimic despre Snijne. Nu conta decât dacă ieșea la iveală. Dacă demascarea născocirii mele cu donarea de sânge constituise testul, atunci poate că nu știai totul, doar voiai ca eu să cred asta. Fumam în liniște și ne uitam la tarabele de pe marginea drumului, pe care vânzătorii încercau să le apere cât de cât de ploaie cu niște folii de plastic. Din când în când trecea câte o mașină și nu-i mai vedeam nici pe ei, nici sacii lor cu cartofi. Nu era mult trafic, nu se oprea nimeni, iar vânzătorii tremurau degeaba pe marginea drumului. Nu puteam să-l pierd pe clientul ăsta. Eram nevoită s-o plac pe soția lui Viktor indiferent de toanele prințesei și trebuia să mă împrietenesc cu tine.

— Lada Pavlovna îi întreabă mereu pe toți cei implicați cum au ajuns să lucreze în branșă. Ar fi bine să te pregătești pentru așa ceva.

— Nu ar fi fost mai bine să semnăm contractul doar după ce

am rezolvat cum se cuvine toate aceste aspecte? Sau sincronizarea ciclului Dariei cu cel al viitoarei mame nu putea aștepta?

Nu mai fusesem implicată niciodată într-o procedură în care, odată ajunși în acest punct, să nu o fi întâlnit încă pe femeia care voia un copil. Situația era una excepțională în toate privințele. De aceea i-am spus clar medicului că nu avea voie să eșueze. Să mărească dozele tuturor medicamentelor. De data asta. Doar de data asta, ca să scăpăm repede.

— Am încercat, ai spus tu. Uneori lucrurile trebuie lăsate să meargă de la sine.

— De ce am impresia că viitoarea mamă e o provocare mai mare decât Viktor Vitalievici? Așa e?

— Nu știu. Poate. Nu contează. Viktor nu-și va părăsi nevasta. Biserica, alegerile și divorțul sunt o combinație nefericită. Ca să nu mai vorbim și de combinația de afaceri cu diverse probleme legate de deținătorii lor. Totul va merge bine atâta timp cât îți ții minte povestea. Candidata ta pare minunată.

— Daria e cu siguranță cea mai bună, te-am asigurat eu.

Mi-am dat seama că până acum nimeni nu comentase nimic despre donatoarea aleasă de mine. Veles nici nu se atinsese de dosarele pe care i le lăsasem în birou. Dacă era la fel de jenat să frunzărească pozele fetelor și să se uite la chipurile donatoarelor cum era fiul lui, atunci probabil că aprobarea alegerii a căzut în sarcina ta. Iar dacă făcuseși cumva o verificare și în cazul Dariei, atunci speram să fi folosit aceeași metodologie ca la mine.

— Mai e ceva ce-ar fi bine să știu? am întrebat eu.

— Presupun că nu. Lada Pavlovna urăște avorturile. Nu cred că e ceva surprinzător, dar mă gândesc că nu aveți astfel de fete, nu-i așa?

M-am uitat la tine. Nu-ți puteam interpreta privirea. Poate că vorbeai serios, poate că doar glumeai. În formularul nostru preliminar exista, desigur, o coloană dedicată subiectului. Nici una din donatoare nu a recunoscut că ar fi făcut vreo întrerupere de sarcină. Măcar atâta le ducea capul. Oficial, pe listele noastre

nu existau fete a căror aură să fi fost întinată de un astfel de gest, iar în cazul în care clienții puneau întrebări despre subiect, le aminteam că, din punct de vedere statistic, țara noastră se apropia rapid de ratele de avort din Occident, însă nu pomeneam de discrepanța dintre Ucraina de Est și cea de Vest. În Vest chestiunea era mult prea problematică. Dacă generațiile anterioare erau obișnuite să aibă un anumit număr de copii ca să urce pe listele de așteptare pentru apartamente, urmând să se ocupe mai târziu de planificarea familială, în general prin intermediul avorturilor, atunci de ce generația următoare ar fi diferită? Lada Kravets cunoștea cu siguranță situația din țara ei natală.

Brusc, mi-am dat seama că tăcerea mea putea părea suspectă, așa că m-am gândit la ceva relevant de spus, dar am observat pe chipul tău un zâmbet vag. Fie că o recunoști, fie că nu, era o invitație la cosmetizarea adevărului așa cum o cerea situația dată.

Preotul stătuse pe canapea și-mi studiase dosarele preț de o oră și mai bine. Începeam să bănuiesc că era un alt test și că viitoarea mamă nu va apărea niciodată la întâlnirea promisă. Am încercat totuși să-mi păstrez calmul și, după ce m-am uitat la păunii care umblau prin iarbă, mi-am îndreptat atenția spre rafturile impresionante din bibliotecă. Rândurile de cărți legate în piele și gravate cu litere aurii ajungeau până la tavan. Apoi, când m-am uitat mai bine, nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Între coperți erau numai spații goale. Paginile lipseau.

— *Molitfelnicul* mitropolitului Petru Movilă din 1646, a spus părintele Arsenii și a arătat spre vitrina din spatele meu. Mergi și aruncă o privire. Îl poți lua de-acolo.

M-am așteptat să simt în mână ușurimea unei imitații recente, dar *Molitfelnicul* era veritabil. Nu am întrebat de ce această comoară națională nu se afla într-un muzeu. Am pus cartea la loc cu degete tremurătoare, apoi m-am dus să mă uit la pianul alb cu coadă care dădea numele acestei încăperi. Pe suprafața sa lăcuită se vedeau urmele unui marker, probabil semnătura vreunei personalități. Am auzit zgomotul făcut de mapa mea din piele când a atins masa. Șefa nu ne dădea voie să folosim mape de plastic: totul trebuia să aibă stil și, dacă era posibil, și conținut.

— De data asta vom încerca să procedăm diferit, a spus părintele Arsenii. Am avut parte de foarte multe dezamăgiri. Lada Pavlovna nu vrea să știe nimic despre donatoare, se încrede în părerile noastre. Nu îndrăznește să-și imagineze copilul în avans.

M-am întors la masă. Am amestecat în ceai, care se răcise, ca să fac ceva cu mâinile. Lingurița nu era aurită, era chiar din aur. Avea greutatea aurului. Îmi venea să-i verific autenticitatea

îndoind-o, deși ar fi trebuit să mă concentrez să-l ascult pe părintele Arsenii. Eram neliniștită. Am fost surprinsă când mi-am dat seama care era motivul. Tu erai motivul. Îmi era dor de tine, dar imediat ce am ajuns, a trebuit să duci papagalul la stăpâna sa. M-am uitat la vârtejul din ceașcă. Nici măcar nu te cunoșteam. Sentimentul ăsta nu avea nici o logică. Sau poate că avea. În timpul călătoriei cu mașina ai devenit aliatul meu. Aveam același scop și deja mă ajutaseși mult. Dacă nu ai fi fost tu, nu mi-aș fi dat seama de însemnătatea preotului. Credeam totuși că am trecut primele probe: am cerut binecuvântarea, m-am purtat ca o credincioasă obișnuită și purtam la gât o cruce pe care s-a nimerit să o ai atunci la tine. Am început să cred că și tu voiai să scapi cât mai repede de acest proiect.

— Desigur, am discutat zilnic situația cu medicii noștri, a continuat părintele Arsenii.

A avut grijă să își sublinieze poziția importantă, de om care putea lua decizii. Pentru o clipă m-am temut că era ceva în neregulă cu Daria. Voi fi concediată. O voi pierde pe Daria, îmi voi pierde mașina și apartamentul. Mă voi muta înapoi la mătușă-mea. Visasem să construiesc o casă nouă pentru familia mea, una cu pompă de apă și baie. Acum așa ceva nu se va întâmpla. Trebuia să ne extindem cultura de maci. Boris va trebui să mă învețe să fac compot. Gândul la viitoarea mea clientelă mi-a încețoșat pentru un moment vederea. Voi deveni o traficantă de compot.

— Sunt foarte mulțumit de această Daria.

Părintele Arsenii a rostit cuvintele încet. Unul câte unul. Ca pe niște perle.

Cu toate că pe dinafară *dacea* arăta ca o cabană de bușteni, înăuntru mirosea și arăta ca o biserică, iar Lada Kravets părea mereu în drum spre slujbă. Purta un șal alb din dantelă, care-i acoperea capul și umerii, avea la gât o cruciuliță pe care o tot ducea la buze cu mâna, avea unghiile scurte și nelăcuite, la fel de asexuate ca ale unui copil mic. Nu se potrivea cu imaginea pe care o aveam despre ea, nici cu cea pe care mi-o formasem în

urma conversației noastre din mașină. Nu-mi venea să cred că femeia aceea delicată ar fi putut s-o bată pe una din donatoare.

Am cunoscut multe cliente ale căror inimi erau chinuite de soarta nedreaptă, iar uneori furia lor exploda precum grizuul din mină. Le enerva la culme faptul că alcoolicii și dependenții de droguri făceau copii fără să vrea, iar alte femei făceau avorturi pe bandă rulantă. De asemenea, am întâlnit și nenumărate candidate la slujba de donatoare care nu acceptau să fie respinse, iar unele din ele mă făceau să mă uit peste umăr când treceam printr-un gang întunecat. Nici urmă de așa ceva în cazul Ladei Kravets. Când m-a salutat și s-a așezat lângă părintele Arsenii, am văzut la ea doar tristețe și teamă. M-am hotărât să mă port ca și cum făcea asta pentru prima oară și să îi enumăr toate etapele procedurii, de la început până la sfârșit, chiar dacă sincronizarea ciclului ei cu al Dariei era deja în desfășurare. I-am vorbit despre tratamentele cu estrogen și progesteron, despre hormonii luteinizanți și despre efectele acestora, despre sincronizarea destinatarei cu donatoarea de ovule. Am trecut prin tot vocabularul medical, uitându-mă la ea de fiecare dată când foloseam un termen într-o limbă străină, iar ea m-a ascultat de parcă nu mai auzise niciodată toate astea și a repetat cuvintele blastocist, puncție și embriotransfer. M-am uitat pe furiș la mâinile ei. Bătuse cu ele o femeie tânără și sănătoasă. Când ți-ai dat seama că nu-mi vine să cred, mi-ai arătat pozele de pe telefon. Întreruperea tratamentelor de fertilizare se datora acelui episod. După aceea tu și șeful tău ați considerat că era mai bine să se concentreze pe recuperare. Era ușor de crezut că femeia care ședea în fața mea dăduse vina pe donatoare pentru pierderea sarcinii, dar părea ireal că s-a suit în mașină, s-a dus acasă la fată și a bătut-o cu forfecuța de unghii până a băgat-o în spital. Acum pricepeam de ce familia Kravets alesese agenția noastră. Nu era doar din cauza reputației noastre impecabile. În altă parte nu ar fi găsit atâta dedicare și, indiferent ce se putea întâmpla, noi aveam să rezolvăm situația în modul dorit de ei. Dar episodul acela se putea repeta? Trebuia să mă tem pentru Daria? Dacă

Lada rămânea însărcinată, dar suferea iar un avort spontan? Sau dacă, dintr-un motiv sau altul, nu le plăcea copilul? Cum o afectau hormonii pe doamnă? Avea izbucniri incontrolabile de mânie, ca alte femei?

Lada Kravets era dulce. Nu mă așteptasem la așa ceva.

Înainte să plec, părintele Arsenii mi-a propus să facem o scurtă plimbare prin parc. Voia să-mi arate noua capelă. Ne-am oprit în fața ei și eu mi-am pus şalul pe cap. Am intrat, m-am aplecat, mi-am făcut o cruce și am sărutat picioarele lui Hristos Pantocrator, sperând ca părintele să nu-mi observe stângăcia. Nici măcar nu-mi aduceam aminte când fusesem ultima oară la biserică. Însă părintele Arsenii abia aștepta să-mi arate icoanele aduse de la Moscova. Se pare că însuși patriarhul Moscovei venise să binecuvânteze capela. Am recunoscut într-una din icoanele mai recente, un Hristos cu ochi mânioși, trăsăturile acelea familiare: patriarhul servise drept model. Pe când stăteam în fața icoanei, mi-am dat seama că părintele Arsenii aștepta ceva. M-am dumirit în ultima clipă. M-am aplecat repede, mi-am făcut cruce și mi-am apropiat buzele de patriarhul imortalizat astfel, apoi am mai făcut o plecăciune. Mă treceau fiori reci și simțeam cum îmi amorțesc degetele. De ce a vrut părintele să-mi arate capela ridicată de Lada Kravets și exact acea icoană? Ca să văd ce mă aștepta dacă eșuam, dacă încercam să-i înșelăm sau dacă încălcam contractul în vreun alt fel? Nu doar Viktor și soția lui, ci și biserica, patriarhul, Dumnezeu.

M-ai așteptat la mașină și mi-ai deschis portiera. Pe banchetă se afla un borcan. L-am luat în brațe, iar mașina a pornit spre poartă.

— A fost chiar așa de îngrozitor?

Am schițat un zâmbet, de vreme ce întâlnirea fusese una reușită. Părintele Arsenii n-a avut nimic rău de spus despre Daria, despre program, despre nimic. Nici viitoarea mamă nu s-a plâns deloc. Așa cum mă anunțaseși, m-au întrebat de ce lucram în domeniu și am depășit întrebarea menționând numele Liudmilei. Prima mea întâlnire cu părintele Arsenii și iubita lui soră Lada

fusese un succes, iar șefa se va bucura să afle asta. În ciuda prilejului evident de sărbătoare, eu nu aveam chef de șampanie. Mai pe seară aveam de gând să cumpăr ultimele reviste de modă ca să caut numele celor mai buni fotografi pentru portofoliul de fotomodel al Dariei. Voi începe să o pregătesc psihologic pentru schimbarea de carieră imediat ce încheia cu puncția. Borcanul era rece.

— Grăsimea aia nu-i de pus pe pâine, mi-ai spus tu. E pentru Daria.

Borcanul, care arăta ca unul de dulceață, avea un capac de sticlă și o garnitură de cauciuc. În el părea a fi untură. Am deschis capacul. Într-adevăr, era grăsime, dar pentru piele.

— Îți amintești de Allan Ciumak? Vindecătorul ăla care apărea la televizor în anii perestroikăi?

— Hipnoterapeutul?

Am pufnit în râs fără să vreau. Individul acela cu părul alb care-și mișca brațele în timp ce mormăia pusese stăpânire pe televizor în fiecare dimineață, la șapte și un sfert. Vindecarea la distanță practicată de el vrăjise întreaga Uniune Sovietică. Când avea loc transferul de energie, nu se mai auzea nici musca.

— Să nu-mi spui că viitoarea mamă s-a uitat la înregistrările cu Ciumak și a ținut borcanul în fața ecranului. Nu e un pic cam tânără pentru asta?

— Credința nu ține cont de vârstă. Și îți aduci aminte de Anatoli Kașpirovski, colegul lui Ciumak? Vezi că sunt niște DVD-uri în torpedou. Sunt tot pentru Daria.

Am deschis torpedoul și am scos carcasele. Dintre ele a căzut o poză cu Kașpirovski. Cu freza lui de Spock, arăta ca un star porno îmbătrânit. Purta aceeași geacă neagră de piele dintotdeauna. Mi-am frecat buzele. După ce-i sărutasem mâna părintelui Arsenii, mirosul lor de trandafiri și ceară ajunsese chiar și în ceai. Acum se risipise și nici nu-mi mai era frig. Atunci am remarcat că ai dat mai tare căldura în mașină fără ca eu să bag de seamă.

— O cunoștință de-a mătușii mele mergea la clinica privată a lui Kașpirovski din Kiev. Aia de psihoterapie, pe care Kașpirovski

a înființat-o imediat după ce a început perestroika, mi-am amintit eu.

După ce echipamentul de transmisie de pe turnul de televiziune Ostankino l-a făcut faimos pe individ în întreaga Uniune Sovietică, mătușa a sunat-o pe cunoștința ei ca să mai afle niște bârfe și n-a fost dezamăgită. Femeia se vindecase de cancer și se bucura nespus că apucase să termine tratamentul înainte de meteorica glorie a lui Kașpirovski. Din câte îmi aminteam eu, emisiunea vindecătorului făcător de minuni a fost întreruptă deoarece umbla vorba că provoca atacuri de cord și crize nervoase în rândul telespectatorilor. Am întors poza cu fața în jos.

— Apropo, urmează a doua venire a lui Kașpirovski, mi-ai zis tu. Am auzit niște zvonuri conform cărora omul nostru minune va reveni pe micul ecran. E foarte popular la Moscova.

— Serios?

— Îi voi trimite bilete mătușii tale.

— Nu. N-aș suporta să o ia de la capăt.

Ai pufnit în râs. Am fost atât de surprinsă, că am tresărit. Nu pentru că nu te-aș fi auzit râzând și înainte, ci pentru că în râsul tău era ceva care îmi sugera că puteai fi o companie plăcută atunci când nu erai la muncă. Nu-mi dau seama pe ce se baza această presupunere. Poate doar îmi imaginam. Îmi imaginam cum te amuzi împreună cu soția ta. M-am ciupit. O femeie divorțată. Așa gândește o femeie divorțată. O femeie disperată, obsedată de viața romantică tihnită a altora chiar și atunci când nu se vede nici un semn că aceasta ar exista. Eram însă extrem de sigură că toţi oamenii au noroc în dragoste, numai eu nu, niciodată.

— Kașpirovski face de mult turul țărilor în care locuiesc foști cetățeni sovietici și a făcut și niște ședințe private cu Lada Pavlovna. Kașpirovski e un vechi prieten al familiei, iar Lada Pavlovna și-a găsit astfel liniștea după ultimul avort spontan. Fiecare ședință a fost înregistrată și urmărită de mai multe ori.

Dacea rămăsese deja mult în urmă. Eu aveam încă şalul pe cap. Mi-am scos-o, am pus-o în geantă și m-am uitat pe furiș în

oglinda de buzunar. Am roșit ca o pătlăgică atunci când mi-am dat seama că aveam de gând să arunc o privire la înregistrări înainte să i le dau Dariei. De ce Dumnezeu gândeam așa? Pentru că, atunci când eram mică, beam apa pe care o puneam în fața televizorului în timpul emisiunilor acelui vindecător? Pentru că mă simțeam neajutorată? Sau mă temeam că dorul meu și inima mea pustie îmi vor afecta capacitatea de muncă? Că o să se vadă prea tare? Sau aveam de gând să privesc ședințele pentru că deja locuiam în Ucraina de prea multă vreme și toată confuzia aia din țară mi se părea iarăși ceva normal? O dată una dintre donatoare i-a spus unei cliente că viața în Ucraina era ca o poveste de frații Grimm. Interpretul a omis cu înțelepciune să traducă fraza.

— Bunicul meu nu voia să se vindece de alcoolism, așa că ieșea mereu din casă imediat ce începea emisiunea, mi-ai spus tu.

Mi-a luat o clipă până să-mi dau seama cât de personale, cât de surprinzătoare erau aceste cuvinte. Erau ca o confesiune. Mintea mi s-a golit instantaneu. Am deschis gura, voiam să spun ceva, gândurile mele tocmai se conturau, dar chiar atunci am zărit tarabele de pe marginea drumului. Dacă o dădeam în bară, anul viitor mama se va înghesui în spatele unei tarabe asemănătoare, tremurând de frig și încercând să vândă morcovi. Și momentul a trecut. Momentul în care ți-aș fi putut povesti despre tatăl meu, despre tot ce se întâmplase în Snijne și de ce mințisem în privința locului aceluia – atât în cazul meu, cât și al Dariei. Aș fi putut să-mi schimb cursul destinului și totul s-ar fi petrecut altfel. Pur și simplu nu am avut curaj. Iar apoi nu am îndrăznit din cauză că nu spusesem nimic mai înainte. Cum aș fi putut explica?

Țineam în mână ultima cutie de prăjituri Napoleon. Două din ele erau fărâmițate. Nu mă puteam decide dacă să-i duc lui Viktor prăjitura lui favorită, numai că în bucățele, sau să iau niște prăjiturele cu cremă de unt, decorate impecabil. Oamenii intrau și ieșeau, iar eu nu mă mai hotăram. După ce am cunoscut-o pe Lada Kravets, chiar și cele mai mărunte decizii au devenit dificile. Fiecare din ele părea un semn pe care trebuia să-l interpretez corect, altfel aș fi pornit-o pe un drum greșit. O fată care chicotea la telefon a intrat pe ușa pentru angajați. M-a împins și nu și-a cerut scuze, ci a continuat să flecărească despre nuntă. Mi-am amintit de o fotografie de la nunta verișoarei mele, în care tinerii însurăței pozau într-un magazin similar. Mireasa gata să nască stătea rezemată de vitrina cu cârnați, un tub de neon îi atârna deasupra vălului, iar oameni îmbrăcați în haine de iarnă își făceau cumpărăturile în jurul cuplului. Accesul spre starea civilă se făcea prin magazin, pe ușa pentru angajați. Fotografia aceea era preferata miresei: i se părea că acolo arăta cel mai frumos.

— Ia-le pe amândouă.

Am tresărit. Nu te observasem.

— Am văzut că ai intrat aici.

Am pus prăjiturile în coș și mi-am strâns mai tare pe lângă mine vesta din blană de vulpe, ca și când mi-aș fi acoperit bătăile inimii. În buzunarul de la piept al vestei țineam un teanc de dolari, o rezervă în caz de plecare bruscă. Începusem să mă pregătesc pentru eventualitatea asta aproape fără să-mi dau seama după ce mă întorsesem de la *dacea*.

— Lada Pavlovna ți-a trimis bilete pentru ședințele lui Kașpirovski, ai spus tu și mi-ai întins un plic.

— Le-ai fi putut expedia prin poștă.

Voiam să scap de tine, așa că am luat biletele și le-am pus în geantă. Chiar trebuia să le folosesc? Să mă duc la eveniment împreună cu Daria? Mă va întreba Lada ceva? Pe lângă invalizi, locul va fi înțesat cu cârduri de femei cu probleme amoroase sau de fertilitate, cu bărbați care-și imaginau că vor afla cum să se îmbogățească și cu părinți care visau să-și vindece copiii, să-și recapete văzul ori auzul, să se lase de băut. Privirea fiecărei persoane așteptând la coadă ca să intre va străluci plină de speranță, inclusiv a celor îndrăgostite de hipnoterapeut. Dacă îi dădeam biletele mamei, ar pleca direct cu trenul de noapte, sperând în secret să afle ceva de la Kașpirovski despre răposatul ei soț. Nu-mi aminteam ce făcea tata când puneam paharele în fața televizorului ca să capteze emanațiile energetice ale hipnoterapeutului. Sau poate că tata era cel care așeza paharele acolo? Beam oare apa împreună cu el? M-am străduit să-mi aduc aminte, dar nu am reușit. Nici măcar nu-mi mai aminteam chipul tatălui meu.

— Nu trebuie neapărat să mergi să-l vezi, ai rânjit tu. Îi voi spune Ladei Pavlovna că te-ai bucurat foarte mult de cadou.

M-am îndreptat spre casele de marcat și am sperat că între timp o să dispari. Îmi citeai mult prea bine gândurile și asta mă deranja. M-am hotărât să-i dau plicul șefei: ea se va bucura. Cunoștințele familiei Kravets ar ajunge cu siguranță în culise, unde va fi doldora de potențiali clienți, iar hipnoterapeutul va avea și el niște contacte utile pentru șefă. Am început să-mi pun produsele pe bandă, iar tu m-ai urmat, de parcă veniserăm la cumpărături împreună. Când a afișat suma de plată, casiera ți s-a adresat ție și asta m-a enervat. Doar aveam și eu bani.

— Îi voi spune Ladei și că Daria a primit înregistrările cu ședințele lui Kașpirovski și că folosește zilnic crema de gălbenele.

Mi-am căutat cardul de credit cu palmele transpirate. Nu aveai de unde să știi că borcanul era încă la mine acasă. Încercasem crema după baie și în noaptea aceea avusesem niște vise atât de normale, încât în dimineața următoare nici nu mi le-am mai amintit. Nimic nu se schimbase. Atâta doar că acum mă gândeam

la tine imediat ce mă trezeam. Am decis să-i duc Dariei lucrurile mâine.

Casiera mi-a urat o seară bună pe un ton foarte afectat. Îmi venea s-o plesnesc. Nu se mai purtase așa până acum. M-am stăpânit cu greu și m-am oprit la ușa magazinului. Mașina ta era parcată în față și așteptam să scap în cele din urmă de tine, dar tu mi-ai luat sacoșa cu cumpărături.

— Viktor ajunge imediat la birou, am spus eu.

— Știu. Te însoțesc.

— E doar la câțiva pași de-aici.

— Strada aia a voastră arată foarte rău.

Nu puteam nega. Bălțile de pe strada din fața magazinului erau înșelătoare. Mi-ai oferit brațul și nu te-am putut refuza. Am dat vina pe casiera care se uitase la noi. Mergeam des la magazinul acela, câteodată cu unele din fete, alteori cu secretara sau cu șefa, adesea cu clientele, dar niciodată cu un bărbat și mai ales cu unul care nu făcea parte din grupurile respective. Casiera îmi arătase întotdeauna mie cât am de plătit. Iritarea pe care o simțisem cu câteva clipe în urmă s-a transformat într-o stranie dorință de a mă afișa. Nu-mi păsa de părerile casierelor. Totuși voiam să mă agăț de clipa aceasta, care mă făcea să arăt măcar un pic altfel decât o femeie divorțată. Decât o femeie singură. M-am concentrat asupra drumului. Erau atât de multe castane căzute pe jos, încât nu se mai distingea asfaltul de sub ele. Luminile magazinului Planeta rămăseseră în spatele nostru. Numai unul din felinarele de pe stradă funcționa. Ar fi trebuit să mă concentrez la întâlnirea care urma. Mă voi gândi la ea într-o clipă. Atunci când tu o să te duci în drumul tău, cine știe unde, la vreo femeie, la cineva lângă care dormeai. La cineva care nu eram eu.

Când șefa și-a făcut planuri să deschidă un birou în Dnipropetrovsk, strada aceasta fermecătoare, cu atmosfera ei de epocă țaristă, a fost aleasă imediat drept amplasament din cauza serviciilor esențiale existente aici: magazinul nonstop Planeta și singurul hotel din oraș recomandat străinilor din Occident, unul

de patru stele și cu un restaurant bun deschis până târziu. Zona era liniștită, parcarea era împrejmuită, iar paznicul din ghereta de la intrare era de încredere. Astăzi însă strada arăta mai rău ca de obicei. Asta din cauza bucății de marmură de la Centrul Menora de pe biroul meu, cu care mă jucam zilnic, și a brațului tău, de care mă agățasem.

— Ai vreo îndoială cu privire la proiect? ai întrebat tu. Vrei să renunți?

Întrebarea ta m-a adus iar cu picioarele pe pământ. Nu am răspuns. M-am întrebat dacă se citea pe chipul meu. Eram o actriță chiar atât de proastă? O piatră ieșită din trotuar m-a făcut să mă clatin, iar tu m-ai prins imediat. Pentru o clipă a părut a fi o îmbrățișare, ceva ce nu se potrivea cu strada aceea și nici cu discuția noastră, ci părea să țină de o cu totul altă scenă. Mi-ai dat drumul. Lumina puternică ce se revărsa din birou ilumina treptele și se reflecta în balta din fața lor. Ca lumina lunii în mare.

— Viktor te place. Ăsta e un lucru bun.

— Și dacă totul o să meargă prost?

— Mă poți suna oricând. Orice s-ar întâmpla. Oricând. Indiferent dacă e vorba de Lada sau de Viktor.

— Viktor?

În minte nu mi-a răsărit chipul lui Viktor, ci acela al donatoarei pe care Lada o atacase cu forfecuța de unghii. Nu știu de ce mi-ai arătat doar mie fotografiile cu urmele furiei ce o copleșise pe Lada. Poate ți-ai zis că despre Viktor aș fi putut crede orice, dar nu și despre soția lui. Era vorba totuși de o femeie, de o viitoare mamă. Castanele îmi scârțâiau sub talpă. Sau sub a ta. Sau sub a amândurora.

— Nu mai poți renunța, ai spus tu. N-ar da bine. Îmi pare rău.

Am redus pe furiș căldura de la radiatoarele din birou. Petele de transpirație de la subraț se întindeau și privirea scrutătoare a lui Viktor mă stânjenea. Încerca să vadă dacă aveam vânătăi pe față după întâlnirea cu Lada? Îmi cerceta cămașa cu mânecă lungă de parcă bănuia ce ascundea? Mi-am scos eșarfa de la gât și mi-am suflecat mânecile până la cot.

— Viitoarea mamă este extrem de activă în tot ce ţine de procedură, l-am asigurat eu. Întâlnirea noastră a fost una foarte reușită.

Imaginile cu donatoarea bătută îmi fulgerau prin minte ca un neon defect. Fata a fost plătită să tacă din gură și nu s-a mai întâmplat nimic. Niciodată nu se întâmpla nimic, nu cu genul ăsta de oameni. Viktor a venit lângă mine, m-a apucat de braț și l-a strâns autoritar:

— Nu minți. Nu pe mine, te rog.

După ce i-am jurat că întâlnirea fusese una cât se poate de caldă, Viktor mi-a dat drumul, a ridicat din umeri și s-a întors pe canapea, adoptând postura lui familiară. Stătea cu spatele drept, fără să se rezeme, lăsându-și un braț pe perna de lângă el, iar pe celălalt în poală. Văzusem la *dacea* Ladei Kravets un portret în care Viktor poza într-un fel asemănător, împreună cu tatăl lui. Amândoi purtau pe cap câte o cunună aurie de lauri și erau plasați într-un decor de vilă romană. Erau singurele urme ale viitorului tată din toată *dacea*.

Nu am continuat discuția despre soția lui, deși Viktor mă urmărea atent, vrând să vadă cum reacționez la ce spunea. Dacă înainte m-aș mai fi putut îndoi că știa ceva despre surprizele pregătite de soția lui, acum nu mai aveam nici o îndoială. Trebuia să-mi ocup mâinile cu ceva. Mi-am amintit de prăjitura Napoleon.

Am scos-o din cutie și am pus-o pe farfurii. M-am întrebat dacă să îndrăznesc să fac totuși mai cald în cameră. N-am îndrăznit.

— Părinții noștri așteaptă cu toții nepoți și nu știu sigur dacă le pasă mai mult de soarta moștenirilor pe care le lasă sau de ce spune lumea, mi-a zis Viktor. Ai auzit și tu cum mi se zice.

S-a uitat la mine. Am scuturat din cap.

— Sulă bleagă.

S-a uitat iarăși la mine.

— Aici e greu să fii respectat dacă nu ești bărbat. Iar un bărbat nu e bărbat dacă i-a secat sămânța.

— V-ați gândit să faceți o schimbare, să vă mutați altundeva, s-o luați de la capăt în altă țară?

— Nu poți schimba țara pe care o iubeşti. Crede-mă, am încercat.

M-am străduit să răspund cu sinceritate la privirea lui Viktor, la fel ca înainte, însă ceva se schimbase între noi. Îmi aminteam cum mi-a cucerit compasiunea când mi-a povestit cum târfa aceea mincinoasă îi bântuise mintea, iar el nu îndrăznea să iasă din casă de teamă să nu dea peste cineva care să-l felicite că devenise tată. Acum îi ofeream tot mai multe gustări, ca să nu fiu nevoită să mă așez lângă el. Am adus la măsuță zaharnița, apoi linguriţe, apoi mai multe şervețele, până când am rămas fără lucruri de adus, așa că a trebuit să mă așez pe aceeași canapea cu Viktor, care și-a lăsat prăjitura pe jumătate mâncată. Țineam ceașca în mână și blestemam momentul în care mă decisesem să mă așez atât de aproape de el, încât simțeam căldura pe care o emana. De ce nu puteam face la fel ca în cazul altor clienți, să stau pe scaunul meu, față în față cu el? Mi-am amestecat ceaiul cu linguriţa ca să-mi țin degetele ocupate. Dacă Viktor mă apuca iar de mâini, ar fi observat că erau reci și umede și că degetele mi-erau albe ca varul. Ar fi observat cum încercam să mă îndepărtez și s-ar fi uitat după acea zvâcnire de aversiune pe care o căutase mai demult la mine fără s-o găsească. Dacă nevasta lui Viktor era în stare să provoace atâta distrugere cu o forfecuță de unghii, oare de ce era în stare soțul ei? Ce fel de copil aveau să crească ei?

— L-am concediat pe medicul care mi-a spus că sperma mea e slabă, a zis Viktor. Vestea m-a dat peste cap și l-am acuzat pe om că minte. Și că vrea mai mulți bani, chipurile pentru teste suplimentare. A trecut ceva de-atunci. Ani de zile m-am simțit complet inutil.

Încă îmi amestecam zahărul din ceai, dar nu părea să se topească, cristalele se roteau pur și simplu pe marginile de porțelan. Nu mai era nimeni în clădire în afară de noi. Secretara plecase și ea. Nu voiam să rămân singură cu Viktor. Nu mai voiam să fiu unică în felul ăsta. Nu voiam să aud lucrurile astea, iar momentul intim îmi apăsa pieptul. Îmi făcusem deja planuri în caz că trebuia să părăsesc urgent țara. Va trebui să-mi înnoiesc cât de curând pașaportul, era deja plin de ștampile. Încercam să-mi amintesc dacă știam pe cineva la biroul de pașapoarte, vreun om de încredere. Aveam nevoie de cineva care să grăbească procesul și nu voiam să cer ajutor de la angajații noștri. Pe de altă parte, în Rusia mi-ar fi ușor să ajung oricând, iar viza mea de Franța era încă valabilă. Viktor și-a căutat cuvintele, care sunau de parcă ieșeau dintr-un pick-up vechi. La jumătatea frazei vocea i s-a stins atât de mult, încât a trebuit să i le citesc pe buze.

— Tata a acceptat să fie donator.

Am uitat pe loc de pașaport și am așezat ceașca pe măsuță. Ajunseserăm într-adevăr atât de departe?

— Ați vorbit deja despre asta?

— Mi-a propus chiar el.

Viktor și-a desfăcut brațele. Inițial s-a opus ideii. Apoi a acceptat. Nu avea alte opțiuni.

— Deja am încercat de suficient de multe ori cu microinjecțiile. Sau ai tu altă părere?

Am clătinat din cap. Rămăsesem fără cuvinte. Era Viktor într-adevăr pregătit pentru asta?

— Părinții mei vor să facă tot ce le stă în puteri ca să ne ajute. O să fie niște bunici fenomenali.

Viktor nu a mințit.

Lada a rămas însărcinată.

Însă eu alesesem din coș un măr putred.

Daria a fugit. Sunt sigură că îți poți imagina starea mea de spirit din clipa când am aflat. Nu puteam spune nimănui că Daria dispăruse și nu puteam cere ajutor fără să-mi dezvălui propriile minciuni. Îi ștersesem din datele personale orașul ei natal real, așa că nici măcar nu puteam sugera unde să începem s-o căutăm. La noi la lucru nimeni nu știa că veneam din același colț al țării. Nici măcar tu.

Am luat legătura cu colegii ei de la facultate. Am încercat să dau de familia ei, de vecini și cunoștințe, de orice sursă de informare posibilă. Mă prefăceam că am dat accidental peste ei și le înșiram o poveste care să-mi ofere prilejul să pot întreba de Daria. Mi-am făcut o programare la coafeza ei doar ca să aflu că Daria venise ultima oară la ea cu câteva săptămâni înainte de dispariție. Nimeni nu mai auzise nimic de ea. Pur și simplu se evaporase.

După ce a născut un copil sănătos, Lada a căpătat curaj.

A comandat o icoană.

Cred că-ți amintești cu cine semăna icoana.

Numai că modelul propriu-zis tot nu era de găsit.

Am primit promovarea mult râvnită.

Am sărbătorit la agenție.

Cred că-ți amintești că nu prea aveam chef de sărbătorit.

Daria era tot dispărută.

Șefa a început să se mire de cât de silitoare era vedeta noastră.

Pentru că așa am explicat eu absența Dariei.

Agenția se întreba dacă n-ar putea să dea unei alte fete apartamentul Dariei până când ea avea să se întoarcă la lucru.

O vreme nu a locuit nimeni la acea adresă.

Acolo am scăpat încet-încet de lucrurile ei fără ca nimeni să

bage de seamă.

Mă temeam de consecințele fertilității soților Kravets.

De clipa în care vor îndrăzni să spere la un frățior sau o surioară pentru copilașul lor.

De clipa în care vor fi atât de luați de val, încât vor vrea să o întâlnească pe donatoarea lor.

S-ar găsi altcineva destul de bun pentru ei?

Bineînțeles că nu.

Ce le-aș putea spune atunci?

Că le pierdusem sfânta?

Am tot sperat să o găsesc pe Daria eu însămi, prin propriile mijloace. Nu puteam mărturisi nimănui că am ales o fată care nu făcuse față din punct de vedere emoțional problemelor declanșate de procedură. Nu era vorba doar de oportunitățile pe care mi le putea oferi Daria.

Am ales-o pentru că odată, cu mult timp în urmă, eu declanșasem declinul familiei ei.

III

MICUL SOARE

HELSINKI

2016

De-a lungul anilor ai apucat cu siguranță să auzi toate explicațiile posibile, toate minciunile și născocirile pe care le scornesc oamenii ca să scape cu viață. Pentru tine lacrimile ar fi o glumă răsuflată. Dacă aș avea timp pentru trei cuvinte, ți-aș spune că îți purtam copilul. Ar ajuta? Te-ar face să eziți măcar o clipă? Te-ar face să crezi că nu am primejduit în mod intenționat viitorul nostru acționând împotriva fiului șefului tău?

Am încercat să mă forțez să te contactez de multe ori, am tot încercat timp de șase ani. Îmi amintesc în fiecare dimineață cum odinioară ne sunam mereu imediat ce ne trezeam dacă dormiserăm la adrese diferite. Nu mă puteam da jos din pat fără să-ți aud vocea. Voiam să-ți spun totul. Gândul că niciodată nu ai știi cum stăteau lucrurile cu adevărat era de nesuportat. Cu toate astea, nu puteam să fac altceva decât să mă holbez la rosturile drepte de la mine din bucătărie, la masa pe care nu se afla decât cana mea de cafea. Nu puteam să-ți formez numărul.

Noaptea trecută m-am trezit din cauza senzației unei mușcături familiare pe buza de jos. Cea cu care obișnuiai să mă răsfeți sau să mă trezești. Eram sigură că veniseși deja. Inima a început să-mi bată cu putere și încă îți simțeam mușcătura pe buză când m-am strecurat în hol, ascultând zgomotele de pe casa scării, convinsă că, dacă nu erai în spatele ușii, atunci aveam să te

găsesc în bucătărie, iar florile de pe chimonoul meu mi s-ar lipi de coapse, lumânările ar pâlpâi și pe ferestrele dormitorului s-ar vedea platanii cu trunchiurile lor lucitoare și uleioase de la ploaie.

Am aprins lumina. Becurile au luminat totul. Nu rămăsesem fără curent. Casa scării era goală. Nicăieri nu atârnau colaci de cabluri, tavanul jos nu era decorat cu rozete, pe pereți nu existau ornamente de nici un fel și aici nu era casa scării unui palat țarist. Scârțâitul din dormitor nu venea de la tine, ci de la mama, care se întorcea pe cealaltă parte. Nu te-am găsit nici în bucătărie, nici în dormitor și nu știu dacă mă temeam sau speram să-ți aud respirația în întuneric și parchetul scârțâind sub picioarele tale, ca în noaptea aceea din Odessa, prima noastră noapte împreună, cea după care am început să-mi dau seama de adevăratul preț al micilor mele aranjamente nevinovate.

Daria s-a trezit gemând. N-a părut surprinsă să mă vadă în camera ei de hotel, unde stăteam de veghe de ceva vreme. Poate își amintea cum o adusesem aici și și-a imaginat că am rămas peste noapte.

— Dă-mi un calmant.

Am scos din buzunar un Analgin și i l-am aruncat pe pat.

— Dă-mi apă.

Am încercat să-mi țin mânia în frâu la auzul poruncilor ei și m-am dus în baie. Aerul condiționat era eficient, dar nu într-atât de eficient încât să acopere duhoarea pe care reușise să o creeze Daria: un *potpourri* de medicamente, Ucraina și acreală de la vomă. Am încercat să împiedic trecutul să pătrundă în mine ținându-mi respirația. Nu a ajutat la nimic, cum nu a ajutat nici faptul că lumina becurilor era uniformă, rosturile faianței erau curate, prizele erau prinse în perete cu precizie scandinavă și fără urme de murdărie, spre deosebire de lucrurile Dariei, care atârnau peste tot și pe care le controlasem în timp ce dormea, dar fără să găsesc ceva util. Mi-am sprijinit o clipă capul de faianța rece și am simțit telefonul în buzunar. Ivan ar fi știut ce să facă. Când eram la ananghie, m-am bazat mereu pe el. Însă acum nu

mai aveam numărul lui Ivan. Nu mai vorbisem cu el de când plecasem, iar el nu știa unde eram sau că mama venise în vizită la mine. Am simțit un nod în stomac. Nu mă puteam gândi la mama, nu acum. Nici la Olejko. Sau la felul cum stăteau ei acum în casa mea lipsită de apărare. Trebuia să mă concentrez.

— Unde ești? a strigat Daria.

Am spălat un pahar cu săpun, l-am umplut și l-am băut, apoi l-am umplut iarăși pentru Daria. Înainte să ies din baie, mi-am amintit să-mi scot de la mână ceasul Zarea și să-l bag în buzunar. N-aș fi suportat ca Daria să-și bată joc de el.

— Ce facem azi?

— Trebuie să merg la lucru.

— Și după aceea? Hai să ne ducem împreună în parcul pentru câini.

— Nu e o idee bună.

— Ba e. Vreau s-o văd pe fată.

Gândul a înviorat-o atât de mult pe Daria, încât s-a ridicat din pat repetând numele fetei, Aino. L-a rostit de parcă sorbea dintr-un fagure de miere. În jurul gurii avea salivă uscată, care s-a spart în solzișori când a început să vorbească. Camera avea nevoie de curățenie, la fel ca Daria, însă atârnasem de clanța ușii tăblița cu „Nu deranjați!“. Înăuntru era atât de murdar, încât menajerele s-ar fi prins că e ceva în neregulă. Trebuia să mă ocup eu însămi de asta.

— La ce oră ieși de la lucru?

— Târziu.

— O să trebuiască să pleci suficient de devreme ca să ajungem la timp în parc, a spus Daria. Ar trebui să ieșim mai des împreună.

În ciuda mahmurelii, Daria părea mulțumită de seara noastră îmbibată de Jaloviina. Speram ca ziua de azi să nu mă coste la fel de mult. Cineva a bătut la ușă și am primit micul dejun pe care îl comandasem prin room-service. După ce am confirmat comanda, semnând cu numele Dariei, i-am închis băiatului ușa în nas. În timp ce aranjam farfuriile și turnam cafeaua, mi-am adunat tot

curajul. Nu am găsit alt mod de a o face pe Daria să-și revină decât amintindu-i de familia ei, deși nu aveam deloc chef să aduc vorba de Sokolovi.

— Ce se aude pe-acasă? Mama ta e tot în Snijne?

Daria și-a lăsat ușor degetele pe toarta ceștii de cafea. I-au rămas așa, înțepenite în acea poziție, ca mâna unui soldățel de plumb pe patul puștii. Trebuia să continui. Funcționa. Azi-dimineață încercasem să aflu de la mama dacă știa ce mai făceau Sokolovii. S-a mirat de întrebările mele. Nu mai vorbiserăm până atunci despre Sokolovi. M-am arătat jignită de faptul că era așa de uimită. Eram totuși în stare să vorbesc despre lucruri pe care nu le mai pomenisem înainte. Nu însemna că mă simțeam mai bine? Și mama n-ar trebui oare să mă susțină luând urna lui Oleg cu ea la țară, de preferință cât mai repede? Am subliniat cuvântul „urnă“. Am reușit să-l rostesc cu voce tare. Numai că mama nu mi-a prea fost de ajutor. Nu mai auzise nimic despre Sokolovi de ani de zile și nu știa dacă frații Dariei erau pe front și, în caz că da, în care dintre tabere, așa că trebuia să acționez cu grijă. Nu voiam să adâncesc și mai mult prăpastia dintre noi polemizând despre Rusia.

— Și fratele tău, Pavel? am continuat eu.

— La muncă.

— Da, desigur. Ce mai face familia lui Pavel? Nu avea un copil?

Am pus pe masă șervețelul, care se umezise în palmele mele. Nu dispuneam de nici o sumă pe care să o pot scrie pe el, ca după aceea să îl întind Dariei și astfel să rezolv situația. Nu pricepeam cum de am putut fi atât de proastă, încât să nu ciupesc și eu odinioară ceva pentru mine. Toată lumea în afară de mine o făcea și de aceea mă aflam acum lângă Daria și la mila ei. De aceea mama și Olejko erau în primejdie. De aceea viața idilică pe care o trăia băiatul din parcul pentru câini era pe punctul de a se destrăma. M-am uitat la Daria. Ochii ei au adoptat cunoscuta lor privire rece, inexpresivă.

— Dar fratele tău mai mic? A putut termina liceul?

Daria nu mi-a răspuns. Trebuia să continui bombardamentul,

deși aici nu puteam s-o duc pe acoperișul hotelului și s-o arunc de-acolo și nici nu puteam să-i amintesc de toți banii pe care i-ar pierde. Nu puteam să-i ofer bonusuri sau vacanțe gratuite. Nu aveam cum să o intimidez. Nu-l aveam pe Ivan. Nici pe Aleksei. Nici pe tine. Nu aveam nici o relație pe care s-o folosesc ca să le fac probleme Sokolovilor, nici la garda financiară, nici la guvern, nici la serviciile de informații, nici la vreun om aflat la putere. Însă tocmai dificultățile din familie au adus-o pe Daria la mine. Nu ar face nimic care să-i primejduiască pe membrii familiei ei. Cel puțin nu Daria pe care o știam eu. Nu înțelegea că acțiunile ei îi puneau în pericol și pe cei dragi?

Oftatul Dariei mi-a întrerupt șirul gândurilor.

— Mama e în Dnipro. După plecarea ta, agenția ne-a oferit un apartament. În opinia lor, era mai bine să am companie.

— Așadar, a trecut ceva timp de-atunci. Asta a fost înainte de război.

— Și Pavel s-a mutat la noi cu familia. A început să aibă probleme cu rinichii în Krivoi Rog.

M-am așteptat ca Daria să abordeze subiectul cu mai multă emoție. Îmi amintesc cum își suna mama în fiecare zi și cum mi-a arătat pozele cu nepoata ei. Acum nu mai scotea la iveală nici o poză. Nici măcar nu le avea la ea, măcar atât aflasem cât îi scotocisem prin lucruri. Mi-am dat seama că femeia de lângă mine vorbea despre rudele ei cu răceală, de parcă erau doar o amintire. M-au trecut fiorii. Conversația noastră nu-i amintise de ce venise să lucreze cu agenția: pentru binele familiei ei. Când voi pleca de la hotel, o voi suna pe mama și voi insista că e extrem de important să îl ducă imediat pe Olejko acasă. Îi voi spune că fiecare seară și noapte în compania lui Olejko îmi îngreuna procesul de vindecare și că s-ar putea să mă răzgândesc în orice clipă. Mi-am înfipt unghiile în palme. Trebuia să mă concentrez asupra familiei Dariei, nu asupra familiei mele.

— Ai vorbit cu mama ta în ultimele zile? E în regulă? am întrebat.

— De ce n-ar fi?

— Știe unde ești?

— La lucru.

Nu am comentat. Deși mamele erau oarbe când venea vorba de copiii lor, nu puteam crede în nici un caz că Valentina Sokolova o considera pe fiica ei aptă de muncă.

— Dar Pavel? Când ai auzit ultima oară de el?

— De unde interesul ăsta subit pentru familia mea?

— Dacă familia din parcul pentru câini te recunoaște, o să anunțe agenția. Ai uitat ce pățesc fetele care nu respectă contractul? Sau ce pățesc familiile lor? Dacă deja i s-a întâmplat ceva mamei tale? Sau fraților tăi? Sau nepoatei tale?

Daria a pufnit și a aruncat spre mine cu o chiflă. Chifla a căzut pe podea. Îi era sete și voia vin, nu un mic dejun plictisitor la hotel. Mi-a poruncit să-i mai aduc de băut. Toate astea se puteau sfârși azi, aici. Am strâns dopul de plută în palmă și mi-am amintit de camerele de supraveghere din hotel. Eram leoarcă de transpirație, îmi era greu să țin strâns în mână sticla de vin.

— De parcă ți-ar păsa de familia mea.

Am înghițit în sec. Exact de asta mă temeam.

— De fiecare dată când am mers la mormântul tatei, am blestemat ziua în care șleahta voastră a venit în Snijne. De ce n-ați putut rămâne unde erați?

Am pus sticla și dopul pe măsuță și am dat să plec. Daria căuta ceartă. N-aveam de gând să-i cânt în strună. Nu astăzi. N-am apucat să ajung până la ușă. Daria mi-a sărit în cale și mi-a dat un ghiont în piept. M-am tras înapoi. Daria m-a urmat. Am lăsat-o să șuiere. Am lăsat cuvintele să treacă pe lângă mine fără să le aud și m-am gândit la Lista mea de Lucruri Bune. Asta până când a zis:

— N-ai venit la înmormântarea tatălui meu.

Pe atunci Daria era doar un copil. Nu avea cum să-și amintească. Mama ei poate că da. Astfel de lucruri le rodeau?

— Am avut febră.

— Cu o zi înainte n-aveai.

În ziua aceea îmi îngropasem propriul tată.

— Nu te-ai obosit, deși noi am onorat moartea tatălui tău, a spus Daria. Am adus coroane, l-am însoțit pe ultimul drum, i-am pus garoafe pe sicriu. Tații noștri erau prieteni. Familiile noastre erau prietene. Pentru tine asta nu înseamnă nimic.

În amintirile mele relațiile dintre părinții noștri nu erau tocmai așa. Numai că nu avea nici un sens să o contrazic.

— Ești ca otrava, a șuierat Daria. Tot ce atingi devine otrăvitor. Sper ca mormântul tatălui tău să fie lovit de un obuz de mortier. Deși deja arată așa.

Am lăsat-o în cameră și am fugit afară.

După înmormântare eu nu am mai dus niciodată flori la mormântul tatălui meu, spre deosebire de mama. Mătușă-mea a pomenit o dată că mama s-a dus de Paște în Snijne cu trenul de noapte, ducând cu ea un coș cu pâine sfințită și ouă vopsite cu coji de ceapă roșie. Pe atunci eu lucram ca fotomodel și mama nu mi-a spus nimic. Când a început războiul, cimitirul s-a nimerit de partea greșită a liniei frontului și noi nu mai aveam în partea aceea nici un fel de rude care să poată merge să se îngrijească de mormintele familiei. Asta nu mă întrista. Și totuși cuvintele Dariei m-au rănit. Nu avea dreptul să vorbească așa de mormântul tatei.

Mama a ales poza pentru mormântul tatei, o poză pe care voia să o privească atunci când îl vizita. Tata n-ar fi ales-o niciodată. Piatra era mică, atâta cât ne-am putut permite, iar portretul imortalizat pe ea nu era mai mare de-o palmă. Gulerul și cămașa de-abia dacă i se vedeau. Gravura fusese făcută după o fotografie veche din pașaportul intern, iar la final tata arăta ca un ins oarecare. Nici măcar. Ca un bărbat fără mașină, ca un bărbat fără onoare, ca un bărbat fără putere. Ca un bărbat care a murit în propriul pat, sub propria plapumă, într-o casă al cărei tapet nu mai fusese schimbat de zeci de ani.

Numai că nu asta i s-a întâmplat tatei.

DNIPROPETROVSK

2009

Ți-am povestit despre tata de ziua mea, când am primit un buchet de flori, pe care l-am aruncat la gunoi imediat ce au plecat invitații. Colega mea îmi adusese garoafe cu fire de asparagus, fără să știe de cine mi-a amintit. Tata obișnuia să-i cumpere mamei astfel de buchete la aniversări, pentru că uneori asta era cam tot ce se găsea. Aranjamentul acela de flori, foarte popular în vremurile sovietice, se putea vedea peste tot, inclusiv pe vederi, și m-ar fi putut transporta în trecut, la momentele fericite din copilărie. Numai că mie îmi amintea doar de ceea ce pierdusem. De tata. După ce am aruncat buchetul la gunoi, mi-am dat seama că purtarea mea cerea o explicație.

— Tatei nu-i plăcea asparagusul, am spus eu – și nici măcar nu mințeam. I se părea că arată ca o buruiană.

Privirea ta plină de compasiune mă invita să îți povestesc mai multe, dar desigur că tu te gândeai la accidentul de pe șantier care, chipurile, i-ar fi curmat viața tatei la o vârstă mult prea tânără. În seara aceea ți-aș fi putut spune adevărul. Cu toate astea, cuvintele care mi-au ieșit pe gură au fost diferite de cele la care sperasem și m-am pomenit că-ți povestesc istorii amuzante despre el. L-am descris în fragmente atent selectate ca fiind un ins energic, ceea ce nu era o minciună, deși nu am pomenit cum tocmai această trăsătură l-a ajutat să scape de acasă când

serviciul militar i-a oferit ocazia. Tata așteptase armata precum un copil pe Moș Gerilă. Voia să ajungă într-un loc unde să poată trăi bine și de unde să nu se întoarcă într-un sicriu de zinc, iar în cele din urmă a reușit să fie repartizat în Republica Sovietică Socialistă Estonia, din a cărei capitală cunoscuții îi trimiseseră vederi și îi vorbiseră avântați despre magazinele bine aprovizionate de acolo. Tallinn era exact ceea ce își dorea, iar eu ți-am spus că de acolo se trăgea.

Doar că nu era adevărat. Tata se născuse în Snijne, de-aia ne-am mutat noi acolo. Ne-am mutat din Tallinn în casa unde copilărise tata, în casa părinților lui, iar mai târziu mi-am dat seama că probabil a considerat că Snijne era casa lui în toți anii în care a trăit altundeva.

Nu înțelegeam de ce am părăsit Tallinnul, din moment ce tata se străduise atât de mult să ajungă acolo. Tata își amintea adesea de aventura lui, care suna ca o poveste eroică, de felul cum se străduise să-și facă domiciliul în Tallinn imediat după armată. Termenul limită se apropia și locuințe nu se găseau. Situația s-a rezolvat când tata a reușit să se angajeze pe un șantier unde muncitorii primeau automat cazare într-un dormitor comun. Asta îi furniza adresa permanentă necesară pentru ștampila de reședință. A reușit să-și înregistreze acolo pașaportul intern, a devenit ca prin farmec un adevărat locuitor al Tallinnului datorită ingeniozității sale dintotdeauna, iar orașul i-a oferit posibilități care nu existau în Snijne. Tata s-a îndrăgostit de femeile din Tallinn. Cea mai minunată dintre ele, o dactilografă dulce ca mierea, mi-a devenit mamă.

Deși mai târziu viața tatălui meu a însemnat o serie de eșecuri, în Tallinn totul a fost diferit. Spiritul lui antreprenorial se dezvolta și afacerile lui aveau succes. Nimic nu sugera că ideile sale ar putea duce într-o bună zi la rezultate mai puțin dezirabile. Dacă tata scutura în mână o cutie de chibrituri și mă punea să ghicesc ce-i venise, știam imediat că era vorba de ceva distractiv, fie că era vorba de un cârnat obținut prin spate de la măcelărie, fie că verifica să vadă dacă un harbuz e copt ciocănindu-i coaja.

Credeam că tata va reuși mereu în toate.

Una din primele invenții ale tatălui meu a fost ceva despre care nu se temea să vorbească în gura mare. Avea legătură cu televiziunea finlandeză, care în Uniunea Sovietică se putea urmări doar de pe coasta nordică a Estoniei. Desigur, autoritățile au încercat să blocheze acea fereastră spre Occident bruind semnalul TV din Finlanda, însă tata a improvizat un adaptor cu ajutorul căruia le puteam urmări programele. Dispozitivul le-a folosit și altora, iar pe tata nu-l deranja câtuși de puțin că leafa lui de la fabrică era mai mică decât ar fi fost în minele din Snijne. Am putut să-ți povestesc și ție cum prima idee fructuoasă de afaceri a tatei s-a datorat brizei occidentale din Tallinn, pentru că trebuia totuși să-ți spun ceva despre el, iar invenția aceea ne fixa atât de bine în Tallinn, încât puteam vorbi fără grijă și despre rolul mamei. În biroul ei de la fabrică mama avea acces la o mașină de scris și, la sugestia tatei, a început să dactilografieze programele de televiziune finlandeze, traduse de prietena ei estoniană – pe care și ea le primea de la o cunoștință finlandeză –, apoi să le împartă muncitorilor din fabrică, dar și conducerii și informatorilor. La apogeul acestei acțiuni mama dactilografia sute de liste pe săptămână, iar tata își petrecea timpul asamblând adaptoare. Treptat, am început să primim ba un serviciu de ceai Lomonosov, ba un set de cafea, ba pahare de cristal pentru șampanie și coniac, iar tata a făcut rost pentru mama de un certificat medical în care scria că e însărcinată cu gemeni, așa că am primit un apartament mai mare. Mai multe nu puteam să-ți spun dacă voiam să rămân între limitele adevărului.

N-aș fi ghicit niciodată că părinții mei voiau să se mute, deși semnele au început să apară imediat după prăbușirea Uniunii Sovietice. De unde să fi ghicit? Nu merseserăm niciodată în vizită la rudele din RSS Ucraineană – ele veneau mereu la noi, pentru că voiau să meargă la cumpărături în Tallinn, micul Paris al Uniunii Sovietice. Nimeni nu ne-a propus vreodată să mergem în Donbas sau în Mîkolaiiv. Atunci când veneau la noi verii noștri din Ucraina, le povesteam serialele difuzate pe canalele TV finlandeze

și erau fermecați de *Dallas* și *Knight Rider*. Ei n-aveau de povestit nimic care să mă intereseze.

Când s-au deschis granițele, estonienii au pornit spre Finlanda, rușii spre Rusia, iar într-o bună zi mi-am dat seama că cele două apartamente de lângă noi erau goale. Într-unul locuise o bătrână la care obișnuiam să mănânc *okroșka*[1] vara. Ușa era deschisă, mobila dispăruse și dispăruse și bătrâna. Rămăsese doar câinele, un bișon *bolonka* sur. Finlandezul care a cumpărat apartamentul a stat de vorbă cu tata. O rusoaică îmbrăcată în haine occidentale a făcut pe interpreta. Mi-a atras imediat atenția. Mama încă se dădea pe păr cu lac de mobilă, dar tânăra asta folosea evident altceva, ceva care mirosea frumos, a deodorant finlandez. Din poșetă îi atârnau niște căști de walkman. Văzusem așa ceva la televiziunea finlandeză. Mama mi-a întrerupt cercetarea când a apărut cu o prăjitură în mâini și mi-a poruncit să o ajut. Mi-am vârât pe furiș degetele în crema de unt în timp ce aranjam paharele de cristal pe fața de masă. Era clar că ne veniseră în vizită niște persoane distinse. Altfel n-am fi avut pe masă o salată de boeuf plină de maioneză. Musafirii au adus cafea adevărată, așa că am scos din vitrină ceșcuțele mititele pe care le foloseam doar la ocazii mari. Eram uluită de desfășurarea de forțe, căci așa ceva vedeam doar de Anul Nou, și am șterpelit niște felii de cârnat, cărora le-am scos bucățile de grăsime mari cât unghia, iar mama, care urmărea concentrată conversația, nici n-a băgat de seamă. Îmi doream foarte mult să încerc minicasetofonul acela, iar dacă tata intenționa să facă negoț cu așa ceva, voiam să am și eu unul. Fătuca a observat cât de atentă îl priveam, mi-a făcut cu ochiul și mi-a strecurat în mână carcasa de plastic. Când i-am deschis capacul, mi-a șoptit că mi-l dădea cadou. Nu mai primisem niciodată așa ceva. M-am cufundat în melodii complet necunoscute. Am studiat aparatul. Înregistra. Avea și radio. Prindeam și posturile de radio finlandeze.

Îmi amintesc cât am regretat că nu avusesem unul pe vremea când toți băieții trebuiau să își facă stagiul militar în armata sovietică. Aș fi putut pune pe picioare o mică afacere vânzând

casete înregistrate de pe posturile de radio finlandeze și poate că mi-aș fi salvat și verișorul. Știam că alții le trimiseseră ofițerilor înregistrări cu trupele de muzică preferate din Occident. Ar fi fost mult mai ușor de expediat prin poștă decât sticlele de Vana Tallinn. Poate că eram și un pic îndrăgostită de vărul meu, pe care îl întâlnisem când venise cu mama lui la cumpărături în Tallinn. În timp ce mă gândeam la toate astea, am ridicat privirea și am văzut că bunica scosese deja valizele din dormitor.

Am plecat la câteva zile după vizita acelor oameni distinși. Nu am înțeles caracterul definitiv al situației și am crezut că mai întâi o duceam pe bunica la Vinița, după care îi vizitam pe părinții tatei în Snijne și apoi ne întorceam la Tallinn înainte de ultimele episoade din *Dinastia*. Nu mi-a trecut prin minte că vreunul din noi ar vrea să locuiască într-un sat negru de cărbune și uitat de lume tocmai acum, când în sfârșit întreaga lume se deschidea. Și în nici un caz tata. Mama și babușca tocmai se bucuraseră văzând cum se prăbușesc busturile lui Lenin în Estonia. Și ne-am mutat într-un loc în care acestea erau încă la locul lor.

Tata a furat un camion de la fabrică și s-a dus să cumpere combustibil de la trupele Armatei Roșii, care se aflau încă în țară. Apoi a venit să ne ia. Eu m-am târâit agale și am izbit cu picioarele în valizele învelite în nişte saci de pânză albi, ca să nu li se strice feţele de carton. Erau pline cu lucruri cumpărate în momentul când ne-am temut că rublele se vor devaloriza și am luat aproape orice, atât lucruri ce se dădeau pe cartelă, cât și din cele vândute la liber. Tata ne-a spus să lăsăm măcar o parte din ele, măcar fețele de pernă umplute până la refuz cu obiecte, fiindcă acolo, la destinație, o să avem de toate. Mama nu l-a crezut. Își amintea foarte bine singura ei călătorie în Ucraina. Pe atunci făceai autostopul și mergeai în remorcile camioanelor de marfă până la oraș ca să cumperi pâine, fiindcă la sat nu exista nici măcar așa ceva. Tata a pufnit și a scuturat cutia de chibrituri de parcă ne zorea la drum. Era de părere că de-acum Snijne va fi complet diferit. Acum Moscova nu mai putea stoarce resursele

din Snijne. Acum veniseră alte vremuri.

I-am ascultat cum se ceartă și am continuat să lovesc cu piciorul în bagaj până când pantoful mi-a trecut prin marginea de carton a unei valize, dar asta nu a întârziat plecarea mai mult decât o făcuse disputa verbală a părinților. Tata a cedat în fața mamei și toate pachetele nefolosite de prosoape și cearșafuri cumpărate în ultimele zile ale rublei au călătorit cu noi în Ucraina, ca un fel de trusou de nuntă.

Bunica a plâns tot drumul, însă din alte motive decât mine. Urma să ajungă acasă și să fie îngropată în pământul strămoșesc. Ascultându-i cum trăncănesc, mă simțeam ca o străină în propria familie. Amintirile își croiau drum spre suprafață ca semințele care încolțesc în crăpăturile din asfalt și, în afară de mine, toată lumea le simțea pe tălpile pantofilor.

Nu-mi amintesc când a început bunica să vorbească despre Ucraina ca despre casa ei. Mi-am imaginat că se referea la apartamentul nostru din Tallinn, iar când mi-am dat seama că nu era așa, am crezut că pur și simplu îmbătrânea. Înțelegeam însă dorul ei de casă: se născuse în apropiere de Vinița, apoi fusese deportată în Siberia și ne vorbea mereu în ucraineană. Cu toate astea, destinul mamei mele, născută în exil, a fost altul. Mama, care vorbea rusă cu tata, își clădise o viață în Estonia. Avea un frate care nici nu se gândea să părăsească Tallinnul. Unchiul meu vorbea cu mama în ucraineană, cu tata în rusă și cu estonienii în estonă – mai poticnit, dar cel puțin încerca – și îi invitase pe părinții mei să lucreze la localul cu șașlâc pe care avea să-l deschidă cu prima ocazie la marginea autostrăzii. Și-atunci de ce Dumnezeu s-a molipsit mama de dorul pe care-l simțea bunica? De ce s-a implicat mama în nebuniile tatei? Chiar se simțea străină în Tallinn și îi era dor de Ucraina sau era vorba doar de teama de schimbare?

Sau oare plecarea noastră a fost atât de rapidă din cauză că în camion aveam și o servietă diplomat plină cu dolari?

Totul trebuie să fi început când a sunat Maksim Sokolov, iar eu am răspuns. La celălalt capăt al liniei pârâitoare era un om care

întreba de tata. S-a prezentat drept Maks. L-am chemat pe tata la telefon și m-am dus în bucătărie. Am întrebat-o pe mama cine era Maks. Mama a pus pe masă borcanul cu supa de varză rămasă. A stat o clipă pe gânduri, apoi mi-a răspuns că Maksim Sokolov era cel mai bun prieten al tatei. În tinerețe făcuseră parte din același club sportiv, iar Maks, care încă locuia cu familia în Snijne, venise la noi în vizită înainte de nașterea fiicei sale, Daria. Pe atunci eram atât de mică, încât nu-mi aminteam vizitele lui, deși mama a spus că aveam multe poze alb-negru cu ei doi împreună. În ele tata era cu Maks fie la pescuit, fie la diverse concursuri sportive. Pe acelea mi le aminteam.

Tata vorbea la telefon pe hol. A început să întindă firul telefonului și apoi să-l răsucească într-o spirală. Am așteptat ca mama să mârâie la el. Degeaba. Ea a întors urechea în direcția propozițiilor vagi ale tatei, ridicând călcâiul în papucii de casă care scârțâiau de fiecare dată când își schimba poziția, iar talpa lor freca podeaua. Supa bolborosea. Flăcări albastre dansau sub fundul oalei, iar polonicul se izbea neîncetat de aluminiul ei, rotindu-se fără nici un rost, până când mama nu s-a mai putut abține și s-a apropiat de hol. Când tata a pus receptorul la loc, deja mirosea a fum dinspre aragaz. Nici unul din ei n-a băgat de seamă. M-am grăbit să închid butelia și să sting ochiul aragazului. Ușa sufrageriei s-a trântit. M-am strecurat în spatele ei, dar n-am reușit să înțeleg ce ziceau părinții mei. Auzeam doar zornăitul cutiei de chibrituri, care-mi amintea de niște *maracas*: tata era încântat.

După ce și-au încheiat conversația, au venit amândoi în bucătărie. Eu scosesem deja farfuriile. Mama a început să așeze în dulap vasele lăsate la uscat pe chiuvetă. Tata își scutura țigara în scrumieră. Eu mi-am îndoit lingura de aluminiu, iar mama nici măcar nu m-a oprit. Nici unul din ei nu s-a așezat la masă.

— Cum îți place caviarul roșu? mi-a trântit el.

Mama i-a făcut semn să tacă, dar eu am dat din cap. Bineînțeles că-mi plăcea, cui nu-i plăcea?

— Și dacă ți-aș da caviar negru? Ce-ai zice de asta?

Îmi plăcea caviarul, dar n-am priceput că era vorba de Donbas.

Anul următor noul parlament al Estoniei ne-a declarat străini. Nu știam ce însemna asta: probabil mult timp pierdut prin diverse birouri ale statului, cereri de angajare și permise de reședință, ceva de genul ăsta. Birocrația tipică. Mama s-a întrebat în treacăt dacă bunicul meu estonian, care se născuse pe vremea primei republici estone, ne putea conferi dreptul la cetățenie fără a mai da teste de limbă. Nu înțelegeam de ce-și bătea capul, cu siguranță tata putea aranja lucrurile. Întotdeauna reușea. Poate că tocmai în vremurile acelea au început să pomenească tot mai des de Ucraina, iar bunica a început să depene amintiri despre munții Carpați și despre casa ei de lângă Vinița. Brusc, tuturor le era dor de perele ucrainene, de caisele ucrainene, de harbujii ucraineni, de parcă aici flămânziserăm în ultimii ani.

La fel ca toți ceilalți ucraineni, ne aflam undeva la mijloc: rușii nu ne considerau tocmai ruși, iar estonienii ne credeau întru totul ruși. Uneori o prindeam pe mama cum se uită la pașaportul ei sovietic la fel cum se uita la ruble înainte ca Estonia să-și bată propria monedă. Ca și când n-ar fi știut ce să facă cu el, ca și când ar fi fost un obiect străin, venit din spațiu.

Nu băgasem de seamă nici că tata nu mai stătea lângă mine ca să ne uităm împreună la televiziunea finlandeză, de la care învățasem finlandeza la fel ca estonienii. Tata n-a învățat-o, așa că a ratat oportunitățile de afaceri cu finlandezii, de care profitau estonienii care le știau limba. Tata a rămas cu ochii în soare. Poate că asta l-a făcut să-și contacteze vechiul amic și să-l întrebe cum mai mergeau lucrurile pe-acasă. Poate că de aceea l-a sunat Maksim Sokolov. Poate că informațiile din acea convorbire telefonică l-au făcut pe tata să tot repete ca un papagal că apăruse o nouă oportunitate de afaceri și că voia să profite de ea. De caviarul negru.

1. Ciorbă rece cu legume (rusă).

SNIJNE

1992-1996

Când am ajuns în cele din urmă în Snijne, după un drum lung și obositor, am simţit imediat că acolo ceva era în neregulă – foarte în neregulă. Nu-mi dădeam seama dacă bunica din partea tatălui, pe care nu o mai văzusem de-un car de ani, era încântată de sosirea noastră sau expresia de pe chipul babuștei Galina era una de surpriză neîncrezătoare. Și-a arătat dinții de metal fără să zâmbească. Tata ne-a lăsat în bucătăria mamei lui și s-a dus să se vadă cu partenerii lui de afaceri. Camionul încărcat era parcat în stradă, iar bunica Vilina rămăsese pe traseu, la niște rude, și eu m-am gândit că și noi ar fi trebuit să facem la fel. În Vinița fuseserăm întâmpinați cu căldură, iar parcurile orașului erau frumoase și verzi. Și-acum eram în locul ăsta.

— Lung drumul până aici, a spus babușca.

Mama își tot muta greutatea de pe un picior pe altul. Babușca Galina continua să mestece niște propolis și se plângea de dantură. În cele din urmă și-a șters mâinile de marginea rochiei și și-a luat bastonul. Am crezut că până la urmă vine să ne îmbrățișeze, dar ea a luat cu polonicul un pic de apă dintr-un vas, a băut și s-a dus să sufle în fitilul candelei.

Am văzut cu coada ochiului cum și-a făcut cruce și a șters praful inexistent de pe o fotografie cu soțul ei răposat, în care acesta poza cu toate medaliile sale din Marele Război pentru

Apărarea Patriei pe piept, de parcă se pregătea de o paradă militară. Mama s-a întors să se uite afară, chiar dacă nu era nimic de văzut, doar de un câine care își târâia lanțul. Nu știam ce s-o fi întâmplat cu fostul cățel al bunicii. Fusese un bișon *bolonka,* o rasă populară în calendare și cărți poștale. Apărea adesea pe felicitările pe care mi le trimitea babușca Galina.

— Poate c-ar trebui să mergi la cumpărături, a propus în cele din urmă mama.

Voia să dispar din calea ei, ca să poată vorbi în liniște cu soacră-sa. Mi-au întins niște bucăți de hârtie și abia atunci mi-am dat seama ce bombănise tata mai înainte. Aici nu exista nici un fel de monedă proprie. Se plătea cu un fel de înlocuitori numiți karbovaneți.

La casă abacul zornăia la fel ca în Tallinn, dar rafturile erau și mai goale. Vânzătoarea decupa niște dreptunghiuri dintr-o bucată de hârtie întinsă de singura clientă din prăvălie și le înfigea într-un fel de ac gros, fixat pe tejghea cu vârful în sus. Clienta părea să cumpere sare. Nu știam ce-aș fi putut cumpăra eu cu banii mei de jucărie, cărora li se zicea cupoane, așa că am ieșit și m-am dus la plimbare. Blocurile miroseau a urină de pisică, la fel ca acasă, iar pereții erau făcuți din aceleași cărămizi cenușii. În mijlocul clădirilor neterminate creștea iarba. Cele mai multe dintre rarele mașini de-acolo erau rusești, iar câteva, ucrainene. În timpul călătoriei tata a tot făcut glume pe seama lor, fiindcă la Zaporojeț motorul era în spate, iar portbagajul, în față. Nu se vedea nici urmă din mașinile occidentale care-i plăceau tatei.

Movila stranie care se zărea la orizont era nouă, iar după ce am mai mers puțin, mi-am dat seama că nu era singura. Tot felul de turnuri de mină se înălțau spre cer precum monumentul lui Iuri Gagarin, pe care îl văzusem pe drum. Tot noi erau și camioanele cu cărbune, și tufișul căruia tata îi spunea arbore de caramel.

Am trecut pe lângă o ușă zăvorâtă, dincolo de care părea să fi fost o cofetărie pentru copii. Draperiile arătau noi. Pe zidurile exterioare era un mozaic cu personajele cunoscute din desene

animate, lupul și iepurele. *Nu, pogodi!*, așa se numea emisiunea. „Stai că-ți arăt eu.“ Stai că-ți arăt eu cum ne vom întoarce acasă înainte să înceapă școala. Nu se putea altfel. Pur și simplu îmi era imposibil să-mi închipui altceva. Am zăbovit pe afară, împrăștiind pietrișul cu piciorul încoace și-ncolo. M-am dat în leagănul de pe care se cojea vopseaua și apoi, după ce mi-am luat destul avânt, am tras nişte șuturi năprasnice în rahații de câine de pe jos. Amânam să merg acasă la babușca, pentru că mă gândeam că tata nu s-a întors încă și atmosfera de-acolo nu s-a transformat în lipsa mea într-o sărbătoare veselă a revederii.

Am avut dreptate. Când am intrat în casă, mama nici n-a părut să mă vadă. S-a dus cu soacră-sa ca să continue discuția în cameră. Au închis ușa după ele, au deschis televizorul și au dat sonorul mai tare. A răsunat cunoscuta melodie a programului *Vremia* de pe canalul Rusia 1, ceea ce însemna că sosise momentul pentru știrile de la ora nouă din Moscova. Îmi lăsaseră pe masa din bucătărie o farfurie cu clătite și un borcan de gem. Pe mușama se vedeau urme cenușii de cuțit. Am oprit difuzorul de la radioficare. Nu-mi aminteam ca la noi în Tallinn să fi ascultat cineva programele difuzate astfel, deși pe perete stătea atârnat unul din acele aparate sovietice, poreclite megafoane sau tălăngi. M-am uitat în jur. Nu se vedea nici un fel de antenă radio. De undeva din depărtare s-au auzit niște bubuituri. Mai târziu mi-am dat seama că fuseseră împușcături și că nu trebuia să le dau niciodată atenție.

Nu l-am văzut pe tata timp de o săptămână. Mă furișam prin casă cu căștile walkmanului pe urechi. Din când în când opream muzica și încercam să prind frânturi din discuții pe care nu trebuia să le aud, să aflu ceva care ar lămuri cumva situația. Am ajuns la concluzia că tata plecase împreună cu Maksim Sokolov în Rusia sau în Donețk.

Când, în cele din urmă, tata s-a întors, m-a rugat să-l urmez până afară. Chipurile, mersul îmi făcea bine. Tata mergea pe mijlocul drumului, eu îl însoțeam pe margine. Tata mirosea a tărie, totuși era treaz. Am observat că adoptase un alt stil de mers: intenționat mai lent și un pic legănat. Ca și când avea tot timpul din lume și tot spațiul ăla era al lui.

— Nu-ți place nimic?

N-am priceput la ce se referea.

— Din case, a explicat el. Hai, n-avem toată ziua la dispoziție.

Când a apărut un camion cu cărbune, de-abia a apucat să se dea la o parte. A fluturat relaxat din mână spre șofer. De parcă îl cunoștea. De parcă îi dăduse permisiunea să-l ocolească.

— Iată, acela e viitorul.

M-am uitat spre camion și n-am văzut decât un nor de praf în urma lui. Tata mi-a zâmbit. Nu vedeam nici un motiv să zâmbească.

— Nu mai găsești nicăieri antracit ca la noi în Donbas, a spus el. Așadar, te-ai decis? Care-i cea mai frumoasă casă din zonă?

Am arătat grăbită spre o casă cu frontoane mozaicate și obloane vopsite în culoarea ouălor de cinteză. Tata a pornit într-acolo, a deschis poarta cu piciorul și s-a dus să bată la ușa casei. Am fugit după el. Găinile cotcodăceau, câinele se zbătea în lanț. În ușă a apărut o femeie speriată.

— Cât cereți pe casa asta?

Tata a scos un teanc de dolari.

— Nu e de vânzare.

— Acum e.

Femeia a încercat să tragă de clanță. Tata a blocat ușa cu piciorul și a intrat înăuntru. Am apucat să zăresc gura căscată a femeii și sprâncenele ei arcuite ca niște seceri. Baticul ei înflorat a dispărut în umbră. M-am întors la poartă, întrebându-mă dacă ar trebui să merg să-i spun mamei ce s-a întâmplat. Nu am apucat. Tata a apărut cu cheia în mână. Mi-a aruncat-o și mi-a spus că puteam începe să descărcăm camionul. Avea nevoie de el la lucru.

Cu excepția fotografiilor, femeia lăsase totul. Lăsase găinile, câinele din lanț, mobila, medaliile răposatului ei soț, o colecție amestecată de publicații ale partidului comunist, un dulap plin cu rochii de creton și indispensabili de bumbac, o cutie cu batiste folosite pentru bărbați, femei și copii, toate frumos călcate și împăturite colț la colț, un deșteptător Slava, care ticăia cu exact aceleași sunete pe care le scotea și ceasul nostru de acasă, din Tallinn, și cel al babuștei. Tata ne-a lăsat în bucătăria aceea străină, fiindcă se grăbea. Mama s-a așezat pe un scaun. Ceașca de ceai a fostei locatare rămăsese pe masă, pe jumătate plină, iar pe aragaz se afla o oală de aluminiu cu borș de verdețuri, care se răcea. Ne-am uitat una la alta. Cioburi de sticlă mi-au scrâşnit sub sandale. Mama a luat cupoanele rămase într-un colț al dulăpiorului, le-a răsfoit puțin, apoi le-a pus la loc.

— Bun, a spus ea. Ne aducem valizele înăuntru?

Eu nu m-am urnit.

— Nu e nici o grabă. Numai să apucăm s-o facem înainte să vină bunica Vilina.

— Cum adică să vină? Aici?

— Păi, mă gândesc că nu poate să stea pentru totdeauna la oamenii ăia.

— De ce Dumnezeu ar vrea să vină aici? N-a visat tot timpul la Vinița?

— Să nu-i povestești bunicii despre casa asta dacă-i scrii. Și

nici de Svetlana.

Nu o cunoscusem pe Svetlana, dar îi știam povestea. Prietena babuștei Galina locuise pe un lot frumușel de pământ până când niște gopnici[1] rași în cap au început să-i bată la ușă, cerându-i să le dea casa, altfel o pățește. În cele din urmă Svetlana și-a vândut casa cu două sute de dolari și s-a mutat în Rusia. Mama nu trebuia să-mi explice de ce era mai bine să tac. Și bunica Vilina fusese silită odinioară să lase totul în urmă și nu uitase niciodată asta, mai ales ceea ce se întâmplase cu animalele ei. Era limpede că nu-i vom spune cum am obținut noua noastră casă. Totuși nu credeam că bunica ar accepta să se mute aici. Era o lume complet diferită de cea la care tânjise.

— Să-l lăsăm acum pe taică-tău să caute în Snijne ceea ce și-a dorit atât de mult.

— Și-apoi o să plecăm? am întrebat. De ce nu putem pleca chiar acum? Sau de ce nu putem pleca noi două? Tata poate veni dup-aia.

— Dacă-l lăsăm acum pe tata aici, n-o să-l mai vedem niciodată, a zis mama.

Când a spus asta, i-a tremurat bărbia.

M-am dus să văd dacă televizorul din cameră funcționa. Singurul canal TV pe care l-am putut prinde era Rusia 1. În rest, doar purici.

Cel puțin casa pe care am numit-o a noastră avea apă curentă, deși numai rece. După ce-au trecut lunile de vară, soarele nu mai era îndeajuns de puternic ca să încălzească rezervorul pentru dușul din curte și începusem să-i pomenesc tatei de asta ori de câte ori îl vedeam. Nu-mi păsa că păream o snoabă. Îmi era dor de baia noastră decentă din Tallinn și nu pricepeam nepăsarea mamei. Mama nu părea să observe nici măcar că pe fundul oalei rămâneau niște sedimente ciudate atunci când fierbea apa sau poate că nu îndrăznea să se plângă tatei. Era ciudat. Eu îndrăzneam, deși era absolut inutil. Când s-a săturat de sâcâiala mea, tata mi-a sugerat să caut o casă mai bine dotată. Eu nu voiam altă casă. Voiam înapoi acasă.

Mirosul fostei locatare a stăruit mult timp în casă. Intra în hainele mele, în rochiile mamei și în părul ei. Mă feream de ea când încerca să mă mângâie pe braț. Mirosea a străină și miroseam și eu a străină, deși am curățat podelele cu clor, am frecat oalele cu cenușă și sare, am măturat pânzele de păianjen, am șters bine ușile, mai ales în jurul clanțelor, și am pulverizat pe tapet niște parfum franțuzesc autentic pe care tata l-a adus într-o seară într-o cutiuță. Nimic din toate astea nu a alungat mirosul femeii. Câinele nu se obișnuia cu noi și tata se săturase de zornăiala lanțului. I-am dat drumul pe furiș înainte ca tata să-i facă ceva, să-l bată sau să-l omoare. El nu părea să observe că întreaga casă duhnea a Opium de la Yves Saint Laurent și a străină bătrână, o combinație bizară de moarte iminentă și opulență.

1. *Gopnic* sau *gopnik* (rusă) – termen în circulație în fosta Uniune Sovietică de la sfârșitul secolului XX. Gopnicii erau de obicei tineri din clasele sociale sărace și erau reprezentanții unei subculturi agresive, fiind asociați cu lumea interlopă, consumul de alcool și activitățile infracționale.

Vestea despre moartea bunicii Vilina nu m-a făcut să plâng. N-am plâns nici în timpul călătoriei interminabile până la Vinița, nici la înmormântarea plină de chipuri străine. N-am plâns, chiar dacă, odată cu bunica, mi-am îngropat și speranțele tainice de a merge la ea, de a mă muta cu totul la ea. Am refuzat să interiorizez experiența și nu înțelegeam de ce mama se grăbea să plece la Snijne imediat după praznic, de ce se repezise să ia trenul de noapte fierbinte ca o saună. Mamei nu-i plăcea peisajul din Donbas mai mult decât mie, iar eu voiam să rămân măcar un pic acolo.

— Nu se știe ce mai născocește tata între timp, mi-a explicat ea. Mai bine să mergem și să vedem ce face.

Trenul era sufocant încă din gară. Mi se făcea rău doar la gândul că o să-mi petrec toată noaptea în el. I-am șoptit mamei că mă duc să caut ceva de mâncare și m-am înghesuit pe culoarul îngust, chiar dacă mama a strigat în urma mea că aveam destule merinde. O femeie din spatele meu i-a blocat calea cu bagajele ei, așa că mama nu m-a ajuns și am apucat să sar pe peronul plin de oameni. Dacă aș găsi un tren care să meargă departe, mi-a trecut mie prin minte. Dacă aș găsi un tren care să meargă spre Tallinn. Dacă aș găsi un tren care să meargă oriunde altundeva, numai nu spre oblastia Donețk. M-am uitat la conductorul cu chipiu din fața mea, care lua pachete şi le ducea la destinatari contra cost. Oare m-ar putea ascunde în cabina lui sau altundeva? Aș reuși oare să scap cu totul de mama? Numai că trenul nu mergea spre Tallinn. Trebuia să existe altul. Unul din trenuri mergea cu siguranță într-acolo. Unul în care să mă pot strecura. Am mers grăbită mai departe, de parcă asta era ultima mea șansă să ajung acasă, când am auzit pe cineva vorbind despre Moscova. Moscova? De ce nu?

Era mai bine decât Snijne. O femeie care stătea lângă tren se ducea cu niște sacoșe mari la piețele din Moscova. Altcineva trăgea în aceeași direcție o grămadă de *kravciuşki*, nişte cărucioare care puteau fi folosite la căratul bagajelor femeii, așa că omul cu pricina a căzut imediat la înțelegere cu ea. Eu nu aveam cărucioare de vânzare, nici măcar bancnote din țara asta, oricare vor fi fost ele, doar o icoană a Maicii Domnului pe care mi-o dăduse bunica. O țineam în buzunar. Bunica o cumpărase de la un vânzător ambulant lângă catedrala Nevski din Tallinn. N-aș fi ajuns prea departe cu ea. Nu aveam nimic cu care să fac troc, nu aveam de unde să fac rost de bani, nu aveam cum să scap. Am auzit vocea mamei răsunând în urma mea. M-am prefăcut că nu o aud, m-am împins printre pardesie și bagaje și m-am repezit fără țintă înainte, până când mulțimea a început să urce în cel mai apropiat tren și m-a târât după ea. N-am mai putut scăpa din înghesuiala de pasageri care înaintau cu îndârjire și m-am pomenit într-un tren local care încerca zadarnic să închidă ușile automate. Câteva dintre ferestrele vagonului erau deschise. Oamenii au strecurat prin ele un bebeluș ce zbiera și mai multe bagaje. M-am prins de mânerul banchetei și am observat că tapițeria din mușama fusese jupuită de pe banchete. Cineva o vânduse și pe asta. Mi-am auzit iarăși numele. Mama a reușit să se strecoare după mine, m-a înșfăcat și m-a târât pe peron exact în clipa când trenul a pornit. Mi-a îndesat în mână o batistă umedă și mi-a șoptit că mai aveam în bagaj altele curate. Nu am priceput de ce a făcut asta. Apoi mi-am dat seama că scânceam. La înmormântarea bunicii Vilina nu vărsasem nici o lacrimă. De ce acum? Mi-am șters nasul. Batista era a bunicii. I-am recunoscut dungile mătăsoase, albastru-deschis, și am început să plâng și mai tare. Nu mă mai puteam muta niciodată la bunica. Mă întorceam într-un oraș ostil, unde lumea se uita chiorâș la mine, și la o școală în care n-aveam nici un prieten. Babușca Galina ne îndemnase să nu pomenim de Vinița și cu atât mai puțin de rudele noastre din vest. Se pare că locuitorilor din est nu le plăceau oamenii de acolo și viceversa.

Cum stăteam pe priciul meu din trenul de noapte, m-am prefăcut că dorm, timp în care am încercat să-mi amintesc *Dinastia*. Pierdusem ultimele episoade din serial și nimeni nu-mi scrisese ca să-mi povestească ce s-a întâmplat. Înainte să ne mutăm, prietena mea Evelin tocmai se pregătea să meargă în vizită la rudele ei din Suedia, iar Marina se ducea cu mama ei să culeagă căpșune în Finlanda. Nu le interesa cum îmi merge mie – și de ce le-ar fi interesat? Mă îndoiesc că de-acum mai existam pentru ele.

În Snijne ne aștepta o surpriză. Tata făcuse rost de un televizor nou și își petrecuse seara reglându-l. Cred că era felul lui de a se revanșa pentru că lipsise de la înmormântare. S-a lăudat că în cele din urmă vom putea urmări canalele de televiziune ucrainene. Babușca Galina nu a fost încântată. A izbit de câteva ori cu bastonul în dulap. Remarcasem și mai înainte modul demonstrativ în care își folosea bastonul, dar nu știam ce însemna. O făcea mereu când tata apărea acasă. Am verificat ce se afla în dulap: o stivă cu săpunuri de față. O dată am găsit acolo hrișcă. Mama a văzut unde mă uitam și mi-a explicat despre ce era vorba. Babuștei nu-i plăceau schimbările și nu avea încredere în planurile de afaceri ale tatei. Pentru ea bucățile de hârtie, cum ar fi acțiunile, n-aveau nici o valoare atâta vreme cât salariile și pensiile erau plătite în conserve de pește, vată sanitară sau bucăți de săpun, pe care iarna următoare puteam să le dăm la schimb pe cartofi, pentru că altceva nu se găsea. În timp ce mama îmi povestea asta, mi-a trecut prin minte că măcar puteam chitui ferestrele pentru toamnă. Bunica înfigea între sticla și ramele ferestrelor bucăți de hârtie sau de pânză frecate cu săpun. M-am bucurat că măcar un lucru se putea rezolva. De parcă m-aș fi împăcat cu gândul că vom rămâne în Snijne. De parcă, asemenea bunicii, eram sigură că afacerile tatălui meu nu ne vor asigura un trai decent, deși directorii fabricilor și cei ai minelor se îmbogățeau și își dezvoltau propriile afaceri, dând la schimb cărbune pentru tot felul de lucruri. În afacerile astea erau implicați și alți cunoscuți de-ai tatei, iar unul din ei, care avea planuri chiar mai mărețe decât ale lui sau ale lui Maksim Sokolov, locuia în Donețk. Tata nu ne-a luat niciodată la întâlnirile lui. Nimeni nu pomenea de dolarii pe care îi adusese cu el în Snijne.

Începeam să cred că visasem cum tata ascunsese o servietă diplomat în spatele canapelei de acasă, din Tallinn, și cum eu mă uitasem să văd ce conținea. Poate că visasem și că văzusem servieta aceea diplomat sub bordul camionului.

Noile canale de televiziune nu mi-au adus nici o alinare. De traducerea și dublajul puținelor programe străine se ocupa un singur bărbat, care vorbea de parcă avea un cârlig de rufe pe nas. Își trântea traducerile nazale cum se nimerea și eu mă temeam că voi uita până și bruma de engleză și finlandeză pe care o învățasem de la televizor în Tallinn. Auzisem că unii prindeau un canal TV care difuza desene animate americane fără dublaj, dar noi n-am avut norocul ăla. Iar mama nu-mi mai vorbea în ucraineană. Limba a dispărut pur și simplu și într-o noapte ea mi-a spus Alionka, ca în rusă, nu Olenka. Și nici măcar nu și-a dat seama.

Nu pricepeam ce ni se întâmpla. În Tallinn mă bazasem pe faptul că tata știa să aranjeze totul cum nu se putea mai bine. Acum nu mai aveam încredere în priceperea lui în afaceri. Uneori se întâmpla să-l văd de departe prin oraș, când ducea undeva niște mardeiași rași în cap sau când le explica ceva, plin de importanță, derbedeilor în pantaloni de trening și geci de piele rezemați de zidul vreunei clădiri.

O dată am găsit pe masa din bucătărie o scrisoare adresată de babușca televiziunii centrale, o cerere de reluare a unui program. Mama semnase deja cererea babuștei către postul de televiziune de a relua *Sclava Isaura*, care prezenta drumul unei sclave braziliene spre libertate. A trebuit să semnez și eu cererea, care urma să fie expediată la Moscova. Am dus scrisoarea la poștă și, în timp ce îi dădeam drumul în cutie, mi-am dat seama cât de absurd era totul. La fel ca toți ceilalți, și eu abia așteptam să văd telenovela *Și bogații plâng*, precum și alte programe vechi, dublate prost în limba greșită și în care umerii femeilor erau întotdeauna mai înguști decât ai celor din *Dinastia*.

Poate că atunci, în timp ce stăteam în fața cutiei poștale, am început să plănuiesc să scap de-acolo. Sau cel puțin atunci mi-a

trecut prin cap că aveam nevoie de dolari și de acte. Chiar dacă eram înregistrată oficial în Tallinn, mă îndoiam că puteam face prea curând ceva cu pașaportul meu sovietic intern. Nici măcar nu știam sigur dacă mai eram cetățeană a vreunei țări, dacă puteam ajunge cu actele mele în vreun alt loc decât Rusia sau dacă nu ne trebuia cumva o viză de ședere în Ucraina. Pe mama treaba asta nu o mai îngrijora la fel de mult ca odinioară. Doar dădea din mână: tata se va ocupa de toate, nu avea rost să-mi bat capul cu așa ceva.

Nimeni altcineva din familia noastră nu părea să plece din acel orășel uitat de lume.

Într-o noapte m-am trezit la auzul unei voci străine din bucătărie. În conversație părea să fie vorba despre zdrobirea degetelor cuiva cu portiera mașinii. Am auzit pașii tatei și am recunoscut felul în care lovea cu polonicul de apă în marginea găleții smălțuite. Mama nu făcea niciodată zgomot atunci când dormeam.

— Mama băiatului ăluia a venit la mine, a spus babușca. Mi-a spus ce s-a întâmplat.

— Păi, atunci de ce nu și-a vândut acțiunile? a zis tata și Maksim Sokolov l-a susținut. Idiotul voia mai mulți dolari.

M-am gândit la ce zisese tata. Înțelegeam deja suficient de multe despre privatizare și dezmembrarea sistemului sovietic ca să știu că muncitorii din fabrici primeau un anumit număr de acțiuni, în funcție de vechimea în muncă, iar tata și prietenii lui mergeau să le cumpere în numele cuiva, poate în numele omului ăluia din Donețk.

— Sigur c-o să vândă. Toți vând. Babușca Galina i-a spus mamei băiatului că, dacă n-o face, o să fie dat afară, nu? a zis Maksim. Unde-și imaginează idiotul ăla c-o să mai găsească de lucru?

Prin crăpătura ușii se strecura fum de țigară. Vocea lui Maksim era respectuoasă, deși mai era și altceva în ea, ceva ca mirosul de clor, care îți irită nările.

— În orice caz, totul ar fi mai plăcut dacă babușca Galina i-ar explica prietenei ei cum stau lucrurile. Nu rentează să fii prost.

Tata îi aproba spusele lui Maksim cu pufnituri și comentarii scurte, apăsate: evident, desigur, fără îndoială.

— De ce trebuie să mă amestec eu în încurcăturile tinerilor? a spus îndurerată bunica.

Mama nu zicea nimic. Nici măcar nu se clintea. Era atât de tăcută, încât ai fi crezut că bunica discuta doar cu fiul ei și cu Maksim. Am auzit zgomotul unei oale mișcate din loc. Babușca se ridicase să aranjeze vasele pentru răsaduri, paharele și ziarele și, din când în când, ciocănea cu bastonul, de parcă ar fi vrut să-i curețe capătul de noroi.

— Bătaia asta de cap mi-a ajuns, a spus babușca. Nu mai veniți cu problemele voastre sub acoperișul meu.

Ușa s-a trântit când cei doi amici au plecat iarăși în drumul lor, iar mama s-a dezmeticit. Am auzit papucii ei de casă îndreptându-se spre aragaz și spre dulap. M-am întins să mă uit la deșteptător. Încă nu era nici măcar miezul nopții. Tata nu explica niciodată ce făcea. Era mereu grăbit și de-abia îl mai vedeam. Când apărea, zăcea în pat și bea zeamă de murături din borcan ca să-și potolească mahmureala, apoi pleca imediat ce-și revenea. Dormeam în continuare la babușca Galina, deși toate lucrurile noastre fuseseră mutate într-o casă care se presupunea că era noua noastră locuință.

— Privatizarea înseamnă oportunități, a spus mama cu precauție.

— Nu înseamnă altceva decât că familia președintelui cumpără fabricile pentru ai lor la un preț de nimic, a oftat babușca. Pentru noi, toți ceilalți, privatizarea înseamnă amenințări și degete rupte. Sau mai rău.

Nu știam sigur dacă am auzit un șâșâit. În orice caz, era o șușoteală.

— Dar o să le vorbești totuși prietenelor tale despre acțiunile alea, așa-i, babușca?

Mama repeta cuvintele învățate de la tata de parcă vorbea o limbă străină pe care de fapt nu o știa, însă pe care trebuia să o vorbească. Îi lipseau încrederea în sine a tatei, convingerea și energia lui. Nu cred că mama înțelegea ceva din cuvintele lui. Dar de data asta în vocea mamei nu se mai auzea tonul acela vag disprețuitor care se simțea atunci când ea se referea la cuvintele occidentale ce se strecurau treptat în limba vorbită. Eram uluită

că îl imita pe tata, că îl imita pe Maksim Sokolov.

Apucasem să aflu câte ceva despre Maksim Sokolov. Omul părea la fel de descurcăreț ca tata și nu se lăsase descurajat de faptul că talentul lui de boxer nu fusese suficient de mare ca să-l facă să fie selectat pentru competițiile internaționale. Mai apoi a devenit antrenor, iar după prăbușirea Uniunii Sovietice a rămas fără salariu, la fel ca mulți alții. Îi stătea însă la dispoziție o turmă întreagă de tineri fără slujbe și fără viitor. Maksim Sokolov nu avea de gând să-i lase să piardă vremea în sala de sport și să ronțăie semințe de floarea-soarelui. I-a pus pe băieți la treabă și a acceptat opțiunile disponibile celor ca el. În minele de cărbune și în domeniul pazei și securității se găsea întotdeauna de lucru. El a ales ambele variante și l-a luat și pe tata împreună cu el, ca partener de afaceri care nu doar că avea aceleași planuri, dar îi mai imita și gesturile. În puținele rânduri când era acasă, tata stătea cumva mai lățit, împingând scaunul departe de masă, aproape până în mijlocul încăperii. Prima dată nu am înțeles ce l-a apucat. Dar când l-am văzut pe Maksim Sokolov stând lângă tata, mi-am dat seama de unde venea și noul lui stil de mers. Avea aceeași origine ca și felul lui arogant de a sta pe scaun.

Data următoare când tata a venit acasă să-și schimbe cămașa, m-am strecurat după el în cameră și i-am oferit niște suc de cireșe.

— L-am făcut chiar eu, am spus, sperând să-l țin locului măcar cât își golea paharul.

Tata nu s-a întors spre mine, ci a continuat să caute prin dulap, răvășind hainele stivuite frumos de mama și doborându-le pe cele puse pe umerașe. Am lăsat paharul cu suc pe masă, am ridicat o rochie de pe jos și am spus că-i caut eu ceva să pună pe el. Am vorbit cât am putut de blând. Tata s-a tras mai încolo și a luat paharul pe care i-l oferisem, ba chiar mi-a mulțumit. Am observat că nu mai avea la încheietură ceasul lui de mână Slava. Îl înlocuise de-acum cu unul de plastic, cu cadran digital.

— N-o să dureze mult, am spus eu, împingând la o parte niște haine.

Am găsit cămașa tatei aproape imediat, dar m-am prefăcut că mă uit în continuare prin dulap.

— Mi-ar plăcea să vin și eu o dată să dau o tură cu tine.

Nu îndrăzneam să mă uit înspre el ca să văd ce efect avuseseră cuvintele mele.

— I-auzi la ea.

L-am auzit cum își mai toarnă suc, iar graba lui părea să se fi risipit întru câtva.

— Mama te-a pus să-mi ceri asta?

I-am întins cămașa și am scuturat din cap. Mama era la magazin cu babușca și nu trebuia să știe nimic despre conversația noastră, cu atât mai puțin despre propunerea mea. Tata m-a măsurat cu privirea.

— În curând vom da o tură cu o mașină occidentală adevărată.

Ce spui de asta, raza mea de soare?

Am încercat să par încântată. Afară, în stradă, tata era așteptat de o Volgă și de un șofer care i-a deschis portiera. Până săptămâna trecută circulase cu o Jiguli portocalie, cu bancheta din spate acoperită cu un covor. Găsisem la picioare, lângă pedale, un animal de pluș uitat, prietenul cu urechi mari al crocodilului Ghena, Ceburașka. Asta fusese prima mașină a tatei.

— Ai nevoie de acțiunile alea pentru o mașină occidentală, am spus eu.

— Raza mea de soare are perfectă dreptate.

— Crezi că babușca își va convinge prietenele să le vândă?

— S-ar zice că tu nu o crezi.

— Mă pot ocupa eu de asta. Pe dolari.

Tata a izbucnit în râs. N-a spus nimic despre faptul că trăsesem cu urechea la conversațiile lor.

— Asta-i fetița mea, a încuviințat el. Numai că așa ceva nu e deloc potrivit pentru fetițe. O să găsim noi altceva pentru tine. Ceva numai al tău.

În timp ce ieșeam, m-a numit iarăși raza lui de soare și mi-a strecurat în mână o bancnotă de zece dolari, pe care am ascuns-o sub cureaua ceasului.

În seara aceea am ieșit în curtea din spate. Gura de la *kopanka* era acoperită cu o bucată de tablă și nu aveam voie în nici un caz să mă apropii de ea, din cauza riscului de prăbușire. Mă duceam totuși pe furiș, chiar dacă îmi venea să plâng, chiar dacă îmi era teamă, chiar dacă mi se punea un nod în gât. Era locul meu secret. Acum devenise și ascunzătoarea penarului meu de lemn, unde îmi țineam economiile care mă vor ajuta să scap. Am studiat bancnota, i-am netezit cutele. Arăta ca dolarii din servieta tatei sau din servieta aia din vis. Am mirosit-o. Mirosea altfel decât rublele. Voi avea nevoie de mult mai multe pentru planurile mele, dar cel puțin era un început. Dacă tata venea beat acasă, aveam să-i scot mai multe din buzunar.

La început Maksim Sokolov și oamenii lui au săpat puțul. Încetul cu încetul, am început să-mi dau seama care erau regulile

jocului și cum se storceau venituri din cărbunele acela. Tot ce se scotea din gropile săpate era transportat pentru procesare laolaltă cu cărbunele din minele de stat, iar subvențiile guvernamentale se plăteau în funcție de tonaj. Tata și Maksim vorbeau despre subvenții cam în același fel în care vorbeau despre acțiuni și erau tot atât de interesați și de camioane. Acestea se îndreptau șiruri-șiruri spre destinații unde oficial nu aveau ce să caute. Se găsea suficient de lucru pentru oricine era dornic să muncească. Nu știam că pe atunci afacerile erau abia la început, că la docurile de cărbune o să se facă și mai multă înghesuială, că toate acele *kopanki* vor deveni o amenințare pentru minele legale, că vor ajunge să distrugă străzile principale ale orașului, că trupurile vor cădea din cimitir în puțul săpat exact alături de el. Că în *kopanka* vor merge să lucreze copii plătiți cu un dolar pe zi. Poate că mergeau deja, doar că eu n-o știam. Habar n-aveam cât de sus țintea tata și prietenii lui, că voiau să ajungă până la cer și dincolo de el, până la soare. Ca Gagarin.

Tata nu mi-a uitat rugămintea și, din când în când, a început să mă ia și pe mine cu mașina. O dată a oprit brusc la marginea drumului și nici măcar n-a observat că mă lovisem cu capul de bord, atât de încântat era de ceea ce voia să-mi arate. Numai că, oricât m-am străduit, nu am văzut în direcția în care arăta cu degetul decât siluetele sumbre ale movilelor de steril. Pe vremuri mergeam împreună la grădina zoologică și o dată am fost chiar și la circul din Moscova. Acum mergeam doar la mine. M-am căutat în buzunar după batistă, dar n-am găsit-o, așa că mi-am șters nasul pe furiș cu mâneca, pe care au rămas niște muci negri.

— Îi vezi pe băieții ăia? a întrebat tata. Ia ghicește ce fac.

M-am uitat iar în direcția aceea și în cele din urmă am văzut o gașcă de copii. Auzeam râsete și țipete. Băieții se distrau. Tata a lăsat geamul jos și a așteptat ca puștii să se apropie de drum.

— Ce-ați găsit? le-a strigat el.

Ștrengarii s-au oprit și ne-au măsurat cu privirea. Cel mai scund dintre ei a ridicat ceva ce semăna cu un bolovan.

— Pot să verific? a întrebat tata și s-a dat jos din mașină.

Puștanii s-au adunat în jurul lui ca să-și prezinte pietrele, iar tata le-a dat ceva care a creat mare agitație, poate dolari, poate gumă de mestecat sau țigări occidentale. Am văzut din spatele lui cum a ridicat admirativ pietrele spre cer.

Cele trei pietre care mi-au picat în poală m-au făcut să tresar.

— Fosile, a zis tata, apoi a trântit portiera.

Mi-am încleștat mâna de banchetă și m-am holbat afară. În spatele grupului de băieți ce se retrăgea am observat o bătrână aplecată: alegea bucățile de cărbune care i se păreau cât de cât bune și le punea în sacoșă, oprindu-se când și când ca să se sprijine în baston.

— Ia uite, o scoică. Și acolo-i o cochilie de melc, a spus tata și a luat bucățile murdare una câte una din poala mea. Și noi mergeam odinioară să ne jucăm la movilele alea și erau tone de chestii din astea.

— Cu cine? Cu Maksim?

— Cu Maksim și cu alții. Apoi le pictam. Ce zici, mergem într-o zi să vedem dacă găsim și noi câteva?

Nu mai eram copil, dar nu am spus-o cu voce tare. L-am lăsat pe tata să se bucure, să pună fosilele înapoi pe fusta mea de culoare deschisă, și m-am gândit la dolarii pe care probabil că îi dăduse băieților, nu mie.

Pe măsură ce ne apropiam de destinație, vedeam cum tata strânge mai tare de volan și nu mai încetinește la gropi. Nu mai părea să observe nici denivelările care făceau ca organismele acelea pietrificate să se lovească de coapsele mele. Aș fi vrut să las prețioasele comori ale tatei jos, pe podeaua mașinii. Nu am îndrăznit. Melcii erau imenși.

Mașina s-a oprit și tata s-a uitat la mine, parcă așteptând ceva. Nu știam unde să mă uit. Nu vedeam nimic, doar un peisaj minier obișnuit. Avea totuși ceva deosebit, pentru că tata mi-a cerut să sugerez un nume pentru acea mină. Toate noile magazine, chioșcuri și tot soiul de alte localuri răsărite aici ca ciupercile după ploaie purtau nume de femei, așa că am propus și eu câteva, dar tata doar a scuturat din cap. Aveam nevoie de ceva mai măreț. Tata învârtea cutia de chibrituri în mână.

— Eroii Cosmosului. Un nume bun, așa-i?

— Sună a Uniunea Sovietică.

După părerea tatei, o mină nu se putea numi Pamela sau Sue Ellen. La urma urmei, ne aflam în Donbas, aici se plăteau cele mai bune salarii, iar eroul muncii socialiste Alexei Stahanov locuise, practic, în vecinătate până în ziua morții. Vocea tatei suna aproape ca un tractor.

— Într-o zi toate astea vor fi ale noastre. Și nu va mai dura mult.

— Ale lui Maksim și ale tale sau cum?

Tata a râs și m-a bătut ușor pe umăr.

— Maks are propria lui mină. Asta e pentru noi, pentru tine și pentru mine. Ce spune de asta mica mea rază de soare?

Soarele apunea în spatele movilelor, iar tata s-a întors să se scalde în lumina razelor care se stingeau. Parcă stătea să se bronzeze. Nu-l mai recunoșteam. Mi-am amintit cum zicea uneori mama că, atunci când iubesc niște locuri vechi, oamenii se iubesc în primul rând pe ei înșiși. Își îndeplinea tata visele despre care mama și eu nu știuserăm nimic? Îi admirase pe mineri când era copil? Atunci de ce n-a rămas aici de la bun început? Sau poate că numai acum își putea îndeplini visul lui străvechi? Eram sigură că băieții care se jucau acolo ar fi găsit un nume potrivit pentru mina tatei. Îi admirau realizările, faptul că devenise primul bărbat care avea mașina lui, iar apoi un bărbat care avea șofer.

Însă eu nu voiam să devin fata care își împingea bicicleta pe lângă casa babuștei indiferent de vreme. Era de vârsta mea și căra pe bicicletă un sac cu cărbune, probabil pentru a-și încălzi casa. Desigur, dacă planurile tatălui meu reușeau, nu mi s-ar fi întâmplat niciodată așa ceva. Doar că eu nu credeam că așa vor sta lucrurile. Poate pentru că nu îmi puteam imagina cum ar fi viața fiicei unui baron al mineritului sau ce sume ar avea la dispoziție o astfel de fată. Nu cunoșteam astfel de fete. Nu înțelegeam ce ar însemna asta. Însă mă puteam imagina foarte ușor împingând bicicleta. Deja simțeam ghidonul în mână și povara cărbunelui, care era mai grea decât găletile de tablă zincată cu care căram apă pentru babușca.

Ultimii vânzători de flori tocmai își închideau tarabele când tata a virat spre cimitir. A parcat chiar în fața porții. Vizitatorii întârziați își strângeau merindele și se pregăteau să plece, aruncând la gunoi ziarele folosite ca fețe de masă. Am deschis portiera și am călcat pe o floare de plastic căzută pe jos. Am încercat să par binedispusă. Dimineața fusesem la mormintele familiei împreună cu mama și babușca Galina, dar tata voia să meargă la pomenirea morților împreună cu mine. Venise să mă ia de acasă pentru asta. Era ceva.

După ce am mers o vreme printre morminte, mi-am dat seama că ne îndreptam în direcția greșită. Tata nu-și mai amintea unde era îngropat bunicul. N-am spus nimic, ci am luat-o ușor în direcția bună. Acum, că agitația de dimineață se potolise, mi-am dat seama că florile din coroane aduseseră vara printre toți cei răposați și făcuseră din cimitir locul cel mai frumos din întreg orașul. Dacă Snijne ar arăta mereu așa, poate că aș fi în stare să trăiesc în el. Mi-am alungat gândul din minte. Momentele de slăbiciune îmi întârziau îndeplinirea planului. Eu aveam nevoie de hotărâre, nu de lucruri care m-ar putea face să prind rădăcini aici. Nu de vreun iubit, nici de vreun animal de casă, nici de vreun cinematograf la care aș fi sperat să mă ducă cineva – de nici un loc în care mi-aș fi dorit să merg cu cineva. Și nici de cetățenia ucraineană, de care tata încerca să facă rost pentru noi. Tata a înșfăcat o plăcintă de pe mormântul cuiva și mi-a oferit și mie din ea. Am refuzat.

— Ei, hai, ține de tradiție! Unde crezi că dispare mâncarea pe care o lasă aici?

— Nu mi-e foame.

— Mergeam și eu la cimitir de Ziua Victoriei. Eu și vreo doi

prieteni. Mereu găseam ceva de mâncare și cred că aici am încercat prima oară să fumez.

Știam la care prieteni se referea.

— Și beam și tărie.

Tata a apucat o sticlă de pe un alt mormânt și, după ce a luat o gură, mi-a întins-o și mie. I-a picat repede fisa că-mi oferea votcă și și-a retras mâna în timp ce-și dregea glasul. M-am prefăcut că nu observ și m-am concentrat să caut mormântul. În cele din urmă l-am găsit. În Tallinn nu se sărbătorea Radonița[1], iar pe bunicul îl știam exclusiv din poze, care păreau grele din cauza rândurilor de medalii ce-i acopereau pieptul. Fotografia de pe piatra funerară era una asemănătoare. Dimineața spălasem piatra împreună cu babușca, iar ea m-a întrebat dacă și în piețele din Tallinn se vindeau acum medalii ca suvenire pentru turiști. Se pare că în Moscova se făcea așa ceva, se vindeau medalii cu duiumul. Înainte ca mama să apuce să răspundă, am mințit că eu nu văzusem așa ceva. Colţurile gurii mamei s-au arcuit în sus. Nu-mi aminteam când o văzusem zâmbind ultima oară.

Tata s-a uitat la mormântul bunicului. Ouăle de Paște aranjate în cerc azi-dimineață erau încă aici.

— Am adus niște mărărițe.

Am aruncat o privire la mormântul vecin. Avea o ghirlandă imensă în fața pietrei funerare. Noi nu aveam așa ceva.

— Foarte bine, a mormăit tata.

A așezat pe mormântul bunicului un pachet de țigări Prima.

— Asta fuma întotdeauna. Totuși babușca nu și-a amintit să aducă tutun, nu-i așa?

M-am enervat. Nu-l cunoscusem pe bunicul îndeajuns de bine încât să urmez cum se cuvine obiceiurile din ziua asta, astfel ca tata să mă poată lăuda. Nu avea sens să visez azi la dolari. Îmi mutam greutatea de pe un picior pe altul, încercând să mă gândesc la vreun lucru cu care să cresc în ochii tatei. M-am pomenit că întreb dacă bunicul a vrut într-adevăr să fie miner și, spre surprinderea mea, chipul tatei s-a luminat. M-am temut că spusesem ceva ciudat, însă el era entuziasmat. Din câte se părea,

salariul și beneficiile oferite de munca asta erau bune. Tata nu s-a oprit aici. A continuat cu poveștile despre bunicul mai mult decât m-aș fi așteptat, mai mult decât îmi vorbise de nu știu câtă vreme. Singurul lucru care îl deranjase pe bunicul era că în mină nu știai niciodată cum e vremea la suprafață. Unii s-au obișnuit cu asta, el însă nu. Zilele de muncă erau fierbinți, dar când ieșea, la suprafață putea să fie iarnă. Am văzut undeva mai încolo un câine vagabond. S-a oprit când a dat peste ceva bun de mâncare și și-a vârât botul într-o tufă de crizanteme. Nu prea mai voiam să aud lucruri despre bunicul. Eu nu-mi petreceam zilele la sute de metri sub pământ, dar mă simțeam cumva la fel: viața mea de dinainte era departe, iar oamenii și serialele TV care țineau de ea mi-erau la fel de inaccesibile ca nopțile de vară de pe malul Mării Baltice, ce se scurgeau fără mine. Deodată mi-am dat seama ce zisese tata. Îl întrebasem când a vrut bunicul să devină miner, iar el zisese „în cele din urmă“. În cele din urmă, nu de la bun început.

— Deci inițial nu și-a dorit să lucreze în mină?

— Păi, nu. Ți-am povestit vreodată cum a ajuns bunicul în Snijne? S-a născut în Tver.

— Unde?

— Tver a fost numit mai apoi Kalinin. Pe atunci însă bunicul plecase deja din orașul lui natal. A mărșăluit în rândurile Armatei Roșii până la Berlin în Marele Război pentru Apărarea Patriei și a petrecut un an acolo. Apoi a venit un ordin. Soldaților li s-a poruncit să meargă în Donbas ca să repare minele distruse de război. Tata n-a vrut să meargă acolo. Ar fi preferat să se întoarcă acasă. Numai că dacă refuza, ajungea în lagăr.

Mi-am amintit cum pufnise bunica Vilina la ideea de a se muta cu noi în Snijne. În opinia ei, Donbas era un teritoriu prea rusesc, o regiune în care mergeau doar oamenii care au renunțat la orice speranță, care și-au pierdut pământul și satul, rădăcinile și familia, limba, credința, chiar și sufletul. Mergeau în Donbas pentru că oricine putea lucra în mină, oricine putea fugi acolo dacă voia să i se piardă urma, să scape de țar sau de puterea

roșie. Odinioară furnalul fusese alimentat de robii fugiți de la stăpân, apoi de țăranii din gospodăriile colective, care mureau de foame. Mai târziu oamenii au mers acolo doar forțat. La fel ca mine. Aveam ceva în comun cu bunicul. Nici el nu voise să vină aici. Cu toate astea, sfârșise și el în țărâna din Donbas. Eu n-o voi face. O să mă străduiesc din răsputeri să împiedic asta. Aveam douăzeci și cinci de dolari puși deoparte. Îmi trebuiau mai mulți. Mi-am pus în minte ca anul viitor, pe vremea asta, să fiu deja altundeva.

— Ascultă, uneori viața poate fi grea. Totuși, dacă tragi tare, o scoți cumva la capăt.

Aproape că l-am întrebat dacă vorbea despre bunicul sau despre Maksim Sokolov. Am considerat însă că era mai înțelept să tac din gură. Am înșfăcat sticla cu tărie din mâna tatei. Nu s-a împotrivit, dar a spus că nu era nevoie să afle și mama.

— Mina aia în care a lucrat bunicul tău e încă în proprietatea statului, dar cine știe…

Tata s-a oprit brusc.

— Ce-ai zice să-i spunem mina Berlin?

1. Sărbătoare similară cu Paștele Blajinilor, în care credincioșii pravoslavnici se duc cu mâncare și băutură la mormintele familiei. Numită Radonița (sau Radunița) la ruși și Provodî la ucraineni, ea se serbează în a doua marți după Paște.

Tata nu venea niciodată să mă ia de la școală. De-aia m-am speriat așa de tare când l-am văzut pe marginea drumului la sfârșitul orelor. Adidașii albi îi străluceau în lumina soarelui. Stătea sprijinit de o mașină străină. Am crezut că mama pățise ceva și am încetinit pasul. Apoi am remarcat zâmbetul tatei și cutia de chibrituri pe care o tot arunca în aer. Nu mi-a spus de ce venise. Doar m-a strâns tare în brațe. Și asta era ciudat și trebuia să însemne ceva. Poate voia să-mi spună un lucru pe care nu trebuiau să-l audă cei de acasă. Poate era ceva legat de vreo femeie. Femeia cea nouă. Simțisem de ceva vreme mirosul unei femei amestecat cu cel al tăriei. Îl simțeam în geaca de piele a tatei și în gulerul cămășii lui.

— Hai să dăm o tură, mi-a spus el, pornind motorul. Doar am promis.

Am sărit în mașină și am simțit cum se uită colegii la mine. Tata aștepta să spun ceva. Nu înțelegeam despre ce vorbea.

— Putem lua alta dacă asta nu-ți place. Chiar și roșie. Orice culoare vrei tu.

Inițial nu m-am prins că asta era mașina tatei. Crezusem că era doar șoferul cuiva. O mașină occidentală. Brusc, mi-am dat seama de ce apăruse tata în fața școlii. Voia să-și împărtășească bucuria cu mine.

— Foarte frumoasă.

— Ia uite aici.

Tata mi-a arătat toate funcțiile de pe bord. Mă temeam că va observa lipsa mea de entuziasm și eram pregătită să-i spun că fetele nu se prea pricep la tehnologie, însă el n-a băgat de seamă nimic.

— Unde o lași noaptea?

Tata a călcat accelerația. Nu mi-a răspuns. Încă de când a văzut Volga, bunica a spus că în curtea ei n-avea ce să caute nimic mai mare decât o bicicletă. Nu voia să atragă hoții la ea acasă. Atunci tata pufnise. Nu au mai discutat pe tema asta, așa că am presupus că tata făcuse rost de un loc în vreun garaj. Abia acum mi-am dat seama că, poate, femeia cea nouă avea o casă cu un garaj nou-nouț în curte. Poate că femeii îi plăcea afacerea tatei. Poate că își doreau același stil de viață, în care să meargă înainte și să aibă obiective. Nu visuri, ci obiective. Gândul la casa femeii celei noi m-a făcut să mă ambalez așa cum n-o făcuse mașina. Și dacă tata prefera să țină la ea, nu la noi, lucrurile pe care le obținuse? Își dusese acolo și servieta cu dolari? Trebuia să o întâlnesc pe femeia aceea, indiferent ce credea mama despre asta. Dacă banii existau și mai rămăsese ceva din ei, îi voi găsi, iar apoi, din partea mea, mama și tata n-aveau decât să se despartă. Tata putea să-și păstreze mina, discursurile șmechere, mașinile rapide și învârtelile cu gopnicii lui, iar eu o voi duce pe mama în Tallinn și voi face rost de o casă ai cărei pereți nu erau făcuți din zgură, ca la babușca. Voi cumpăra o casă din cărămidă. Voi cumpăra o casă solidă, sub care nu se va săpa după cărbune.

Mi-o imaginam pe femeia cea nouă asemenea fetei de la care primisem walkmanul în Tallinn. Genul de fată care n-ar lăsa niciodată un bărbat să o vadă într-un halat de casă țipător sau în galoși. Ar asculta doar radioul și muzică din colecția ei de casete și discuri și ar avea cu siguranță un videocasetofon. Probabil că tata i-ar face rost de filme pe casete video de la vreun contrabandist și s-ar uita împreună la ele. Poate că tata i-a dat femeii și fosilele pe care le lăsasem pe podeaua Volgăi. Nu m-aș mira s-o fi făcut. Nici unul dintre cadourile lui n-ar face să apară pe chipul femeii expresiile pe care le stârneau în casa babuștei Galina. Nu mai purtam pantofii sport occidentali pe care mi-i dăduse tata. Ar fi însemnat să o trădez pe mama, așa că îi vârâsem în aceeași cutie ascunsă în *kopanka* din spatele casei, cutia în care îmi țineam și walkmanul.

Tata a oprit mașina la marginea drumului. În fața noastră se

întindeau movilele de steril. Un câine vagabond cu urechile pleoştite își croia drum pe pantă.

— Ți-ai făcut prieteni la școală? m-a întrebat el pentru prima dată.

— Acum n-ar trebui să mergem acasă? am întrebat eu. Ne așteaptă mama.

Aș fi vrut să adaug că bunica a promis că face *vatrușka*[1], dar știam că era inutil să-l ademenesc cu asta, așa că am tăcut. Tata voise să-mi arate noua lui mașină – mie, nu altcuiva. Nu aveam de gând să stric momentul ăsta special. Mama nu-l mai văzuse pe tata de săptămâni bune și nu-l va vedea nici astăzi, deși îl aștepta cum așteptau pensionarii din Tallinn să vină poștașul cu pensia. Jefuitorii știau și ei când venea poștașul cu banii, de aceea în ziua de pensie bătrânele erau agitate. Era o asociație stranie. Mama nu era bătrână. Cu toate astea, ea și babușca Galina începuseră cumva să semene una cu alta. Se bucurau doar de lucrurile care nu mai făceau parte din viața tatei. Tata nu mai venea acasă purtând familiarele sandale maronii pe care le purtase dintotdeauna, de aceeași culoare cu ciorapii coborâți pe glezne. Nu-și mai începea ziua trăgându-și ceasul, iar seara, la cină, nu mai povestea entuziasmat cum a vândut o tonă de adaptoare. Nu mai fuma Prima, ci Marlboro. Nici nu-l mai puteai convinge să urce de bunăvoie într-un autobuz, troleibuz sau tren. Înainte de Snijne, nu mai mersesem niciodată doar cu tata într-o mașină. Acum părea să fie singura postură în care îl mai întâlneam. Și știam că nu avea să renunțe niciodată la mașină.

Tata și-a aprins o țigară cu chibritul. Spre surprinderea mea, mi-a oferit și mie una, ca unui adult. Am scuturat din cap și am scos din panoul portierei un cornet de hârtie lipicioasă. Vechea lui preferință pentru bomboanele cu agrișe mi-a amintit de tatăl pe care-l pierdusem.

— Ce-ar fi să mergem undeva? Unde ai vrea să mergi? Poți alege locul.

— Oriunde? În vacanță?

— Da, în vacanță. A trecut mult prea mult timp de când am

fost ultima oară.

Am încercat să nu-mi arăt încântarea. Tata nu venise să mă ia de la școală doar ca să-mi arate noua lui mașină.

— Am putea merge în străinătate? În Occident? Într-o țară în care poți primi ușor viză?

— Nu contează. Te poți decide mai târziu. Gândește-te la asta.

— Fugim de ceva?

Tata a tresărit.

— De unde naiba ți-a venit ideea asta?

— Unul din băieții de la mine din clasă n-a mai venit la școală și toată lumea zice că tatăl lui n-a vrut să renunțe la acțiuni. De atunci nu s-a mai auzit nimic de nimeni din familia lui.

— Atunci a fost vina lui.

— Eu i-aș fi convins să vândă.

Tata a luat un chibrit și l-a răsucit o clipă între degete.

— Ascultă, trebuie să-i cer o mică favoare razei mele de soare.

— Pot să-i spun și mamei? Dar vacanța? O să mergem împreună?

— Mergem, mergem. Dar nu e nevoie ca mama ta să-și facă griji.

Tata mi-a povestit că în curând era ziua de naștere a fiicei unui cunoscut de-al lui. Omul era directorul unei fabrici sau uzine și acolo urmau să fie mulți copii de ștabi. Nimeni nu și-ar da seama care din invitați a înșfăcat listele cu certificatele de acțiuni ale firmei și nimeni n-ar fi atent la o fetișcană ca mine. Tata era sigur că hârtiile erau acasă la director și că puteam pune mâna cu ușurință pe toate listele de nume. Dacă biroul era încuiat, eu trebuia să-i fac un semn și atunci el ar fi obținut cumva cheile. Și nici n-o să bea prea mult, pentru că urma să aibă o zi plină, în vreme ce toți ceilalți vor fi mahmuri. După ce găseam documentele, trebuia să mă prefac că mă simt rău, iar tata avea să mă ducă acasă. Cu cât mai repede, cu atât mai bine, însă nu înainte să găsesc listele. S-ar fi ocupat el singur de treaba asta, dar casa avea paznici și câini, așa că nu putea să dea o spargere. Însă pentru mine avea să fie ușor.

În timp ce tata îmi explica detaliile misiunii, eu am început să mă gândesc la alte lucruri. Plănuiam deja cum voi evada în timpul vacanței pe care mi-o promisese. Dacă aș merge la fratele mamei din Tallinn? Poate că m-ar lăsa să stau la el sau mi-ar găsi ceva de lucru în Finlanda. Și dacă o vacanță împreună ar putea repara totul? Oare ar uita tata, fie și doar pentru o clipă, de ce a vrut să vină în Snijne? Și-ar aminti ce bine ne mergea înainte? Poate că nu va fi nevoie să dispar. Totul ar reveni la normal.

Am acceptat să-l ajut pentru o sută de dolari.

În drum spre casă, tata m-a numit micul lui soare.

1. Plăcintă tradițională ucraineană, asemănătoare cu brânzoaicele.

Nu mai aveam vești de la tata de o săptămână când ne-am pomenit cu un străin la poartă. Câinele a început să latre și mama a încremenit cu mâinile în răzorul de ochiul-boului, pe care începuse în sfârșit să-l aranjeze. Eu îmi făceam temele la matematică în curte și am ridicat privirea ca să văd dacă avea cineva de gând să-l întâmpine pe bărbatul acela care o strigase pe babușca pe numele întreg. Bunica a tresărit, dar nu s-a ridicat de pe scăunel ca să se ducă la ușă.

Bărbatul a anunțat că e de la miliție. Ne-am uitat o clipă unele la altele. Cu siguranță aducea vești proaste.

Babușca și-a luat bastonul și s-a chinuit să se ridice. S-a oprit o clipă în fața porții, apoi, într-un târziu, a tras zăvorul. Mama nu s-a clintit. Milițianul s-a oprit la o distanță rezonabilă de câinele care mârâia monoton și s-a uitat într-o parte, s-a uitat la pantofii lui, apoi la unghii… Am așteptat să rostească numele tatei și nu am fost surprinsă când a făcut-o.

— A fost găsit un cadavru în mina Zasiadko, a spus bărbatul. Bănuim că e…

Milițianul a tăcut. Era tânăr, avea coșuri pe frunte și încerca să și le ascundă coborându-și cascheta mult prea mult. Nu știa cum să procedeze. Din mormăielile lui, am înțeles că babușca sau mama trebuiau să meargă să identifice corpul decedatului. Nici una din noi nu a întrebat ce s-a întâmplat, de ce fusese tata în mina Zasiadko, de ce mersese în Donețk, cu cine se întâlnise. Nici măcar unde era mașina lui cea nouă. Mi-am dat seama imediat că înmormântarea ne va costa destui bani. Va trebui să vând lucrurile pe care le ascunsesem în *kopanka* din curte. Am dat drumul pixului pe care-l strângeam în mână și am văzut că făcusem o gaură în pagina manualului.

Bunica s-a clătinat și s-a sprijinit buimacă de zidul casei. M-am uitat o vreme la mâna ei de culoarea hrișții prăjite, care nu se mai albea nici iarna, apoi am sărit s-o ajut. Respirația ei suna ca scârțâitul unui cablu ruginit. Poate că sunetul venea de fapt de la mine – sau, poate, de la amândouă.

Milițianul și-a dres glasul și a dat să plece. La poartă a părut să-și aducă aminte de ceva și a tropăit enervat. S-a întors și am văzut cum cicatricile lăsate de coșuri luceau roșu-aprins.

— Au fost găsite rămășițele pământești de la două persoane. Cel care a descoperit trupurile l-a identificat imediat pe unul ca fiind al lui Maksim Sokolov, fiindcă decedatul încă avea capul pe umeri.

— Ce vreți să spuneți?

Bunica și-a făcut cruce.

— Unul dintre decedați era fără cap.

Mama și-a dus mâna murdară de pământ la gură. Milițianul a tăcut, a închis ochii, apoi a continuat cu pleoapele strânse, de parcă recita o poezie învățată pe de rost:

— Partea lipsă a corpului nu a fost încă recuperată.

Cortegiul funerar a umplut strada de mașini, inclusiv din cele occidentale. Nu-i cunoșteam pe îndoliații care veniseră în număr mare acasă la babușca, dar altul era motivul atmosferei ciudate și ireale: faptul că sicriul era închis. În biserică m-am uitat lung la capacul acoperit de trandafiri, garoafe, lăcrămioare, asparagus și floarea-miresei. Buchetele păreau să nu se mai termine, la fel și plânsetele, dar pe mine nu mă afectau – nu încă. Sicriul ar fi trebuit să fie deschis. Altfel de unde puteam să știu fie și că sub maldărul ăla de flori era tata? De unde să știi? Trebuia să-l văd ca să fiu sigură. M-am gândit la asta pe tot parcursul slujbei de înmormântare și, în timp ce cortegiul înainta, mie îmi venea să-mi croiesc drum prin mulțime, să le spun muzicanților să facă liniște, să-i opresc pe cei care cărau coșciugul și să le poruncesc să-i dea capacul la o parte. Încă îmi adunam curaj s-o fac când coșciugul a fost coborât în groapă. A durat o veșnicie, de parcă groapa nu avea fund, iar vorbele preotului atârnau ca un nor

greu de ploaie. Mi-am spus că era ultima mea șansă să opresc toată absurditatea asta. Însă n-am scos nici un cuvânt. Eram un actor care își uitase replicile, unul complet inutil în toată reprezentația.

Atmosfera a rămas aceeași și la praznic, deși personajul principal al piesei, cutia de lemn, se afla deja sub pământ, iar alcoolul făcea ca gesturile oaspeților să fie mai puțin țepene, le însuflețea cuvintele înșelătoare. Ascultam cum oamenii beau în amintirea tatălui meu, mereu plini de respect, fără să ciocnească paharele, și cum își aduceau aminte de un tată pe care eu nu-l recunoșteam din vorbele bărbaților în treninguri împuțite. Așteptam ca tata să-mi dea în fine un semn, așteptam să aud zornăitul cutiei de chibrituri din tufișuri, unde l-aș vedea apoi pe tata ducând degetul la buze, iar atunci eu m-aș strecura lângă el și el mi-ar dezvălui ceva din planurile lui mărețe, i-ar spune micului său soare să joace în piesa lui pentru un dolar sau zece și totul ar căpăta sens.

Nu s-a întâmplat așa. Nimic nu avea sens. Aerul era încărcat de fum de țigară, parfumuri grele și mușchi și nimeni nu pomenea motivul pentru care sicriul era închis. Gecile de piele pârâiau ca varza proaspăt pusă la murat. Cineva a adulmecat gâtul unei sticle de coniac, s-a bucurat de autenticitatea conținutului și și-a turnat un pahar plin ochi. Privirea băutorului era și ea autentică. Nimic altceva nu era: nici florile puse pe mormânt, nici poza înrămată a tatei pe care o purtase mama și care era așa cum ar fi vrut ea să și-l amintească.

Babușca Galina s-a dus la sora ei din Minsk și noi ne-am mutat la țară, la sora tatei. Mătușa s-a bucurat de companie, deoarece trebuia să fie cu ochii-n patru din cauza afacerii ei cu compot, iar eu am fost ușurată că ne mutam. Nu credeam că tata va fi spus cuiva că fusesem implicată în furt, dar n-aveai de unde să știi.

Pozele cu tata au fost îngropate într-un sertar din comoda mătușii și nu am mai discutat niciodată despre întâmplările din Snijne. Dacă se nimerea să întrebe cineva ceva de tata, mama

tăcea ca un mormânt și nimeni nu îndrăznea să interogheze o văduvă. Când s-a gândit să revină la numele ei de fată și mi-a propus să îl preiau și eu, nu m-am opus, ba chiar dimpotrivă, m-am bucurat, și astfel tata a dispărut din cuvintele pe care le rosteam. L-am șters complet din viețile noastre, iar eu am crezut că acesta va fi un nou început și pentru mama, și pentru mine.

Când mama a început să meargă la biserică și să risipească banii pe lumânări, nu mi-am făcut griji și nu m-am mirat. Nu m-am mirat nici de cruciulița care apăruse la gâtul ei. De Bobotează s-a dus să fie botezată într-o copcă în formă de cruce, în jurul căreia preoții se învârteau precum ciorile. Nu i-am reproșat zelul de a se curăți de păcate. Am văzut-o ca pe o schimbare temporară. Mama se va întoarce în fostul ei mediu, un mediu care nu îi va aminti deloc de trecut. Doar că recuperarea avea să dureze un pic.

M-am înșelat.

O pierdusem și pe ea.

UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV

1996

Mama s-a albit la față, în timp ce afară câinele turba. Prin perdeaua de dantelă se zărea un cap chel, care stătea nemișcat lângă răzorul cu flori. Mă întrebam dacă mama n-o să leșine cumva. Ochii i se căscaseră mari și li se vedea albul în nuanţa burții de pește. De când rămăsese văduvă, devenise sperioasă într-un mod cu totul nou pentru mine, iar asta mă înspăimânta mai mult decât străinul ciudat din curte. Nu o recunoșteam pe femeia care tremura în fața mea. O voiam pe mama înapoi.

— Deci au venit, a șoptit mama. Am știut eu.

— Poate că e un găinar, am sugerat eu și m-am uitat la mătușă-mea.

— Da, un găinar, asta-i clar, a spus ea. Din ăștia-s acu' peste tot.

Câinele îl silea pe gopnic să rămână în curte. M-am uitat la mama, care își încleștase degetele pe cordonul halatului de casă. Semănau cu trunchiurile copacilor pe care îi văruiserăm de Paște, iar pielea mâinilor îi era ca scoarța. M-am gândit că n-o să permit niciodată să mi se întâmple și mie ce i se întâmplase mamei. Eu nu voi ajunge ca ea.

— Poate că le-ar fi de ajuns dacă mă duc doar eu, a șoptit mama. După aia poate v-ar lăsa pe voi în pace.

— Mamă, cu siguranță e doar un găinar, am zis eu. Și nu-i decât un singur om acolo.

Am ajuns la concluzia că, dacă ucigașii tatei și ai lui Maksim Sokolov ar fi venit să-și încheie socotelile, ar fi fost mai mulți la număr.

Am analizat o clipă situația. Dobitocul în trening arăta ca un gopnic care ronțăia semințe de floarea-soarelui, un țărănoi de prima mână, care lăsa pungi goale peste tot. Sau poate că acest tâlhar tinerel făcea parte mai degrabă din șleahta celor care se învârteau prin jurul tatei. Ticăloșii ăștia se mișcau în același fel, în același ritm relaxat, convinși de forța dominatoare a uniformității lor. Sau poate că nu, poate că ăsta era mai rău decât gașca aia. Ca să dobândești privirea aceea fixă și dură, era necesar să fi făcut lucruri despre care la vârsta respectivă eu nici n-ar fi trebuit să am habar. Numai că era singur.

Mătușa și-a înnodat bine baticul sub bărbie, a luat din cuier una din hainele bărbatului ei, a aruncat-o pe spătarul scaunului de bucătărie și a mai pus câteva farfurii pe masă, ca să dea impresia că sunt mai multe persoane în casă. După ce și-a făcut o cruce, a tras adânc aer în piept și a deschis ușa. M-am strecurat după ea în ciuda protestelor mamei, pentru că eram de părere că trebuie să fiu curajoasă, mai curajoasă decât ea, sau cel puțin să par astfel.

— Câinele vostru e foarte furios, a spus gopnicul și a arătat cu capul în direcția macilor ascunși în grădină. Dar oare este suficient?

Atunci ne-am dat seama despre ce era vorba. Mătușă-mea a răsuflat ușurată. Gopnicul nu avea nimic de-a face cu Snijne. M-am relaxat îndeajuns de mult încât să merg și să arunc o privire prin poartă, ca să văd cu ce venise oaspetele până aici. Cu taxiul. Mi-am amintit cum mătușa menționase că șoferii de taxi se ocupă de distribuirea compotului. Flăcăul m-a observat că-l spionez și a rânjit. Pare-se că avea portbagajul taxiului plin cu scule electronice primite drept plată. Puteam merge să vedem dacă găseam ceva interesant. Mătușa mi-a poruncit să trec înapoi lângă ea și eu m-am dus, târșâindu-mi picioarele.

— Atunci trebuie să fiți omul cel nou.

Gopnicul a dat din cap și s-a prezentat ca fiind Ivan. Se pare că predecesorul lui își dorise o pensionare binemeritată. Mătușa și-a dus mâna la piept.

— N-am mai primit vești de la el de ceva vreme.

— Poate că se bucură de timpul lui liber. Probabil merge la pescuit, frige șașlâc…

Mi-am dat seama și eu că nu puteam să-l gonim pe acest gopnic cu toporul și cu niște lătrături. Dacă fusese numit noul nostru om, noi nu aveam nici un cuvânt de spus. Mătușa i-a poruncit câinelui care încă mârâia să tacă, apoi l-a invitat pe oaspete să intre și să ia loc la masă. Mama dispăruse într-o cameră a cărei ușă fusese lăsată deschisă și mi-am imaginat-o stând în spatele ușii, cu o icoană într-o mână și un topor în cealaltă. Gopnicul a lăudat talentul culinar al mătușii, a mirosit slănina și și-a tăiat cu entuziasm niște felii, pe care le-a pus în borș. A zis că tânjea exact după o astfel de masă, cu exact un pahar de suc ca ăsta, într-o atmosfera de casă primitoare, cu perdele din dantelă și tot restul. După părerea lui, eram norocoase – și a spus-o într-un mod care nu suna ca o amenințare. Dintr-odată mi-a trecut prin cap că gopnicul trebuie să fi ieșit recent din închisoare. M-am gândit că, probabil, lui nu i-a dus nimeni pachete acolo. Puteai să-ți dai cumva seama de asta.

— Boris mi-a povestit despre voi.

Nu înțelegeam ce legătură avea Boris cu toată povestea. Când mătușa mea a avut nevoie de un bărbat care să o ajute la câmp, directorul unui cămin de bătrâni din apropiere a acceptat să îl trimită pe singurul tânăr de acolo, care să ne ajute ca zilier în schimbul unei plăți modice. Boris crescuse într-un ospiciu, iar când împlinise optsprezece ani, fusese transferat la căminul de bătrâni. Înaintea gopnicului, nimeni nu mai întrebase nimic despre Boris. Îmi plăcea de Boris. Și mătușii îi plăcea de el. Și mamei.

— Boba ar putea veni în vizită un pic mai des, a continuat Ivan, iar vocea i-a devenit mai caldă. Ce-ar fi dacă aș vorbi cu directorul căminului și aș aranja ca fratele meu să vină să vă

ajute în fiecare zi? Lui Boba i-ar plăcea să aibă grijă de grădină.

Mi-am dat seama imediat ce însemna propunerea asta. Ivan i-ar da bani directorului, iar eu aș putea ajunge la Paris. Aveam în buzunar un anunț cu un concurs de fotomodele, pe care îl decupasem dintr-o revistă. Termenul de înscriere nu expirase încă. Eu nici nu îndrăznisem să mă înscriu, pentru că mama nu se simțea îndeajuns de bine încât s-o pot lăsa singură cu mătușa. Mătușă-mea s-ar molipsi de comportamentul sperios al mamei și ar începe și ea să doarmă îmbrăcată, cu o geantă lângă pat și cu o furcă sub el. Dar acum situația era diferită. Dacă aș pleca, dragostea evidentă a lui Ivan pentru fratele lui și grija pentru propria bunăstare l-ar face cu siguranță să aibă grijă și de mama, și de mătușă-mea.

După ce am câștigat concursul, Ivan m-a găsit bosumflată sub meri și m-a întrebat ce s-a întâmplat. I-am spus că mama refuzase să semneze hârtiile ce atestau consimțământul tutorelui, cum li se cereau minorilor. După părerea lui Ivan, semnătura mamei nu era o problemă. Tot ce trebuia să fac era să falsific adeverința și s-o șterg. Puteam s-o fac. Doar și Ivan se descurcase. Și el era un fugar și mi-a promis că mă va duce cu taxiul lui până la gară.

— Ascultă, nu știu ce s-a întâmplat cu tatăl tău sau cu voi acolo în Donețk. Nici nu vreau să știu. Însă tu ai toată viața înainte.

Ivan mi-a dat un cot, așa cum făcea uneori tata. Ivan credea că aveam o șansă. Ar fi fost păcat să nu profit de ea doar pentru că mama nu putea trece peste moartea tatei.

Cuvintele lui Ivan au rezolvat problema. Simțeam că, dacă aș rămâne, frica mamei m-ar năpădi și pe mine, ca o boală infecțioasă.

Acum simt că totuși exact asta s-a întâmplat și că boala aceea aștepta doar momentul potrivit ca să se declanșeze.

Uneori anumite străfulgerări de moment mă fac să revin în Snijne. Dacă mă doare burta și mi se oferă prăjituri cu cremă. Dacă intru într-o încăpere plină cu cărți sovietice și care nu a fost aerisită de mult. Dacă găsesc în scrumieră coji de semințe de floarea-soarelui. Se poate întâmpla oriunde, într-o vizită, într-o

cafenea, la o întâlnire. Când se întâmplă așa ceva, mă trezesc instantaneu în biroul acela vechi, înconjurată de miros de tutun, hârtie sovietică și lipici, unde trebuie să caut lista cu certificatele de acțiuni, simt noduri în stomac, la fel ca atunci, și îmi ating cu limba cerul-gurii, unde găsesc stratul de glazură grasă de la tortul aniversar. Îl devorasem repede, pentru a-mi putea continua misiunea, și băusem pe furiș resturile din câteva pahare de șampanie. Nimeni nu a observat când m-am strecurat în biroul gazdei. Ușa nici măcar nu era încuiată. Podeaua scârțâia sub picioarele mele. Am văzut o mulțime de rafturi. M-am uitat în jur, ținându-mi respirația. Scaunul de la birou fusese împins în spate, de parcă omul care stătea acolo tocmai se ridicase. Lăsase în urmă o scrumieră de cristal plină cu coji de semințe de floarea-soarelui, lângă care se afla un pahar de vin gol. Știam că directorul era prins în mijlocul petrecerii, care răsuna prin podea, totuși aveam impresia că plecase doar ca să-și umple iar paharul. Dacă auzea de-acolo, de jos, scârțâitul podelei, și-ar putea aminti că avea de gând să se întoarcă sus, și-ar da seama că e ceva în neregulă și s-ar repezi în birou. Dar nu a intrat nimeni în cameră. Nimeni nu m-a surprins când am găsit lângă birou o geantă cu documente.

Când mi s-a părut că am cale liberă, m-am strecurat în baie, cu teancul de hârtii ascuns sub rochie, și mi-am vârât degetul pe gât. Crema tortului mi-a ieșit pe nas. Mama sărbătoritei m-a auzit și a dat fuga să-l caute pe tata.

Nu-mi amintesc din ce domeniu de afaceri era lista de acțiuni. Poate că nici măcar nu m-am uitat prea atentă la hârtii. Fabrica de jucării din Donețk? Sau să fi fost vorba de conducte metalice? Mașinării pentru rafinarea petrolului? Prelucrarea metalelor, industrie aerospațială, producție de armament? Utilaje de minerit? Sau tata visase să preia controlul unei fabrici de cocs? Ce-a fost atât de important pentru tatăl meu, încât și-a asumat un asemenea risc?

Nu i-am povestit niciodată mamei ce făcusem. Nici Dariei. Snijne nu era doar o pată din CV-ul meu, iar implicarea mea în

șterpelirea listei de acțiuni a încurcat și dorința mea aprigă de a-ți povesti… totul.

Când Daria a apărut la agenție, m-am simțit ca și cum soarta îmi oferise ocazia să o scot și pe ea, laolaltă cu familia ei, din mlaștina în care se scufundaseră după moartea lui Maksim Sokolov. Și asta nu era tot. Puteam face chiar mai mult de-atât: să-i ofer Dariei un viitor glorios. Trebuia doar să ștergem orice urmă de Snijne din vorbele, din mințile și din amintirile noastre, să-l ștergem complet de pe harta noastră. Intențiile mele din acel moment erau sincere.

Daria nu trebuia să afle niciodată ce soi de oameni erau aceia cărora își dăduse copiii.

IV

FATA LUI TATA

HELSINKI

2016

Mama a dus urna fiului meu în Ucraina în ziua când așteptam să fiu contactată fie de poliție, fie de șeful meu. Totuși mi-am făcut treaba ca și cum ar fi fost o zi normală de miercuri. M-am dus de la o adresă la alta exact așa cum făceam de obicei. Cu o dimineață în urmă furasem banii pentru biletul de avion al mamei de la o pensionară care păstra bani gheață în casă. Eram sigură că, dacă va observa furtul, va da vina pe menajera ei străină. Doar că aș fi părut și mai vinovată dacă demisionam, așa că m-am văzut nevoită să merg în continuare cu gălețile mele dintr-un apartament în altul, să strâng boarfe și să aranjez jucăriile copiilor, chiar dacă dezordinea casnică îmi amintea de lucruri de care nu aș fi vrut să-mi amintesc. M-am întrebat de ce nu mă simțeam ușurată. Mama va fi cruțată, nu va trebui să-mi găsească trupul neînsuflețit și să devină un martor ocular ce trebuia eliminat. Ea și Olejko erau în siguranță. Asta voisem să fac – și reușisem. Atunci de ce mă simțeam atât de golită, încât parcă pluteam prin aer?

La ultima casă din seara aceea nu m-am putut abține să iau din frigider o cutie de chefir Valio, pe care compania părea să îl comercializeze drept un produs nou și sănătos. Distribuitorii de mostre din supermarketuri au încercat să mi-l ofere și mie, susținând că provenea din America. În timp ce ascultam

prezentarea, m-am întrebat dacă eram deja atât de bătrână, încât între timp se născuse o generație care credea asemenea prostii. Fata care mi-a oferit mostra era tânără. Nu avea de unde să știe că de fapt chefirul era unul din puținele produse alimentare din Uniunea Sovietică pentru care nu trebuia să stai la coadă, iar cei de la Valio aveau, desigur, dreptate. Nici eu nu l-aș fi promovat în Occident ca fiind un produs clasic din vremurile sovietice.

Mi-am turnat chefirul într-un pahar. Avea gust de veri trecute și de *okroșka* făcută de bătrâna din vecini, din care n-aveam să mai mănânc niciodată. Dacă ar trebui să plec din Helsinki, probabil că nu m-aș mai întoarce vreodată în acest oraș de pe malul mării. Totul părea atât de definitiv: ultimul pahar de chefir, ultima pendulare a mopului, sfârșitul unei ere.

Am întrerupt o vreme curățenia și m-am dus în biroul femeii. Nu era nimeni acasă, așa că m-am așezat la masa ei de lucru și mi-am imaginat că era a mea. Mai făcusem asta și înainte. Îmi puneam mâinile pe masă, mă uitam la prizele fixate frumos în perete și visam cum aș răsfoi calendarul, cum aș organiza întâlniri, cum ar bate cineva la ușă și cum secretara ar aduce băuturi răcoritoare, cum Aleksei mi-ar duce geanta la mașină, telefonul și calculatorul ar anunța sonor că am mesaje noi, iar când ziua de lucru s-ar apropia de sfârșit, m-aș parfuma pe interiorul încheieturilor mâinii și aș aștepta să iau cina cu tine.

Stătusem la același birou și atunci când mi-am dat seama că traiul meu din Helsinki nu mi-ar fi ușurat creșterea lui Oleg, chiar dacă așa credeam atunci când am fugit. Nu i-aș fi putut povesti lui Oleg despre trecut cu aceeași lipsă de griji ca femeia din această casă, nu i-aș fi putut înșira băiatului amintiri despre răposatul lui bunic, care fusese găsit fără cap într-o mină, și nici despre felul cum ajunsesem eu în Helsinki. Și ce i-aș fi spus despre tine? Cum i-aș fi putut explica faptul că nu-și putea întâlni tatăl? Sau aș fi pretins că ai murit pe un șantier din oblastia Mîkolaiiv din cauza unor cabluri care s-au rupt? Aici accidentele sunt doar accidente și florile de mac, doar flori dintr-un strat.

Apartamentul, decorat complet în alb, avea acustica unui

instrument bine acordat. Așa îmi imaginam casa familiei din parcul pentru câini. Fotografiile de familie aliniate în sufragerie erau expuse atât de fățiș, încât secretele acestei familii includeau cel mult un pic de alcool de contrabandă produs pe timpul prohibiției sau vreun bastard provenit dintr-o aventură cu o menajeră fugărită printr-un crâng în ziua de Sânziene. Dacă m-aș fi născut aici, fiul meu ar sta la biroul lui, cu privirea ațintită în manualele școlare, și în viață nu mi s-ar întâmpla nimic care să mă silească să spăl podele într-o țară străină. Nimeni nu l-ar trimite vreodată pe fostul meu iubit să mă lichideze.

Când m-a sunat mama după lucru, am fost nevoită să-i răspund. Îi zisesem că ar trebui să ducă urna de aici înainte să mă răzgândesc și acum mama voia să-mi audă vocea, ca să se asigure că eram în viață și că nu m-am aruncat de pe acoperiș.

— Am vrut doar să-ți spun că tocmai am ajuns, a spus mama.

Vocea ei vigilentă mi-a pătruns în ureche ca un otoscop. Știam că îmi va cântări fiecare cuvânt, că îmi va evalua fiecare schimbare de ton, cu speranța că îi vor dezvălui ce se petrece cu adevărat în capul meu. Nu ar trebui s-o las să pătrundă acolo. Ar trebui să-mi încarc cuvintele cu soare și primăvară, ca să sune la fel cum sunaseră cu ceva timp în urmă, înainte să apară noile probleme.

Numai că nu-mi aminteam cum mă simțisem atunci.

— Olenka, ești acasă?

— Încă nu. Dar ajung în curând.

O mințeam și nu-mi păream convingătoare nici măcar mie însămi. După lucru ieșisem și mă plimbasem fără țintă, pentru a scăpa de tăcerea reverberantă din apartamentul meu. Sau de plânsetele lui Olejko. Ce s-ar întâmpla dacă le-aș auzi din nou? Numai că urna nu mai era acolo, așa că nu era posibil. Nu-i așa?

— Am lăsat niște borș în frigider. Să-l încălzești.

— Mulțumesc. Mă gândeam să mă uit în seara asta la un film.

Conversația a început să curgă mai lin. Eram mândră că îmi născocisem un program de seară, care făcea ca, de la distanță, viața mea să pară normală.

Auzeam că mama se plimba pe undeva pe-afară. În Ucraina luna mai e mai frumoasă decât oriunde altundeva în lume. Olejko va avea timp s-o vadă. Băiatul meu va putea s-o vadă, pentru că nu mai era aici.

— Unde e Oleg?

Întrebarea mi-a scăpat pe gură din greșeală și a făcut-o pe mama să ofteze. M-am uitat la încuietoarea porții din fața mea, apoi am măturat cu privirea întreaga clădire, etaj cu etaj. Nu se vedea nici un ghem de cabluri. Pe pereții exteriori nu se zărea nici un aparat de aer condiționat. Nici un fel de gratii la ferestrele de la etajele inferioare sau la balcoane. Aici fiul meu ar fi putut deveni un om cumsecade.

— Urna e în cameră, mi-a răspuns mama.

— Dar nu l-ai contactat încă pe preot, așa-i?

— Bineînțeles că nu. N-o să facem înmormântarea până nu vii și tu aici.

— Unde o să…

Nu voiam să rostesc acel cuvânt.

— Ne putem decide mai târziu. Mormântul tatălui tău e în Donețk. Se poate și acolo, dacă vrei…

Am continuat să-mi spun în minte că nici cimitirul vostru nu era o alegere mai bună. Nu era locul potrivit pentru Olejko. Mi-am băgat instinctiv mâna în buzunar ca să pipăi Lista mea de Lucruri Bune. Am găsit doar o țigară gata rulată, mi-am aprins-o și m-am concentrat pe cablul care traversa strada, cu un felinar atârnat de el și un corb cocoțat pe felinar.

— N-a fost vina ta, a spus mama. Sper că știi asta, nu?

— Ar fi trebuit să mă duc din timp la medic.

— Pe-atunci viața ta era foarte grea.

— Nu contează, ar fi trebuit să mă duc.

— Nu mai da vina pe tine.

Mă așteptam să-mi spună că șase ani de doliu erau de ajuns, dar a tăcut, iar tăcerea ei mi s-a părut mai liniștitoare. Poare că reușisem s-o păcălesc. Poate se gândea cum îmi prinsesem părul în coc în dimineața aceea. O făcusem de dragul ei, ca s-o conving că mă simt mai bine ca înainte. Femeilor care intenționează să-și ia viața nu le mai pasă cum arată. Începusem chiar să mă dau cu parfumul meu vechi și foloseam o geantă de umăr în loc de rucsac. Din spate, coafura mea arăta ca a femeii din parcul pentru

câini, cu o singură diferență: mie mi se vedeau mai tare rădăcinile nevopsite.

Sau poate că mă gândisem mai mult la privirea ta atentă decât la mama, la felul în care mă examinai, tot așa cum o făcuse și Daria, evaluându-mi nivelul de degradare.

— Boris ar fi putut să-l ducă pe Oleg la pescuit, am spus eu și am regretat-o imediat.

Cuvintele mele sunaseră ca și cum îmi imaginam că Olejko era încă în viață. Ca și cum n-aș pricepe ce s-a întâmplat și aș cădea iarăși în starea care o obligase pe mama să vină aici cu câțiva ani în urmă. Am auzit în fundal țipătul unui copil.

— Aveți musafiri?

— Copiii verișoarei tale au venit în vizită de la Londra.

— Nici nu mi-ai spus. Doar în vizită?

— Sunt foarte interesați de mașinile de armată, a spus mama, ocolindu-mi întrebarea.

Știam că verișoara mea muncea din greu în Anglia, cu multe ore peste program, și nu m-aș fi mirat dacă ar fi vrut să-i lase pe copii cu totul la mătușa lor. Verișoara mea n-ar fi trebuit să aibă niciodată copii. Am încremenit de uimire. Eu nu obișnuiam să gândesc așa. Mama tăcea, aștepta să spun ceva, iar eu aveam impresia că voia să verifice din nou în ce stare mintală eram. Nu pomenise de cei mici fiindcă bănuise că nu aveam chef să aud astfel de lucruri. Și avea dreptate. Dacă lucrurile s-ar fi desfășurat altfel, m-aș fi uitat cum fiul meu se joacă împreună cu verișorii lui. Dar oare așa ar fi fost? Auzisem că în Zaporijjea ar exista o tabără de containere pentru refugiații de război din Donbas. Nu eram sigură că aș fi putut rezista unei asemenea ispite, oportunităților oferite de război. Oare i-aș fi lăsat și eu pe copii la mama? Oare m-aș fi dus în taberele organizațiilor caritabile internaționale, aș fi vizitat containerele acelea, care semănau cu niște cuburi de zahăr, și aș fi evaluat fetele care locuiau în ele? Chiriile crescuseră. Nu erau destule slujbe pentru toată lumea. Peste un milion de oameni fuseseră siliți să-și părăsească casele. Mi-aș face calculele. Le-aș oferi de lucru. M-aș îmbogăți. Aș salva

oameni.

— Copiii n-ar trebui să doarmă deja?

— Sunt prea agitați. Le-am spus doar că, dacă nu se liniștesc, mâine vor rămâne acasă. Boris le-a promis că îi duce de dimineață să vadă punctele de control de pe poduri. Cel mai mare dintre băieți își dorește deja să fie boxer.

— Oleg ar fi văzut arme pentru prima dată abia în Ucraina, am spus, încercând să găsesc timpul verbal potrivit.

— Punctele de control sunt o mică excepție. În rest, încercăm să nu ne uităm prea des la televizor și la știri.

— Și ajută?

— Tu ce crezi? Ieri se pare că au născocit propriul cântec „Putin – *huilo*!“[1] și l-au lălăit toată ziua.

Am râs amândouă tare. Am fost mulțumită de râsul meu. A funcționat, mama a continuat să discute mai relaxat și a început să-mi spună o glumă cu vatnici pe care tocmai o auzise de la mătușă-mea. Mi-am dat seama că vrea să mă audă râzând. Cu cât devenea mai vorbăreață, cu atât îmi era mai greu să o urmăresc. Mă apropiasem fără să-mi dau seama de locuința mea. În fața ei se aflau o stație de autobuz familiară, magazine familiare, un chioșc familiar, scorușI familiari, mașini familiare în parcarea familiară. M-am uitat la ferestrele mele de parcă aș fi putut distinge ceva prin ele. Nu se vedea nimeni pe stradă și nici la intrare. Lumina din casa scărilor nu era stricată, iar liftul funcționa. Mama continua să-mi mormăie în ureche. Ușa s-a deschis ușor. Înăuntru era liniște. Nu l-am auzit pe Olejko plângând. Nu ți-am simțit mirosul. Am făcut o verificare superficială a apartamentului. Toate păreau să fie la locul lor. Carafa de apă rămăsese pe pervaz după ce mama udase plantele, așa cum îmi promisese înainte de plecare. Lângă carafă era o plantă de aloe crescută din butașii aduși de mama, ca să am un leac împotriva răcelii. Mă enervau toate prostiile aduse de mama, inclusiv planta de aloe, și nu tăiasem bucăți din ea pentru nici o boală. Dar mama avea în continuare mai multă încredere în așa ceva decât în ceea ce se găsea la farmacie, chiar dacă i-am

explicat că aici se vindeau doar medicamente care aveau efectele promise și a căror calitate era monitorizată. Mama a pufnit, a bombănit ceva despre prețurile ridicate din Finlanda, însă privirea ei sceptică mi-a amintit cât de greu e să îți recapeți încrederea după ce ai fost înșelat.

După ce am închis telefonul, mi-am dat seama imediat că asta fusese, probabil, ultima mea conversație cu mama. Poate că ar fi trebuit să fie altfel. Ajunsă la bătrânețe, s-ar putea să se simtă ca o femeie fără copii în loc să fie și ea bunică, precum celelalte femei din sat. Când eram însărcinată cu fiul meu, m-am gândit la posibilitatea ca mama să ia copilul. Aveam nevoie de timp ca să-mi găsesc un loc de muncă, prețurile din Finlanda erau cumplit de mari și mai erau și cei ce mă căutau. Mi-am imaginat cum lui Olejko i-ar fi mai bine cu mama, cum ar vedea el pelicanii zburând spre Dunăre, cum l-ar duce Boris la pescuit. Știam însă că erau niște visuri imposibile și știam și cum va fi până la urmă. Ar circula zvonuri. Oamenii ar începe să vorbească despre faptul că mama avea dintr-odată un copil cu părul negru, exact ca al tău, cu ochii tăi și cu toate semnele viței tale de buriat[2], apoi tu ai veni să-l iei și el ar deveni fiul tatălui său. Olejko ar fi înmormântat în același cimitir cu unchiul și bunicul lui și, probabil, la o vârstă mult prea tânără, la fel ca ei.

Noi am vizitat mormântul tatălui tău o dată, chiar de ziua morții lui. Portretul de pe placa de granit a fost prima fotografie cu el pe care am văzut-o. N-aș fi crezut că lucrarea unui gravor ar putea fi atât de plină de viață. Tatăl tău parcă putea ieși din piatră în orice clipă și aproape că mă așteptam să ne salute și să te întrebe pe cine ai adus să-l vadă. Bănuiesc că aș fi roșit, ca și cum aș sta față în față cu un ghicitor care se ocupă de probleme amoroase, și pentru o clipă mi-am imaginat că ai venit să-i ceri aprobarea tatălui tău pentru relația noastră. După ce ne-am așezat pe banca de piatră, i-ai turnat tatălui tău un pahar de alcool și eu am băut o gură zdravănă direct din sticlă. Aveam impresia că se uită la noi, că ne vede, că fumează cu noi și că doar fumul lipsea de la țigara care-i atârna între degete.

Tatăl tău purta un costum la două rânduri de nasturi, călcat la dungă, iar în spate se vedea un logo Audi gravat cu multă migală. Pe lângă mașină, în jurul lui se mai vedeau niște cupole în formă de bulb de ceapă, un pod arcuit peste Nipru și o masă care gemea sub greutatea sticlelor de vin și șampanie și a platoului cu fructe. Ciorchini de struguri atârnând din boluri se răsfirau pe fața de masă. Mormântul se afla chiar lângă drum, într-un șir de pietre funerare chiar mai spectaculoase, iar tatăl tău se uita la noi atât de direct, încât a trebuit să îmi mut privirea undeva în zare. La câteva rânduri mai încolo am văzut imortalizată în granit o femeie învelită într-o capă de blană, iar lângă piatra respectivă, o fată care-i semăna vizibil, cu plete curgându-i pe umeri, o fustă mini și cizme cu tocuri înalte. În cimitir era un număr surprinzător de mare de femei tinere sau asta a fost atunci impresia mea. M-am întors iar cu fața spre tine și m-am apucat să scot din geantă pulpele de pui și sarmalele în foi de viță, preferatele tatălui tău. Tu i-ai turnat încă un pahar de tărie. Văzusem îndeajuns de mult cât să înțeleg în ce fel de tovărășie se odihnea tatăl tău. Era o tovărășie pe care și-ar fi dorit-o și propriul meu tată și de care chiar ar fi avut parte dacă ar fi fost mai isteț. Sau mai norocos.

Mormintele tuturor persoanelor importante erau bine întreținute și acoperite cu crizanteme, nu cu flori din plastic. Cineva avea grijă de ele sau plătea pentru întreținerea lor. M-am gândit la mamele, fiicele, soțiile, surorile, nurorile și amantele tuturor bărbaților și flăcăilor acelora morți înainte de vreme, care veneau să-și pomenească răposații în orașul ăsta al șirurilor repetitive de pietre funerare. Acum mă alăturasem și eu acestei comunități de surori, deși nu înțelegeam gustul celor care comandaseră portretele. Multe din imagini, gravate atât de precis, încât puteai distinge mușchii și ridurile, includeau tot ceea ce fusese important pentru decedat: mașini Mercedes, scrumiere grele de cristal, sticle de votcă și șampanie, lanțuri de aur, ceasuri de mână masive, telefoane Nokia pe birou sau la ureche. Unii dintre decedați purtau haine elegante, alții erau îmbrăcați în geci

de piele și blugi, câțiva în treninguri Adidas. Tricourile aveau logouri Nike sau fraze de genul *Two things every American should know – neither of which are taught at school*, iar între rândurile textului se vedeau imaginea unei arme și a unei biblii. Fundalul era compus din cupole în formă de bulb de ceapă, căști și motociclete. Unele din mașinile de mult distruse ale bărbaților aveau propriile pietre funerare, cu numerele de înmatriculare gravate cu precizie. Pietrele dedicate vehiculelor aveau dimensiuni reduse, dar pietrele funerare ale proprietarilor păreau să corespundă anvergurii lor din timpul vieții, iar asta făcea imaginea și mai vie.

Am dus copanul de pui la gură, mestecând ca să umplu tăcerea cu ceva. Nu am îndrăznit să întreb nimic despre soarta tatălui tău, darămite despre cel care alesese imaginea de pe piatră. M-am gândit că îmi vei povesti tu mai multe când o să ai chef. În cele din urmă ai turnat încă un pahar și te-ai pregătit să mergi la un alt mormânt. Așadar, nu ne aflam acolo doar pentru tatăl tău și asta m-a surprins.

Te-am urmat fără să pun întrebări și pe drum am văzut mai multe portrete de femei gravate în piatră. Când am zărit o fată în blugi cu talie joasă, a trebuit să mă opresc, prefăcându-mă că am scăpat ceva pe jos. Fetei i se vedea buricul sub maioul cu bretele subțiri, iar pe umăr îi atârna o geantă cu o curea scurtă, țintată. Anii morții au început să-mi sară în ochi. Deși încercam să nu mă uit la ei, ochii îmi erau atrași de cifrele alea ca de un magnet, mai ales dacă răposata era femeie. Trebuia să calculez vârsta fiecăreia din ele. În spatele fetei zvelte care își arăta talia am zărit un portret al unui cuplu mai în vârstă și m-am temut că o să încep să plâng.

Mi-am adus aminte de florile ofilite pe care le uitasem lângă mormântul tatălui tău și am spus că o să mă întorc ca să le duc la gunoi. Și-atunci o să mai aduc și niște apă, după care o să te ajung imediat din urmă. De fapt îmi doream foarte mult să ies la drum, la soare. Când am ajuns acolo, m-am întors cu fața spre lumină, mi-am refăcut machiajul și am încercat să uit mormântul

cuplului în vârstă pe care îl remarcasem în spatele fetei cu maiou scurt. Nu înțelegeam de ce mă emoționase atâta un cuplu necunoscut. Omul arăta ca un membru al comitetului de partid. Mi-o puteam imagina pe femeie ștampilând documente importante sau grăbindu-se la ședințe în haina ei cu guler de astrahan. În ciuda rigidității expresiilor, cele două capete erau aplecate unul către altul și ceva din poziția aceea mi-a amintit de petreceri de Anul Nou, de zile de naștere fericite, de sărbătorile la care participa întreaga familie. Probabil că acel cuplu își făcuse întotdeauna poze la întâlniri de genul ăsta, iar urmașii au vrut să transmită senzația respectivă alegând o astfel de imagine pentru piatra lor funerară. Mărimea pietrei de mormânt sugera bogăție și iubire. Totuși acum locurile din primul rând aparțineau altora.

Te-am găsit în fața unui mormânt unde un tip musculos, îmbrăcat într-un tricou strâmt, stătea în fața unui *hrușciobî*[3] și își flexa mușchii. Pe tricou scria *This is my peace* și sub text era desenată o țintă. Lângă el, o fată își arăta mândră formele. Numele ei de familie era identic cu al tipului.

Identic cu al tău.

— Fratele meu, ai spus tu. Și soția lui.

Nu știam că ai avut un frate și că el a avut o soție. Ne-am așezat pe o bancă de piatră. Nu mă puteam atinge de mâncare. Alte femei se duceau să cunoască familiile iubiților în casa lor, eu veneam să iau masa cu familia în casa morților.

— Fotografia asta era preferata ta?

— Nu, n-am găsit alta, mi-ai răspuns tu. Pe de altă parte, îl descrie bine pe fratele meu.

Am luat paharul pe care mi l-ai întins și l-am dat pe gât. Poate că soarta cumnatei tale fusese aceeași cu a lui. Poate că nu se mai găsiseră alte poze de-ale ei. Nu înțelegeam cum era posibil. Cum putea moartea să te surprindă așa de tare când trăiai într-o lume în care moartea era omniprezentă?

— A fost o ambuscadă, ai spus tu. Erau în drum spre aeroport. Toți cei din mașină au fost împușcați.

Toți însemna tatăl tău, fratele tău și soția lui. După ambuscadă,

ai moștenit poziția tatălui tău, cea de mână dreaptă a lui Veles. Abia atunci mi-am dat seama că data morții cuplului era aceeași cu a tatălui tău. Aveam un sentiment straniu de irealitate. Detaliile pietrelor funerare s-au estompat și voiam să cred că era din cauza alcoolului.

— Ați avut sicriul deschis la înmormântare?

Ai umplut încă două pahare pentru noi și unul pentru fratele tău.

— Vărul meu a murit în Afganistan și mătușă-mea a primit doar un sicriu de zinc sigilat, am adăugat eu repede. A fost greu pentru ea.

— Au fost împușcați în piept.

— Cu toții?

În ciuda cuvintelor tale, eu vedeam doar trei corpuri fără cap, iar această viziune n-a dispărut nici când am mai băut din sticlă. Mi-am amintit de coșmarul care te-a trezit o dată din somn, când nu mi-ai explicat motivul pentru care erai scăldat în transpirația aia rece. Poate că avea legătură cu asta.

— Am impresia că nu-ți plac cimitirele.

Am tresărit atât din cauza atingerii tale, cât și a cuvintelor pe care le spuseseși. M-am grăbit să-ți explic că nu eram obișnuită să merg în vizită la morminte. Familia mea era împrăștiată peste tot și nu aveam prea multe rude. Mâinile îmi erau încleştate pe marginea băncii de piatră. Mi le-am pus în poală și am încercat să-mi amintesc cum ar arăta o poziție relaxată.

— Pur și simplu s-a întâmplat să fie altfel de vremuri, ai spus tu.

Cunoșteam acele vremuri și nu eram sigură că se schimbase ceva.

— Ați aflat cine era vinovat?

— Sigur că da.

— Și ce s-a întâmplat după aceea?

— Le-am plătit cu aceeași monedă. Veles nu face niciodată lucrurile pe jumătate.

— Aleksei nu se mai ocupă de așa ceva, am zis eu.

Mă gândisem mult la Aleksei, la familia lui, la soția lui, o georgiancă veselă, la ale cărei cine Aleksei se grăbea mereu să ajungă. Cea mai mare dintre fiicele lui voia să studieze psihologia și în timpul verii toți copiii mergeau la cursuri de limbă în Anglia, sub supravegherea părinților. O astfel de viață era posibilă. Aleksei era dovada vie.

— Ce-i cu Aleksei?

— După ce s-a retras, a venit la noi ca să aibă o slujbă de zi lejeră. Salariul e bun, îi ajunge ca să-și întrețină familia și îi mai și rămâne ceva. Copiii și soția lui sunt mulțumiți.

M-ai luat de mână.

— Hai să vorbim mai târziu despre lucrurile astea.

Pe când părăseam cimitirul, mi-ai înmânat un dosar și m-ai întrebat ce părere am despre portofoliul artistului.

— Ce zici, ar fi oare omul potrivit pentru portretul șefului? ai zis tu. Veles are nevoie de un portret nou în compania mitropolitului și de unul cu câinele lui.

M-am uitat peste portofoliu. La final erau niște mostre ale manierei în care artistul trata lucrările cu animale. Mi-ai povestit despre câinele lui Veles, care nu era o potaie oarecare, ci un amestec de husky și șacal auriu. Adulmeca bombele și drogurile mai bine decât orice alt câine din lume.

Nu mă puteam concentra. Am mormăit ceva și m-am întrebat dacă șeful tău l-a întâlnit cumva pe artist atunci când a comandat pentru oamenii lui pietrele funerare, din care erau suficiente mostre în portofoliu. Ce fel de persoană grava siglele mărcilor de îmbrăcăminte pe pietrele de mormânt? În mostre fuseseră folosite ca modele pentru pietrele funerare fotografii cu Angelina Jolie și Brad Pitt, iar anii marcați pe pietre erau din secolul al XVIII-lea, de parcă artistul ar fi vrut să-i facă pe clienți să uite de iminența morții lor. În ochii mei toate imaginile începuseră să arate la fel. Mi-am dat seama că, dacă te-aș pierde brusc, mormântul tău ar arăta exact așa. Nu aveam nici o fotografie cu tine care să spună ceva prin care aș putea să te identific.

De obicei nu vorbeai despre familia ta, dar o dată Maria

Kirillovna mi-a șoptit că încă nu ți-ai revenit după tragedie și că din cauza asta nu aveai soție și copii. Nu voiai ca în viața ta să existe puncte vulnerabile. Am luat cuvintele soției șefului tău ca pe un mesaj, cum că nu merita să-mi imaginez chestii imposibile. Preț de o clipă, nici nu am vrut. Cu toate astea, am uitat rapid chipul soției fratelui tău de pe piatra funerară și în scurt timp nu m-am mai gândit deloc la ea. Poate că până atunci nu fusesem niciodată îndrăgostită cu adevărat și poate că din cauza asta n-am știut că putea fi ceva atât de minunat. Că îmi va da senzația că aș putea trăi veșnic, de parcă inima mea ar fi nemuritoare. De aceea mă temeam doar uneori, mă temeam doar când eram singură, niciodată când eram cu tine.

1. „Putin – pulălău!“ (ucr.), cântec ucrainean cu tentă politică. A fost inițial o scandare a microbiștilor ucraineni și a devenit foarte popular în 2014, în urma intervenției militare ruseşti în Ucraina.
2. Grup etnic din cadrul poporului mongol, concentrat în principal în estul lacului Baikal, în așa-numita Republică Buriată din cadrul Federației Ruse.
3. *Hrușciovka* sau *hrușciobî* era denumirea dată blocurilor ieftine de locuințe din Uniunea Sovietică, construite la începutul anilor 1960 din plăci prefabricate de beton. Cuvântul *hrușciobî* este o combinație în limba rusă între numele lui Hrușciov și *trușcebî* (ghetou).

Am scos supa lăsată de mama în frigider. Înainte de a pleca la aeroport, avusese timp să umple tot bufetul: erau acolo clătite și colțunași cât să-mi ajungă o săptămână. Totul era mult prea mult pentru o singură persoană. Pe masă am găsit un bilet în care îmi explica de ce făcuse de mâncare: eu aș fi uitat să folosesc brânza proaspătă pe care ea o strecurase cu atâta grijă. Mamei nu-i plăcea varianta finlandeză a acesteia, care nu era bună de nimic decât dacă o preparai încă o dată, iar rezultatul era oricum prost. Când era aici, plângerile ei constante mă iritau. De parcă eu aș fi fost responsabilă pentru condițiile dificile pe care le avea în bucătărie. Și totuși am observat că acum mi-era deja dor de sfaturile ei, de felul cum se plângea de conţinutul redus de grăsime din ceea ce ăștia de-aici numeau brânză, de nemulțumirile ei față de untul finlandez sărat și castraveții de proastă calitate. Îmi era dor de bombănitul ei zilnic, fiindcă era vocea mamei. Era acasă.

Am mototolit biletul la sfârșitul căruia mama mă îndemna să pun la congelator tot ce nu voi putea mânca în următoarele două zile. Nu știam dacă atunci o să mai fiu în viață. Nu-mi mai era foame. Am pus oala înapoi în frigider și mi-am scos telefonul. Am ascultat din nou mesajul vocal pe care mi-l lăsase Daria. Încercase să mă sune de mai multe ori. Eu nu-i răspunsesem. Nu voiam să continui cearta legată de înmormântarea tatălui meu și a lui Maksim Sokolov, în urma căreia o părăsisem marți dimineața la hotel. M-am speriat când mi-am dat seama că asta se întâmplase abia ieri, în nici un caz cu o viață de om în urmă. Vocea Dariei era lingușitoare și îmi spunea că vrea să discute programul nostru pentru următoarele câteva zile și să-mi ceară sfatul în privința unui subiect important. Părea să fi dat uitării cearta noastră, de

care nici eu nu voiam să-i amintesc. Cuvintele acelea împăciuitoare îmi aminteau de Daria pe care o cunoscusem mai demult. Oare dacă m-aș duce mâine în parc, așa cum spera ea, îmi va spune în sfârșit motivul apariției ei aici?

M-am căutat în buzunarul jachetei. Cardul de la camera de hotel a Dariei era încă acolo. Îl păstrasem pentru orice eventualitate și contam pe faptul că Daria o să creadă că-l pierduse când se îmbătase. Dacă situația o cerea, aș fi putut s-o dobor foarte ușor. Ar fi fost ultima soluție la care aș fi apelat. Nu trebuia să uit de camerele de supraveghere din hotel.

Pe neașteptate, am început să scâncesc. Daria îmi vorbise ca o prietenă.

— Avem timp să stăm de vorbă. Mai durează un pic până să apară familia.

Daria nu arăta ca odinioară, dar în obrajii ei pâlpâia ceva familiar. Am simțit brusc o căldură în piept. Poate că de vină era zâmbetul ei, felul în care l-a îndreptat spre mine, ca în vremurile bune din trecut, și felul în care m-a chemat, bătând ușor cu palma banca din parc. M-am așezat lângă ea și mi-am descheiat fermoarul jachetei. Îmi aminteam cum fusese prietenia noastră și speram că și Daria își amintea, măcar în parte, măcar un fragment cât de mic din ea. Am putea rezolva totul împreună, eu și Daria, la fel ca odinioară.

— Japonezul a îmbătrânit, nu-i așa?

M-am înșelat. Daria mă păcălise. Mesajul ei de împăcare fusese un șiretlic, iar zâmbetul ei, o prefăcătorie. Banca nu era deloc caldă. Era rece, avea gumă de mestecat lipită pe ea, în jurul ei era gunoi și vopseaua era jupuită. Daria și-a lins o picătură de sânge de pe buza crăpată, s-a aplecat spre mine, mi-a apucat eșarfa, și-a înfășurat-o în jurul încheieturii și a tras de ea.

— Desigur, unui bărbat vârsta doar îi sporește charisma. Nu ai de gând să mă întrebi nimic despre Japonezul tău?

Daria m-a luat complet prin surprindere când te-a menționat, folosind porecla cu care erai cunoscut în lumea voastră. Nu înțelegeam ce se întâmplă. Daria nu avea nici o treabă cu tine și cu mine. Nu-i vorbisem niciodată despre tine și n-aș face-o nici acum. Nu aveam de gând să-i arăt cât de dor îmi era, deși aș fi făcut orice să aflu ceva despre tine.

— Să nu-mi spui că nu te-ai întrebat dacă Japonezul tău n-are o tipă nouă, copii sau familie, a spus Daria. Nu ai găsit poze cu el pe telefonul meu pentru că Japonezul tău nu mă interesează. Dar

asta nu înseamnă că și-a petrecut ultimii ani în singurătate. Sau ai crezut că n-am băgat de seamă că te-ai uitat pe furiș la fotografiile mele?

Nu crezusem asta, dar nu am spus nimic. M-am îndepărtat de Daria și mi-am pus mănușile mele fără degete. Familia avea să apară imediat și conversația asta dureroasă se va încheia. Am vrut să văd cât e ceasul și mi-am suflecat mâneca. Încheietura îmi era goală. Mi-am amintit că îmi strecurasem ceasul în buzunar înainte să o întâlnesc pe Daria. Nu-i mai suportam rânjetul din momentele când vedea obiectul ăla vechi pe care scria *Сделано в СССР* și a cărui curea ar fi trebuit schimbată. Dar la muncă îmi era util. Am estimat cam cât timp trecuse. Nu mai era mult. Daria a tras din nou de eșarfă. Totuși am tăcut din gură, am numărat secundele și am încercat să uit că acum ea știa despre tine mai multe decât știam eu, că rămăsese acolo după ce eu plecasem, că avea informații care pentru mine erau prețioase. Faptul că putea să mă tortureze așa însemna că știa ce înseamnă dorul. Încă îmi aminteam cum mă deranjau trăncănelile femeilor despre bărbații lor, de aceea o și lăsasem să creadă că nu aveam pe nimeni. Agenția prefera ca fetele noastre să nu aibă iubiți care să le aștepte, iar Daria păruse întotdeauna mulțumită de libertatea ei. Sau doar încercase să-mi facă pe plac? Poate că nu am fost singura pe care o deranjau tinerii căsătoriți ce se plimbau peste tot prin Dnipro. Nu puteau fi alungați și nu-i oprea nimic. Nici revoluția, nici epidemia. La acea vreme fotografiile de nuntă s-au făcut pe baricade sau cu măștile pe față. Dar dacă și Daria fusese agasată de îndrăgostiţii care își făceau poze siropoase? Când a continuat să mă înțepe, am început să cred că aveam dreptate.

— Japonezul tău are bani și putere, a spus ea. Femeile nu-i pot rezista unui astfel de bărbat.

Daria și-a coborât vocea, aplecându-se din nou spre mine. Mi-a zis că în jurul tău s-a strâns o mulțime întreagă de consolatoare. Un bărbat necăsătorit și fără copii e ca un magnet, mai ales când fosta lui iubită a dispărut fără urmă. Toată lumea era convinsă de asta. L-am ucis cu sânge-rece pe fiul șefului tău, deci ce altceva ar

fi putut urma?

— Se zvonea că ești îndrăgostită de Viktor. Nu puteai suporta faptul că nu-și părăsea soția. Lada a ajutat la răspândirea acestei teorii. Toată lumea știa cât de apropiați erați tu și Viktor. Desigur, eu i-am spus Japonezului tău adevărul.

— Adevărul?

— Că voi doi vă făceați ochi dulci.

Nu-mi imaginasem niciodată că ar putea apărea asemenea zvonuri. După ce am fugit, am căutat știri despre moartea lui Viktor și presa a păstrat multă vreme tăcerea asupra subiectului, de parcă nimeni nu s-ar fi putut decide ce și cum să spună. În cele din urmă, spre surprinderea mea, incidentul a fost pus pe seama unei îmbolnăviri subite la *dacea* familiei. Înmormântarea a fost una frumoasă și mai apoi, de Radonița, reporterii i-au urmărit pe văduva îndurerată și pe micul Kravets până la mormântul lui Viktor. Cimitirul era înțesat de lume, ca întotdeauna în ziua aceea. Era același cimitir unde e înmormântat tatăl tău și mă așteptam să te văd la știri ori în fotografiile din ziare turnând un pahar de votcă pentru fratele tău sau punându-i un pachet de țigări pe piatra de mormânt. Dar nu te-am zărit. Erai totuși pe undeva prin apropiere, pe undeva pe lângă văduvă, de asta eram sigură – și eram geloasă.

Daria nu a dat drumul eșarfei. Știam bine că eșarfa asta, pe care o cumpărasem pe aeroportul din München cu ceva timp în urmă, nu se potrivea cu jacheta mea de lucru, de care tot trăgea Daria. Îmi evalua vestimentația și clătina din cap, timp în care comenta calitățile diferitelor tale femei. Multe aveau stil. Brunete, roșcate, ba chiar și una cu părul negru ca pana corbului. Însă nici una blondă. Nici una care să fi amintit cumva de mine. O femeie cu ochi oblici din Moscova, o poloneză cu picioare lungi, niște azere brunete și o armeană ce avea un trup uluitor. Chiar și acea Miss Rusia care i-a înfuriat pe ruși din cauza originii sale, căci era pe jumătate tătară.

— Nu născocesc nimic, a spus Daria. Am văzut-o cu ochii mei. Era fenomenală. După ce agenția noastră s-a mutat într-un sediu

nou, vizavi de sediul central al Kravetsilor, dădeam tot timpul peste gașca asta. O dată l-am auzit pe Japonezul tău aranjând să ia cina cu Miss Russia la Mimino. Parcă ăsta-i restaurantul lui preferat din Dnipro, nu-i așa?

Daria m-a tras sugestiv de păr și și-a înfipt un deget în burta mea, de parcă încerca să-mi controleze talia. Mi-am dat seama și fără pipăitul Dariei că făcusem o greșeală când scosesem din valiza mea veche bluza Armani, deși acasă mi se păruse o alegere foarte nimerită. Purtasem bluza la niște negocieri reușite și atunci când te-am văzut prima oară în birou la Veles. Speram că, dacă o purtam și azi, unele din acele momente mă vor însoți.

— Dac-ai auzi cum vorbește Japonezul despre tine! a râs Daria. Dar la ce altceva te-ai putea aștepta când ființa cea mai apropiată și mai dragă ție te trădează?

Am mușcat din filtrul groaznic de gros al țigării până când l-am rupt. Nici măcar țigările subțiri aduse de mama din Ucraina nu-mi ridicau moralul și, oricum, le terminasem deja. Am ținut fumul în plămâni mult timp, simțind cum nicotina mă înțeapă la limbă. Daria se va plictisi în curând. Familia va apărea. Trebuia doar să mai rezist puțin. De ce mi-ar păsa câte femei brunete alergau după tine?

— Respirația ta nu sună bine, a observat Daria.

— E anotimpul polenului, asta-i problema.

— Respiri la fel ca Ladka atunci când lua medicamentele alea.

Nu îmi aminteam de nici o Ladka. Oare Daria vorbea despre Lada Kravets? Chiar folosea porecla femeii? Deveniseră într-adevăr prietene în timpul celei de-a doua proceduri? Efectele secundare ale medicamentelor pe care le lua Lada Kravets nu trebuiau să fie în nici un caz treaba Dariei. Am înghițit în sec și mi-am mișcat picioarele amorțite. Daria vorbea din nou încet, pe un ton confidențial, care-mi lăsa în gură un gust rău, ca și cum aș fi băut lapte stricat.

— Ladka și Japonezul tău au devenit foarte apropiați. Ai fi putut crede că sunt iubiți. Desigur, nici vorbă de așa ceva. Erau doar prieteni. Prieteni adevărați. Fără Japonezul tău, după

moartea lui Viktor, Ladka s-ar fi prăbușit. O văduvă tânără cu un băiețel. Ai auzit că Japonezul tău a devenit nașul celuilalt copil? Dar de fapt de unde să fi auzit?

— Se pare că ai mare încredere în afecțiunea Ladkăi tale, am spus eu. Crezi că va fi de ajuns când o să afle că i-ai fotografiat băiatul pe furiș? Am văzut pozele. Am văzut pozele cu clientele tale. Îți dai seama că una din ele a sunat deja la birou, așa-i? Îți dai seama că ești căutată? Una din ele cu siguranță te-a observat.

— Și ce ar îndrăzni agenția să facă? a întrebat ea uimită. Cum poți fi așa de proastă? De unde crezi că am primit adresele tuturor clientelor mele? Cum crezi că am ajuns să-mi găsesc copiii?

— Ai ajuns coordonatoare.

Desigur, asta se întâmplase. Descoperirea mi-a luminat gândurile precum lampa unui miner în beznă. Comentariile Dariei despre prânzurile zilnice de lângă biroul vostru nu erau inventate. Daria știa numele și adresele vechilor ei cliente fiindcă avea acces la baza de date și, prin urmare, avea puterea de a distruge anonimatul fiecărei persoane de pe listă. Inclusiv al meu.

Daria a urmărit cum gândul se adâncea în conștiința mea. Se vedea că pentru ea era ca o mană cerească.

— Oricine și-ar fi dat seama. Cu excepția ta, a râs ea. Trebuie să spun că m-am mirat să-ți găsesc numele printre donatoare. Tu te-ai considerat întotdeauna mai bună decât noi, celelalte. Copiii noștri sunt frați. N-aș fi crezut una ca asta.

— Nu sunt copiii noștri.

— Lasă gluma. Altfel de ce ai veni aici, în parc?

Daria a dat drumul eșarfei, și-a întins brațele pe spătarul băncii și s-a întors cu fața spre soarele la apus. Apoi s-a uitat încântată la mine. Parcă torcea.

— Ce-ar spune Ladka ta dacă ar auzi că vorbești despre copiii clientelor ca și când ar fi ai tăi? Crezi că te-ar mai ridica în slăvi?

— Și cine o să-i spună asta, tu?

Ideea o amuza. Avea dreptate. Nimeni nu ar avea încredere în spusele mele. Am scos un pachet de țigări și mi-am ascuns cizma

roasă sub bancă. Cumpărasem pachetul din cauza Dariei. Țigările rulate manual ar fi fost un alt semn al sărăciei mele. Am smuls filtrul cu degetele țepene. Am făcut-o automat, în ciuda șuieratului ca de șoricel în cursă care îmi ieșea din plămâni. Oare Daria i-ar putea face ceva băiatului din parcul pentru câini? Ar încerca să se răzbune pe mine prin copil?

— Nici măcar Japonezul tău nu te-ar asculta. Nici dacă l-ai suna și i-ai ciripi totul.

— Nu am de gând să fac așa ceva.

— Nu minți! Cu siguranță ți-a trecut prin minte. Crede-mă, n-ai să-i poți explica în nici un fel ceea ce-ai făcut. Vai, câte lucruri s-au zis despre tine! a clătinat Daria din cap. Ladka a vrut să conducă personal investigațiile. Ea a cerut-o. Se pare că era singurul mod în care putea trece peste tragedie și nimeni n-a îndrăznit să-i stea în cale, atât de furioasă era. Auzeam uneori ce se zicea despre tine, ce spuneau că ți-ar face când ar pune mâna pe tine. Era clar că sfârșitul nu putea să vină prea repede. Trebuia să fie lent. Unghie cu unghie, fir cu fir, ochi cu ochi. Nici vorbă de o gaură elegantă în frunte.

Mi-am căutat în buzunar prețioasa mea Listă cu Lucruri Bune, care îmi oferea un motiv să-mi păstrez viața clădită aici. Aveam încă de lucru și un acoperiș deasupra capului. Bătrâna de la care furasem bani pentru biletul mamei nu sunase la șeful meu. Aveam încă posibilitatea să-l văd crescând pe băiatul din parcul pentru câini.

— Eu am senzația că Japonezul te urăște mai mult decât pe oricine altcineva din lumea asta.

Am lăsat vârful de jar al țigării să mi se apropie de degete, să-mi ardă pielea, am închis ochii și m-am gândit la Odessa și la platani, la trunchiurile lor, care luceau uleios în ploaie, la respirația ta pe gâtul meu. M-am gândit la crengile care bătuseră în fereastră în noaptea aceea, la umbrele lumânărilor de pe pereți, la vopseaua jupuită de pe banca din parc. Era plină de inițiale protejate de inimi, scrijelite de-a lungul timpului de îndrăgostiți. O dată am stat și noi pe o bancă asemănătoare, deși

se afla sub un stejar imens, pe trunchiul căruia erau mai multe scrijelituri decât pe bancă. Când am ridicat privirea, am văzut și mai multe. Locul acela ar fi potrivit pentru mormântul fiului nostru. Pe măsură ce arborele a crescut, literele s-au răsfirat, dar încă se distingeau clar. Ai scrijelit și inițialele noastre la baza trunchiului și ai făcut o inimă în jurul lor. Inima aceea va rezista secole de-a rândul, precum stejarii, și noi ne vom face o casă cu un stejar în curte. Așa mi-ai spus atunci și a fost cel mai fericit moment din viața mea, chiar dacă știam că un fulger ar putea lovi copacul în orice clipă.

Nu se poate să fi uitat stejarul acela din Odessa ori toate clipele pe care le-am trăit împreună. Nici eu nu le-am uitat.

ODESSA

2008

Am plecat în Odessa la ordinul șefei mele. Cele două coordonatoare își ieșiseră din minți din pricina unui cuplu american care trebuia să sosească în oraș, iar singura persoană pe mâna cărora șefa mea avea încredere să-i lase pe cei doi eram eu. Daria urma să se mute în vila din Pădurea cu frunze de argint abia mai târziu, așa că nu puteam refuza însărcinarea. Nu era cel mai bun anotimp pentru vizite. Sezonul de pescuit se încheiase, dar încă vedeai peste tot turci alergând după ucrainene, iar pe Treptele Potemkin era plin de aparate de fotografiat ce țăcăneau, în ciuda ceții și a ploii. Cuplul pe care l-am preluat nu era deranjat de vreme. Cei doi plănuiau să-și facă o familie numeroasă într-un ritm rapid, iar plata avea să fie pe măsură.

La venirea serii eram complet extenuată. După ce i-am condus pe americani în camera lor, am vrut să stau un pic liniștită și m-am strecurat în bucătărie. Șefa venise cu ideea de a înființa o companie care să funcționeze după principiul agențiilor de voiaj ce organizau excursii romantice: urma să însoțim clienții într-un tur al firmelor din domeniul nostru, iar astfel puteam stoarce și noi o parte din profiturile concurenței. Cei doi americani erau primii noștri clienți ai acestui nou serviciu și erau genul de oameni care se comportau la fel, indiferent dacă își cumpărau pantofi, mașini sau copii. Pe lângă mamele-surogat și donatoare,

ei au pipăit și asistentele medicale. Mai lipsea doar să caute eticheta cu prețul atârnată de fusta fiecărei femei. Mă agitasem atât de mult ca să conving și să liniștesc diversele părți implicate și ca să fac traducerea simultană, încât nici nu apucasem să cinez.

Am deschis frigiderul și am scos o farfurie cu felii de slănină. Nu mi-am luat nimic de băut. Cuplul se putea trezi peste noapte și ar putea avea nevoie de mine, fie ca să lămuresc vreun aspect oarecare, fie ca să le potolesc temerile. Și atunci n-ar fi bine să miros a alcool. Renovaserăm un etaj dintr-un palat țarist pe care îl foloseam pentru fete și oaspeți, iar menajera era o femeie vioaie, care umpluse bufetele cum nu se poate mai admirabil. În timp ce îmi deschideam o conservă de caviar, am auzit exclamațiile de încântare ale cuplului. Cu siguranță intraseră în baie, care era decorată în stil antic grecesc, era plină cu petale de trandafir și uleiuri esențiale și avea jacuzzi. Fusese instalat în apartamentul acela de lux pe vremea când era încă folosit de turiștii burlaci.

Nu am auzit soneria din bucătărie, nici când menajera s-a dus să deschidă ușa. Nu te-am observat decât atunci când ai apărut în prag, scuturându-ți părul de apa de ploaie. Oboseala mi-a dispărut pe loc. Nu eram pregătită să primesc oaspeți neanunțați. Mâinile îmi miroseau a caviar și am devenit conștientă de pielea mea dezgolită, de picioarele mele nerase, de pelicula rămasă pe dinți și de chimonoul meu subțire. Mult prea subțire. Picăturile de apă se prelingeau de pe geaca ta pe parchetul de stejar. Mi-am strâns cordonul cu degete unsuroase.

— N-am vrut să te sperii.

Chiar atunci luminile s-au stins brusc și cred că am scâncit. Nu vedeam nimic, îți auzeam doar vocea, spuneai că s-a luat curentul și o spuneai cu tonul cuiva obișnuit cu situațiile neprevăzute, un ton liniștitor ca un ceai de seară. Nimic nu sugera că ar fi vorba despre altceva. Inima îmi bătea totuși cu putere și a durat câtva timp până când ochii mi s-au obișnuit cu întunericul. Treptat, am început să-ți zăresc silueta în timp ce tu deschideai ușile dulapurilor, căutând lumânări. Ai scos o brichetă din buzunar și

ai zis că se oprise curentul în tot cartierul. Ți-am văzut fața abia când ai adus niște farfurii pe care ai topit stearină, ca să fixezi lumânările pe ele. Nu-ți puteam interpreta expresia feței. Flăcările făceau ca pereții înalți ai camerei să pară o biserică. Vântul și ploaia înăbușiseră zgomotul traficului și al frigiderului. Ramurile unui copac despicat de fulger izbeau în fereastra curții din spate și mi-au amintit de oaspeții mei. Am sărit în picioare, ținându-mi în continuare marginile chimonoului una peste alta, de parcă nu aveam încredere în cordon.

— Avem niște clienți americani, am spus.

Tu ai râs, eu nu. Îmi aduceam aminte cum se holbase cuplul la labirintul de cabluri electrice din jurul porții. Fiecare strâmbătură din nas mă făcea cumva mai mică, inferioară, și nu pricepeam de ce le conveneau genotipurile de aici, de vreme ce disprețuiau orice altceva. La micul dejun urma să discutăm despre pana de curent.

— Merg să-i spun menajerei să le ducă niște lumânări.

Însă femeia aceea dibace se ducea deja să-i salveze pe americani și a fluturat mâna spre mine din hol. M-am așezat la loc și mi-am ascuns degetele de la picioare, care se ițeau din papucii de casă. Nu mai mersesem de o bună bucată de vreme la pedichiuristă. Aș fi vrut să mă duc să-i liniștesc pe clienți și între timp să mai pun ceva pe mine sau măcar să mă spăl pe dinți. Am încercat să găsesc o scuză potrivită ca să ies din bucătărie. N-am reușit.

— S-a întâmplat ceva? te-am întrebat. Cum de-ai ajuns în Odessa?

— Șeful are o întâlnire aici. Mâine ne întoarcem în Dnipro.

Am auzit un clinchet în spatele meu. Găsiseși sticla de Sarajishvili. Înainte să apuc paharul pe care mi l-ai întins, mi-am șters degetele de marginea chimonoului. Atitudinea ta relaxată nu trăda vreo urgență. Dacă prințesa Kravets ar fi avut vreo problemă, mi-ai fi spus deja și nu am fi băut nimic, darămite să mâncăm felii de slănină. Doar nu era ceva legat de Snijne, așa-i? Aflaseși cumva și voiai să vezi cu ochii tăi cum șobolanul încearcă

să scape din capcană? Am rostit în minte câteva rugăciuni, am sperat că nu acum, nu azi, nu în noaptea asta, m-am uitat la slănina care transpira pe masă și mi s-a făcut greață. Untura pe care menajera o așezase frumos pe farfurie începuse să se topească.

Un curent de aer a stins lumânarea. Ai aprins-o iar și ai închis ușa bucătăriei. În liniștea aceea se auzea clar cum înghițeam. Respirația mea. Respirația ta. Vântul. Ploaia. Două pahare care se umpleau din nou cu coniac Sarajishvili. Scârțâitul parchetului de stejar. Am recunoscut pe chipul tău privirea cea mai veche din lume. Era privirea pe care o au întotdeauna bărbații când se uită la femei.

Dimineața te-am însoțit până afară. Indicatoarele de circulație fuseseră doborâte de vânt pe trotuar, iar trunchiurile platanilor încă străluceau din cauza ploii. Cablurile atârnate deasupra porții se transformaseră în coroane cu perle din stropi de ploaie, iar covorul de frunze maronii care acoperea strada era atât de strălucitor, încât părea să ducă spre un circ. Orașul era tăcut, ca şi cum exista doar pentru noi. M-am întors sus, am ieșit pe balcon și m-am uitat după tine, fără să știu că gestul avea să devină un obicei. De fiecare dată când plecai de la mine, trebuia să mă opresc și să-ți urmăresc spatele, pentru că putea fi ultima oară când te vedeam.

Mi-am imaginat că voi scăpa de Lada Kravets și de lumea ei dacă duceam procedura la bun sfârșit așa cum își dorea. Noua mamă ar rămâne în camera copilului și poate că aș mai da peste ea doar la evenimentele fundației Kravets, iar apoi, treptat, m-aș putea distanța de responsabilitățile pe care le aduceau ele. După Odessa, mi-am dat seama că n-aș fi putut face așa ceva dacă voiam să te păstrez.

Făceai parte din familie și, prin tine, lumea reprezentată de ei a devenit lumea mea, cu toate efectele ei secundare, dintre care cel mai mare era îngrijorarea ce mă rodea permanent. Dacă nu auzeam nimic de tine timp de o zi, începeam să cred că se petrecuse ceva rău. Dacă uitai să mă suni, în ciuda tuturor

promisiunilor, îmi aminteam cum își bătuse mama Dariei fiul pentru că uitase să-i spună că lucra o tură dublă în mină. M-am gândit la prietenele, soțiile, mamele și iubitele voastre, la propria mea mamă, la zgomotul făcut de papucii ei de casă când se învârtea noaptea prin casă. M-am întrebat cum de reușeau să adoarmă și cum de nu deveniseră toate alcoolice. Am început să cred că eu eram o excepție. Că era ceva în neregulă cu mine, ceva ce mă împiedica să fiu o bună soție de soldat, ca Maria Kirillovna, care era căsătorită cu Veles de zeci de ani și încă mai trăiau amândoi. Nu toate deveneau văduve tinere și, poate, nici măcar văduve. Poate că ar merge și în cazul meu. Nu-mi doream nimic mai mult, pentru că o stea din cer a căzut în inima mea[1] atunci când mă așteptam mai puțin.

1. Citat aproximativ din poemul dramatic *Lisova pisnia* (*Cântecul pădurii*) din 1911 al poetei ucrainene Lesia Ukrainka (1871-1913).

DNIPROPETROVSK

2009

Puncția Dariei a fost un succes total. M-am dus la *dacea* Ladei Kravets ca să-i prezint situația. Fuseseră recoltate cincisprezece ovule. Mă așteptam ca majoritatea celulelor mature să fie fertilizate, dar abia peste câteva zile urma să aflăm dacă puteam sărbători această etapă importantă a proiectului. Și tu arătai obosit când mi-ai ieșit în cale pe verandă, deși mi-ai pus ferm mâna pe talie, iar modul în care-ți mușcai buzele îmi era cunoscut.

— Unde e fata? ai întrebat.

— Am lăsat-o să se odihnească la vilă.

— Nisa a fost o idee bună. Poate să călătorească?

— Sigur. Daria e în regulă.

Am verificat pe telefon cât era ceasul. Peste cinci ore Daria va fi în drum spre Nisa împreună cu mama ei. Îi prezentasem călătoria ca pe o vacanță binemeritată. Era o precauție absolut necesară. Ți-ai frecat fruntea de parcă te-ar fi durut.

— Situația de aici e chiar atât de rea?

— Suportabilă.

Ți-am apăsat cu degetul șanțul încruntat de pe o parte a nasului și ți-am șoptit că în curând se va termina, că mă ocup eu, că mă pricep la asta. Simțeam cumva că și tu aveai nevoie de cineva care să te liniștească. Nu o mai văzusem de ceva vreme pe

Lada Kravets și nu știam la ce să mă aștept. Am tras adânc aer în piept, ai făcut-o și tu, iar eu m-am ținut de brațul tău până la ușa bibliotecii. Ne-a întâmpinat o priveliște pe care n-o voi uita niciodată. În ciuda gerului de afară, încăperea era plină de ventilatoare care huruiau, tăvile și rafturile gemeau de nenumărate pahare cu apă pe jumătate goale, iar ici și colo pe podea se topeau cuburi de gheață picate din clești. Lada Kravets își descheiase primii nasturi de la cămașă și-și suflecase mânecile până sus. Sub unghiile ei se zărea sânge uscat. Avea gâtul și brațele pline de răni de sus până jos.

— Să nu-i spui nimic medicului despre asta, a murmurat ea imediat ce ne-a văzut. Mă mănâncă îngrozitor de tare. Apa de la mănăstire e singurul lucru care mă ajută.

Lada Kravets a împins spre mine un pahar plin ochi cu apă. Nu era singura mea clientă care avea o erupție sau care stătea prost cu nervii. Era totuși prima dintre ele care fusese declarată sănătoasă de medic, pentru că acesta n-ar fi îndrăznit să pomenească de vreo tulburare. Am considerat că era mai înțelept să nu mă amestec și nici nu îndrăzneam să mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă nici unul din ovulele transferate în mediul de cultură n-ar fi fost fertilizat.

Am observat că ai aruncat o privire spre teancul de reviste de pe măsuța de cafea. Privirile ni s-au întâlnit și tu ai luat un exemplar de deasupra, o revistă cu horoscoape. Ai răsfoit-o rapid, apoi mi-ai făcut un semn discret din cap. Am răsuflat ușurată, deși în același timp eram iritată. Luna aceasta astrele îi erau favorabile Ladei Kravets, dar tu cum rezistai la toate astea? Eu eram implicată pentru prima oară și totuși îmi imaginam deja tot felul de situații neplăcute în care s-ar pomeni Lada Kravets. M-am distrat închipuindu-mi ce s-ar întâmpla dacă ar avea la naștere un medic de modă veche de la țară, care să arunce cu apă rece peste ea sau să o lovească. Imaginile de genul ăsta mă ajutau să îndur umilința. Spune-mi sincer, cu mâna pe inimă, nu ți-a venit niciodată să urli că ajunge, ce-i prea mult e prea mult?

— Data trecută a fost transferat doar un singur embrion de

clasa A. Ceilalți au fost prea slabi.

Lada Kravets își îndepărta cămașa de piele, de parcă simpla atingere a materialului umed era prea mult pentru ea. Se pare că un medic îi spusese o dată că embrionii mai slabi trebuiau transferați direct, iar cei mai puternici trebuiau congelați.

— Poate că acum ar trebui să facem altfel, a continuat ea. Hai să-i folosim doar pe cei mai puternici. Cei puternici supraviețuiesc întotdeauna. N-avem nici un motiv să-i punem la păstrare.

În timp ce Lada Kravets își amintea transferurile ei eșuate, a început să-și miște cu violență degetele înfipte în cămașă, de parcă erau acele unei mașini de cusut. Își găsea cu greu cuvintele și le mesteca în gură înainte să le scuipe afară. Pentru eșecul anterior dăduse vina pe ea însăși, asta până când s-a văzut limpede, cu ajutorul camerelor de supraveghere, că vinovată era donatoarea, care dusese o viață vicioasă. Fata aia ar fi trebuit monitorizată mai bine pe durata procedurii. M-am uitat la mâna Ladei. Îmi puteam imagina cu ușurință cum ar fi atacat pe oricine o dezamăgea în această privință.

— De data asta nu se va întâmpla nimic asemănător. Donatoarea a fost supravegheată nonstop.

— Chiar așa? a întrebat ea poruncitor.

— Roman poate spune mai multe despre asta.

Ai enumerat iarăși măsurile luate, timp în care Lada a pus întrebări și mai detaliate. Am răspuns la cele care țineau de zona mea de responsabilitate. Mi-am auzit vocea, tonul ei convingător și obiectiv, chiar dacă încă nu știam cum mergea treaba cu embrionii, dacă transferul va reuși, dacă nenorocita dracului va rămâne măcar însărcinată sau va trece iar printr-o serie de avorturi spontane. Iar dacă Lada Kravets reușea să nască un copil viu, oare cuplul va dori să-i facă acestuia și un frățior sau o surioară? Atunci voi ajunge din nou în această încăpere, unde voi explica din nou aceleași lucruri. Și dacă Lada Kravets o va bate iarăși pe donatoare sau va rămâne fără copii, iar relația noastră ar merge mai departe și ne-am dori un copil? Oare ar suporta

primadona să vadă cum se umflă burta cuiva din cercul ei, pe când a ei nu? Viitorul nostru ar depinde de mofturile familiei Kravets?

Podeaua de sub mine s-a transformat în nisip mișcător și privirea mi s-a încețoșat. M-am întrebat dacă s-a prăbușit vreodată candelabrul de cristal din încăpere. Probabil că era atât de greu, încât dacă pica, sigur omora pe cineva.

M-am scuzat și am ieșit să caut baia. După ce mi-am scos cizmele strâmte, m-am întins pe podeaua de marmură. Mi-am lipit fruntea de ea de parcă era sticla unei icoane și am tras adânc aer în piept. Când ajungeam acasă, trebuia să grăbesc planurile legate de Daria. Nu mai citisem de ceva vreme nici o revistă de modă, nici nu mă mai gândisem la portofoliul ei de fotomodel, darămite să-i spun ce intenții aveam cu ea. Mi se păruse cumva enervant să prefir în minte fotografii pe care îi cunoșteam și prea complicat să iau legătura cu ei. Am preferat ca în timpul liber să mă concentrez asupra noastră și să încerc să uit de orice altceva. Numai că nebuna de Lada Kravets, cu crizele ei din bibliotecă, îmi amintea de ce trebuia să mă adun. Relația noastră era destul de proaspătă, așa că nu puteam conta pe ajutorul tău în caz că familia Kravets ar fi fost iarăși dezamăgită. Trebuia să-mi asigur viitorul într-un alt mod, iar pentru asta aveam nevoie de Daria. Mai avea încă vreo doi ani. După aceea ar fi fost prea în vârstă pentru meseria de fotomodel.

Am găsit în geantă o bomboană cu agrișe care mi-a alungat gustul amar din gură. Mi-am tras cizmele înapoi în picioare. Eram gata să merg mai departe. De data asta n-o să mai folosim sperma fără valoare a lui Viktor. De data asta nimic nu va merge prost.

Când m-am întors în bibliotecă, m-am oprit o clipă să ascult ciripitul păsărilor din colivii. Mi-am imaginat că zburătoarele exotice făceau parte din stilul de viață al elitei, iar în cazul Ladei Kravets poate că țineau locul copiilor. Papagalul mânca o arahidă. A spart coaja groasă și a dat la o parte cu iscusință pielița maronie din jurul alunei, care a plutit într-o spirală până pe

podeaua coliviei.

Ulterior am aflat că și președintele Ianukovici își umpluse vila cu păsări cântătoare. Se temea de gaz. Dacă îi sabota cineva sistemul de ventilație, trilurile ar înceta. Președintele se temea atât de tare să nu fie otrăvit, încât mânca doar carne de la animalele lui și bea doar lapte de la vacile din grajdul lui. Avea pe proprietate o întreagă grădină zoologică.

Peste câțiva ani, când revoluția a ajuns până la porțile palatului lui Ianukovici, m-am gândit cât de zadarnice fuseseră toate măsurile lui de precauție. Păsările l-ar fi putut avertiza despre substanțele străine introduse în aerul purificat de o instalație complexă de filtrare, dar nu puteau să prevadă furia poporului, chiar dacă semnele se simțeau în atmosferă de foarte multă vreme.

Nu voiam să fiu prietenă cu Maria Kirillovna. Totuși m-am pomenit curând într-o asemenea postură, iar asta s-a datorat sarcinii nurorii ei, care progresa bine. Era greu să păstrez distanța, pentru că trebuia să-i răspund soției șefului tău și să merg la toate evenimentele la care mă invita, oricât de neînsemnate ar fi fost. La ele participau de obicei și alte femei, iar eu făceam față situației vorbind despre munca mea și despre activitățile fundației. O dată, în salonul de înfrumusețare din *dacea*, m-am trezit față în față chiar cu doamna casei, însoțită numai de niște thailandeze tăcute, care nu ne vorbeau limba.

— Sunt două cosmeticiene noi, a spus doamna.

M-a condus în cameră, unde ne așteptau două scaune de tratament.

— Fetele astea fac adevărate miracole.

Ți-am povestit despre prietenia arătată de Maria Kirillovna și nu ți s-a părut nimic alarmant. Dacă sarcina mergea bine și copilul era sănătos, aș fi fost ca o fiică pentru ea. Eu însă nu-mi făceam iluzii. Fusesem poftită la acea întâlnire între patru ochi din cauză că se întâmplase ceva? Auzise Maria Kirillovna vreun fapt care îi stârnise bănuielile? Mâinile mă înțepau de parcă aș fi căzut într-o tufă de măceș.

— *Dacea* asta e a unui bun prieten de-al soțului meu. Se ocupă de aluminiu și politică, dar probabil că nu te interesează.

— Sunt treburi prea complicate, cel puțin pentru mine.

Maria Kirillovna și-a examinat pielea obrajilor în oglindă, iar eu am văzut cum îmi fuge iar sângele din vârfurile degetelor. Mi-am vârât mâna în buzunar și mi-am mișcat degetele. Doamna s-a întors spre mine.

— Ce spui de sistemul de ventilație din casă?

Schimbarea bruscă a subiectului m-a surprins. Nu pricepeam ce urmărea.

— La urma urmei, aerul de-aici are o calitate unică, așa-i? a adăugat ea.

— Cu siguranță. Mi-am petrecut dimineața la Kiev, cu treburi, și de la etajele de sus ale hotelului nici măcar nu se vedea orizontul, atât de gros era smogul.

— Acum cu siguranță te simți mai bine, a râs doamna. Te anunț imediat ce fac rost de datele de contact ale firmei de aer condiționat. Promit c-o să-ți obțin o reducere substanțială.

M-am uitat la Maria Kirillovna. Unde bătea? Oare mă confunda cu una din fostele tale iubite? Eu nu aveam casă. Cu siguranță știa asta.

— Să nu uiți să-ți iei şi un generator de curent. Pentru urgențe. Prinde întotdeauna bine.

Una dintre cosmeticiene a băgat capul pe ușă ca să vadă dacă eram pregătite, iar doamna a ridicat mâna, dând de înțeles că mai aveam nevoie de câteva clipe. N-am găsit altă explicație pentru subiectul abordat de ea decât aceea că își oferise sfaturile și celor care ți-au încălzit patul înaintea mea, așa că acum doar își urma vechiul obicei. Poate că ai plănuit împreună cu fosta iubită să-ți construiești o vilă din lemn, ați făcut proiectul și ați aranjat totul cu cei de la Case de Bușteni Honka, așa cum m-a sfătuit doamna, amintindu-mi că merita să angajăm constructori din străinătate, pentru ca prețul și alte detalii să rămână așa cum trebuiau să fie, adică secrete. Maria Kirillovna nu avea încredere în acordurile de confidențialitate semnate cu companiile locale. Nu erau decât niște hârtii.

— Te simți bine? a întrebat ea. Ai rețineri? Nu-l iubești?

Ca să mă calmez, am început să mă uit la teancul de reviste de modă de pe măsuță. Paginile păreau lipite unele de altele, iar mâinile mi s-au înroșit răsfoindu-le. Dogoream de parcă eram arsă de soare. Simțeam cum doamna se uită la mine și mi-am dat seama că nu era vorba de nici o greșeală.

— Nu cred că înțeleg despre ce vorbim.

— Despre viitoarea voastră casă.

N-am știut ce să zic. Nu eram pregătită pentru așa ceva. Eu nu vorbisem cu soția șefului tău despre problemele mele personale, iar acum ea mă întreba despre noi – despre mine și tine – și despre casa noastră comună, deși noi doi nici măcar nu discutaserăm așa ceva. Oare asta însemna că i-ai împărtășit și astfel de visuri personale? Era un test pe care trebuia să-l trec înainte ca doamna să mă accepte în familie? Nu-mi dădeam seama cum vedea familia Kravets relația noastră. Poate eram doar o parteneră ocazională, poate ceva mai mult. Dar o casă?

— Sigur că-l iubești, a spus Maria Kirillovna. Asta-i bine. Nu l-am văzut niciodată pe Romka atât de fericit.

S-a așezat în scaunul de tratament și le-a făcut semn fetelor ce așteptau în prag să înceapă. I-am urmat exemplul cu mișcări șovăitoare, sperând să-mi pună în curând pe față ceva care să îmi potolească arsurile, ceva care să mă răcorească mai bine ca smântâna.

— Trebuie să-mi dai voie să vă ajut cu pregătirile de nuntă. Romka e ca un fiu pentru noi.

Brațul mi-a zvâcnit și am lovit-o din greșeală pe una dintre cosmeticiene, care și-a ferit capul și a scâncit. Mi-am cerut scuze, dar fata n-a înțeles nici un cuvânt.

— Sper că n-am dat de gol vreun secret.

Maria Kirillovna a râs și a coborât din scaun. Mi-a atins cu mâna ei parfumată, blând ca o vulpe polară, degetele pe care mi le ridicasem la față.

— Să nu-i spui că i-am dezvăluit taina, draga mea. Credeam că Romka te-a cerut deja.

Șuvoiul de vorbe al doamnei a continuat. Nu-i puteam spune să tacă, să nu mai vorbească despre decorațiuni interioare sau despre balul de Anul Nou de la Viena. Anul acesta doamna ratase complet sezonul, pentru că Lada nu îndrăznise să călătorească, iar Maria Kirillovna preferase să rămână s-o susțină pe nora ei. Data viitoare puteam merge împreună la Viena, iar croitoresele ei aveau să-mi facă o rochie. Poate că încerca doar să umple tăcerea

jenantă care s-ar fi așternut altfel, deoarece, atunci când a pomenit de nuntă, eu am amuțit complet. Cât ai clipi din ochi, vechile mele planuri au devenit irelevante, deoarece pentru mine nu exista nimic mai important decât ceea ce era între noi doi. Nu mai voiam să mă întorc la Paris. Mi se părea inutil să-mi reglez conturile cu cei care-mi dăduseră papucii. Nu voiam să-i mai văd. De ce aș fi vrut, de vreme ce mi se oferea altceva?

Am făcut însă o greșeală: mi-am pierdut interesul pentru Daria, care a devenit doar o fată printre multe altele, și am lăsat-o pe colega mea să se ocupe de ea la următoarele donații. În jurul datei când Lada Kravets trebuia să nască, am expediat-o pe Daria în Spania împreună cu mama ei. I-am trimis un mesaj ca s-o anunț nașterea unui copil sănătos, dar am sărbătorit veștile bune cu tine și cu familia Kravets. Daria nu mai era calea spre un viitor strălucit. Tu erai.

UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV

2009

În curte m-a întâmpinat doar Boris și m-am întrebat o clipă unde erau ceilalți. Am presupus totuși că mama era ocupată cu cina și nu mi-am mai bătut capul, pentru că Boris nu-și putea ascunde curiozitatea cu privire la darurile pe care le adusesem. I-am dat o haină nouă de iarnă direct din portbagajul mașinii și, după ce s-a liniștit și a mers înăuntru să-și etaleze cadoul, m-am dus să mângâi cățelul și să-mi fumez țigara în liniște. Începeam deja să regret că nu am plecat cu tine la Viena când a trebuit să închidem biroul din cauza epidemiei de gripă porcină. În perioada asta a anului era deprimant la țară, copacii goliți de frunze erau dezolanți, iar cuiburile de berze arătau ca niște găuri negre pe cerul întunecat.

Imediat ce-am pus piciorul pe trepte, mi-am dat seama că era ceva în neregulă. Nimeni nu m-a întâmpinat, doar au dat cu toții rapid din cap, ca niște păsări. Mătușa și mama m-au privit cu o răceală ca a spirtului care ți se evaporă pe piele, iar în casă nu mirosea a chifle proaspăt coapte, ci a valeriană. Am lăsat jos geanta și m-am uitat la plita rece. Am încercat să întreb care era problema, dar nu mi-a răspuns nimeni, așa că am lăsat celelalte cadouri împachetate. Atmosfera era sumbră, de parcă în casă murise cineva. Boris s-a așezat la masă, îmbrăcat în haina lui cea nouă, și a început să examineze florile pictate pe paharul de apă.

Nici măcar el nu se mai uita la mine, ci se concentra asupra fiecărei tușe de pensulă. A trecut apoi la ceașca de ceai, cu florile și modelele ei aurite, urmărindu-le cu degetul, după care s-a strecurat afară ca să hrănească găinile împreună cu mătușa. Ținea în continuare ceașca strâns în mână, în timp ce cu cealaltă se agăţa de haina de iarnă, de parcă îi era frică să nu i-o ia cineva.

Atmosfera a devenit și mai tensionată când am rămas singură cu mama. Așteptam o explicație pentru comportamentul ei. Trebuia să fie ceva grav. Poate că una din ele se îmbolnăvise și era pe moarte. Sau poate că ne murise brusc vreo cunoștință. Nu mi-am închipuit că era ceva legat de ziarul care se zărea în buzunarul mamei. L-a scos și l-a pus pe masă fără să spună nimic. Am recunoscut fotografia de la inaugurarea orfelinatului. Îmi aminteam bine evenimentul. Viktor tăiase ceremonios panglica. Poza era încadrată de fundele mari de pe capetele fetelor, iar eu zâmbeam lângă familia Kravets. Textul de sub fotografie ne pomenea numele tuturor. Veles venise să-și arate sprijinul pentru fiul lui, care tocmai făcea primii pași în politică, și acceptase să pozeze pentru un portret rar tată-fiu.

— Știi cine e omul acela? a arătat mama către Veles.

Am întors capul spre fereastră și am înșfăcat chibriturile de pe masă. Vocea mamei suna straniu. Rostea cuvintele cu greutate, de parcă măcina orz cu dinții. Apoi cutia de chibrituri mi-a scăpat printre degete. Am început să tremur fără să-mi dau seama. Mama arăta în continuare cu degetul spre Veles, acuzatoare ca un profet ce vestea apocalipsa.

— Cum poți lucra pentru omul din Donețk?

Nu am priceput ce vrea să spună. Știam de omul din Donețk, dar numai din auzite. Fusese partenerul de afaceri al tatei și al lui Maksim Sokolov înainte ca totul să se ducă de râpă. Cineva îi vânduse mamei cine știe ce gogoși.

— Vrei să spui că omul din Donețk e Vitali Kravets? Ce fel de glumă e asta? am zis eu cu un ton ferm și sigur. Vitali Kravets e din Dnipro.

Îmi venea să râd. Mamei nu. A apucat un pahar, a turnat în el

niște Corvalol, apoi un pic de apă. După ce l-a băut, a ridicat furtunos brațele și și-a înfipt unghiile murdare de pământ în sarafan, de parcă voia să se înfrâneze. Am simțit un nod în stomac. De parcă nu ea se înșelase, ci eu.

— Eu nu l-am văzut niciodată pe omul din Donețk, nici măcar pe fugă, am continuat eu. Din câte știu, nici tu nu l-ai întâlnit. Sau da?

Mama trebuia să înțeleagă cât de absurd suna totul.

— Ți-a povestit vreodată tata de el? I-a pomenit numele? Aveam poze cu el? Știi cum arată?

— Valentina Sokolova l-a văzut și l-a recunoscut în poza asta.

— Mama Dariei? Cu ea ai vorbit?

— Valentina nu l-ar uita niciodată pe nemernic. Nici într-o mie de ani.

Mi-am dus instinctiv mâna la telefonul din buzunar. Daria încercase să mă sune de zece ori și m-am gândit că voia niște medicamente pentru ea sau pentru vreun cunoscut. Gripa care făcea ravagii prin țară golise și farmaciile de medicamente, și magazinele de lămâie și usturoi. Nu îi răspunsesem. Acum mama nu mai arăta cu degetul spre fotografia din ziar, ci izbea cu pumnul în ea. Omul din Donețk. Vitali Kravets. Veles. Șeful tău.

— Bărbatul ăsta a aflat intențiile tatălui tău și ale lui Maks. Bărbatul ăsta a aflat pe cine încercau ei să înșele. Încercau să-l înșele pe el. De-aia au fost omorâți tatăl tău și Maks.

— Stai puțin. Când ți-a povestit tata despre planurile lui? La urma urmei, în anii aceia de-abia vă mai vedeați. Cum poți crede tot ce ți se spune? Și, până la urmă, ce dovadă e ziarul ăsta?

— Valentina știa totul, a spus mama. Maks a fost întotdeauna vorbăreț, nu putea păstra secrete, așa ca tatăl tău. Așa ca tine.

Mi-am aprins o țigară. Mâna îmi tremura. Trebuia să fie o neînțelegere. Trebuia. Valentina Sokolova mințea. Numai că nu vedeam de ce. O plătise cineva? Sau vârsta îi juca feste? Tatăl meu. Tatăl Dariei. Șeful tău. Veles nu face niciodată lucrurile pe jumătate. Așa mi-ai spus. Gândurile îmi erau încâlcite, dar în mijlocul lor plutea ceva, ceva ce nu știam cum să formulez. Ceva

ce uitasem. Ceva ce trebuia să-mi amintesc. Ceva care ar fi limpezit lucrurile. Numai că nu-mi aminteam fraza. Fraza spusă de tine. M-am agățat de vocea ta, care se unduia prin desișul din mintea mea, apoi totul a devenit brusc clar, la fel de clar ca țiuitul trenului noaptea în Dnipro. Cuvintele mi-erau acum limpezi, se pomenea acolo și de Donețk și erau dintr-o discuție despre nunta șefului tău. Acum îmi aminteam totul.

Avuseserăm amândoi o întreagă zi liberă și m-ai dus la masă la Bartolomeo, unde eu nu mai fusesem niciodată. Plaja privată a hotelului era splendidă. Nu știam că aici, în Dnipro, te puteai simți ca în Caraibe, nici că în oraș se găsea cafea atât de bună. Dacă n-aș fi văzut escortele de lux din club, aș fi zis că era locul perfect pentru întâlnirile cu clienții. Ți-ai cerut scuze că nu m-ai adus până atunci la Bartolomeo, de vreme ce îmi plăcea atât de mult decorul acela de corabie de pirați. Așa că am încetat cu exclamațiile admirative. Nu voiam să stric momentul acela, în care te arătai neobișnuit de vorbăreț. Mă tot gândeam la ceea ce-mi spusese Maria Kirillovna. Poate că se înșelase. Nu voiam să fiu genul de femeie care își petrece zilele așteptând să fie cerută, totuși iată-mă făcând exact asta. Era jenant. Ai oftat și ai spus că dacă ai organiza tu o petrecere de nuntă pentru tine și aleasa ta, ți-ai dori ceva mai simplu, iar eu am zâmbit, pentru că mi-ai luat mâna și mi-ai sărutat-o și pentru că ți-am interpretat vorbele prin prisma conversației cu Maria Kirillovna, cu toate că era vorba și de scopul tău din acea zi: în timp ce ne distram acolo, tu trebuia și să inspectezi locul, ca să vezi dacă era potrivit pentru a sărbători aniversarea căsătoriei șefului tău cu Maria Kirillovna. După ce am comandat mâncarea, mi-ai explicat sarcina mai în amănunt. Tatăl tău fusese maestru de ceremonii la nunta lui Veles cu Maria Kirillovna, care era membră a elitei din Dnipro, iar tu trebuia să continui tradiția organizând o petrecere și voiai să auzi ce părere aveam eu. Maria Kirillovna voia cel puțin o ploaie de confetti, artificiile secolului și acrobate pe picioroange. Am pus întrebări mai concrete și am pomenit de nunta de argint. M-ai corectat și mi-ai spus că era vorba de cea de oțel. Pe Maria Kirillovna ar fi

supărat-o greșeala mea, ar fi luat-o ca pe o insultă la adresa vârstei ei, așa că trebuia să fac bine și să îmi amintesc clar asta. Am mormăit ceva nedeslușit și am întrebat dacă ăsta era noul trend, să sărbătorești nunta de oțel cu atâta opulență. Nu era. Maria Kirillovna citise într-o revistă pentru femei o listă cu diferite aniversări ale nunții și se entuziasmase. Și s-a gândit că era bine să sărbătorească atât cât mai avea energie, iar nunta de oțel i-a sunat frumos. Suna tocmai potrivit pentru ei. Eu îmi imaginasem că erau căsătoriți de zeci de ani și că Maria Kirillovna era genul de femeie care nu va fi niciodată văduvă. Aniversarea de unsprezece ani mi-a zguduit acea convingere. Descoperirea m-a buimăcit și nu m-am întrebat nici măcar în ce an se născuse Viktor, dar tu mi-ai precizat că Viktor provenea din prima căsătorie a lui Veles. Acea căsătorie se încheiase atât de prost, încât Veles n-a vrut ca numele femeii să mai fie pomenit sau ca Viktor să aibă ceva de-a face cu mama lui biologică. De vină pentru divorțul lui era, probabil, vreun vechi prieten de-al lui Veles, numai că asta era doar explicația ta. O dată s-a nimerit să-ți iasă în cale un cunoscut din copilărie de-al lui Veles, care era beat turtă și vorbise urât despre femeia aceea. Din câte se părea, cucoana își găsise pe altcineva cu care să și-o tragă. Nu am dat atenție detaliilor divorțului, căci încă mă uluia nunta de oțel a Mariei Kirillovna, pentru care familia Kravets făcea lista de invitați. Mi-ai spus că fiecare persoană influentă din Dnipro avea să fie acolo, dar se discuta cu înverșunare dacă să invite sau nu pe cineva din Donețk. Numele Donețk m-a făcut să ciulesc urechile și m-am concentrat la discuție. Mi-am pus șalul pe umeri. Am întrebat ce legătură avea Donețkul cu toate astea și tu mi-ai amintit de rivalitatea dintre clanurile din Donețk și cele din Dnipro. Veles avea încă interese financiare în vechiul său cămin, dar altfel se scuturase de praful din Donețk după ce se căsătorise cu o femeie aparținând elitei din Dnipro și nici măcar nu mai pomenea de Donețk, fapt care probabil că avea legătură cu fosta lui soție. Rafinata Maria Kirillovna i-a prins bine lui Veles, ai spus tu. Veles a devenit la fel de elegant ca și ceilalți oameni de afaceri

din Dnipro, care se foloseau mai degrabă de viclenie decât de forța brută ca să-și dezvolte afacerile. Probabil unii sperau că alianța asta va potoli disputele dintre grupările din Dnipro și Donețk, dar asta nu s-a întâmplat, iar tu nu credeai că se putea ajunge la un acord perfect în privința listei de invitați. Nouă ne-ar fi cu siguranță mai ușor să o întocmim pe a noastră, ai spus tu și eu am uitat pe loc toată discuția de dinainte.

Pe mama Dariei nu o înșelase memoria. Pe mine da. Veles plecase din Donețk la sfârșitul anilor 1990 și Valentina l-a recunoscut. Existau suficiente dovezi cu privire la identitatea sa, nu mai putea fi doar o coincidență, iar dorința mea de a contrazice spusele mamei s-a spulberat. Șeful tău era omul din Donețk, cel cu care prostănacii de tata și Maksim Sokolov își făcuseră învârtelile. Omul la care tata mergea întotdeauna și pe care tații noștri întreprinzători îl trăseseră pe sfoară. Omul de sub nasul căruia șterpelisem o listă cu certificate de acțiuni pentru o sută de dolari, listă pe care i-o dădusem tatei, chiar dacă le aparținea celor trei, cei trei camarazi, cei trei care fuseseră prieteni, dar care nu au mai fost după ce tata și Maksim Sokolov au decis să pună mâna doar ei doi pe fabrica aceea ridicolă.

M-am holbat la firimiturile uscate de pe mușama. M-am ridicat încet și am ieșit. După ce am ajuns la umbra merilor, mi-am vârât șalul pe gât cât am putut de adânc și-am răcnit în el până când am fost gata să leșin. Mi-am scos stofa din gură. Aroganța mea fermă s-a spart ca sticla în momentul când am ieșit din câmpul vizual al mamei. Tata alesese în numele lui. Alesese învârtelile și frauda ca stea călăuzitoare. Nu pe mine. Nu pe mama. Nu pe noi. Pentru el nu am fost niciodată pe primul loc, așa că de ce trebuia să regret ce alesese inima mea? Ce mai conta dacă alesesem pe cineva care pentru omul care îi tăiase capul tatei era aproape ca un membru al familiei?

Am tras un șut într-un măr putred de pe jos și am luat o decizie. Mă voi gândi acum la asta, mă voi gândi o clipă, apoi mă voi scutura de tot și nu-mi voi mai bate capul. Nu-l voi lăsa pe tata să distrugă ce aveam. Nu voi accepta așa ceva. Nu mă puteam

lăsa copleșită de emoții dacă voiam să rezolv încurcătura asta.

Mi-am șters nasul cu un prosop întins afară la uscat și am încercat să-mi vin în fire. Voi începe prin a asculta mesajele lăsate de Daria. Aveam zeci de apeluri ratate. Mi-am blestemat indiferența față de ea. Pe când mă holbam la ecranul telefonului, acesta a început să pâlpâie. Încercai să mă suni. Am măturat cu privirea grădina întunecată și tăcută. În liniștea aceea, sunetul de apel era la fel de strident ca strigătul unui păun. Pentru o clipă mi-am imaginat că te văd în umbra merilor. De parcă ai fi auzit ce vorbisem cu mama în bucătărie și așteptai plin de curiozitate să vezi ce explicații credeam că aș putea născoci ca să scap din încurcătură. Am pus telefonul în buzunar și m-am ghemuit lângă câinele care mă urmărea confuz. Nu mârâia, ci dădea din coadă. Totuși senzația că sunt urmărită nu a dispărut. Era atât de pregnantă, încât a trebuit să fac turul grădinii. Umbrele din fața mea îmi dădeau fiori și tresăream când crengile tufelor de agrișe sau de zmeură mi se agățau de haine. Eram înconjurată de țepii lor. Dar în grădină nu era nimeni. În cele din urmă am fugit până la poartă, cu câinele ținându-se după mine. Trebuia să arunc o privire în spatele gardului. Pe drumul de dincolo de gard nu era nimeni. Tu nu știai. Trebuia să țin minte asta. Doar ai studiat documentele Dariei, ai văzut numele tatălui ei. Dacă tu nu l-ai recunoscut și nu ai recunoscut nici chipul bărbatului din pozele vechi incluse în dosarul donatoarei, înseamnă că Veles își îngropase atât de adânc trecutul din Donețk, încât tu habar n-aveai de nimic din toată istoria. Asta mă făcea să sper. Veles nu a vrut să le dezvăluie povestea nici măcar celor mai apropiați oameni ai lui. Dacă mă asiguram că Sokolovii păstrau tăcerea, toată treaba putea fi dată iarăși uitării.

Mi-am verificat mesajele din căsuța vocală. Daria gâfâia și zicea ceva despre niște străini care veniseră la ea acasă. Trebuia să discutăm despre ce-i spuseseră oamenii aceia. Mi-am dat seama din vocea ei că era ceva în neregulă. Nu m-a acuzat că lucram pentru dușman, n-a aruncat cu imprecații înveninate, n-a pomenit despre ce era vorba. Celelalte apeluri din timpul nopţii

erau similare. În tot acest timp eu dormisem și avusesem vise dulci ca bezelele. Când mă trezisem, mă gândisem ce minunat ar fi să facem fotografiile de nuntă în parcul colorat cu frunze de toamnă, cu palatul Potemkin pe fundal. Eram o idioată. Mama n-ar veni niciodată la nunta mea. Omul din Donețk și soția lui ar fi acolo. Și nici n-o să fie vreo nuntă dacă nu reușesc să-mi păstrez intact castelul din cărți de joc. M-am rezemat de trunchiul unui măr și m-am uitat o clipă la ferestrele luminate ale casei. N-a strigat nimeni în urma mea, așa cum poate că aș fi sperat. Nici mama. Nici mătușa. Nici măcar Boris. Singurul care era bun cu mine era câinele care îmi stătea la picioare, mă împingea grijuliu cu botul și-mi lingea mâinile zgâriate de spinii tufelor. Am tras aer în piept și am sunat-o pe Daria. Nu mi-a răspuns. Am format numărul Valentinei Sokolova. Telefonul suna în gol. I-am trimis Dariei un mesaj, îndemnând-o cu blândețe să ia legătura cu mine cât mai repede, și am ascultat încă o dată mesajele, ca nu cumva să-mi fi scăpat ceva. Nu-mi dădeam seama ce știa Daria. Presupuneam totuși că întreaga poveste ieșise la iveală din cauza bărbaților care fuseseră la ea acasă. Daria, tulburată de vești, voia o explicație de la mine. Iar eu, în loc să inventez ceva legat de o neînțelegere și să o reduc la tăcere, îi ignorasem apelurile. Daria a vorbit cu mama ei, care i-a confirmat cel puțin partea din spusele intrușilor despre implicarea lui Maksim și a tatei și cea despre identitatea omului din Donețk. Șocată, Valentina i-a turnat totul mamei. Desigur, toate astea nu erau decât supoziții. Nu aveam de unde să știu ce se întâmplase de fapt acasă la Daria, ce-i spuseseră oamenii aceia și de ce. M-am ridicat. Trebuia să mă întorc cât mai repede în Dnipro. O voi căuta pe Daria și voi rezolva totul. Numai că înainte de asta trebuia să aflu mai multe de la mama.

Mama stătea în continuare la masa din bucătărie, cu privirea ațintită în față. Își ținea mâinile pătate încremenite pe ziarul acela blestemat, ce amintea de un acoperiș de azbociment. Era ceva definitiv în gestul ei. Nu eram în stare să mă uit la ea.

— Nu poți crede toate astea doar pe baza balivernelor Sokolovilor, am spus eu. Zău așa.

— Daria i-a trimis mamei ei dovezi de la tine de la lucru.

— I-a trimis? Cum adică i-a trimis? Ai văzut tu ce zice că i-a trimis?

— Nu mă lua pe mine cu din astea. De ce ar minți Sokolovii în legătură cu așa ceva?

Hârtiile de la agenție dezvăluiau cui îi dăduse Daria copilul. Doar acolo apăreau numele lui Viktor și al tatălui său, donatorul. Puteam paria că Daria primise informațiile de la musafirii aceia nepoftiți, care probabil că îi arătaseră și dovezi despre afacerile făcute de Maksim, tata și Veles Kravets sau cel puțin o dovadă a legăturii dintre ei. Daria ar fi putut totuși să tacă din gură. Sokolovii nu știau ce fel de slujbă avea. Nimeni nu ar fi trebuit să afle cui îi donase ea ovule. Numai că ea hotărâse altceva și îi turnase totul cu nerușinare mamei ei, ca orice gură-spartă oarecare.

— Nu te rugasem să-i cauți Dariei o slujbă de fotomodel? Ce s-a întâmplat? Ce-i cu tine?

Probabil că nu am înțeles caracterul tranșant al vorbelor mamei, fiindcă nu m-am dus la mașină, ci în dormitor, ca și când voiam să rămân peste noapte. Toate fotografiile cu mine dispăruseră. Locul lor fusese deja luat de niște covoare care să acopere goliciunea pereților. Chipul înrămat al vărului meu mă privea ca și cum nici nu mai existam.

DNIPROPETROVSK

2009

M-am oprit în fața ușii tapițate cu vinilin, care amintea de o canapea de piele cu ţinte, și mi-am făcut curaj preț de o clipă înainte să intru în apartamentul Dariei. Nu mai venisem aici de când îi dădusem cheile. Am simțit mirosul familiar de lăcrămioare în hol, lângă oglindă, iar pe raftul din fața acesteia am văzut sticla de parfum pe jumătate plină. M-am uitat în jur. Nu-mi dădeam seama dacă Daria plecase în grabă sau apartamentul de două camere era în aceeași stare ca de obicei. Am recunoscut printre rochiile și bluzele din dulap câteva haine cumpărate de mine, dar nu-mi aminteam toate lucrurile pe care i le dădusem. Nu aveam cum să știu dacă lipsea ceva din dulap, dacă de pe măsuța de toaletă dispăruse vreuna din cremele pe care le folosea zilnic, dacă parfumul rămas în urmă sugera ceva legat de comportamentul ei, adică dacă își făcuse sau nu bagajele în grabă, panicată. Nu am găsit nici un semn care să mă ajute să deslușesc dispoziția Dariei sau să ghicesc unde ori pentru cât timp plecase. Am trecut totuși prin fiecare încăpere, sperând să dau peste vreun indiciu. Calendarul de pe perete rămăsese la luna octombrie, la imaginea cu un călin arămiu și ciorchinii săi de fructe roșiatice. Plantele din ghivece nu mai fuseseră udate de o bună bucată de vreme, iar arborele de jad era pe moarte. Pe aragaz se vedea o tigaie wok cu coadă lungă, aparent încă

folosită, iar espressorul pe care îl cumpărasem dispăruse. Poate că fusese vândut. În afară de borcanele cu dulceață și murături pe jumătate goale, în frigider nu mai erau decât două bucăți de brânză dulce, de parcă Daria era încă un copil mic. O plăcintă cu carne tocată, pe jumătate mâncată, se usca pe o farfurie, iar din apartamentul vecin se auzea „Înger negru“, o melodie cântată de Svetlana Loboda, pe care o asculta și Daria. M-am întors pe casa scării. Poate că vecina auzise ceva, poate că o văzuse pe Daria plecând, poate că îi văzuse pe bărbații care o vizitaseră în apartament. Am sunat degeaba la ușă. Nimeni de la etajul acela nu mi-a răspuns când am ciocănit sau am sunat. M-am întors în sufrageria Dariei, am închis ușa de la bucătărie ca să blochez vocea Lobodei și m-am apucat să studiez notele de curs ale Dariei, rafturile, teancurile de reviste, corespondența ei, vederile prinse pe oglinda din hol. Am găsit niște lăcrămioare presate într-o carte de poezii de Lesia Ukrainka. Îi dădusem cartea Dariei fiindcă în dosar îi trecusem lectura la hobby-uri. I-am spus să memoreze câteva poezii pentru cazul în care ar fi fost chestionată despre asta. Daria s-a supus și am descoperit că își ratase cariera: recita minunat. Am aruncat cartea pe masă și m-am așezat pe canapeaua pe care o alesesem pentru ea. Agenția făcuse rost de apartament, eu, de mobilă. Adusesem și niște radiatoare, în caz că se întrerupea gazul, și pusesem pe cineva să schimbe firele de argint ale instalației de purificare a apei înainte să sosească noua locatară. Daria a fost încântată de toate și a sărit imediat să încerce patul, care era cu totul altceva decât patul ei supraetajat de la cămin. Mulțumită mie, spusese adio rufelor spălate de mână, avea propria baie și mânca zilnic altceva decât cartofi prăjiți. Îl însănătoșisem pe fratele ei și îi găsisem o slujbă legală. Datorită mie, familia ei avea un viitor. Însă dacă stăteai să socotești câtă recunoștință ne arătase pentru toate astea, se pare că mă înșelasem grozav.

Am ieșit pe balcon să respir un pic de aer curat. Și mobilierul de aici tot eu îl cumpărasem, deși acum balconul își etala armătura ruginită, care ieșea la iveală din beton. Daria dusese

scaunele înăuntru și transformase balconul în spațiu de depozitare, la fel ca vecinii ei. Am văzut lăzi cu borcane de gogonele și un sac cu cartofi învelit într-o pătură. Lângă ele se aflau niște cauciucuri de iarnă. Avea mașină. N-am știut asta. Fusese cu mașina în Snijne sau în altă parte? Măcar mai era în țară? Abia acum mi-am dat seama că habar n-aveam ce făcuse cu banii primiți sau la cine era pașaportul ei. De când o trimisesem în Spania, pe vremea când odrasla Kravetsilor era pe cale să se nască, nu mai întrebasem pe nimeni de ea, nu mai vorbisem cu nimeni despre ea. Nu-mi venea să cred că Daria ar putea să dispară cu totul. Voia să-și termine facultatea. Trebuia să se întoarcă la universitate, să-și păstreze locul. Treaba asta nu-și pierduse cu totul rostul, nu-i așa?

Mi-am dat seama că, deși îi aveam harta cromozomială, toate datele privind starea ei de sănătate și o listă de hobby-uri care dădeau bine în ochii clienților, nu știam nimic despre ea. Pentru mine era o ființă complet străină.

SNIJNE

2009

Nu mai fusesem în Snijne de la moartea tatei și nici n-aș fi vrut să merg. Numai că trebuia să dau măcar de una dintre femeile familiei Sokolov. Nici una nu-mi răspunsese la telefon, dar nu mă mirasem. Cu siguranță mă disprețuiau și n-ar crede că nu știusem cine era omul din Donețk, așa că nu mă gândeam că am putea ajunge să ne înțelegem la fel ca înainte după o simplă discuție la telefon. În principiu, speram să convenim asupra unei sume în schimbul căreia să-și țină gura și s-o conving pe Daria să revină la muncă. De bani puteam face rost mai târziu. Nu m-am îndoit nici o clipă că n-o să meargă. În țara asta mergea întotdeauna. Trebuia doar să știi să negociezi. Dacă Daria nu va accepta, mă voi strădui să-i conving pe mama și frații ei.

Am văzut turnurile și munții familiari, am condus o vreme fără țintă, am trecut pe lângă fosta mea școală, școala numărul 1, și am dat aerul condiționat la maximum, de parcă asta mi-ar fi alungat din buricele degetelor senzația aceea de înțepături de compas. Îmi înțepasem degetele cu compasul ăla în fiecare zi, închizând ochii și închipuindu-mi că movilele de cărbune acoperite de zăpadă erau într-adevăr niște munți din depărtare și că eu însămi eram altundeva. Treceam în viteză pe lângă statuile acoperite de vegetație, pe lângă monumentele năruite și pe lângă zidurile din cărămizi de silice care se degradau, când mi-am dat

seama brusc că străbăteam din nou străzile Lenin și Gagarin, probabil pentru a treia sau a patra oară. Nu-mi aminteam ca orașul să fi fost atât de mic.

Am parcat în fața blocului Dariei. Mă așteptasem să găsesc în fața intrării un grup de bătrâne pe care să le întreb la ce apartament stăteau Sokolovii. Numai că era prea frig ca să stea cineva afară, iar curtea era pustie. Am ocolit o dată clădirea și m-am uitat la ferestre, dar nu am putut vedea decât perdele subțiri și ghivece cu limba-soacrei și aloe, cu umbrele lor ca niște colți. M-am străduit să-mi amintesc. O dată, când liftul se defectase, fratele mai mic al Dariei mersese la cumpărături pentru mama lui și pentru vecinii mai vârstnici. Etajul al cincilea. Ăsta trebuia să fie. În lift atârna o icoană cu Maica Domnului. Când am apăsat butonul, am rugat-o să mă călăuzească. Doar că n-a ajutat la nimic. Nici unul din vecini nu s-a sinchisit să iasă, deși am sunat cu îndârjire. Am urcat până la ultimul etaj. Am simțit miros de supă de varză. De undeva răsunau știrile. Puteam să pariez că aici difuzorul de radioficare încă funcționa. La mătușă-mea acasă talanga aceea care scuipa nonsensuri de-ale statului era doar o amintire sub forma unei mufe radio păstrate în perete. Am apucat strâns balustrada. Cineva din coșmelia asta trebuia să știe ceva. Am bătut la fiecare ușă de pe scară, am apăsat pe fiecare sonerie, iar în cele din urmă am urcat pe acoperiș, plină de frustrare după atâta trudă inutilă. Vântul mi-a uscat sudoarea de pe piele. Mirosul de varză și ulei îmi făcea stomacul să chiorăie. Nu mai mâncasem și nici nu mai dormisem de ieri. M-am așezat pe o placă de ciment. Și în alte locuri decorul era împânzit de antene parabolice, numai că aici ele îmi aminteau de niște muscarițe. Orașul acesta toxic îmi otrăvise viața și continua să mi-o polueze, iar eu nu puteam face nimic. Totuși nu aveam motive să mă arunc de pe acoperiș. Costa mult să faci să dispară o întreagă familie. În scurt timp vreunul din ei trebuia să iasă la iveală pe undeva și nu-mi venea să cred că n-aș fi fost în stare să îi găsesc.

M-am întors la mașină și am deschis radioul ca să rămân

trează până când ajungeam la o benzinărie, ca să-mi cumpăr niște cafea, dar melodia cunoscută m-a surprins, fiindcă a picat în cel mai nepotrivit moment. Pe când încercam să schimb postul, m-a claxonat un camion care a trecut pe lângă mine. Am oprit pe marginea drumului și mi-am verificat machiajul. Nu era în regulă. Mi-am culcat capul pe volan și i-am lăsat pe cei de la Plach Yeremiyi să cânte mai departe pe calea undelor. După ce fugisem la Paris, împărțisem un pat supraetajat cu o fată din Lvov care asculta mereu trupa asta. În fiecare noapte muzica îi răsuna în căști, în special piesa de acum, cu versuri care vorbeau despre flori albe de ochiul-boului și despre întoarcerea în orașele rusificate la sfârșit de vară, iar eu mă gândeam că totuși reușisem să scap de ele și că nu mă voi mai întoarce niciodată. Totuși ceva din piesa aia m-a făcut să-i stric fetei și casetofonul, și caseta. Cum nu-și putea permite să-și cumpere unul nou, n-am mai auzit melodia cu florile albe.

Fata nu a aflat niciodată a cui a fost vina. A plâns când a văzut banda magnetică înșirată pe jos și poate că am regretat o clipă, dar nu mai mult. Am consolat-o și, cumva, am ajuns să ne consolăm una pe alta. Habar n-avea de ce eram eu în stare. Deși dormeam în paturi suprapuse, eram la fel de străină pentru ea cum era Daria pentru mine. O studiasem pe Daria atât de amănunțit, încât am avut impresia că știam cine era. Acum nu-mi puteam imagina de ce era în stare sau unde putuse să plece.

Dar cu ce eram eu mai bună? Dacă m-ar fi întrebat cineva înainte de asta ce-aș fi dispusă să fac ca să aflu mai multe despre soarta tatălui meu, aș fi răspuns râzând că trecutul e trecut. Nici măcar nu mergeam la mormântul lui. Și totuși cu două săptămâni în urmă, când Ivan mi-a propus un târg legat de niște informații despre tata, am acționat complet diferit.

Târgul acela i-a dus pe intruși la Daria acasă. Târgul acela i-a făcut pe Sokolovi să se ascundă.

Târgul acela a fost un lucru pe care nu mi l-ai ierta niciodată.

UN SAT, OBLASTIA MÎKOLAIIV

2009

— Se pare că deții ceva de preț, a spus Ivan. Și cineva e dispus să plătească pentru asta.

Gâtul mi s-a încordat imediat. Venisem să-l iau să mâncăm, dar Ivan trăgea de timp, așeza borcanele și sticlele de compot în portbagaj de parcă ar fi clădit o piramidă de cristal. Capacul ridicat al portbagajului îl acoperea cu totul și nu-i puteam vedea chipul. Într-un final s-a îndreptat de spate și și-a unit degetul mare, arătătorul și mijlociul, trimițând cu ele o bezea, ca să arate cât de bun era compotul lui Boris.

— Se vinde ca pâinea caldă. După colț coada se întinde deja până la clinica de dezintoxicare.

Era clar că Ivan nu știa cum să-și prezinte cazul, iar asta era ceva nou la el. Nu putea fi vorba despre maci. Iar eu nu aveam nimic de valoare. Asta dacă nu cumva era vorba despre lucrurile la care aveam acces la agenție. Ovule, spermă, embrioni, fetuși. Registrul de clienți. Baza noastră de date includea toate informațiile despre starea de sănătate a clienților, genotipul lor, preferințele lor, donatoarele lor. Cineva ar scoate din buzunar o sumă frumușică pentru așa ceva. Existau multe variante: concurenții noștri din domeniu, amanta sau amantul gelos al cuiva, dușmanii clienților noștri sau, de ce nu, serviciul de securitate al vreunei ţări.

Ivan a trântit portbagajul cu atâta forță, că icoana lipită pe bord a picat jos. S-a aplecat s-o caute pe podeaua mașinii. Am așteptat. Ivan nu era omul care să vorbească pe ocolite, iar subiectul ăsta era unul evident dificil pentru el. Am decis să mă prefac că înțelesesem greșit, ca să fac discuția să înainteze.

— Nu pot oferi reduceri pentru tratamentele de fertilitate fără să fiu prinsă. Șefa mea e o femeie riguroasă.

— Stai liniștită, nu despre asta e vorba. Iar tu nu trebuie de fapt să faci nimic.

Sfântul Kukșa al Odessei a fost recuperat, iar Ivan s-a ridicat. Același sfânt împodobise taxiul pe care Ivan obișnuia să-l conducă pentru a vinde compotul. Timpurile acelea rămăseseră în urmă, iar Ivan nu mai era un dealer mărunt. Avansase și voia să avanseze în continuare. Ivan a sărutat chipul Sfântului Kukșa, pe care-l alesese din cauză că și acesta fusese deținut, doar că în lagărele din Ural, apoi a pus icoana la locul ei. În loc să treacă la subiect, a început să scotocească prin torpedou după o sticlă, apoi a adus din portbagaj un borcan de castraveți de la mătușă-mea. A trântit iarăși exagerat de tare portbagajul. Sticluța cu ulei sfințit atârnată de oglinda retrovizoare s-a legănat. Sticla de tărie s-a deschis cu un pufnet. Ivan a tras o dușcă zdravănă și mi-a întins-o. N-am refuzat.

— Târgul are legătura cu clientul tău.

— Care din ei?

Ivan a aruncat o privire spre casă, de parcă voia să se asigure că nu ne va deranja nimeni. Era ziua mamei și în curând ar începe să se întrebe pe unde umblăm.

— Cred că știi cine. Ceva mahăr mare. Ucrainean, nu străin.

Viktor. Nu putea fi vorba de altcineva. Mi-am făcut instinctiv semnul crucii. Nu voiam să mă amestec în învârtelile lui Ivan mai mult decât era cazul, iar în treaba asta, absolut deloc. Discuția în sine era deja o trădare.

— Cine te-a trimis?

— Nu e nevoie să știi asta.

— Nu pot.

— E-o treabă simplă.

— Nu există așa ceva.

Ivan și-a dres glasul, și-a șters mâinile de pantaloni și, după ce și-a căutat pachetul de țigări, a scos una și a bătut-o atât de îndelung de cutia de chibrituri, încât a trebuit să-l întrerup cerându-i să-mi dea și mie una. Am fumat o vreme în liniște. Mi-am dat seama că ar trebui să-i anunț imediat despre propunere pe Viktor sau pe șefa mea. Sau pe tine. Voi ați ști cum să procedați, dar atunci Ivan ar avea probleme – și în mod sigur și eu. Faptul că Ivan era intermediarul nu putea fi întâmplător, iar prietenia dintre mine și Viktor nu era un secret. Discursuri, inaugurări, gale. Viktor evitase fotografii până când tatăl lui s-a decis să-l lanseze în politică. Aveam numeroase poze împreună. Îl cunoșteam pe Viktor mai bine decât oricine altcineva sau cel puțin așa credeam, iar asta mă făcea interesantă.

— Nu știu dacă avem de ales, a spus Ivan.

— Noi?

— Nimeni nu trebuie să afle vreodată că am primit de la tine informații despre persoana asta importantă.

— Despre asta e vorba? Vreți dosarele medicale ale clientului meu?

— Nu trebuie decât să copiezi totul, până la cele mai mici detalii. Ceva complet inofensiv și lipsit de riscuri.

— Nu pot. Pur și simplu nu pot.

— Nici măcar nu vrei să știi care ar fi răsplata? a întrebat Ivan, făcând o mică pauză. Ai primi capul tatălui tău.

Mi-a luat o clipă să înțeleg ce spusese Ivan. M-am lăsat pe pământ și am simțit cum umezeala îmi trece prin haine și-mi ajunge la piele. Acum nu mă mai întrebam de ce fusese tulburat Ivan. Mi-a întins iarăși sticla și borcanul de castraveți. Am acceptat doar alcoolul. Capul tatălui meu. Nu mă mai gândisem de multă vreme la asta. Nu aveam la ce să mă gândesc. Am presupus tot timpul că în acele cercuri și în astfel de reglări de conturi lucruri de genul ăsta erau absolut normale. Profanarea rămășițelor pământești reprezenta un avertisment suficient de

puternic pentru oricine. Nici nu-mi trecuse prin cap că ar vrea cineva să păstreze o parte din corpul tatălui meu ani în șir sau să țină minte unde fusese îngropată. Dar de unde să știu eu cum se făceau lucrurile astea? Poate că exista un congelator plin cu mâini, picioare și capete, ca un fel de bancă din care puteai scoate câte ceva dacă familia victimei voia să discute cu presa. Ori dacă aveai nevoie de vreun serviciu. Rudele disperate sunt mereu dispuse să facă orice pentru ca cei dragi să se poată odihni întregi în mormânt. Totuși lucrul cel mai important era că, din cine știe ce motiv, cineva se afla în posesia capului tatălui meu, iar asta era tot ce trebuia să știu. Cu astfel de oameni nu te jucai. Oferta pe care mi-o făceau era o demonstrație a ceea ce s-ar putea întâmpla dacă refuzam. Acum acei oameni aveau de gând să le facă rău lui Viktor și soției lui. Nu-mi păsa de ei. Îmi păsa de propriul cap, pe care aveam de gând să mi-l păstrez.

— Gândește-te la mama și mătușa ta. Și la Boris.

Nu era nevoie să zică mai mult.

DNIPROPETROVSK

2009

Mama m-a sunat ca să-mi spună noutățile. Venise s-o caute un milițian, dar pentru că apariția autorităților în fața casei înseamnă necazuri sau cheltuieli neprevăzute – de obicei ambele –, nu i-au deschis poarta. A doua zi dimineața, când bărbatul s-a întors, mătușa s-a speriat atât de tare, că a scăpat găleata cu apă din mână. Insistența asta era de rău augur. Miliția nu avea să le lase în pace până nu-și făcea treaba, așa că au găsit de cuviință să-i dea drumul în curte. Miliția le-a lăsat o vreme să se liniștească – pe ele și câinele care mârâia – înainte să le explice motivul vizitei sale: în timpul construcției unui anumit bloc, fusese recuperată o parte dintr-un corp omenesc, care, după toate probabilitățile, îi aparținea tatei. Mama trebuia să meargă până la morgă.

Stăteam la birou, încercam să par uimită și îmi apăsam vârful pixului pe o pagină goală din agendă. Biroul era în continuare închis din cauza epidemiei de gripă. Nimeni nu-și dăduse seama că mă folosisem de ID-ul șefei ca să extind drepturile de acces ale tuturor angajaților la baza de date. Și, bineînțeles, o făcusem de pe calculatorul secretarei, care oricum gafa mereu. Tot de aici scosesem la imprimantă informațiile. După ce i-am predat lui Ivan dosarul lui Kravets, mi-am prefirat în minte toate persoanele pe care puteam da vina pentru scurgerea de informații. Secretara

era în capul listei. Mama și-a dres glasul la telefon.

— Nu ți-am spus niciodată cât de mult m-a supărat lucrul ăsta, a zis ea.

— De unde au știut al cui e capul?

— După radiografiile dentare.

— Ești sigură că e vorba de tata?

— Ți-am spus deja că da.

Mama avea vocea întinerită, rostea propoziții întregi, nu le mai lăsa neterminate, și spunea ce avea de gând să facă, nu se mai limita să mă întrebe ce mai fac sau să bârfească despre treburile altora. Mâine va merge să discute cu preotul despre o nouă slujbă de înmormântare, le va mulțumi sfinților și va aprinde lumânări.

— Ar fi bine să rezolvi treaba asta cu discreție, am avertizat-o eu.

Nu voiam ca evenimentul să atragă cumva atenția, mai ales pe cea a vreunui jurnalist de investigații dornic de afirmare.

— Desigur. Nici un alt invitat în afară de noi. Și nu-i nevoie să spunem nimănui.

Mă temusem de telefonul mamei și mă așteptasem să aud numai plânsete. Dar ea reacționase exact invers. Nu s-a pierdut în amintiri, n-a blestemat faptul că nu se opusese mai tare planurilor mărețe ale tatei sau că nu plecaserăm mai repede din Snijne. De fapt, după ce a terminat cu noutățile, nu l-a mai pomenit deloc pe tata. O ascultam și nu-mi venea să cred că are atâta poftă de viață. Plănuia chiar să plece într-o vacanță. Dacă mă ocupam eu de vize, ea și mătușa ar merge la Londra, la verişoara mea. Am spus că da, am fost de acord cu tot. Înainte de asta, mama n-ar fi lăsat niciodată casa singură, păzită doar de câine și de Boris. Mă simțeam ca și cum purtam o conversație cu un străin, dar mi-am dat seama brusc că vocea mamei suna la fel ca în Tallinn, când eram mică. Crezusem că pe mama aceea am pierdut-o pe veci. Fapta mea o adusese înapoi.

După ce am terminat de vorbit, am deschis fereastra ca să fumez o țigară și m-am întrebat dacă schimbarea asta de

dispoziție a mamei va fi una permanentă. Aceeași bătrână cu batic înflorat mătura strada. Pe peretele blocului pe lângă care tocmai trecea apăruse un aparat de aer condiționat nou, care le făcea pe toate celelalte să pară la fel de dărăpănate ca unele din balcoanele clădirii. Totuși imobilul era încă în picioare și era destul de vechi, așa că trebuie să fi avut o fundație solidă. Eu una nu eram sigură că propriile precauții erau suficiente ca să stingă incendiile pe care le stârnisem.

După ce a ieșit la iveală că Veles Kravets era vinovat de moartea tatălui meu, iar Daria a dispărut, mi-am dat seama că aveam nevoie de ceva concret ca să fiu în siguranță, ceva ce nimeni nu-mi putea lua prin mită, ceva ce ar cântări mai mult decât un ordin de-al lui Veles și te-ar putea sili să-mi stai alături dacă aș fi prinsă și trădarea mea ar ieși la iveală.

Copilul nu a fost doar polița mea de asigurare de viață. Totuși la sfârșitul zilei aceleia, când a trebuit să recunosc că Daria nu se va întoarce la mine, m-am gândit că o astfel de garanție n-ar face nici un rău nimănui și am aruncat pilulele. Pe înserat, după ce am dus-o la tren pe una din fete, n-am îndrăznit să-mi pornesc motorul mașinii. Am încercat să mă liniștesc și m-am uitat cum ceilalți oameni se urcau fără șovăire la volanul mașinii lor și o luau din loc, dispărând ca niște pești cu burțile argintii în bancurile lor. Daria n-ar ști să-mi pună o bombă în mașină, dar în privința fraților ei nu mai eram așa de sigură. N-am putut negocia cu ei pentru că n-am reușit să îi contactez. Toată familia dispăruse în urmă cu o săptămână. Dacă nu voiau bani, atunci nu știu ce voiau. Probabil capul meu.

M-am dat jos din mașină, am mers în parcare, mi-am aprins o țigară și am încercat să mă gândesc la altceva. Studenții ieșeau din gară târând sacoșe de rafie, probabil pline cu mâncare de acasă. Se clătinau sub povara greutății lor și, cum mă uitam la ei, mi-am amintit că Daria nu mai dăduse pe la facultate. M-am întors și am băgat de seamă că fumam o țigară de inimă frântă. Era o poreclă pe care o născociserăm la birou. Țigările Sobranie Cocktail erau atât de frumoase, încât vindecau și rănile iubirii, așa că femeile le fumau întotdeauna în momentele de disperare. Am aruncat țigara cu filtru auriu pe jos și m-am vârât repede în mașină. Crezusem prea multă vreme că gâsca aia proastă își va veni în fire, fie și doar din cauza bonusului pe care urma să-l primească dacă Lada Kravets năștea un copil sănătos. Apucasem să blochez transferul sumei în ultima clipă. N-am mai întâlnit niciodată o persoană care să nu fie atrasă de foșnetul banilor.

Am încercat să mă conving să pornesc motorul. N-am reușit,

iar ochii mi s-au lipit de barele din spate ale mașinilor din fața mea. Fiecare era decorată cu câte un abțibild ce arăta că vehiculul fusese sfințit. Eu n-aveam așa ceva.

Mi-am pus cheile mașinii în geantă și m-am îndreptat spre stația de tramvai. Aveam impresia că mă mișc cu încetinitorul în comparație cu lumea din jur, iar tramvaiul s-a umplut de oameni înainte să ajung eu la el. M-am decis să îl aștept pe următorul și, când tramvaiul s-a oprit, mi-am ațintit privirea asupra scaunului taxatorului, însemnat cu un ursuleț legat de spătar. Acesta va fi punctul meu fix, care o să-mi țină lumea legată laolaltă. Nu înțelegeam de ce devenise atât de greu să fac câțiva pași și să urc într-un mijloc de transport absolut banal. Ideea că trupurile unor străini s-ar îndesa în mine mi se părea insuportabilă. Să-l sun pe Aleksei, să-i cer ajutorul și să mint că e ceva în neregulă cu mașina mea? Bărbatul care tocmai se înghesuise în stație se uita la mine? Nu îndrăzneam să-mi scot telefonul.

Am sărit pe liniile de tramvai și am grăbit pasul până la statuia lui Petrovski, unde m-am oprit. M-am uitat în urmă. Tramvaiul vopsit în roșu și galben a pârâit prin fața mea ca un televizor stricat, dar bărbatul dispăruse. Am încercat să-mi adun mințile, să mă gândesc ce să fac și cum făceai tu asta, cum îndrăzneai să-ți pornești mașina când tu însuți puneai bombe în mașinile altora. Sau cel puțin o făcuseși. Cum era oare? Să te urci la volan imediat ce altcineva fusese făcut bucăți de o explozie. Era ca o beție urmată de mahmureală sau ca o naștere ale cărei dureri le uitai rapid? Sau ca o luptă care-ți creștea nivelul de adrenalină? Te bucurai că ești în viață în timp ce altcineva nu mai era? Te făcea să simți că doar Dumnezeu mai e deasupra ta? Puteai deveni dependent de senzație, la fel cum devenisem eu dependentă de respectul și admirația născute în urma muncii mele dăruitoare de viață?

Câțiva oameni făceau curățenie în jurul statuii și la baza ei. Cineva o vandalizase iarăși, scrisese pe ea „Măcelarul“ cu un spray cu vopsea roșie ca sângele. Statuia lui Petrovski din Kiev fusese dărâmată. Aici era încă în picioare. Mi-am adus aminte de

mama bunicii Vilina. Se zicea că mâncase cadavrul copilului ei în timpul Holodomorului, la care Măcelarul contribuise serios. Mama bunicii înnebunise. Urmașii ei care au supraviețuit și-au continuat viețile, iar una din stră-strănepoatele sale trecea zilnic liniștită cu mașina pe lângă statuia de bronz a Măcelarului, dar era terifiată de cele mai mărunte piedici apărute în cale, întocmai ca un țânc. M-am întors să iau tramvaiul următor. Mă purtam prostește. Bunica scăpase cu viață din situații mult mai rele. Văzuse că primăvara în lagăr însemna apariția cadavrelor odată cu topirea zăpezii. Dar bunicul? Se afundase în puțurile de mină gata să se prăbușească din Donbas și reparase distrugerile provocate de război doar cu o banală lampă cu ulei și o cazma. Eram atât de slabă, încât nici nu mă puteam apropia de o stație de tramvai amărâtă, care, după un moment de respiro, se umplea iarăși de oameni. Dacă Sokolovii voiau să se răzbune pe mine, acesta ar fi locul ideal. Daria s-ar putea apropia neobservată. Sau frații ei. Sau unchii ei, că avea și așa ceva. Am întors capul, căutând un alt loc spre care să mă îndrept. Stația de metrou. Am clipit. Destrămarea Blocului de Est încetinise construcțiile în subteran și metroul nu avea decât câteva stații. De aceea era foarte puțin folosit și de aceea mi se părea mai sigur. Pe peronul pustiu aș vedea mult mai ușor orice semn de pericol și în momentul acela mi se părea important să mă îndepărtez de gară, indiferent în ce direcție. Voiam să fiu la adăpost de privirile ostile ale străinilor, de care mă loveam oriunde mă uitam.

Când am ajuns în stația de metrou, deja tremuram atât de tare, încât am scăpat jetonul din mână. L-am urmărit cum se rostogolea în semiîntuneric pe dalele murdare până când s-a oprit în fața gheretei paznicului, care mă fixa cu privirea. Am simțit privirea suspicioasă a femeii aceleia urmărindu-mă pe scările rulante de o lungime ametitoare. Oricine putea să treacă pe lângă mine și să-mi dea un brânci. Oricine putea să mă împingă pe linii, chiar și femeia din gheretă. Peronul era ca un cavou. Lumina lui galbenă îmi făcea pielea să pară îmbălsămată. Marmura lui răsuna a moarte, pustietatea lui era o amenințare.

Mi-am scos telefonul și m-am decis să-l chem pe Aleksei în ajutor. Degetele îmi tremurau, așa că, din greșeală, am făcut o fotografie. S-a declanșat blițul. Un bătrân din apropiere s-a rățoit brusc la mine că n-am voie să fac fotografii aici și și-a fluturat bastonul. Am încremenit locului și am ascultat ca un copil certat pentru o prostie pe care a făcut-o. Interdicția din epoca sovietică de a filma sau fotografia obiective strategice era încă în vigoare. Am simțit mirosul de piele nespălată și pe cel de ceapă, varză și pește prăjit, care-i intrase bătrânului în haine. Împroșca salivă în timp ce vorbea. Nu am răspuns la afuriseniile lui și nici n-am luat-o din loc. Nici măcar nu m-am clintit. Mă holbam la zidul de dincolo de șine. N-avea pe el nici un afiș și de aceea îmi amintea de Moscova, unde mersesem pentru prima oară cu metroul. Luminile și culorile erau aceleași și aproape că-l auzeam pe tata zicându-mi să-l țin bine de mână. Îmi era teamă de oamenii care se tot împingeau, de scările rulante care parcă nu se mai terminau și de treptele lor de lemn. Metalul ar scoate scântei, îmi spusese tata, lemnul era o alegere mai sigură. Iar asta m-a îngrijorat, fiindcă am început să mă gândesc la incendii, nu la zidurile stației de metrou. Nu-mi puteam imagina reclame pe ele. Nu văzusem așa ceva în tramvaie sau în stații, nu înainte să merg la Paris, așa că nu am putut înțelege ce ar însemna pentru chipul meu un afiș distribuit în toate stațiile de metrou. Am țopăit de bucurie când agenta mea mi-a dat vestea: fusesem chemată la o ședință foto de probă pentru o reclamă la piure de castane. Era vorba despre o campanie publicitară de anvergură în exterior, așa că am văzut în sfârșit o șansă de a obține o slujbă care să-mi aducă niște bani. Numai că agenta mea a judecat lucrurile în perspectivă și a fost de părere că ar trebui să refuz. Totuși eu m-am dus și am fost aleasă.

Nu ți-am spus niciodată adevăratul motiv pentru care am încetat să lucrez ca fotomodel. Ți-am zis că mă săturasem de superficialitatea din branșă și că îmi era dor de casă. De fapt, nu am îndrăznit să recunosc cum mi s-a poticnit cariera din cauza propriei mele prostii. Nu am înțeles ierarhiile valorice din noul

meu mediu. Toate fetele din Occident știau ce însemna Chanel, ce însemna Louis Vuitton, căci crescuseră într-o lume în care conștiința numelor de marcă se dezvolta încă de la sânul mamei. Nu mi-am dat seama cât de șocantă era diferența între o reclamă la Dior și una la piure de castane, iar când agenta m-a avertizat că era mai bine să evit astfel de oferte dacă voiam să atrag atenția creatorilor de modă importanți și să avansez în carieră, pur și simplu am ignorat-o. În caz că deveneam muza cuiva, n-ar fi contat că eram un pic cam scundă. Pe podiumul de prezentare ajungeau muzele, nu fetele din cataloage și cu atât mai puțin domnișoarele din reclamele la piure de castane. La începutul carierei mă descurcasem destul de bine pe piața asiatică, unde de-acum eram deja prea bătrână și prea grasă. Dacă nu îmi modificam cumva traiectoria, în scurt timp aș fi ajuns la ultimii ani de meserie oriunde altundeva.

Numai că foamea pusese stăpânire pe mine. De cele mai multe ori la ședințele foto eram plătite cu haine, iar eu aveam nevoie de bani adevărați. Și tocmai asta promitea reclama la piureul de castane, dar după ce peroanele metroului au fost tapetate cu mutra mea și oamenii au început să mă recunoască pe stradă, portofelul meu nu a devenit mai plin ca înainte. În schimb, agenda mea s-a golit. N-am mai fost chemată la ședințe foto – nici măcar pentru cataloage. M-am amăgit o vreme cu speranța că reclama aceea o să fie dată uitării. Nu s-a întâmplat așa. Am rămas doar fata din reclama la piureul de castane, ceea ce m-a transformat într-o investiție fără valoare, așa că agenta a renunțat la mine. Tot ce-am obținut din slujba aia a fost un comision de două sute de euro, chiar dacă firma îmi folosește în continuare fața în reclamele ei, care până la urmă mi-au consumat imaginea și m-au lansat pe drumul care ducea la peronul metroului din Dnipro. Meritam înjurăturile moșneagului, saliva și fluturările lui de baston. Erau întru totul justificate.

În cele din urmă am reușit să urc în mașină și să conduc până în garajul clădirii unde locuiam, apoi te-am sunat imediat. Am presupus că ceva din vocea ta te-ar da de gol dacă atacul meu de

panică, țigările de inimă frântă și senzația că sunt urmărită erau niște semne că mi se prăbușise castelul din cărți de joc. Nu știam ce-aș face dacă n-o să-mi răspunzi, dar cu siguranță nu m-aș fi dat jos din mașină și nici n-aș fi intrat în casă. Telefonul a țârâit multă vreme, iar fiecare țârâit suna ca o condamnare. Stăteam în mașină și mă rugam la Maica Domnului. În cele din urmă ți-am auzit vocea. Am ciulit urechile. Simțeam în ea doar afecțiune, iar asta mi-a dat curaj să ies din mașină și să mă duc spre lift. Auzeam pe fundalul vorbelor tale zgomotele din traficul londonez și pașii oamenilor grăbiți. Am lungit convorbirea cât să ajung la etajul potrivit, să intru în apartament, să mă uit în dulapuri și sub pat și să-mi torn cincizeci de mililitri de coniac. După ce l-am dat pe gât, eram gata să închei convorbirea. N-am îndrăznit să beau mai mult, ca să nu-mi pierd vigilența. M-am rezemat o clipă de ușa de la intrare. Mi-am amintit de perioada când ușile de lemn au început să fie înlocuite cu cele securizate. În locuința mea din noul bloc-turn nu trebuia renovat nimic. Totuși locatarul anterior înlocuise ușa cu una din oțel. Pentru o clipă m-am întrebat ce i se întâmplase. Am scuturat din cap ca să scap de gândul ăsta și m-am bucurat că măcar un lucru era în regulă, măcar unul, și că în curând voi putea încerca să dobândesc mai multă siguranță prin cea mai veche metodă din lume. Decizia de a arunca pilulele la gunoi a fost una ușoară. Dacă cineva din familia aceea țicnită va dori să-mi facă felul, va trebui s-o protejezi pe mama copilului tău. Și nu mă refeream doar la familia Kravets, ci și la familia Dariei. Îi ținusem tăinuită dispariția prea mult timp ca să o mai pot anunța acum. În plus, într-un moment de panică de la birou, mințisem și susținusem că pe moment Daria voia să se concentreze asupra studiilor, însă explicația asta nu avea să stea prea mult timp în picioare. Dacă Viktor și soția lui își doreau mai mulți copii, n-ar fi vrut nici o altă donatoare, nu după ce această făcătoare de minuni se dovedise pentru ei un adevărat înger.

Nu îndrăzneam să-mi folosesc propria mașină, care nu avea geamuri antiglonț, ca SUV-ul lui Aleksei, așa că mă deplasam pe cât posibil împreună cu el, evitând să rămân singură. Nu mai

intram în parcarea blocului meu, nu mai mergeam la cumpărături, nici în locuri publice – în cafenele, restaurante ori cluburi de noapte –, și începeam să îți aștept întoarcerea încă de când abia o porneai spre aeroportul din Dnipro. Pe moment nu mi-ai observat ciudățeniile pentru că eram convinsă că, atâta timp cât eram cu tine, nu puteam păți nimic. Ai băgat însă de seamă că am tresărit din cauza unei motociclete care a trecut pe lângă noi, că m-am speriat când cauciucul unei mașini s-a spart cu zgomot pe stradă și că la restaurant plimbam furculița prin mâncare de parcă eram o anorexică ce vrea să dea impresia că mănâncă totuși ceva. Locul tău preferat de pe terasa de la Mimino mă făcea să năduşesc și îmi era greu să înghit, fiindcă mâncarea mi se oprea în gât. Ajunsesem chiar să car după mine sticle de apă, ca Garri Kasparov. Aveam în geantă iconița pe care mi-o dăduse bunica și căutam pe net descrierea simptomelor otrăvirii. În mijlocul unei ședințe săptămânale, m-am trezit că mă întreb de ce KGB-ul îl împuşcase pe Stepan Bandera folosind o capsulă cu cianură și nu un glonț obișnuit. Și de ce jurnalistul Georghi Gongadze fusese îmbibat cu dioxină înainte să fie decapitat. Ce rost avea? Și cât de mare trebuia să fie covorul în care înveleai o persoană? De câți metri de plastic era nevoie?

Am început să evit să stau la fereastră, iar de dormit dormeam în spatele canapelei, cu hainele pe mine. Dacă ne aflam în oraș în același timp, noaptea veneam la tine. Mă simțeam de parcă beam zilnic alcool metilic. Îmi puteam pierde oricând vederea sau viața.

Peste câtva timp am mers amândoi în Zaporijjea, iar înainte de gala de Anul Nou din seara aceea eu urma să mă duc să întâlnesc o potențială donatoare din cartierul Leninski. Tânăra buriată era localnică, așa că era valoroasă pentru noi doar fiindcă aveam nevoie de donatoare cu trăsături asiatice, care nu se prea găseau în America. Acolo se plătea bine pentru ele. Te-ai oferit să mă duci cu mașina și ți-am explicat situația pe drum.

— De ce nu mi-ai spus mai devreme? ai întrebat. Cunosc două avocate tinere care trăiesc la Moscova și au probleme să-și găsească de lucru din cauza ochilor lor. Strâng bani pentru

operație.

— Chiar așa de rău stau lucrurile?

— De Ziua Victoriei și alte sărbători naționale stau acasă ca să nu fie luate la bătaie.

— Poate că ar trebui să plece în America.

Am luat sticla de apă și am băut ca să scap de nodul din gât. Nu știam dacă-mi părea mai rău de fetele buriate sau de mine. Bătaie. Cuvântul nu-mi mai ieșea din minte. Când m-am dus să o văd pe fată și să-i explic care ar fi sarcina ei, cuvântul îmi răsuna în continuare în cap. M-am întors la mașină, unde mă așteptai, iar cuvântul acela tot nu-mi dădea pace, îmi zăngănea în spatele creierului ca un tren pe șine.

În seara aceea aveam o programare la un salon de înfrumusețare pentru un tratament facial. Cu cât ne apropiam mai tare de salon, cu atât mai puțin chef aveam să mă duc. În țara asta aveau mereu loc accidente în saune, accidente pe care procurorii le catalogau întotdeauna drept sinucideri, și nu mă liniștea deloc gândul că erau puține șanse ca Daria să-și permită să mituiască pe cineva din sistemul judiciar, fiindcă de unde să știu eu ce relații avusese tatăl ei?

— Cred că îmi voi anula programarea la cosmeticiană. Aș prefera să-mi petrec timpul cu tine, am spus.

Mi-am lăsat mâna pe coapsa ta și am încercat să zâmbesc, dar în tot acest timp mă întrebam dacă Sokolovii ar fi cumva în stare să strângă douăzeci de mii de euro. Era mai ieftin să comanzi un asasinat decât să faci un copil printr-o mamă-surogat, iar eu aș fi fost o țintă ușoară când stăteam pe undeva singură și cu o mască pe față. Pentru o sumă un pic mai mare, cineva m-ar putea împușca în miezul zilei, cu martori oculari, fără să-și facă griji că va ajunge la închisoare. O bătaie nu i-ar mulțumi pe Sokolovi, de asta eram sigură.

— Care-i problema? ai întrebat tu și ai oprit motorul.

Ajunseserăm la destinație. Eu nu m-am clintit din loc. Nu eram în stare să mă dau jos din mașină. Nu eram în stare să fac cei câțiva pași până la salon. Nu eram în stare să deschid portiera. M-

am ciupit. Deveneam paranoică. Însă Daria nu se întorsese la universitate. Renunțase complet la fosta ei viață.

— Credeam că o să fii ușurată, ai continuat tu. Lada Pavlovna are un copil sănătos și toți sunt nebuni după tine.

— Sunt ușurată…

— Nu ești. Nu dormi, ești sperioasă, îți schimbi planurile în ultimul moment. Sau e din cauza mea? Ai vreun…?

— Nu, nici pomeneală, am spus eu șocată.

— Atunci ce-i cu tine?

— Poate dura o vreme până să dispară tot stresul. Cred că pur și simplu îmi vine greu să cred că până la urmă totul e în regulă. Poate că îmi trebuie o vacanță.

— O vacanță?

Te-ai întors spre mine. Ideea m-a făcut să mă luminez. Poate că toate ar arăta mai bine dacă aș putea pleca o vreme. Totuși nu voiam să merg la salon, așa că am încercat să-ți abat atenția de la comportamentul meu bizar.

— Da, o vacanță. Iar azi am putea face turul orașului.

— Chiar vrei să vezi frumusețile locului? Aici? Nu ți-a ajuns cea mai înaltă statuie a lui Lenin din țară?

— Mă refer la locurile importante pentru tine.

Băteai darabana cu degetele pe volan. Nu erai niciodată prea încântat să vorbești despre trecutul tău, dar nu era nimic ciudat în faptul că o femeie voia să știe câte ceva despre tinerețea iubitului ei. Eram destul de mândră de strategia mea.

— În regulă. Vezi chioșcul ăla?

Ai arătat către chioșculețul de pe cealaltă parte a străzii și mi-ai spus că în fața lui te-ai bătut de-adevăratelea pentru prima oară, fiindcă acolo stăteau niște golani mai mari care le furau copiilor mai mici fie guma de mestecat abia cumpărată, fie banii pe care-i aveau. A venit un moment când te-ai hotărât că gata, ți-a ajuns, iar după bătaie ai devenit tu cel care lua ce voia de la alții, nu cel căruia i se luau lucruri.

— A furat cineva de la tine? ai întrebat tu după ce ți-ai încheiat povestea. De-aia ești așa de agitată? Sau ai omorât pe cineva din

greșeală? Pe vreuna din fete?

— Nu, Doamne ferește!

Explicațiile mele nu te convinseseră, iar acum îți imaginai cine știe ce.

— Dacă da, nu e nici o problemă, dar trebuie să-mi spui despre ce e vorba. Orice ar fi, te voi ajuta.

Ar fi fost momentul potrivit să-ți dezvălui totul. Am fost lașă.

— Nu-i nimic de genul ăsta. Vorbesc serios. O vacanță m-ar pune pe picioare. Sau poate că am nevoie de o altă slujbă, de o schimbare de domeniu.

— Ai subalterni. Lasă-i să se ocupe ei de treburile neplăcute.

Cu câteva zile în urmă șefa îmi vorbise despre viitorul companiei. Urma să ne extindem, iar eu aveam să fiu responsabilă pentru operațiunile din întreaga Ucrainăă, în timp ce ea ar înființa birouri în alte țări pentru clienții de acolo. Cu toate că șefa nu s-a opus dorinței mele de a rămâne în Dnipro din cauza ta, iar eu puteam face față de acolo și responsabilităților suplimentare, acum nu-mi mai doream ceea ce-mi propusesem să obțin. Nu mai voiam să fiu cea care se ocupă de treburile neplăcute, nici cea care le delegă altora.

— Chiar și așa. Poate ar fi mai bine să locuim altundeva. Ce zici? Măcar pentru o vreme.

— De ce nu? Numai că Veles s-ar putea să fie de altă părere.

Dacă aș fi recunoscut atunci totul, poate că mi-ai fi înțeles greșeala. Poate că ți-ai fi amintit cum te-a ajutat Veles să răzbuni uciderea familiei tale și ai fi văzut legătura între cele două situații. Știai ce înseamnă răzbunarea, așa că m-ai fi ajutat să-mi rezolv problema, să o găsesc pe Daria, să o oblig să se întoarcă la treabă. Dar n-am profitat de moment, deoarece un efect secundar al acțiunilor mele era acela că te trădasem și pe tine, iar dacă păstram tăcerea, nu făceam altceva decât să respect tradiția familiei mele și învățăturile mamei.

Ai întâlnit-o o dată. La începutul verii îmi făcusem curaj și te dusesem în Mîkolaiiv ca să-mi cunoști familia, fără să am habar că în toamna aceluiași an aveam să distrug totul acceptând

propunerea lui Ivan. La vremea când am făcut acea călătorie, totul era încă în regulă. Salcâmii erau acoperiți de albul de zăpadă al florilor și peste tot erau puf de plop și flori de călin. După ce-am ajuns, mi-am dat seama imediat că o să vă înțelegeți. Îmi făcusem griji degeaba. Poate îți aduci aminte că după cină mătușa a pornit radioul și exact atunci s-a nimerit să se vorbească la știri despre procesul celor acuzați că ar fi provocat foametea, ceea ce te-a făcut să menționezi că majoritatea membrilor familiei tale fuseseră executați după revolta buriată, iar cei rămași fuseseră trimiși în lagăre. Deși nu era legată direct de Holodomor, foametea era un lucru obișnuit și în lagăre. Mama a încuviințat din cap și a spus că ea se născuse în Irkutsk, unde fuseseră deportați părinții ei: tatăl din Estonia și mama din Ucraina. Fuseseră mulți buriați în Irkutsk. Un popor primitor, a spus mama. Nu mi-am exprimat surpriza cu voce tare. Nu o mai auzisem niciodată pe mama dezvăluindu-i treaba asta unui străin – pentru că era într-adevăr o dezvăluire. Era o mărturisire pe care nu i-o făcuse nici tatei când s-au cunoscut. Lui i-a spus că era originară din Tallinn, cum o sfătuise bunica să facă – și pe bună dreptate.

Tradiția familiei mele de a ne cosmetiza locurile nașterii a început după moartea lui Stalin, când bunicul a primit permisiunea să se întoarcă din deportare la el acasă. A avut parte de o primire rece. Tânăra mireasă adusă de el din Irkutsk era privită cu suspiciune și nimeni nu voia să mângâie o fiică născută acolo. Rudele bunicului vedeau în ucraineanca adusă de el o vorbitoare de rusă, care profitase de bietul bărbat ca să ajungă în Estonia și să ocupe un loc la masa lor de familie. După părerea lor, Vilina ne rusificase familia – și nu se refereau doar la dinții de metal din gura părinților mei.

Bunicul a fost deranjat de aceste neînțelegeri. Totuși a considerat că asta se întâmpla pentru că fusese deportat și că rudele lui se temeau să nu fie ostracizate din cauza lui. Irkutskul avea un soi de ecou. Era unul atât de amar, încât a provocat o ruptură între bunicul din partea mamei și familia lui estoniană.

Odată cu trecerea timpului, mama și-a dat seama că tata nu-și dorea o carieră în partid și nici nu voia să aibă acces la poziții pentru care aveai nevoie de un trecut ireproșabil, așa cum se temuse ea. Ieșea să danseze cu un bărbat care nu era impresionat de medaliile dobândite de tatăl ei în lupta împotriva fascismului. Cu toate astea, nu a îndrăznit să-i spună povestea. La început a hotărât să aștepte până când el avea s-o ceară. Apoi a hotărât să aștepte până ce primeau aprobarea pentru căsătorie și puteau să meargă la cumpărături în magazinele destinate exclusiv celor care obțineau așa ceva. După ce s-a văzut în oglindă cu rochia albă pe ea, i s-a părut că ar fi păcat să n-o poarte. Ziua nunții se apropia și momentul potrivit pentru mărturisire nu mai venea. Restaurantul era deja rezervat pentru petrecere și aveau și programare la starea civilă. Dacă mirele se supăra și anula nunta? Cum le-ar putea explica asta oamenilor? Invitațiile fuseseră deja trimise.

În cele din urmă merii estonieni au fost cei care au silit-o pe mama să spună povestea familiei ei, asta la ani buni după nuntă, când tata începuse să se mire că noi nu mergeam niciodată toamna să ajutăm la strânsul recoltei. Rudele mamei de pe latura paternă trăiau într-un colhoz, dar aveau o grădină de zarzavaturi și ceva în plus, iar în toamna aceea avuseseră o recoltă bună. Mama ocolea mereu subiectul și găsea întotdeauna o scuză nouă. În cele din urmă tatei i-a sărit țandăra și atunci mama i-a spus adevărul.

Tata nici măcar nu s-a mâniat. După părerea lui, merele estoniene erau chiar mai proaste decât cele ucrainene.

Mama n-a reușit niciodată să-i povestească tatei despre trecutul familiei ei din același motiv pentru care eu nu ți-am povestit despre Snijne. Se temea că asta l-ar fi făcut s-o considere o mincinoasă. Dacă îl înșelase în privința asta, de ce n-ar fi făcut-o și în altele? Eu am judecat la fel atunci când te-am întâlnit și, cu cât se scurgea mai mult timp, cu atât îmi venea mai greu s-o fac. Așa că momentul potrivit n-a venit niciodată.

Când mama vorbea despre asta cu bunica Vilina, nu spunea

niciodată că ar fi trebuit să procedeze altfel. Nici una dintre ele n-a spus-o. În schimb, am auzit-o o dată pe mama spunând că nu era sigură că tata n-ar fi părăsit-o dacă i-ar fi dezvăluit adevărul înainte să mă nasc eu. E foarte greu să câștigi din nou încrederea cuiva după ce ai trădat și din cauza asta nu reușesc să mă gândesc la nici un motiv pentru care ar trebui să mă crezi dacă aș apuca vreodată să-ți spun cine l-a ucis pe Viktor.

DNIPROPETROVSK

2010

După ce ne-am întors din vacanța de la Londra, la birou mă aștepta o surpriză: un pachet de la mama. De când ne certaserăm, nu mai primisem nici un semn de la ea, nici de Anul Nou, nici de Crăciun, așa că am presupus că era un dar de împăcare, un cadou întârziat. Pe când îl deschideam pe masa din bucătărie, îmi imaginam cum aveam s-o sun ca să-i mulțumesc. Am zâmbit. Secretara a înșfăcat una din revistele ieşite de sub hârtia de împachetat ca să o răsfoiască cât își bea cafeaua. Dar eu am înghițit în sec imediat ce le-am văzut.

— Plănuiești să renovezi sau să construiești o casă? m-a întrebat ea. Se aud cumva clopote de nuntă?

Am mormăit ceva în timp ce femeia trăncănea despre prietenul ei și m-am pomenit că mă clatin ca un plop singuratic în vânt. Nu-mi aminteam câte broșuri cu materiale de construcții și reviste de design interior îi dusesem mamei, dar am presupus că toate se găseau în teancul acela, până la ultima. Dintre reviste a căzut o felicitare care avea un buchet de ochiul-boului pe față și o dată scrisă pe dos. Atunci trebuiau să vină oamenii firmei de construcții care îmi fusese recomandată, ca să studieze terenul mătușii, după care urmau să înceapă construcția noii case. Teancul de reviste și felicitarea fuseseră cadoul meu de ziua mamei.

Am lăsat-o pe secretară și revistele în bucătărie și m-am încuiat în birou. Mi-am amintit foarte clar cât de greu a fost să racordăm casa mătușii la rețeaua de gaz. Mi-am amintit sediul central unde a trebuit să merg până la urmă cu mama și unde funcționarul a desfășurat o hartă pe o masă mare. Mi-am amintit liniile roșii trasate pe hartă, care încadrau casa mătușii și întreg satul. Mi-am amintit expresia de pe chipul mamei când i s-a explicat că zona fusese racordată la rețeaua de gaz cu ceva timp în urmă și vocea funcționarului, care spunea că nu puteam trage pe banii noștri o țeavă care există deja. Acesta era motivul pentru care cererile ne fuseseră respinse. Mama nu a putut să îl contrazică. Eu am subliniat că de fapt doar o jumătate din sat fusese conectat la gaz, așa că trebuia să ne interesăm cine furase restul materialelor. Mama mi-a făcut semn să tac și i-a cerut scuze funcționarului pentru deranj și pentru purtarea mea necuviincioasă. Am plecat umilite din birou, iar când am ajuns la Paris, mi-am imaginat că le voi putea trimite bani ca să rezolve problema. Numai că asta nu s-a întâmplat și eu am hotărât că, după ce voi ridica o casă nouă, nici măcar soba nu va funcționa cu gaz. De-a lungul anilor mi-am notat tot ce trebuia să existe în casă – cel puțin apă curentă și un duș în interior –, iar când le-am prezentat planurile, mama și mătușa s-au arătat încântate. Începuseră să aștepte turnarea fundației așa cum așteaptă fetele tinere să meargă la dans. Îți povestisem până și ție totul și mi-ai promis că o să îi pui la punct pe funcționarii statului dacă îmi făceau probleme sau dacă pretindeau mite excesiv de mari. Plata amenzilor n-ar fi o problemă.

Pachetul trimis de mama m-a adus iar cu picioarele pe pământ. Ușurarea pe care o simțisem în vacanță se risipea, deși în timpul ei reușisem să-ți alung bănuielile și, pe lângă asta, faptul că evitasem să mă mai gândesc la Daria m-a revigorat. La hotel am făcut planuri pentru noua casă a mătușii și, mai mult, am ajuns să discutăm despre lucrurile în privința cărora mă sfătuise Maria Kirillovna. Propria noastră casă. Maria Kirillovna avusese dreptate. Te gândiseși într-adevăr la asta. Nu se poate să crezi că

aș fi riscat să pierd așa ceva ca să răzbun o râcă veche. Nu sunt genul acela de om. Voiam o casă pentru fiecare. Mai mult decât orice altceva.

În săptămâna următoare am primit încă un pachet de la mama. L-am dus imediat la adăpostul biroului meu. Nu voiam să știu ce conținea, totuși trăgeam nădejde să fie o ofertă de pace sau măcar o sugestie de împăcare. Speranțele mi-au fost deșarte. De sub hârtia de împachetat au ieșit la iveală reclamele mele la piureul de castane, zâmbetele mele din reclamele la detergent și cele în care făceam cu ochiul, îmbrăcată în colecțiile de toamnă. Mi-am amintit cât de șocată fusesem în urmă cu câțiva ani, când îmi văzusem camera tapetată cu decupajele astea, și cum le scosesem și le ascunsesem în dulap. Atunci mama le pusese imediat la loc pe toate.

Nu reușeam să înțeleg duritatea reacției mamei. Știa cum se fac afacerile în țară. Ea însăși creștea maci pentru narcomani și nu mă întreba cum îmi plăteam apartamentul, pantofii și factura la cardul de credit. Te-a cunoscut și ți-a văzut SUV-ul, genul de mașină pe care oamenii o porecliseră frigider din cauza formei și culorii ei. Știa ce fel de oameni conduceau astfel de mașini și totuși te-a primit cu căldură în casa ei. Știa că lucrai pentru un concern minier și totuși n-a făcut altceva decât să dea din cap mulțumită. Cel puțin până când s-a dovedit că Veles Kravets era omul din Donețk. Descoperirea a schimbat totul și acum mi se reamintea constant de asta. Mama a anulat chiar și contractul meu de furnizare a apei potabile pentru casa de la țară. Mi-am dat seama când firma m-a contactat ca să-mi facă o ofertă mai atrăgătoare. Eu plătisem factura. Mama prefera să bea apa clocită din fântâna din curte în loc să-mi accepte apa curată plătită cu bani murdari. Prefera să locuiască în casa mătușii, una construită din zgură presată. Zgura o luaseră gratis din munții de deșeuri de lângă fabrici, iar casa rezistase zeci de ani, dar eu visasem să-i ofer mamei o casă de cărămidă. Numai că turnasem o fundație șubredă, pentru o colibă de paie.

După ruptură am ținut legătura cu Mîkolaiiv doar prin

intermediul lui Ivan. Îmi spunea cum o duc cei de acasă și-mi răspundea la întrebările legate de dispoziția mamei. Ea nu dădea nici un semn că mi-ar oferi iertarea pe care o așteptam.

Înainte să părăsesc Ucraina, nu am mai mers nici măcar o dată în sat.

Ivan m-a îmbrățișat cu stângăcie, ca pe sora pe care n-o avea, și a rămas în hol. Bănuiam că mă așteaptă vești proaste. L-am întrebat totuși cum merge treaba. Ivan își muta greutatea de pe un picior pe altul și își tot închidea și deschidea fermoarul bluzei de trening. M-am dus în bucătărie ca să-mi ascund dezamăgirea. Nu aveam să primesc azi noul pașaport.

— Șampanie, votcă sau coniac?

— Horincă de mesteacăn de-a lui Boba, dacă ai.

Am pus pe o tavă tot ce-am găsit prin frigider și m-am dus în sufragerie, ascunzându-mi proasta dispoziție. L-am găsit pe Ivan admirând căderea serii de la fereastra mea. Își amintea că în momentul construcției blocul ăsta turn fusese cel mai înalt din țară. S-a apucat să caute niște muzică potrivită în raftul cu CD-uri.

— Nu am apucat să discutăm despre preț, a spus el.

Am dat din cap. Ivan era jenat de situație. Mi-am dat seama de asta din gesturile lui, din felul cum își trecea mâna prin perii scurți de pe cap, din felul cum se juca cu fermoarul și se concentra asupra CD-urilor, de parcă întrebarea despre bani nu era deloc importantă. Mă așteptasem ca Ivan să-mi dea pur și simplu actele. Eu ajunsesem să las acum totul în urmă din cauza tranzacției pe care o aranjase el. Am turnat din horinca lui Boris în două pahare și am sperat că suma avea să fie rezonabilă. Ivan a ridicat paharul.

— Pentru noi căi și posibilități?

— De ce nu? am încuviințat eu.

Mi-am înmuiat buzele în alcool și am pus paharul pe masă. Îmi venea să-l întreb care era problema cu pașaportul și cât de mult mai trebuia să aștept. Doar că nu-i puteam dezvălui lucruri care nu-l priveau. Poate nici nu aveam încredere că m-ar ajuta

dacă ar ști gravitatea situației mele. Nu voiam să-l fac să cântărească ce ar fi mai profitabil pentru el, să-l pun în fața ispitei.

— Ai auzit de Tatiana Fedorova? Femeia de afaceri?

Am clătinat din cap. Pașaportul. Voiam pașaportul. Nu flecăreli inutile despre nu știu ce cucoană.

— Îi ajută pe orfanii lăsați în grija statului, cum e Boris, și încearcă să folosească mijloace legale ca să le anuleze statutul de dependent celor care pot trăi singuri, fără tutore.

Până la urmă flecăreala despre Fedorova nu era inutilă. Mi-am netezit agitată tivul cămășii și l-am privit bănuitoare pe Ivan. Mi-am amintit ce îmi spuseseși tu o dată. Filantropia e întotdeauna o fațadă. Trebuia să existe un motiv pentru acțiunile Fedorovei: extinderea afacerii, crearea de relații, spălarea reputației și a banilor. Dar oare toate astea contau dacă femeia obținea rezultate? Nimeni nu era interesat să îmbunătățească situația orfanilor aflați în grija statului. Dacă instituțiile respective ar rămâne fără mână de lucru neplătită, cine le-ar face treaba, cine le-ar plăti salariile?

— Nu crezi în faptele bune ale Fedorovei, a spus Ivan. Poate cineva din familia ei a ajuns în grija statului sau poate ea însăși și-a dat copilul acolo și apoi a regretat. E oare imposibil?

Ivan a mai turnat niște horincă în pahare.

— Pentru Boba, a zis el.

Am ridicat paharul. Pe celălalt îl golisem într-un ghiveci cu plante în timp ce Ivan căuta muzica potrivită. În cameră s-a auzit „Drogații în grădină“ a lui Hady. Ivan fredona adesea piesa. Așa făcea și acum, iar asta mi-a stârnit un zâmbet. Poate că nu-mi va cere ceva imposibil în schimbul pașaportului.

— Boba al nostru e talentat, a spus Ivan. Nimeni nu face o horincă așa de bună ca a lui.

— Nici nu are mai multă grijă de compot ca el.

— Cel mai bun bucătar din lume, a spus Ivan și a bătut cu degetul în pahar, studiindu-i suprafața de parcă era o măciulie de mac și apropiindu-și ochiul de băutură, la fel cum făcea Boris

când evalua maturitatea unei măciulii.

— Merită un viitor mai bun.

— Absolut.

— Dacă Tatiana Fedorova îi preia cazul, va avea nevoie de ajutor.

— Ce fel de ajutor?

— Mătușă-ta l-ar putea învăța pe Boba să citească și l-ar putea duce printre oameni, ca să-i arate cum să meargă cu tramvaiul și cum să-și plătească cumpărăturile la magazin. Autoritățile trebuie să se asigure că fratele meu e în stare să aibă grijă singur de el. Dacă mătușa sau mama ta ar fi numite tutori, Boba s-ar putea muta la ele.

— Ăsta e prețul pașaportului? m-am mirat eu. Bineînțeles că vor fi de acord. Nu trebuie decât să le-o ceri. De ce ai nevoie de mine?

Ivan a tăcut și a desfăcut capacul conservei de caviar. Eu m-am mulțumit cu un castravete murat. Încă nu observaseși cum îmi modificasem regimul alimentar și poate credeai că renunțasem la fumat ca să previn apariția semnelor de îmbătrânire a tenului. Îmi îngăduiam din când în când câteva pahare de șampanie, așa că nu atrăgeam atenția când refuzam coniacul. Mi-am dat seama că îmi pusesem o mână pe burtă. Mi-am mutat-o de-acolo.

— Așa, a spus în cele din urmă Ivan. Ăsta e un târg, nu un cadou. Nimeni nu rămâne dator nimănui.

Am râs. Ivan avea dreptate. Era cel mai corect mod de a rezolva problema, cel mai bun cu putință. Cât timp eram împreună cu tine, cei de-acasă nu aveau să-și facă griji. Iar dacă tu și cu mine nu mai eram, ce-avea să se întâmple? După Revoluția Portocalie sistemul de stat fusese restructurat, însă mulți funcționari rămăseseră cu datorii după ce plătiseră sute de mii de euro pentru posturile lor. Erau ahtiați după venituri suplimentare, iar politicienii, după voturile alegătorilor. Mi-ai spus că de-acum cultivarea macilor urma să fie supravegheată foarte strict și că se organizau deja câteva operațiuni de

anvergură. Mă așteptam ca linia telefonică antidrog proaspăt creată să fie inundată de apelurile vecinilor invidioși. În urma denunțurilor, mama, mătușa și Boris o să ajungă la închisoare dacă nu o să aibă o rețea de relații care să-i susțină. Chiar și în lipsa autorităților, concurenții și dependenții de droguri obișnuiți tot ar reprezenta o amenințare. Conform planului gândit pentru Boris, mama și mătușa ar fi, practic, familia lui Ivan.

— Ești pregătită? a întrebat Ivan.

— Pentru ce?

— Să devii cetățean finlandez.

Ivan a scos din buzunarul de la piept un teanc de pașapoarte.

— Cred că Ruslana Toivonen ți se potrivește. Unul din astea e mama ei. Sau cineva care ar putea fi mama Ruslanei.

Am înșfăcat instinctiv pachetul de țigări și, până să-mi dau seama ce fac, mi-am și aprins una. Ivan era iarăși cu un pas înaintea mea. Când am acceptat târgul propus de el, nu am înțeles că trădarea mea o putea pune în pericol pe mama. Mi-am dat seama abia mai târziu. Acum nu mai trebuia să mă gândesc cum să-i fac rost mamei de documente de călătorie care să nu poată fi detectate. Nu știam dacă ea se gândea să fugă, dar măcar ar avea posibilitatea asta. Mi-am șters nasul cu un șervețel și mi-am amintit de pachetul pe care-l lăsasem pe măsuță, unde se afla și noul telefon mobil, cu cartelă. I l-am dat lui Ivan și i-am cerut să ascundă cutia, cu pașaport cu tot, în comoda mamei.

— Nu e nevoie ca mama să știe.

— Desigur, a încuviințat Ivan. Apropo, lui frate-meu îi e dor de tine. Tot timpul întreabă ce mai faci.

— Presupun că mama nu mai vorbește de mine.

— O să se liniștească ea. Poate că Japonezul nu ar fi chiar prima ei opțiune pentru un ginere, dar mamele se îmbunează întotdeauna.

Nu am spus nimic. Ivan îmi acceptase cu grație explicația pripită pentru tăcerea mamei sau cel puțin păstra o tăcere plină de tact.

— Și asta nu e tot, a reluat Ivan. Trei din astea sunt pentru

copiii Ruslanei Toivonen. Le poți folosi pe post de valută dacă rămâi în pană de bani. Iar ăsta se potrivește pentru soțul Ruslanei Toivonen.

Am încremenit de uluire. Nu cerusem acte pentru tine.

— Deși Japonezul tău are cu siguranță propriul set, pașapoartele sunt ca mașinile pentru bărbați sau ca pantofii pentru femei. Niciodată nu ai prea multe. Mai ales din cele care nu sunt cumpărate de la un furnizor standard.

M-am uitat o clipă în ochii lui Ivan și mi-am dat seama că-l iubeam mai mult decât pe oricare din membrii familiei mele. Mi-am dus iar mâna la burtă. Am mutat-o din nou. Oricine are dreptul să viseze.

— Ei, nu zici nimic? După cum cred că ai ghicit deja, cu soțul Ruslanei Toivonen a fost cel mai greu. Am impresia că e coreean, a râs Ivan și a împins teancul de acte în fața mea.

Șase pașapoarte. Șase vieți. Șase posibilități.

Uitasem de țigara deja aprinsă și m-am decis să o fumez. Una singură nu conta. Nicotina mi s-a urcat la cap ca alcoolul la un abstinent. Ivan a mai dus la gură o lingură de caviar.

— Am vrut să te sun imediat ce-am pus mâna pe ele, dar m-am abținut. N-are sens să strici o surpriză frumoasă. Nu te jena. Ia-le în mână. Verifică-le.

Am răsfoit pașapoartele, le-am pipăit paginile. Păreau autentice. Ștampilele sugerau numeroase călătorii. Fiind cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, Ruslana se putea bucura de toate beneficiile oferite finlandezilor. La fel și copiii ei. Familia Toivonen vizitase de fiecare dată patria Ruslanei fără să aibă nevoie de viză. În ciuda faptului că femeia era mai tânără decât mine, semănam destul de bine și nu exista nici o trăsătură pe care n-aș fi putut să o aranjez cu o pensulă de machiaj. În mod surprinzător, m-am pomenit că zâmbesc – nu din cauza oportunităților oferite de actele astea de identitate, ci a Finlandei și a televiziunii finlandeze, la care mă uitam când eram mică. Deși vechea sa vrajă dispăruse, iar finlandeza mi se șterse zdravăn din minte, aveam să mi-o reamintesc. Nu era o limbă pe

care să n-o cunosc deloc. Ideea unei vieți noi, cu o identitate nouă, începea chiar să aibă un anumit farmec. Mă săturasem să fiu nevoită să tot concep planuri de moment. Finlanda era o opțiune bună: natură curată, școli bune și un mediu sigur pentru creșterea copilului.

Numai că tu n-ai pleca fără permisiunea lui Veles. Decât dacă ai fi nevoit s-o faci. Sau ai face-o dacă te-aș ruga eu, dacă nu ar ști nimeni unde ai plecat, sub ce nume, cu ce pașaport? Ai fi plecat?

Mi-am imaginat că dacă aș ști că sunt într-adevăr însărcinată, m-aș simți mai ușurată. Ar însemna că aveam asigurarea pe care mi-o dorisem. A fost exact invers. Am început să mă agit și mai tare și mi-am dat seama că, atunci când se va naște copilul, îmi voi petrece tot restul vieții temându-mă pentru el. Nu eram sigură că aș rezista, așa că m-am grăbit să fac rost de pașapoarte. M-am decis să păstrez copilul numai după ce am primit actele familiei Ruslanei Toivonen, deoarece nu-mi ofereau doar șansa unei evadări rapide. Erau pline de semne bune. Ruslana avea două fetițe și un băiețel și dintr-odată am fost sigură că urma să am un băiat. Băiatul Ruslanei se numea Oleg. Olejko. Olejko al meu. Era tot un semn. Accesasem pe calculator tot felul de generatoare de nume pentru copii și făcusem derivări ale prenumelui meu, deși chiar eu îmi avertizam clienții să nu facă așa ceva. Rădăcinile numelui Oleg erau vikinge, la fel ca ale numelui meu, care provenea din Helga. Nu sugera asta că Nordul ne chema? Ca și când totul ar fi fost scris în stele cu mult timp în urmă.

Mi-am amintit că stările de spirit ale mamei se transmiteau copilului încă din stadiul acesta, când nu era decât o inimă imensă care bătea. Între o sută treizeci și o sută cincizeci de bătăi pe minut. Era ceva atât de miraculos în faptul că inima apărea prima, înaintea simțurilor, înaintea minții, înaintea membrelor, chiar înaintea capacității de a respira. Deși toate celelalte abia începeau să se dezvolte, acolo exista deja o inimă care bătea sub propria mea inimă. Fiul nostru avea deja nume și avea deja inimă. Doar că nu știam dacă bătăile îi erau pline de teamă, de iubire sau de speranță.

Acum știu că frica a ros totul în calea ei și poate că în lichidul meu amniotic s-a scurs cine știe ce toxină atunci când m-am holbat la trupul lui Viktor, care zăcea în curtea din spate a biroului nostru.

V
ZÂNA CEA BUNĂ

HELSINKI

2016

Ideea mi-a venit în somn și m-am ridicat. Trebuia să vorbesc cu Ivan. Nu o mai făcusem de șase ani și știam că nu era înțelept. Însă erai deja pe urmele mele. Ce rost mai avea discreția? Trebuia să aflu dacă Ivan auzise ceva. Cine să știe ceva dacă nu el – și cine m-ar sfătui mai bine decât el?

Am fugit la chioșc să cumpăr o cartelă nouă și am sunat la restaurantul din Mîkolaiiv unde Ivan își aranja de multe ori întâlnirile. Fata somnoroasă de la telefon a repetat numele lui Ivan, apoi a tăcut. Am susținut că eram profesoara de botanică a lui Boris și i-am lăsat noul număr la care să fiu sunată. Am început apoi să înșir întrebările pe care voiam să i le pun. Speram ca Ivan să-și aducă aminte că-i dădusem lui Boris un atlas botanic. Și-a amintit și m-a sunat.

— N-am crezut c-o să te mai aud vreodată. Chiar tu ești, Alionka?

Am tras adânc aer în piept și-am strâns telefonul. Șase ani erau o veșnicie și de șase ani nimeni nu-mi mai pronunțase numele cu drag în rusă. M-am așezat pe pervaz, la soare, și am încercat să prelungesc senzația de fericire.

— Mama ta n-a avut niciodată privirea aia. Aşa am știut că ești în regulă.

— Ce privire?

— Distrusă, a spus Ivan. Dar ia ghici la ce mă uit eu acum? La orarele liniilor de tramvai. La minut. Ca-n Occident!

— Avem așa ceva acum? m-am minunat eu.

Nu-mi aminteam să fi văzut vreun singur orar decent nicăieri în țară.

Ivan a râs. El însuși fusese atât de copleșit de veste, că se dusese cu mașina într-o stație ca să vadă cu ochii lui. Se pare că existau și hărți ale traseelor. În fundal se auzeau scrâșnetul șinelor și agitația vieții de zi cu zi. Râsul copiilor și sunetele dulci ale primăverii m-au făcut să-mi apăs degetele pe colțurile ochilor.

— Dacă nu mă crezi, îți trimit o poză.

M-am uitat la foaia mea de hârtie. Voiam ca apelul să continue ca o conversație absolut normală între doi prieteni. Timp de șase ani mi-am ajutat cel mai bine prietenii evitând să-i sun și am luat telefonul doar ca să vorbesc cu mama sau cu cei la care făceam curățenie și care nu știau cine sunt. Mi-am amintit că bunica Vilina văzuse în deportarea fără drept de corespondență o condamnare la moarte. Ea fusese norocoasă, primise scrisori și pachete. Supraviețuise lagărelor. Eu supraviețuisem șase ani fără prieteni grație vizitelor mamei. Altfel m-aș fi dat de gol, pentru că trebuia să vorbesc cu cineva pe care îl cunoșteam și care mă cunoștea, cineva care îmi amintea cine fusesem cu mult timp în urmă, cineva cu care să port tocmai o astfel de conversație. Mi-am dat seama că asta era, probabil, prima mea convorbire cu un prieten după ani de zile. Sau ultima. De aceea trebuia să-l întreb pe Ivan toate lucrurile astea. Am vrut să aflu cum era vremea și ce-l sâcâia pe bătrânul care trăncănea lângă el, de ce vorbea despre vatmani și șoferi și zicea că iarăși se tem. Ivan mi-a răspuns că moșneagul era agitat fiindcă vedea mai multe tramvaie unul după altul. Ivan îi arătase orarul. Nu era nimic ciudat: tramvaiele de pe două trasee diferite puteau merge unul în urma celuilalt.

— Moșul nu te-a crezut, așa-i? am zis eu. În ciuda orarului.

— Ai ghicit.

Îmi aminteam și eu troicile de autobuze. Dacă unul din

autobuze se strica și în momentul acela era atacat de tâlhari sau de golani, în ajutorul șoferului săreau cei din autobuzele aflate în preajmă. Așa a ajuns Ivan la închisoare: făcea parte dintr-o asemenea bandă. Nu era o activitate prea profitabilă și, după ce a făcut cunoștință cu experții în maci de după gratii, a luat asupra lui o acuzație de vătămare corporală în locul unui traficant. În felul ăsta și-a câștigat locul în rețea și, după ce a fost eliberat, îl aștepta o slujbă. Ivan se pricepea să facă târguri.

— Dar n-ai sunat doar ca să afli ce se mai întâmplă prin noua Ucrainăă, nu-i așa?

— Îmi pare rău, am spus eu. N-ar fi trebuit să iau niciodată legătura cu tine. Mi-am promis-o.

Am auzit țăcănitul brichetei. Ivan a tras un fum și agitația din fundal s-a estompat. Știam că era prietenul meu și totuși mă îndoiam că m-ar fi sunat acum dacă n-ar fi fost Boris. Am alungat ideea. Nu voiam să par disperată, așa că mi-am imaginat un parc din spatele stației de tramvai, potopit de albul florilor de salcâm și de puful plopilor. M-am gândit la castani, platani, arțari, stejari, la toate foioasele pe care le întâlneai peste tot în Ucraina, dar nu și aici. M-am gândit cât de lipsită de griji mă simțisem uneori. M-am gândit cum îmi conduceam mașina prin Kiev și lălăiam piese de Vopli Vidopliassova. M-am gândit la mâna ta în mâna mea și la toate zilele fericite, ca să-i transmit asta lui Ivan prin glasul meu. Și m-am gândit la băiatul din parcul pentru câini.

— Cred că sunt iarăși la ananghie, prietenul meu drag, am spus eu, apăsând pe ultimul cuvânt ca să-l înduioșez pe Ivan. Mi s-a descoperit adevărata identitate și-acum sunt iar pe urmele mele. Numai că duc o viață acceptabilă – în circumstanțele date. Nu pot pleca. Nu mai pot fugi.

— Ai vreo opțiune?

— De-aia te-am sunat.

— Ai ceva de oferit?

— Cineva plănuiește să-i răpească pe copiii Ladei Kravets.

— Adică văduva? Ai dovezi?

— Poate. Da.

— Ce fel de dovezi?

— Persoana care plănuiește răpirea i-a fotografiat în secret pe copiii Ladei Kravets și le-a urmărit traseele zilnice. Am pozele, știu cine e persoana și unde poate fi găsită.

Ivan se întorsese la mașină. Mi-am imaginat cum sărută icoana Sfântului Kukșa al Odessei și cum se gândește. Păruse interesat, dar precaut, numai că tăcerea a durat cam mult și apoi Ivan a pornit motorul. Am auzit în fundal radioul, apoi cum Ivan reglează aerul condiționat, și aproape că simțeam cum i se conturează decizia, una nefavorabilă pentru mine. Poate că nu voia să afle nimeni cât de strânsă era relația noastră. Pentru că n-ar avea nimic de câștigat. Nu știam dacă ar fi avut ceva de câștigat nici dacă acționa ca mesager.

— N-ai nevoie de intermediar, a spus în cele din urmă Ivan. L-ai putea suna pe Japonez.

— După toate cele întâmplate, nu mă va asculta.

— Omul ăla știe ce înseamnă un târg.

Am strâns telefonul în mână. Nu voiam să închei convorbirea, nu voiam să rostesc lucruri pe care nu le puteam retracta. Nu voiam să-i amintesc lui Ivan că, dacă eram prinsă, în disperarea mea, puteam dezvălui implicarea lui în acțiunea prin care informațiile despre Viktor și soția lui ajunseseră pe mâinile cui nu trebuia, iar anonimatul le fusese distrus. Ivan, nu eu, aranjase treaba aia.

— De dragul vremurilor trecute, am șoptit, zgâriind vopseaua de pe rama ferestrei.

Un gândac era prins între panourile de sticlă ale geamului. Trebuia să mai presez. M-am uitat la lista mea și am întrebat:

— Ai fost să vezi cu Boris întoarcerea pelicanilor? Și cocorii, au revenit și ei tot acolo?

Ivan a tușit și a oprit motorul. Radioul a tăcut. În fundal s-a auzit un foșnet. Scosese ceva din buzunarul gecii și mi-a zis ce ținea în mână. Un card de club, pe care îl păstra în portofel ca suvenir. Îi oferea titularului dreptul de a se bucura de serviciile reședinței președintelui Ianukovici chiar și atunci când

proprietarul nu era prezent. Nu știam că Ivan ajunsese atât de departe.

— L-am întâlnit pe Japonez acolo de câteva ori.

Am bâjbâit după cana de cafea și am luat câteva înghițituri. Numai că gura îmi era tot uscată. Ivan și cu tine ați băut împreună, ați jucat bowling, ați mers la pescuit, ați vânat căprioarele președintelui. Și totuși Ivan nu m-a dat de gol. Trebuia să țin minte asta. Eram în aceeași barcă. Nu aveam motive să-mi fac griji. L-am rugat pe Ivan să-mi povestească totul și a început să-mi descrie întâlnirea voastră de după moartea lui Viktor. Te-ai dus la Ivan, la Mîkolaiiv, și l-ai întrebat cine m-ar fi putut ascunde sau ajuta și dacă mai aveam rude în Donețk ori în Tallinn. Ivan s-a mirat. Pentru el legătura cu Donețkul era o noutate. Nu știa decât despre unchiul meu din Tallinn.

— Și-a înghițit chestia asta? am întrebat eu neîncrezătoare.

— Ați vorbit vreodată cu cineva despre alte rude de-ale voastre în afară de cele din Tallinn? De ce-aș fi auzit eu altceva?

— Nu e același lucru. Tu faci parte din familie. Ne-a mers rău în Donețk și tu ai știut-o.

— Atât de rău, încât nici unul din voi n-a suflat vreun cuvințel despre locul acela. Pentru mine a fost un indiciu suficient de bun. Sau cât de prost mă crezi?

Am spus că Ivan trebuie să-ți fi dat vreo informație. Ar fi fost ciudat ca unul din prietenii mei să nu știe nimic despre mine. Dar Ivan a susținut că într-adevăr scăpase doar cu atât, ceea ce îl surprinsese și pe el. Nu și-a pierdut nici un deget, nici măcar o singură unghie, și mi-a zis că păreai să-l fi interogat mai degrabă din obligație decât dintr-o dorință autentică de a scotoci după informații. Mi-am dat seama că transpiram. Deodată soarele care mă inunda de afară părea arzător. Am rămas totuși la fereastră și m-am întrebat dacă într-adevăr ai lăsat totuși lucrurile așa cum erau. Mi s-a părut că înțeleg ce se întâmpla. Ai fi putut preveni totul extrem de ușor. Era de ajuns să verifici dacă tata lucrase într-adevăr la o firmă de construcții din Mîkolaiiv și dacă eu plecasem la Paris direct din Tallinn. Ai fi putut da de foștii mei

colegi de școală, care ți-ar fi spus că familia noastră se mutase într-un sătuc uitat de lume din estul Ucrainei. Dacă ai fi scos la lumină primele mele minciuni, cariera mea de coordonatoare s-ar fi terminat. Nu te-ai obosit cu treaba asta pentru că făcuseși deja obositor de multe verificări la proiectul cu copilul al familiei Kravets, iar neglijența ta te făcea să porți o parte din vină. Ai fost complicele meu neștiutor și nici un ins vinovat de așa ceva n-ar fi tocmai dornic să-și dezvăluie greșelile. Probabil că a fost mai ușor să susții că eram teribil de vicleană, iar crima mea fusese atât de bine concepută, încât reușisem să te înșel chiar și pe tine. Am înghițit în sec. N-ai fi vrut niciodată să îi spun cuiva cât de săritor te-ai arătat. La fel de vulnerabil în fața iubirii ca și mine. Supus tentației.

— Apropo, de-acum ai o reputație frumușică. Nu-i ușor să-l păcălești pe Japonez, a spus Ivan. Nu s-a obosit să mă preseze prea tare pentru că ar fi fost jenant. Indiferența lui dădea de înțeles că de fapt nu contai.

Orgoliu. N-am știut că erai atât de orgolios în privința reputației tale.

— Ceilalți s-au mirat doar că nu le-ai făcut felul tuturor celor din familie, de vreme ce mergeai la ei acasă de parcă le-ai fi fost noră. N-ar mai fi avut cine să se răzbune pe tine.

Mai apoi, când te-ai întâlnit cu Ivan în vila președintelui, te-ai purtat ca și cum abia v-ați fi cunoscut. N-am fost pomenită nici măcar o dată.

— Cred că-ți dai seama că nu te mai poți întoarce niciodată aici, a spus Ivan. Un astfel de târg nu e posibil. Dar îi voi transmite mesajul tău.

Deja stăteam de două ore în cafeneaua din fața școlii copiilor, lângă parcul pentru câini. În timp ce căutam o masă liberă pe terasă, Daria a spus ceva ce nu-mi mai dădea pace. Felul în care se mirase că aici copiii mergeau singuri la școală era suspect de entuziast.

— Mai adu niște cafea, mi-a poruncit Daria.

Deși mai era o oră până la încheierea orelor de școală, apropierea momentului hotărâtor o făcea pe Daria să bată ritmic cu piciorul în scaun și nu dădea nici un semn că ar înceta. M-am dus să comand la tejghea și i-am studiat pe oamenii de pe stradă ca să văd dacă printre ei erau cumva cunoscuți sau dușmani. Am pus cafeaua pe tavă, i-am dus-o Dariei, apoi m-am așezat iar pe scaunul meu de lângă perete. Mă dureau picioarele. Îmi petrecusem dimineața prezentându-i locurile care aveau legătură cu viața lui Aino. Eu însămi îi sugerasem acest tur și o mințisem că aveam o zi liberă. Inventasem o parte din obiective, însă altele erau reale, cum ar fi locurile de muncă ale părinților și magazinele pentru animale. Și școala.

— Apropo, am început să învăț finlandeza, a spus ea și a scos un manual din geantă. Vrei să exersăm?

Am luat în mână cartea, care părea nouă. Daria s-a aplecat către mine și a început să rostească propoziții standard cu o cursivitate prea mare pentru o începătoare. Din când în când se uita la mine, cerându-mi să-i validez pronunția.

— Ai de gând să rămâi pe-aici atât de mult timp încât să fie nevoie de asta?

— Doar trebuie să avem o limbă comună.

— Să avem?

— Aino și cu mine, evident. Cine altcineva?

Daria s-a uitat la mine de parcă eram proastă. Poate că eram. Presentimentele mele vagi se dovedeau adevărate. Făcusem pe net niște căutări legate de copii în locurile de unde îmi aminteam că erau vechii clienți ai Dariei. Un caz mi-a atras atenția: într-un sat german o femeie necunoscută încercase să răpească un copil de la un loc de joacă. Se credea că autoarea era străină și ziarul publicase o fotografie făcută cu telefonul de un trecător. Oamenii care o recunoșteau pe femeie erau rugați să sune la poliție. Evident, femeia era Daria. Intenționase să-l răpească pe copilul unui vechi client și să se joace de-a mama. De ce n-a putut alege pe altcineva în locul lui Aino? Sau credea că era mai ușor să răpești un copil aici decât în altă țară? M-am holbat la asfaltul de sub tălpile noastre. Era neted ca suprafața unui tort din vitrina unei cofetării, dar pământul de sub picioarele mele se mișca de parcă eram într-un tren.

— Mă auzi? a întrebat Daria. Trebuie să-mi corectezi greșelile.

Așa că am început să repet cuvintele din manual și, din când în când, să îi dau și eu niște exemple. Mesajul transmis prin Ivan era o încercare de a câștiga timp. Un glonț în cap nu ar fi fost o alegere bună dacă voiai să afli toate detaliile legate de fotografierea pe furiș a copiilor Ladei Kravets. Trebuia să stai de vorbă cu mine. Să stai o clipă cu mine. Să mă privești în ochi. Când m-am gândit la privirea ta, n-am mai fost sigură că fotografiile cu copiii Ladei erau o dovadă suficientă a riscului pe care îl reprezenta Daria – și, poate, nici știrea din Germania. Nu mai eram convinsă nici că m-ai vizita pe baza lor. Cu toate astea, dacă ar fi suficient și dacă începeai să o suspectezi pe Daria, aș mai fi câștigat ceva timp. Poate îndeajuns de mult cât să-ți povestesc ce s-a întâmplat cu adevărat în ziua când a murit Viktor. Totuși vorbele mele nu prețuiau prea mult. Aveam nevoie de mai multe dovezi și aveam nevoie de ele repede. Trebuia s-o fac pe Daria să mărturisească. Am tras aer în piept.

— De cât timp plănuiai uciderea lui Viktor?

Am pus întrebarea în finlandeză și deja mă simțeam mai sigură pe mine doar pentru că reușisem să o spun cu voce tare.

Daria nu a înțeles sau s-a prefăcut că nu înțelege. Am repetat propoziția în rusă. A încetat să bată cu piciorul în scaun. Apoi a pufnit în râs.

— Ce fel de glumă-i asta?

— Sau a fost un accident? am continuat. Se mai întâmplă și accidente. Ce-ar fi să vorbim totuși franc?

— Trebuie să exersăm, a fluturat Daria manualul. N-am destulă energie să-ți suport tâmpeniile!

— Ai fi preferat să-mi faci mie felul, nu lui Viktor? Dacă aș fi fost în locul tău, m-aș fi gândit eu însămi la așa ceva, am spus, mulțumită o clipă de ideea mea.

Era un truc vechi: să empatizezi cu starea de spirit a clientului. Dar n-a mers.

— Ai înnebunit? Ce tot bâigui acolo?

Daria a lăsat cartea din mână și m-a privit de parcă nu pricepea nici un cuvânt din ce-i spuneam. N-am reușit s-o fac să-și dea drumul la gură întreaga zi, în ciuda încercărilor mele de a o convinge. Când mă dusesem la tejghea, îmi pornisem reportofonul de pe telefon, care înregistra în continuare din buzunar discuția noastră inutilă. Nu voi reuși s-o fac să mărturisească. Nu va recunoaște nimic. Era mai dură decât anticipasem. Avea același înveliș neted, ca de email, și nu aveam de unde s-o apuc. O priveam cum își gustă caffè latte-ul ca și cum încerca să înțeleagă ce nu e în regulă, până când a părut să-și dea seama de ceva.

— Stai așa… Încerci să-mi pui în spinare păcatele tale?

— Hai, lasă-mă. Am văzut ce-ai făcut.

Am apucat-o de încheietură și am strâns-o cu putere.

— Ce-ar fi să-i trimit Ladkăi pozele pe care le-ai făcut copiilor ei? m-a întrebat Daria. Sau lui Veles. Poate chiar și lui. N-ar fi omul din Donețk destinatarul potrivit?

— Dar nu le-am făcut eu.

— Cine te-ar crede?

I-am dat drumul la încheietură. N-ar fi trebuit să-l sun pe Ivan. Mi-am dat seama imediat ce greșeală făcusem. Eram considerată

vinovată de moartea lui Viktor. Ivan se întrebase de ce nu-i omorâsem pe toți cei din familie. Atunci nimeni n-ar mai fi fost pe urmele mele. Logica era ireproșabilă. Aveam un motiv. Dacă Daria își ducea la îndeplinire amenințarea, ai fi imediat convins că răzbunarea mea continua, că nu terminasem încă. Nu aveam cum să dovedesc că Daria era fotograful secret, iar dacă Daria avea ocazia să deschidă gura, va susține că încerc să-i pun crima în cârcă.

— Veles ar trimite o întreagă armată după tine și după familia ta, a spus Daria ceva mai tare.

Mâna mea înțepenită pe masă arăta ca de ghips. Mi-am căutat în geantă mănușile fără degete, dar nu le-am găsit, așa că mi-am vârât palmele sub coapse ca să mi le încălzesc. Nu mai puteam îndrepta conversația în direcția potrivită.

— Și știi ce? Asta ai și merita.

Telefonul Dariei era lângă ceașca de cafea. Schimbul de cuvinte o făcuse să uite de buclele serafice de pe ecran. În timp ce ne beam cafelele, Daria se tot uitase la chipul lui Aino și sărutase ecranul ca pe o icoană. Însă acum ecranul s-a întunecat și ea nici n-a observat, căci furia punea stăpânire pe ea. A început să enumere motivele pentru care meritam să fiu vânată până la capătul lumii. A înșirat mai multe nume. Fete de care uitasem și fete pe care nu le cunoscusem niciodată. Fete care au fost injectate cu mai mulți hormoni decât ar fi fost, de exemplu, în Londra. Fete care s-au îmbolnăvit. Fete cărora li s-au scos ovarele. Fete care au avut tot felul de complicații sau al căror uter fusese perforat accidental. Fete care s-au întors la clinica de fertilizare, dar nu ca donatoare, ci ca cliente. Fete de a căror bunăstare nu i-a mai păsat nimănui după ce au fost scoase din cataloagele agenției. Era limpede că Daria citise site-uri de propagandă americane, deoarece acolo găseai activiști pentru orice și, parcă la comandă, a început să-mi spună că participase la o întâlnire a donatoarelor anonime organizată în New York. A surprins-o numărul mare de tovarășe de-ale ei, precum și faptul că majoritatea erau din Ucraina și Rusia, din Polonia și România, din

toate țările est-europene. Cele mai multe începuseră să doneze în țara lor natală și, după câteva contracte în străinătate, rămăseseră în America fiindcă acolo erau plătite mai generos. Nu toate o duceau bine și nici una nu avea asigurare de sănătate. Una din fete donase o singură dată și totuși făcuse cancer la sân, boală care nu exista în istoricul medical al familiei ei. Am spus că era o coincidență. Daria a rânjit. Erau cam prea multe coincidențe.

Studentele de la masa vecină ne aruncau priviri lungi – nu era nevoie să înțelegi limba în care vorbeam ca să interpretezi tonul Dariei. Atrăgeam atenția într-un mod nepotrivit. Le-am aruncat un zâmbet de scuză. Ele au tresărit și și-au întors privirile. Am mulțumit în sinea mea politeții finlandeze. Dariei începea să i se usuce gâtul de la predică. Și-a băut cafeaua și a verificat pe telefon cât era ora.

— Nu am înțeles de ce naiba m-ai ales tocmai pe mine pentru Viktor, asta până când mi-am dat seama că pur și simplu nu-ți păsa. Kravetsii au ales cel mai frumos chip și s-a nimerit să fie al meu, iar tu n-ai avut tupeul să le zici nu.

— Nu așa a fost.

— Gata cu prostiile. Aino iese imediat de la școală, s-a răstit Daria, după care s-a ridicat, răsturnând scaunul. N-o să te las să-mi strici momentul ăsta.

Ceilalți clienți s-au întors să se uite după noi, iar o femeie care trecea prin dreptul nostru s-a oprit. Vecina mea. Părea umflată la față și avea haina descheiată. Însărcinată. În mod clar însărcinată. Femeia a ridicat mâna în semn de salut. Am dat ușor din cap și am ridicat scaunul Dariei. Mersesem prea departe. Telefonul înregistra în continuare, dar degeaba. Voi încerca încă o dată ceva mai târziu. M-am uitat la Daria. Buza de jos îi tremura. Am prins-o de mânecă și am întrebat-o dacă voia să afle ceva despre învățământul primar din Finlanda, despre materiile pe care le învăța Aino la școală.

Daria s-a pus înapoi pe scaun.

— Și cam ce crezi tu că știi despre asta?

— Cel puțin faptul că Finlanda are cel mai bun sistem de

educație din lume.

Copiii care ieșeau de la școală gata să se bucure de weekend au înviorat-o pe Daria. Părea să fi uitat de cearta noastră și se uita atentă după părul blond al lui Aino. Aino a luat-o la fugă spre femeia din parcul pentru câini, care părea extrem de suplă sub jacheta ei de primăvară de culoarea nisipului. Extrem de înfloritoare.

— Ce caută femeia aia acolo? s-a răstit Daria. N-ar fi trebuit ca Aino să plece singură de la școală?

— Poate că a ieșit mai repede de la lucru.

Am apucat-o pe Daria de mână fără să-mi dau seama și ne-am uitat amândouă cum Aino și mama ei dispăreau pe strada aglomerată de parcă urmăream un thriller. Nu-mi plăcea că Daria vorbea despre copiii familiei din parcul pentru câini folosindu-le numele mic. Niciodată n-ar trebui să le spui prea devreme copiilor pe numele adevărate. Cu toate astea, obiceiul Dariei începea să mă afecteze. M-am pomenit gândindu-mă la fată ca fiind Aino, la băiat ca fiind Väinö.

— Nu te urăsc, a spus Daria. Nu te-am urât niciodată. Iar acum nu urăsc pe nimeni în afară de femeia aceea.

Și eu o uram. Uram tot ce le putea oferi copiilor ei. Uram faptul că avea un salariu bun, jachete noi de primăvară, bani pentru coafor și un tată pentru copii. Uram felul în care lăsa dozele de aluminiu lângă gunoi, ca să fie culese de cei ca mine, pentru că ea n-avea nevoie de mărunțișul pe care l-ar fi primit în schimbul lor, și uram faptul că prietenii o sunau constant și că se plimba de mână cu soțul ei. Preț de o clipă, ura ne-a unit pe mine și pe Daria, iar Daria a simțit.

— Chiar mi-am vândut copilul? a întrebat ea deodată. Chiar mi l-am vândut? Nenorocitei ăleia?

— Aino nu e copilul tău.

Daria și-a retras mâna.

— Credeam că mă înțelegi. Pot să-mi rezolv treburile și fără tine.

N-am întrebat-o la ce se referea. Nu era nevoie. Familia

obișnuia să meargă primăvara la cabana de vară pe care o avea. Nu vorbisem cu Daria despre asta și m-am întrebat dacă știa unde își petrecuseră aceștia ultimele câteva weekenduri. Să răpești un copil din mijlocul pădurii era floare la ureche. Nu știa. Altfel s-ar fi dus deja să închirieze o mașină.

— După mine, cea mai bună variantă e să mergem la școală, a zis Daria. O luăm pe Aino chiar de dimineață, iar tu o s-o anunți pe învățătoare că fata e bolnavă. În felul ăsta nu-și vor da seama de dispariție decât după-amiază.

Daria s-a ridicat în picioare. Voia să-i ia haine lui Aino și se gândea că am putea termina cumpărăturile înainte de ora la care trebuia să meargă în parcul pentru câini. I-am atras atenția că ar fi mai bine să ne întrerupem vizitele în parc, altfel o să atragem prea tare atenția. Daria nu mi-a luat în seamă obiecțiile. Pur și simplu părea că nu se mai satură să privească familia aceea. Nu știam sigur dacă o făcea din cauza dorinței arzătoare sau ca să acumuleze furie împotriva familiei a cărei fericire intenționa să o distrugă. Sau poate că siguranța iminentei lor prăbușiri îi provoca satisfacție și încerca să savureze din plin senzația.

— Haide, mi-a poruncit.

S-a întors și m-a privit cu același zâmbet pe care mi-l aruncase după ce îl strangulase pe Viktor. Când și-a dat seama că toată vina avea să cadă pe capul meu, triumful ei a fost nețărmurit. Acum motivul rânjetului ăluia era altul. Mă avea în lesă și era conștientă de asta.

Nu puteam decât s-o urmez, iar asta m-a ajutat să pun cap la cap spusele lui Ivan, cuvintele Dariei și ceea ce se ascundea printre ele. Daria mă amenințase cu oamenii lui Veles, spusese că mă vor vâna, pe mine și familia mea, până la capătul lumii. De ce n-a făcut Veles asta imediat după moartea fiului său? De ce n-au stat SUV-urile mai multă vreme la pândă în fața casei mătușii? De ce Ivan n-a fost interogat decât de formă, nu în amănunțime, și de ce doar o singură dată? Mi-am închipuit că era din cauza ta, dar dacă judecasem totul greșit? Lada supraveghease personal investigațiile în cazul morții lui Viktor. Așa susținea Daria. Și dacă

tocmai Lada a fost cea care ți-a acceptat cercetările superficiale? Dacă tocmai ea a încurajat o asemenea abordare? Trebuia să-i mulțumesc ei pentru tot? Lada Kravets nu voia să se apuce cineva să sape prea adânc. Avea motivele ei.

Poate că doar voiam să cred că m-ai lăsat să scap din milă. Sau din iubire.

În parc se adunaseră niște adolescenți, iar banca unde ședeam noi de obicei era ocupată. Asta n-a deranjat-o pe Daria – pur și simplu a ales ca punct de observație treptele de piatră de lângă zona înțărcuită pentru câini. Mi-am scos jacheta și m-am așezat pe ea. Eu una evitam locul vineri seara, când putea părea foarte ciudat să stai și să citești în timp ce toți cei veniți aici beau la umbra copacilor. Tovărășia Dariei nu schimba lucrurile. Nu arătam a prietene care veniseră să se distreze în parc. Ar fi trebuit să avem măcar o sticlă de vin sau niște beri, vreun motiv plauzibil ca să ne aflăm aici. Sau un câine.

— Am sperat c-o să fii de mai mult ajutor, m-a certat Daria, așezându-se lângă mine. Sunt dezamăgită de tine.

M-am prefăcut că înțeleg greșit și mi-am cerut scuze fiindcă nu știam suficient de bine magazinele cu haine de copii din oraș. Magazinul de haine la mâna a doua propus de mine nu i s-a părut îndeajuns de bun, așa că a trebuit să mergem în centru ca să căutăm haine pentru Aino. Spre uimirea mea, Daria le-a plătit cu banii ei. Avea bani. Carduri de credit. Bani gheață.

— Mai lasă-mă! Asta te-ar stimula?

Daria și-a căutat telefonul în buzunar. Mi-am mutat privirea de la fotografiile pe care mi le arăta. M-am întrebat dacă nu cumva îi fotografiase pe nepoții șefului tău doar ca să poată spune povestea cu care mă amenința. Că eu îi urmăream. Sfântă Maică Precistă, târfa asta nu putea fi atât de vicleană!

— Ladka arată minunat, așa-i? Secretara aia stângace nu e la fel de plină de viață. Ai auzit ce-a pățit? Tu nu cred că vei avea parte de un sfârșit atât de rapid.

Daria a căutat o știre despre un accident petrecut într-o clădire părăsită și mi-a vârât-o sub nas. Am apucat să văd titlul, după

care am întors repede capul. O tânără căzuse printr-o gaură din podeaua hotelului Parus. Mi-am concentrat privirea la degetul Dariei și m-am gândit la noi doi pe promenada de pe malul fluviului, la mirosul de halva de la fabrica Oleina, care îmi gâdila plăcut nările, la felul cum se ofilea buchetul de flori uitat acolo, în vreme ce buchetul de trandafiri din mâna mea era viu. Silueta mândră a hotelului Parus se înălța în stânga noastră. Prăbușirea Blocului de Est și sfârșitul rublei au întrerupt construcția unui hotel care urma să fie o emblemă a splendorii sovietice. În ciuda tuturor încercărilor, hotelul n-a mai fost terminat niciodată. Devenise locul preferat al beților și al iubăreților. Priveliștea de la etajele superioare era, neîndoielnic, amețitoare, iar fațada era încă frumoasă. Simțeam cum se ridică din pământ mirosul de aprilie. Vremea caldă îi ademenise la hotel pe aceiași temerari care se cățărau și pe cablurile podurilor. Primăvara pe malurile Niprului. De asta îmi era dor.

Mi-am ținut o clipă respirația, apoi am răsuflat adânc și lent.

— După ce-ai fugit, au pus totul sub lupă și au scos la iveală o mulțime de lucruri. De exemplu, că secretara scăpa informații confidențiale despre clienți în e-mailuri.

Am ridicat din umeri. Femeia fusese o carieristă nepricepută. Nu-mi păsa de secretară, nici că eu contribuisem la cursul evenimentelor care duseseră la moartea ei. Vocea Dariei s-a stins, iar privirea i-a rămas ațintită la drumul care ducea în parc. Strângea tot mai tare în pumni pungile de hârtie cu hainele pentru Aino. În curând aveau să apară.

— S-ar putea să o sfârșești ca secretara. Chiar vrei ca mama ta să citească o știre din asta despre tine? Nu ai îndurerat-o deja suficient?

Răcoarea pietrei începea să-mi pătrundă în oase și simțeam cum îmi amorțesc picioarele. O silisem pe mama să se întoarcă acasă tocmai ca să nu fie nevoită să-mi găsească trupul. Se pare că nu fusese o măsură de precauție suficientă. Încă mai putea vedea lucruri nepotrivite pentru ochii unei mame. Furnicăturile care mi se declanșaseră în degete mi se răspândeau acum în brațe

și mi-am căutat iarăși mănușile, dar tot degeaba. Sigur au căzut pe undeva. Mama tricotase pe ele flori de ochiul-boului și aveam nevoie de ele chiar acum.

— Dar nu voi pomeni nimănui despre tine dacă mă ajuți. Ce zici? Luni?

Mi-am apăsat fața cu mâinile preț de o clipă. Zborul din Kiev spre Helsinki dura doar vreo două ore. Ivan trebuie să te fi sunat deja. De pe acoperișul blocului. De pe balcon. Învelită în plastic, la groapa de gunoi. Asta dacă nu cumva aveam ceva de valoare. Ceva ce Lada Kravets nu-mi putea lua. Ceva peste care șeful tău nu putea trece. O dovadă. O mărturisire.

Daria m-a împuns cu degetul.

— Hei, ce zici de luni?

— În regulă. Și apoi? Unde te-ai gândit s-o duci pe fată?

— Acasă.

— În Ucraina? Nu-i ai pașaportul.

— Am putea să-l furăm.

— Să le spargem locuința? Nici pomeneală.

— Aino e mică, încape în portbagaj. Conducem mai întâi până în Estonia, de acolo, prin Letonia și Lituania, până la granița cu Polonia și apoi acasă. Donbasul a devenit o regiune foarte atractivă pentru cei care vor să scape de autorități.

Daria avea dreptate. Poliția finlandeză nu avea cum să ajungă în Republica Populară Donețk. Planul nu era rău. Era complet nebunesc.

— Îți poți permite toate astea? De unde te-ai gândit să faci rost de mașină?

Daria s-a oprit și s-a uitat la un cuplu care se apropia de zona pentru câini. Cei doi își învățau cățelușul să meargă în lesă.

— Auzi, oare să-i luăm lui Aino un șoricar din ăsta? Sau un câine ca ăla pe care-l au deja? Ar ajuta-o pe Aino să se simtă acasă?

Cuplul respectiv era exact din cele care odinioară mi-ar fi atras privirea. Aveau un viitor în față și asta se vedea pe ei. Am întins instinctiv mâna spre cățeluș, apoi mi-am retras-o imediat.

Când îmi dădusem seama că părinții lui Väinö și Aino nu mă recunoșteau, mă gândisem să-mi iau un animal de companie. Cu un câine alături, mi-ar fi fost mai ușor să mă apropii de băiat. Știam însă că, dacă mi-ar fugi pământul de sub picioare, ar trebui să plec singură, nu puteam lua un animal cu mine. În plus, am avut un coșmar care mi-a amintit de ce era mai bine să nu am câine, iar acum eram mulțumită de decizia mea. Ție îți plăceau animalele. Nu cred că ai fi tras într-un câine care își apără stăpâna. Ar face-o altcineva. Sau, dacă nu, câinele ar ajunge pe stradă. Sau ar muri de foame lângă trupul meu. Sau ar ajunge să-mi mursece obrazul.

Apoi însă Daria a renunțat la visul cu cățelul și s-a îndreptat de spinare. Familia se apropia de parc. Mama și tatăl mergeau ținându-se de mână. Râdeau de ceva, iar băiatul îşi târșâia picioarele la vreo doi metri în urmă. Fetița ținea în mână o morișcă. Încerca să o învârtă, dar nu reușea. Băiatul a pufnit și a zis ceva. Fetița a mai fluturat de câteva ori morișca și băiatul a râs. Fetița a început să plângă. Nu mi-am dat seama decât atunci când țipetele au răsunat mai tare.

— Ce s-a întâmplat? s-a alarmat Daria.

În timp ce tatăl o consola pe fetiță, mama s-a întors brusc spre băiat, care s-a înroșit, apoi s-a enervat. Daria s-a ridicat în picioare. Băiatul a pornit-o spre stradă. Mama s-a dus după el și a început să-l târască înapoi. O greșeală. Băiatul era prea mare ca să-i facă așa ceva. Am tras-o pe Daria de mână. N-aveam nici o treabă cu neînțelegerile familiei. Nu puteam să ne arătăm interesate de certurile unor copii străini. Dar în scurt timp zarva a atras atenția altor oameni, căci băiatul a luat nisip de pe jos și l-a aruncat în ochii fetiței. Daria a tresărit și a făcut un pas în față. Fetița a început să urle, a scăpat morișca, iar băiatul a luat-o la fugă. Mama a strâns-o în brațe pe fetiță, dar ea nu s-a liniștit. Eu n-am apucat să fac nimic. Daria a fost mai rapidă. S-a apropiat de femeie și i-a smuls fetița din brațe. Femeia a urlat. Fetița a urlat. Câinele a început să latre. M-am ridicat și m-am furișat spre stradă. Acum ori niciodată. Băiatul se strecurase la marginea

peluzei, stătea cu spatele la parc și izbea cu piciorul în asfalt.

— Câteodată surorile pot fi enervante, i-am șoptit eu.

M-a auzit și și-a tras nasul. Prima și ultima mea conversație cu el era complet diferită de cea pe care mi-o imaginasem.

— Da, așa-i. Totul se învârte întotdeauna în jurul ei.

— Nu cred că e așa, am spus eu și nu-mi venea să cred cât de firesc vorbeam. E doar din cauză că e mai mică. Și tu ești la fel de important ca ea.

Iar pentru mine, cel mai important, dar nu am spus-o cu voce tare.

— Ascultă, întotdeauna e mai bine să te răzbuni în secret. Altfel o să ai probleme.

În parc câinele lătra în continuare, fetița plângea și acum ridicase vocea și tatăl. Am auzit un murmur când trecătorii au întors privirile în direcția zgomotului și și-au scos telefoanele. Eu mi-am scos ochelarii de soare din buzunar. O femeie mai în vârstă care se oprise pe stradă era convinsă că fetița fusese mușcată de o potaie și a întrebat dacă ar fi cazul să sune la poliție. Am dat din cap că da. Exact asta se întâmplase.

— Deși cred că fata a dat prima în potaie, am spus eu. Și probabil că nu e întâia oară.

Băiatul mi-a aruncat o privire mirată. I-am zâmbit și am coborât treptele ce duceau în stradă. Trebuia să merg normal. Nu mă voi mai putea întoarce niciodată aici.

M-am pomenit că mă târăsc cu greu pe strada mea spre blocul familiar, dar nu-mi aminteam cum ajunsesem din parc până aici. Îmi aminteam de băiat, de discuția cu el și de felul cum, după ce-am coborât cele câteva trepte până în stradă, m-am simțit parcă împinsă de undeva de sus. Pietrele treptelor s-au deplasat, asfaltul s-a crăpat, pământul mi-a dispărut de sub picioare și am căzut. M-am simțit la fel ca atunci când l-am văzut pe Viktor zăcând neînsuflețit în curtea din spate a biroului nostru. Secundele erau nesfârșite și am simțit iarăși podeaua sub picioare numai când mi-am dat seama că trebuia să fug urgent. La început nu știam cum să ies din clădire. Biroul meu avea o singură ușă, care dădea înspre hol și recepție. Auzeam forfota oamenilor de acolo. Mi-a venit o idee: fereastra dinspre stradă. Planul mi-a pus iarăși sângele în mișcare. Mi-am aruncat afară blana, poșeta, pantofii și m-am cocoțat pe geam, protejându-mi pântecul. După ce am atins pământul, m-am uitat în sus. Am văzut în perdelele care fluturau în vânt aripile unui înger, dar nici un urmăritor. Am ignorat faptul că îmi scrântisem glezna când sărisem, am ieșit în mijlocul șoselei și am oprit o mașină hârbuită care venea pe drum. Atât de descurcăreață eram pe atunci. Desigur, aveam bani, aveam siguranța pe care mi-o dădeau banii, plus prestigiul pe care mi-l oferea funcția. Chiar și așa. Nici măcar nu l-am întrebat pe șofer dacă mă putea duce la aeroport: i-am poruncit. Am azvârlit un teanc de bancnote pe locul din față. Mașina a pornit imediat. Mi-am înfășurat eșarfa în jurul gleznei. Înainte să arunc telefonul, i-am trimis un mesaj scurt mamei și m-am uitat o clipă la ecranul mut. Îmi amintesc cum m-am gândit că nimeni nu va îndrăzni să sune o femeie moartă – căci asta eram eu acum. Nu pricepeam ce se întâmplase de fapt la birou. Îmi dădeam seama

că Viktor murise, dar atâta tot. Și, cu toate astea, am acționat logic și mi-am dat seama că eram surprinzător de bine pregătită: ascunsesem o valiză la una din fetele mele, în eventualitatea unei plecări urgente, așa că i-am poruncit șoferului să facă o oprire acolo.

Fata și-a dat, probabil, seama că era ceva în neregulă. Nu m-a întrebat nimic, ci m-a lăsat să scotocesc prin valiză. Mi-am pus o pereche de cizme în locul pantofilor cu toc înalt și am luat un telefon nou. L-am lăsat să se încarce cât m-am dus să-i spun șoferului să arunce roata de rezervă de pe bancheta din spate. Din cauza rezervorului de gaz, valiza mea n-ar fi încăput în portbagaj. Bărbatul a refuzat și părea să se îndoiască deja de rentabilitatea afacerii ăsteia. Dar nu m-am dat bătută. Glezna îmi pulsa, capul mă durea, iar fuga mea părea să depindă de o roată de rezervă. Era atât de absurd, încât aproape că-mi venea să râd. Am remarcat totuși că șoferul se uita la blana mea de lup și i-am șoptit că soția lui ar arăta ca o regină în ea. Șoferul trebuie să fi fost de aceeași părere. Asta a rezolvat problema: omul s-a străduit din răsputeri să vâre totul în mașină și a reușit. Cât am stat așa locului, am apucat să meditez mai pe îndelete la fuga mea și m-am decis să mă îndrept spre Kiev. Puteați închide aeroportul din Dnipro dacă voiați. Poate că deja o făcuserăți. I-am promis șoferului mai mulți dolari și nu s-a plâns că am schimbat destinația, chiar dacă trebuia să conducă și pe timpul nopții.

În timpul călătoriei ne-am oprit la o benzinărie, aceeași benzinărie la care merseserăm împreună înainte de prima mea întâlnire cu Lada Kravets. Eram iarăși acolo, dar într-o mașină de care odinioară nici nu m-aș fi atins, una alimentată cu gaz și care de data asta îmi salva viața. Ascultam cum se umple rezervorul. Suna ca ghiorăitul unor mațe flămânde – adică nu, era ca un hârâit. Mi-am acoperit urechile și m-am uitat în jur. Am văzut cum șoferul a părut să-i dea celui care alimentase mașina un bacșiș normal, nu în dolari. S-a dus apoi să-și ia ceva de mâncare, iar eu am ieșit să îmi dezmorțesc puțin picioarele. M-am asigurat că mașina era sfințită. Am luat-o ca pe un semn bun și m-am

aplecat să deschid valiza ca să-mi schimb blana de lup cu cea de vulpe. Mi-am amintit că, din cauza lui Olejko, trebuia să mănânc și eu, așa că m-am dus după șofer în magazin. Bărbatul aștepta în continuare comanda la tejghea și vorbea cu nevasta la telefon. Vocea îi plesnea de încântare și m-am gândit că femeia va afla în curând cu ce cadou împărătesc se va întoarce soțul ei acasă.

Când mă întorceam la mașină, o haită de câini vagabonzi a sărit la mine după mâncare. Eram gata să-i arunc un sandvici unuia din ei, când altul a sărit și mi l-a înșfăcat direct din mână. M-am tras înapoi, am lăsat restul mâncării pe jos și m-am ascuns pe bancheta din spate. Locul nostru nu era deloc în benzinăria asta, în mijlocul câinilor plini de râie, în mașina aia alimentată cu gaz. Totuși nimeni nu părea să ne acorde atenție nici mie, nici mașinii și nici șoferului, iar ăsta era lucrul cel mai important. Și nu am plâns. Olejko și cu mine eram încă în viață și aveam șansa unui viitor. Încă nu se terminase. Cu toate astea, călătoria a dus la pierderea fiului meu. Călătoria mea finală din parcul pentru câini până acasă va duce la același rezultat, chiar dacă situația și țara erau altele.

Însă pe tine nu te interesează evadarea mea. Nu asta vrei să afli. Tu și Veles îl vreți pe ucigașul lui Viktor, iar eu nu am altă monedă de schimb decât identitatea celui vinovat.

M-am gândit ani întregi cum ți-aș povesti despre ziua când a murit Viktor. Ai auzit minciunile văduvei și pe cele ale Dariei și nici una dintre povești nu e adevărată. Cu toate astea, e adevărat că toate trei am fost de față. Înainte de a-și da ultima suflare, Viktor ne-a întâlnit pe mine, pe soția lui și pe Daria.

Când Lada Kravets și-a făcut o programare ca să discutăm despre noua rundă de tratament, totul era încă în regulă. A stabilit data direct cu mine și a anunțat cu mândrie în glas că va veni împreună cu soțul ei. Mi-am golit pe loc agenda pentru ziua programată și le-am spus celor care renovau biroul să nu vină în ziua aceea. Voiam să mă asigur că în birou o să fie o atmosferă liniștită, căci proaspăta mamă trebuia să aibă încredere că ovulele congelate în azot vor fi eficiente, deși ea voia să

procedeze ca prima dată, să facă un transfer de embrioni proaspeți. Nu-i puteam spune că nu aveam habar unde era venerata ei donatoare.

Pe măsură ce ora programării se apropia, deveneam tot mai agitată. Am pus pe masă fructe, ciocolată elvețiană, prăjituri Napoleon și serviciul de porțelan Lomonosov. Am pregătit totul singură, pentru că aveam nevoie să fac niște sarcini mărunte și simple, care nu cereau concentrare. M-am gândit la bătăile inimii fetusului care creștea în mine. Am mutat iar șervețelele, am aranjat farfurioarele, mi-am pus niște zahăr în ceai și am blestemat faptul că, din cauza stării mele, nu-mi puteam calma nervii cu ceva mai tare. Simțeam totuși că vesela albastru-cobalt de la mama îmi dădea putere. Era singurul lucru cu adevărat personal din biroul meu, iar modelul cu animăluțe al serviciului de masă îmi amintea ceva ce nu puteam defini clar. Poate de vremea în care pentru fiecare piesă din serviciul acela translucid trebuia să faci o favoare, să-ți creezi o relație și să ți-o păstrezi. Ținând în mână ceașca ușoară din porțelan fin, mă simțeam și mai onorabilă: la urma urmei, ajunsesem departe. Aveam o mașină, aveam un apartament, aveam de lucru, aveam propriile carduri de credit. Aveam un bărbat și aveam bătăile inimioarei aceleia. Aveam o viață întreagă pusă pe picioare și multe de pierdut. Numai că nu intenționam să pierd nimic.

Cu o oră înainte de sosirea soților Kravets, mi-ai trimis un mesaj ca să-mi confirmi că în seara următoare te întorci în oraș. Îți era dor de mine. Și mie de tine – încă îmi e. Cât am mai amestecat niște zahăr în apă, m-am gândit ce să pun pe mine când o să te întâmpin și am răsfoit absentă lista de clienți, din care intenționam să aleg un cuplu cu venituri mici. Mulți dintre clienții pe care îi aveam rămăseseră fără bani după ce își băgaseră toate economiile în serviciile noastre, iar eu am ales cel mai disperat caz ca să-i pot prezenta șefei povestea născocită de mine. Cei doi vor susține că Daria s-a oferit să le doneze ovule la un preț redus, iar eu urma să îi răsplătesc cu câteva ture de tratament gratuit. O voi minți pe șefă că, din cauza neglijenței

mele, Daria pusese mâna pe datele de contact ale cuplului respectiv. Faptul că aș recunoaște greșeala asta măruntă mi-ar face minciuna mai credibilă. Aleksei ar fi trimis pe urmele ei și nimeni n-ar crede-o pe gâsca aia, indiferent cum ar încerca să se apere. Ar zbura direct de pe balcon. De pe acoperișul unui bloc. Grijile mele ar lua sfârșit.

La ora patru fix secretara i-a însoțit pe soții Kravets în biroul meu. Cum stăteau unul lângă altul, cu coapsele atingându-li-se, Viktor și Lada puteau fi luați drept un cuplu abia căsătorit. Proaspăta mamă strălucea. Înflorise ca femeie, sânii îi erau plini, cămașa descheiată, iar pielea îi dăduse în pârg. Șalul îi aluneca permanent de pe umeri și nu mai părea că vrea să se ascundă sub el. Umbla dreaptă, cu trupul de-acum mai masiv, și forța pe care o emana era ceva cu totul nou.

Viktor mi-a admirat biroul proaspăt renovat. În curând întreg sediul urma să fie pregătit pentru vânzare.

— Apropo, am fost ieri să văd noul nostru spațiu din Centrul Menora, am spus eu. E clar că îl umbrește cu totul pe ăsta.

— Minunat, nu-i așa?

— Spectaculos.

Am simțit o mișcare în pântec. M-am silit să zâmbesc. Uneori aveam impresia că Olejko voia să scape. Poate că într-adevăr voia. Încă nu-ți spusesem de fiul nostru, dar depășisem lunile riscante și nesigure și te așteptam să te întorci în oraș. Urma să-ți dau vestea în seara următoare, când ne întâlneam.

Secretara a bătut la ușă în mijlocul întâlnirii, deși îi interzisesem să ne deranjeze. M-am îndreptat iritată spre ea. Femeia mi-a șoptit la ureche că mă căuta cineva care încercase să intre cu forța. Nici măcar expresia mea mânioasă n-a făcut-o pe secretară să se evapore.

— Du-te să vezi ce se întâmplă! a strigat Viktor. Noi nu ne grăbim.

Am urmat-o pe secretară în bucătărie și abia acolo mi-a șoptit despre cine era vorba. Vestea m-a făcut să mă sprijin de cadrul ușii. M-am ținut bine de el și mi-am privit mâinile, care mi-au

adus aminte pentru o clipă de mama, fiindcă mi se albiseră buricele degetelor.

— Știe cine se află în biroul meu în momentul de față?

— Nu cred. Cel puțin eu una nu i-am spus, m-a asigurat secretara. Cred că Daria a venit din cauza bonusului. Încă nu i-a fost plătit.

Desigur. Asta era. În cele din urmă Daria cedase. Spaima mi s-a transformat în ușurare. Nu era nevoie să-i înscenez ceva Dariei. În ciuda a ceea ce îmi imaginasem, nu era mai presus de bani. Era și ea sensibilă la asta. Soarele de iarnă își revărsa înăuntru uleiul tămăduitor și îmi venea să îl culeg în palmă. Îi voi ierta șmecheria și voi fi miloasă, pentru că acum mi-o puteam permite. O să trec cu bine peste asta. O să trecem cu bine peste asta.

— Du-o pe Daria în bucătărie. Cere-i ajutor pazniculuși și spune-i Dariei că trebuie să aștepte, altfel nu vede nici un ban. Ai priceput?

Secretara mi-a repetat ordinele. I-am urmărit expresia de pe chip. A părut să înțeleagă instrucțiunile, așa că i-am spus să se întoarcă la recepție. Nu îndrăzneam să-mi imaginez ce s-ar întâmpla dacă Daria l-ar zări fie și pentru o clipă pe Viktor Kravets și ar recunoaște în el pe fiul omului din Donețk. Dar asta n-avea să se întâmple.

M-am întors în biroul meu ca într-un regat pe care tocmai îl recucerisem și am răspuns la zâmbetul Ladei cu o degajare pe care, după ziua aceea, n-am mai simțit-o niciodată. Mă aștepta singură, pentru că Viktor ieșise să fumeze o țigară după ce primise un telefon important. Am dat din cap, aprobând astfel eforturile Ladei de a-l învăța pe proaspătul tată să fumeze afară de dragul copilului, apoi m-am așezat pe scaunul meu, care devenise un podium al victoriei. Mi se părea că puteam îndoi soarta între degete ca pe o lingură de aluminiu.

Deși curtea din spate era împrejmuită, din când în când mai ajungeau acolo câte un câine sau o pisică, așa că atunci când ceaiul meu cu Lada a fost întrerupt de un strigăt de afară și apoi de un zăngănit, m-am gândit imediat la un câine vagabond.

Credeam că zgomotul venise din spatele clădirii.

— Ce-a fost asta?

Lada Kravets se uita la mine și deodată m-au trecut fiorii. Mi-am simțit picioarele ca de plumb. N-am putut s-o împiedic pe Lada să se repeadă la fereastră. După ce a aruncat o privire afară, a luat-o la fugă spre recepție. Scotea niște vaiere ciudate, care creșteau în intensitate pe măsură ce se apropia de ușa din spate. Am auzit-o cum încerca să o deschidă. Era încuiată. Cine o încuiase?

M-am ridicat încet în picioare. Înainte să apuc să văd ce se întâmplă afară, Lada Kravets a dat iarăși buzna în biroul meu, m-a împins la o parte din calea ei și a deschis cu violență ferestrele. M-am uitat în jos. Aveam ceai pe rochie. O ceașcă desenată cu animăluțe zăcea spartă pe podea. Mâna îmi stătea în aceeași poziție, strângând cești cuța căzută. Vârfurile degetelor îmi păreau lipsite de viață, ca marmura. Le-am strâns cu greu într-un pumn și am dat la o parte perdelele care fluturau în vânt. Am văzut-o pe Lada Kravets: ieșise pe fereastră și fugise la soțul ei, care zăcea pe jos. Daria ținea în mână un cablu electric. Același cablu care atârna deasupra ușii din spate. Pe zăpadă se vedea sânge. Coșul de gunoi din beton se răsturnase. Dacă vedeam eu bine, și pe el erau urme de sânge. Ca și când Viktor ar fi fost izbit cu capul de el. Nu știu de ce mi s-a părut că așa se întâmplase. Chiar așa se întâmplase. Nu mi s-a părut.

Viktor nu se mai mișca.

Lada s-a hotărât într-o clipită. A apucat-o pe Daria de umeri și a cuprins-o cu brațele. Inițial am crezut că o atacă, dar apoi am auzit limpede ce spunea – „Prindeți-o pe criminală, prindeți-o pe criminală“ – și urletele care au urmat. Lada Kravets arăta spre mine și urletele păreau să crească în intensitate. Vocea-i era ca de oțel. Semăna cu statuia de pe Monumentul Patriei Mamă, cu sabia îndreptată spre mine și cu capul Dariei pe post de scut. În cele din urmă ușa din spate s-a deschis, paznicul a apărut cine știe de unde și oamenii s-au îmbulzit în curte, încercând să înțeleagă ce se întâmplase. Fiecare s-a întors în aceeași direcția cu Lada: spre

mine. Încă mă sprijineam de cadrul ferestrei și sângele încetase să-mi circule prin vene. Nimeni nu se uita la Daria, care a părut să se dezmeticească brusc și a zâmbit. Mie îmi zâmbea – iar asta m-a pus în mișcare.

Am închis ușa biroului și mi-am aruncat din picioare pantofii cu toc. Nu aveam prea mult timp. Cineva trebuia să cheme o ambulanță, să-l examineze pe Viktor și să verifice în ce stare erau femeile care urlau în curte. Abia apoi și-ar da seama că trebuie să vină după mine. Am deschis fereastra care dădea în stradă și m-am pregătit să sar.

Îmi amintesc fiecare amănunt din ziua aceea, chiar și lista de plecări de pe telefonul meu nou, destinația fiecărui zbor, precum și faptul că fiecare zbor mi se părea inaccesibil: toate companiile aeriene ucrainene de pe aeroportul din Kiev erau deținute de Vekselberg, apropiatul lui Viktor. În cele din urmă am văzut și alte companii aeriene, dar îmi amintesc disperarea pe care am simțit-o când toate drumurile păreau să se înfunde. Am simțit-o din nou după ce Daria și-a făcut apariția în Helsinki.

Ar fi trebuit să-mi dau seama mai devreme. Poate că mi-a luat ceva timp din cauză că în Ucraina apucasem să mă obișnuiesc cu o viață în care banii creșteau în copaci. În mașina aceea pe gaz mi-am dat seama că resursele mele se vor topi într-o clipită. Atunci cum reușiseră Daria și toată familia ei să se ascundă atâta timp? Trebuie să fi fost ajutați.

Brusc, am fost sigură de asta.

De-aia nu i-am găsit pe Sokolovi.

De-aia au avut bani ca să scape.

Eu n-am fost niciodată ținta lor. Viktor a fost.

Am recunoscut ingeniozitatea planului. Bărbații care dăduseră buzna în apartamentul Dariei o transformaseră într-un glonț ce se îndrepta încet, dar sigur, asupra lui Viktor. Nimeni nu avea să se întrebe ce o împinsese pe Daria la asta. Doar din cauza trecutului familiei ei și tot avea deja motive să-l urască. Înainte de toate însă, era o donatoare și existau o mulțime de donatoare cu mințile duse. Nimeni n-ar fi suspectat că în spatele morții lui

Viktor existau și alte motive în afară de colapsul emoțional al unei femei nebune.

Fără Lada, Daria ar fi acum la închisoare.

Dacă ai avea răbdare să mă lași să-ți spun cine l-a ucis pe Viktor, i-ai putea căuta pe oamenii la care au ajuns informațiile despre soții Kravets. Ai putea-o sili pe Daria să-ți descrie intrușii. Sokolovii trebuie să știe ceva despre ei, fiindcă au reușit să dispară cu ajutorul lor. Ai putea da de dușmanul adevărat, insul cel mai viclean dintre noi toți. Oare șeful tău nu și-ar dori asta mai mult decât orice? Ar fi suficient ca să-mi cumpăr libertatea?

Am bătut la ușa camerei de hotel a Dariei. Nu mi-a deschis nimeni. Nu puteam ști în ce stare era Daria sau dacă era măcar acolo. Am scos din buzunar cardul pe care i-l furasem. În urmă cu două ore primisem un mesaj furios de la ea, în care mă întreba unde dispărusem după scena din parc. Nu pomenea de confruntarea cu părinții lui Aino și nici cum s-a terminat. Dar dacă s-o fi sinucis? Dacă problemele mele erau deja rezolvate? Am apucat clanţa ușii, mi-a trecut prin minte posibilitatea ca tu să mă aștepți printre prosoapele murdare și paharele de vin pătate cu disperare și m-a durut inima de parcă mi-ar fi înfipt cineva un țăruș de stejar în ea.

Daria adormise pe cearșafurile mototolite și nici n-a tresărit când am întors-o pe o parte. Era încă în viață. M-am controlat. Am lăsat lângă pat plasa cu haine pe care i-o adusesem și am dus la gunoi sticlele goale. Erau singurul indiciu asupra felului în care o afectase incidentul, așa că m-am decis să profit de ocazie. Brusc, eram trează ca un soldat. Deși cercetasem deja lucrurile Dariei, aveam să o fac din nou, de data asta cu alți ochi, pentru că acum știam mai multe și nu mai aveam prea mult timp să caut dovezi. Îmi verificasem acasă pașaportul primit de la Ivan. Era încă valabil.

Am început prin a număra câți bani avea Daria în portofel și i-am cercetat cardurile de credit. I-aș putea fura totul la momentul potrivit, iar asta însemna deja ceva, numai că valiza deschisă de pe podea nu oferea nimic interesant. Etichetele de la zborurile anterioare îmi arătau că Daria călătorise adesea cu companii aeriene low-cost, iar pașaportul ei internațional era plin de ștampile. Pe fundul valizei am găsit niște nisip, de parcă și-ar fi cărat pantofii fără să-i învelească, tutun scuturat și o pungă veche

de semințe de floarea-soarelui Semki. Am scos câteva semințe, le-am ronțăit între dinți, apoi m-am dus la masa de scris. Era plină cu hârtii recente. Pe o hartă a orașului Helsinki fusese marcat traseul călătoriei noastre de azi-dimineață: parcul pentru câini, casa familiei, locul de muncă al femeii și cel al bărbatului, școala copiilor, piața, magazinul din colț. Programul familiei era scris pe foi de hârtie cu antetul hotelului, împreună cu numerele de telefon ale școlii și ale învățătorilor, precum și o serie de cifre care semănau cu un cod de acces. Poate că, dintre toți copiii, Daria o alesese pe Aino deoarece aici avea o complice, una care vorbea limba locului. Putea fi singurul motiv pentru care nu mă dăduse de gol la agenție sau la familia Kravets. Resentimentele Dariei față de mine erau bine cunoscute.

În ciuda speranțelor mele, nu am găsit hărți cu traseele zilnice ale soților Kravets și nici vreo însemnare scrisă de mână, nimic care să demonstreze că Daria îi urmărea pe copiii Ladei Kravets. Am luat telefonul Dariei și l-am deblocat cu degetul ei mare. Acolo nu mai erau nici un fel de fotografii în afară de cele cu Aino. Am decis să nu mă dau bătută. Am aruncat punga cu semințe pe jos și m-am dus să scotocesc prin baie. Când am intrat, mi-am ținut respirația. Nu eram obișnuită cu amalgamul de mirosuri pe care îl crease Daria. Totul era cumva lipicios. Pe marginile capacelor de la flacoane se lipiseră fire de păr și de praf. Dintr-o geantă de machiaj pătată cu pastă de dinți și care mirosea a valeriană ieșea o perie de păr cu iz de praf, înțesată cu fire blonde. Pe mânerul periuței de dinți se strânsese pastă uscată și perii acesteia erau lățiți ca într-un evantai. Lângă chiuvetă erau niște pungi de plastic mătuite de atâta folosire, care conțineau, judecând după miros, ceai de *chaga*. Calmante puternice, inclusiv Pentalgin. Poate pentru problemele de spate? Unora din donatoare li se întâmpla așa ceva. Însă Daria părea să se miște fără probleme. Cancer? Poate. Și asta se întâmpla.

Cum examinam conținutul genții de machiaj, am atins cu degetele ceva lipicios. Mi-am retras repede mâna. O bilă de propolis s-a rostogolit și a căzut pe jos. Am spălat cu săpun unul

din pahare și am băut niște apă de la robinet. Bila se holba în continuare la mine de pe podea. Și familia mea credea în puterea propolisului. Mama și bunica îl măcinau până se făcea pulbere și îl foloseau pentru orice afecțiune, dar bucățica asta arăta ca un excrement. Era în locul nepotrivit. Eu eram în locul nepotrivit, viața mea era în locul nepotrivit și nici unul din lucrurile Dariei nu mă ajuta să înaintez.

Am apucat bila de propolis cu un șervețel de hârtie, am aruncat-o la gunoi și am atins în treacăt peria, care a căzut pe jos. Am smuls din ea niște fire de păr blond. Păr scurt. Foarte scurt. Părul Dariei era acum negru. M-am întors în cameră și am tras de părul Dariei. Nu s-a mișcat, dar am văzut totuși plasa perucii. Nu am îndrăznit să mai trag. Peruca era veritabilă și de bună calitate. Era indiană. Poate că într-adevăr lua Pentalgin pentru cancer. Dacă era așa, numai ea era de vină. Pentru că nu s-a oprit la timp. Pentru că a continuat. Fetele proaste continuă să doneze. Fetele proaste și lacome. Posibilele probleme de sănătate ale Dariei nu mă tulburau. Dar ceva pur și simplu nu se potrivea. Dacă-și permitea să se deghizeze cu o perucă de câteva mii de euro, de ce se îmbrăca tot ca o rusoaică? Și atunci mi-a picat fisa. Nu-i păsa pe ce își cheltuia banii. Nu-i păsa de valoarea ei de vânzare. Nu avea pe nimeni căruia să îi pese cum arăta. Era singură, la fel ca mine. Când mi-am dat seama de asta, am simțit o pișcătură ca de pensetă, nimic mai mult.

I-am pus peria înapoi în geantă și atunci am zărit un alt flacon îndesat într-un colț. Vitamine prenatale. M-am uitat la data de expirare. În ciuda aspectului uzat al cutiei, erau încă valabile. Jumătate din pastile lipseau. Am scos termometrul care se zărea în geantă și în cele din urmă am răsturnat pe masă tot conținutul acesteia. În mijlocul grămezii se vedea colțul unui ambalaj de carton rupt. Aș fi recunoscut oriunde emblema firmei de pe el. Fusese Daria gravidă? Își dorise un copil și nu reușise să-l facă? Asta o împinsese să umble pe urmele clienților ei?

— Cum ai intrat?

Daria se trezise și acum se întindea în pat.

— Ți-ai pierdut celălalt card pe treptele din parc, am spus eu.

Am început să spăl podeaua cu cârpele aduse de acasă. Mi-a crezut minciuna sau n-a avut suficient timp să cugete, pentru că și-a amintit de hainele pentru Aino. Le uitase în parc din cauza incidentului. Mâine trebuia să mergem iarăși la cumpărături.

— Sunt foarte bucuroasă că ai venit, a oftat Daria și s-a uitat la mine cum trebăluiam. Nu se ocupă angajații de asta?

— Nu putem să ne lăsăm urmele aici.

— Bine gândit, a recunoscut Daria și apoi a început să turuie despre Aino de parcă urmau să aibă un viitor comun.

Semnul cu „Nu deranjați!“ atârna în continuare de clanţa ușii. Pentru o clipă m-am enervat. Nu voiam să curăț mizeria tocmai după gâsca asta. Robinetul din baie picura ca un ceas care ticăie. Am ignorat sunetul și, în timp ce făceam curățenie, m-am gândit la viața băiatului din parc. În cele din urmă m-am așezat pe marginea patului și m-am uitat câteva clipe la Daria. De-acum părea să fie destul de trează. Va trebui să iau hainele pe care le purtase în timpul încăierării din parc și să le duc la gunoi. Am tras de bluza Dariei până când a acceptat să se întoarcă și să și-o scoată. S-a auzit un clinchet. Din buzunarul bluzei a căzut un inel îngust și auriu, care s-a rostogolit pe covor. L-am înșfăcat înaintea Dariei. Mintea mi s-a luminat. Vitamine, termometru, ambalajul unui test de sarcină. Ghicisem corect? Dacă nu putea avea copii, nu era vina noastră. Era vina ei: cu greutatea aia, cu stilul ăla de viață. Cunoștea la fel de bine ca și noi, toate celelalte, factorii care influențează fertilitatea.

— Când te-a părăsit? am întrebat.

— Știai că în Anglia multe cupluri donează ca să își finanțeze propriul tratament? Le oferă altora copil după copil, totuși camera copiilor de la ei de-acasă rămâne pustie.

Daria a întins mâna. Voia inelul. I l-am pus în palmă. De ce naiba l-am sunat pe Ivan? Aș fi putut rezolva situația și fără ajutorul altcuiva. Cuplurile care divorțau din cauza infertilității erau o problemă ce-mi era familiară și știam mai bine decât oricine altcineva ce sfori trebuia să trag. Nu mă mai întrebam ce

problemă avea Daria. Putea fi endometrioză, putea fi un ovar distrus, putea fi altceva. Sau poate că problema era la bărbat. Dacă îi aflam istoricul medical, puteam să o ajut pe Daria să își revină. Atunci i-ar lăsa în pace pe Aino și Väinö și s-ar concentra pe propria familie. În clipa aceea mi-am amintit că nu mă mai puteam întoarce vreodată în parcul pentru câini.

— Nu te-ai întrebat niciodată cum ți-ar fi viața alături de băiatul tău? a întrebat Daria.

— Poftim?

— Putem să-l luăm și pe el. Să plecăm toți patru. Ce zici?

Am vrut să spun că da. O, cât de mult am vrut s-o fac! Pentru o clipă m-am și gândit cum ar fi. Însă știam cum ar arăta Donbasul în ochii unui băiat care crescuse în Finlanda.

Am verificat pe rețelele sociale dacă femeia din parcul pentru câini scrisese ceva despre incident. Nu am văzut acolo nici o actualizare. În schimb, am dat peste o poză a cuplului, postată cu două zile în urmă. I-am arătat-o Dariei pe telefonul meu. Daria stătea ghemuită lângă patul din camera de hotel. Femeia postase iarăși o amintire de vara trecută, ca un fel de aperitiv pentru apropiata perioadă de concedii. O poză clasică de vacanță: picioare epilate, unghiile de la picioare făcute, călcâie moi și, undeva alături, o carte care să arate preocupările intelectuale.

— Ia uite, am spus. Spre asta trebuie să tindem. Trebuie să-ți revii, să fii un exemplu pentru Aino.

Daria și-a întors privirea. Eu am mărit imaginea ca să văd călcâiul femeii. Fără crăpături, fără piele uscată, fără nici o urmă de bătătură sau de vreo rosătură de la niște pantofi nepotriviți. Cutele de pe talpă îi erau atât de superficiale, încât nici nisipul nu rămânea în ele.

Am apucat-o pe Daria de cap și am întors-o cu de-a sila spre oglindă. Era singurul obiect din cameră pe care nu apucase să-l murdărească și era unul necruțător. Pleoapele îi erau umflate ca niște fructe prea coapte și dintr-un ochi îi curgea ceva care i se uscase pe gene. Mi-am dat seama din privirea ei că pricepea ce voiam să spun: arăta ca o vagaboandă.

— Atragi prea tare atenția. Comportamentul tău din parc n-a făcut altceva decât să-ți îngreuneze realizarea planului. Cum îți închipui că o s-o poți lua pe Aino după toate astea? Fata se teme de tine.

Copleșitorul aer batjocoritor care dominase chipul Dariei încă de când ne reîntâlniserăm a dispărut. O înțelegeam. Aino nu ședea în brațele ei, ci în ale femeii aceleia.

— Ai știut ce fel de javră e și totuși m-ai făcut să cred că o să fie o mamă minunată.

— Și nu e? Copiii au un câine, au hobby-uri, haine scumpe, părinții lor câștigă bine… ce altceva mai vrei? Un zbor în spațiu, luna de pe cer?

Daria a strâmbat din nas. Nu voiam să mă gândesc cum se va fi simțit când străbătuse holul hotelului, în drum spre lift. Scena declanșată în parc de o femeie slavă avea să ajungă repede în ziare și cineva ar putea s-o recunoască pe Daria în pozele trimise de cititori. Chiar și înjurăturile pe care le zbierase în parc dezvăluiau că atacatoarea nu era localnică, iar de-acum părinții trebuie să-și fi amintit de ea. Avea să dureze o vreme până să-și revină din șoc și mai avea să dureze ceva până să limpezească lucrurile cu poliția, să-și apere câinele, să-i liniștească pe copii și să plângă. Dar în cele din urmă își vor da seama ce însemnase incidentul din parc.

— Trebuie să plecăm de aici, am spus eu. Femeia aceea o să te dea în judecată.

— Dar nu știe cine sunt.

— Bineînțeles că acum știe.

Daria a pufnit. Nimic nu părea să-i submineze convingerea că era invizibilă. Apoi i-a venit o idee și s-a înviorat.

— Ce-ar fi s-o aducem pe Aino mai întâi la tine?

La mine. Da, desigur. La mine acasă voi smulge o mărturisire de la Daria și o voi înregistra. Și după aceea? Ce-o să fie atunci? Mi-ai spus o dată că o țeastă de om e ca o coajă de ou, o poți sparge cu orice ți se potrivește în mână. Îți voi ușura treaba.

I-am spus Dariei să facă o listă de cumpărături până terminam

eu curățenia. A fost încântată de idee și a început să caute pe rețelele sociale indicii despre mâncărurile favorite ale lui Aino. A găsit o poză cu tatăl la cumpărături și mi-a arătat-o. Bărbatul era un tată bun, exact așa cum o asigurasem pe Daria, și, în multe privințe, progresist. Se ocupa de majoritatea cumpărăturilor, gătea cu plăcere și spăla și haine. Asta nu a influențat planurile Dariei.

— Să luăm ceva și pentru băiatul tău?

Daria încercase de mai multe ori șmecheria asta și de fiecare dată îmi venea s-o pocnesc. N-am făcut-o. Perna. Ar merge repede. Dar nu încă, nu aici.

— Presupun că nu i-ai văzut niciodată certându-se, a zis ea, uitându-se în continuare la poze cu părinții.

— Niciodată.

— Buni actori, a comentat ea.

Nu am contrazis-o. Deși aerul condiționat făcea tot ce putea, simțeam încă mirosul de vomă, de fiere și de tărie, mirosul de petrecere fără petrecere. Cu toate astea, camera începea să arate acceptabil. În camera vecină se auzeau zgomote. Umerașele din dulap se loveau de perete. Cei de dincolo aveau un copil, care a început să fugă prin încăpere, și un bebeluș, care în curând avea să se pună pe plâns. Nu știam cum va reacționa Daria. Probabil nu prea bine.

— De ce mama dracului ai continuat să donezi? am răbufnit eu.

— Pentru bani, de ce altceva? a răspuns Daria mirată. M-am oprit când am avut suficienți ca să duc o viață comodă. Lui Aino nu-i va lipsi nimic cu mine.

Am ridicat mâna. Nu puteam continua să mă contrazic cu ea. Trebuia să par o asistentă săritoare, cu care Daria să părăsească hotelul pălăvrăgind veselă. I-am zis să-și pună pe ea haine curate și am scos din geantă tricourile și fustele pe care i le adusesem. Nu erau cine știe ce, dar erau suficient de bune.

— Acum aranjează-te. Să nu-i fie rușine lui Aino.

A mers. Daria s-a târât spre baie cu brațele pline de haine. A

intrat supusă în duș. Deja era ceva. Bebelușul din camera vecină a început să urle. M-am uitat la ceas. Încheietura îmi era goală. M-am căutat în buzunar. Ceasul mamei nu era nici acolo. Mi-am vârât mâna în buzunar: avea o gaură. Putea să fi căzut oriunde. Speram că nu aici, în cameră. Am pipăit podeaua cu mâna și am căutat printre perne, dar nu am găsit nimic. Poate că îl pierdusem definitiv. Nu-l voi mai întoarce niciodată – și, din cine știe ce motiv, gândul m-a făcut să ezit o clipă.

— Ce părere ai?

Daria s-a strecurat pe nesimțite afară din baie. Își ținea mâinile în față de parcă era goală și încerca să se acopere. Am măsurat-o pe îndelete din cap până-n picioare. Aveam acum ocazia să-i plătesc un pic pentru chinurile pe care mi le provocase. M-am abținut.

— Ei bine?

— E-n regulă.

Un zâmbet i-a luminat chipul și a îndrăznit să se ducă până la oglindă.

— Mergem?

Am întins mâna, am luat pachetul de biscuiți și l-am pus în coș. Totul era surprinzător de ușor și eu mă simțeam bine. Lângă mine, o altă imigrantă se aplecase, vrând să vadă ce era pe raftul de jos, dar eu stăteam dreaptă și țeapănă ca femeia din parcul pentru câini. Preț de o clipă fugară, aproape că am fost o localnică, o persoană care nu trebuia să se aplece după produsele mai ieftine de pe rafturile de jos. Am calculat în minte: prețul acestui sentiment era aproximativ un euro. Atât eram dispusă să plătesc ca să simt pentru câteva secunde că sunt mama lui Väinö. Am lăsat pachetul în coș. Lângă el a apărut o pungă de griș.

— Vreau să-i fac lui Aino griș cu lapte, a spus Daria.

— Poate că n-o să-i placă.

— O să încercăm. Când eram mică, era desertul meu preferat și copiilor le place să gătească împreună cu părinții lor. Ce-ar mai putea să vrea Aino?

Am zâmbit cu îngăduință la auzul planurilor prostești ale Dariei.

— Înghețată?

Daria s-a îndreptat spre congelatoare.

— Ce crezi? Astea sunt bune?

Dariei îi prinsese bine o masă decentă. La fel și hainele noi. Acceptase și vitaminele pe care i le adusesem. Totuși nu fusese de acord să-mi povestească despre bărbatul care o părăsise. Chiar și așa, era un început promițător, iar Daria îmi asculta îndrumările. Dacă reușeam, familia din parcul pentru câini își putea păstra tot ce avea, viața aia a lor în care nu trebuiau să se încline în fața nimănui nici măcar când făceau cumpărături. Săptămâna viitoare Väinö va veni cu părinții chiar în supermarketul ăsta, tatăl va împinge căruciorul, iar mama va alege un pachet de

biscuiți de pe același raft ca și mine. Nici unul din ei nu va bănui câtuși de puțin ce nenorocire tocmai îi ocolise pentru că eu reușisem să le salvez paradisul, precum și copilăria băiatului meu. Urma să fiu tainica lui zână bună.

— Unul din medicii noștri s-a mutat cu slujba în Finlanda, am spus eu. Te-ar putea examina. Am putea merge împreună la el. Chiar acum.

— M-am săturat de halate albe.

— Asta ne spuneau toate clientele atunci când veneau la noi, iar unele erau chiar cazuri disperate. Unele aveau peste șaizeci de ani. Gândește-te că tu abia ce ai…

— Ciocolată sau altceva? a întrebat Daria, îndreptându-se spre raftul cu dulciuri.

În locul Dariei, eu aș fi acceptat imediat oferta. Numai că nu eram în locul ei. Totuși intenționam să fac tot ce îmi stătea în puteri. Uneori era de ajuns o fisură măruntă. Dacă o convingeam că o puteam ajuta să rămână însărcinată, ar fi făcut orice și atunci ar fi fost dispusă să plătească și prețul pe care îl ceream pentru abilitățile mele: mărturisirea. Trebuia doar să aprind o scânteie și să suflu în ea.

Am urmat-o pe Daria, care tocmai alegea niște delicatese. N-a aruncat nici măcar o privire la batoanele de ciocolată mai ieftine de pe raftul de jos. La casele de marcat angajații scanau codurile de bare cu viteza tipică unei seri de vineri. Piuitul constant îmi provoca o durere de cap. De partea cealaltă a raftului plângea un țânc care la ora asta ar fi trebuit deja să doarmă. Am lăsat-o pe Daria să facă tot ce voia și nu am mai grăbit-o.

— O să fii o mamă grozavă, i-am spus eu.

Daria a zâmbit atât de frumos, încât oricine ar fi fost dispus să plătească pentru zâmbetul acela. După ce reușeam să-i smulg mărturisirea, o să fac ceea ce trebuia să fac, o să-i iau banii și cardul de credit și o s-o las să putrezească la mine în apartament. Nu va mai amenința nicicând viața copilului meu. Asta era tot ce puteam să fac vreodată pentru fiul meu.

Ți-am simțit mirosul de cum am deschis ușa. Te percepeam în aer, care era electrizat ca în ajunul unei mari petreceri, și, înainte să intru în bucătărie, am știut deja că pe blat o să fie o cană pe care n-o lăsasem eu. Uneori foloseai vechi trucuri kaghebiste. Erau mai eficiente și mai ieftine decât armele. Se pare că mesajul ajungea întotdeauna la destinație.

Întârziasem.

— Mai mic decât aș fi crezut, a spus Daria și s-a dus direct în dormitor. Nu ai nici măcar sufragerie?

Priveliștea de la fereastră a făcut-o să scoată un plescăit. Palma ei a lăsat o urmă unsuroasă pe sticla ferestrei. Mie mi se părea că peisajul arăta acceptabil. Evident, Daria era de altă părere. Privirea ei critică a măturat mobila, draperiile, covoarele și fiecare gest cu care arăta spre lucrurile mele ca spre niște gunoaie îmi dădea de înțeles că își amintea foarte bine ce avusesem odinioară. În orice altă zi m-aș fi simțit rușinată.

— Trebuie să vedem cum s-o facem pe Aino să se simtă confortabil aici. Sau ar trebui să ne găsim o mașină chiar mâine și să pornim la drum luni? Aino n-o să poată dormi într-un loc ca ăsta.

— Mă duc să fac niște ceai, am spus eu și am lăsat-o pe Daria să-mi critice locuința.

Când am pășit în bucătărie, am închis ochii. Mă temeam că mă înșelasem, așa cum făcusem de atâtea ori. În nenumărate rânduri crezusem că erai unul din trecători. Te căutam în mulțimile de oameni, în aglomerația din autobuze și din gări. Un miros cunoscut de aftershave mă putea arunca instantaneu în trecut și mă speriam ori de câte ori mi se părea că ți-am recunoscut spatele. Eram întotdeauna dezamăgită când îmi dădeam seama că

mă înșelasem. Acum nu eram. Cana era pe blat. Mi-am lipit buzele de ea și am simțit mirosul de cafea slabă. Am atins marginea cafetierei. Era caldă încă. Am inspirat adânc și m-am uitat pe fereastră, unde tocmai se stingeau ultimele raze de soare. Afară nu se vedea nimic deosebit. Nu erai pe stradă. Nu vedeam nici un bărbat necunoscut. Mașinile din parcare aparțineau oamenilor din bloc. Cu toate astea, trecuseși pe la mine pe-acasă. Erai deja aproape. Erai deja aici.

Ținând cana în mână, m-am așezat pe pervaz și am deschis geamul. Mi-am privit degetele. Nu simțeam furnicături. Buricele îmi erau rozalii. Respiram calm. Nu îmi era teamă. Nu voi fugi. Nu voi țipa. Doar voi inspira adânc și rar.